

PLANI I MENAXHIMIT MJEDISOR DHE SOCIAL

Projekti: Ndertimi i Urave të Qëndrueshme P174595
Projekti i mbikeqyrjes së punimeve: “Rindërtimi i Urës së Turanit”

Përgatitur Nga
Autoriteti Rrugor Shqiptar (ARRSH)
Njësia e Implementimit të Projektit

Mars 2026

Tabela e Përmbajtjes

1.	Hyrje	6
1.1	Qëllimi, Fusha e Veprimit dhe Lidhja me Strukturën e Menaxhimit Mjedisor dhe Social	9
1.2	Klasifikimi i Projektit dhe Standardet e Zbatueshme Mjedisore dhe Sociale	11
2.	Përshkrimi i Urës Ekzistuese dhe Dizajni i Propozuar	12
2.1	Përshkrimi i Urës Ekzistuese	12
2.2	Dizajni i Propozuar	12
2.3	Zona e Ndikimit	16
	2.3.1 Gjurmët Kryesore të Ndërtimit	16
	2.3.2 Zonat ndihmese dhe te perdorimit te perkohshëm	17
3.	Informacioni bazë mjedisor dhe social dhe përshkrimi i vendndodhjes	18
3.1	Vendndodhja e Projektit dhe Përdorimi i Tokës	18
3.2	Ujërat sipërfaqësore dhe Hidrologjia	20
3.2	Biodiversiteti dhe Habitatet Natyrore	21
	3.2.1 Speciet ujore dhe gjysmë-ujore	22
	3.2.2 Avifauna dhe Fauna Tokësore	23
	3.2.3 3.3.3 Ndjeshmëria ekologjike dhe konteksti i konservimit	24
3.3	Tokat, Gjeologjia dhe Ndjeshmëria ndaj Erozionit	25
	3.3.1 Vendosja gjeologjike	25
	3.3.2 Karakteristikat e Tokës	25
	3.3.3 Gjeomorfologjia dhe Dinamika e Lumit	25
	3.3.4 Ndjeshmëria ndaj Erozionit	26
3.4	Klima, Rreziku i Përmbytjeve dhe Rreziqet Natyrore	26
	3.4.1 Karakteristikat Klimatike	27
	3.4.2 Regjimi i Përmbytjeve dhe Konteksti Hidrologjik	27
	3.4.3 Rreziqet Natyrore	27
3.5	Cilësia e Ajrit, Zhurma dhe Vibrimet	28
	3.5.1 Cilësia e ajrit	28
	3.5.2 Mjedisi i zhurmës	28
	3.5.3 Receptorët e ndjeshëm	29
3.6	Mbetjet, kushtet ekzistuese të kantierit dhe përdorimi i burimeve	29
3.7	Trafiku, Aksesi dhe Përdorimi nga Komuniteti	31
	3.7.1 Funkzioni ekzistues i trafikut dhe përdorimi nga komuniteti	31
	3.7.2 Struktura Ekonomike dhe Mjetet e Jetesës	31
	3.7.3 Kulturat Bujqësore dhe Përdorimi i Tokës	32
	3.7.4 Infrastruktura dhe Aksesi në Shërbime	33
	3.7.5 Ndjeshmëritë Sociale dhe Grupet Vulnerabël	33
3.8	Konteksti i Shëndetit dhe Sigurisë së Komunitetit	33
3.9	Trashëgimia Kulturore	34
3.10	Sherbimet dhe infrastruktura	34

PLANI I MENAXHIMIT MJEDISOR DHE SOCIAL

“Rindërtimi i Urës së Turanit”

3.10.1	Përmbledhje e receptorëve kryesorë të ndjeshëm.....	35
4.	Identifikimi, Vlerësimi dhe Masat Zbutëse të Ndikimit	36
4.1	Ndikimet e Fazës Para Ndërtimit	36
4.1.1	Shpronësimi i Tokës dhe Gatishmëria e Terrenit	36
4.1.2	Përgatitja e terrenit dhe pastrimi i bimësisë	40
4.2	Ndikimet e Fazës së Ndërtimit	42
4.2.1	Cilësia e Ajrit, Zhurma dhe Dridhja	42
4.2.2	Gjenerimi i Mbetjeve dhe Materialet e Rrezikshme	46
4.2.3	Ndotja e Ujit dhe Transporti i Sedimenteve	50
4.2.4	Ndikimi në Tokë.....	52
4.2.5	Shëndeti, Siguria e Komunitetit dhe Trafiku.....	54
4.2.6	Shëndeti dhe Siguria në Punë (Occupational Health and Safety – OHS)	56
4.2.7	Shqetësimi i Biodiversitetit dhe Restaurimi i Habitave	58
4.2.8	Ndikimet Sociale	60
5.2	Rolet dhe Përgjegjësitë Institucionale	69
5.3	Frekuenca e Monitorimit dhe Raportimit	72
5.3.1	Frekuenca e Monitorimit.....	72
5.3.2	Marrëveshjet e Raportimit	73
5.3.3	Përmbajtja e Raporteve të Monitorimit.....	74
5.4.1	Njoftimi i Menjëhershëm	74
5.4.2	Hetimi dhe Ndjekja e Incidenteve	75
	Koha dhe Frekuenca	77
	Rolet dhe Përgjegjësitë	77
	Dokumentimi dhe Monitorimi	78
Aneksi1:	Formulari i Ankesave	109
	Seksioni 1.01 Përmbledhja e Planit të Menaxhimit Mjedisor dhe Social të Kontraktorit (C-ESMP).....	109
	Seksioni 1.02 Plani i Shembjes dhe Menaxhimit të Mbetjeve.....	111
	Seksioni 1.03 Procedurat e Kontrollit të Gjenerimit të Mbetjeve	114
	Seksioni 1.04 – Plani i Menaxhimit të Materialeve të Rrezikshme	119
	Seksioni 1.05 – Plani i Kontrollit të Erozionit dhe Sedimentimit	123
	Seksioni 1.01 – Procedura për Kontrollin e Emetimeve në Ajër dhe Pluhurit	126
	Seksioni 1.02 – Plani i Menaxhimit të Zhurmës dhe Vibrimeve	129
	Seksioni 1.03 – Plani i Menaxhimit të Burimeve Ujore.....	131
	Seksioni 1.04 – Plani për Parandalimin dhe Reagimin ndaj Derdhjeve (Spill Prevention and Response Plan – SPRP)	133
	Seksioni 1.10 Shëndeti dhe siguria në punë dhe menaxhimi i fuqisë punëtore	138
	Seksioni 1.11 – Menaxhimi i Shëndetit dhe Sigurisë së Komunitetit dhe Trafikut	140
	Seksioni 1.12 – Plani i Menaxhimit të Trafikut	146
	Seksioni 1.13 – Plani i Menaxhimit të Peizazhit.....	147

PLANI I MENAXHIMIT MJEDISOR DHE SOCIAL

“Rindërtimi i Urës së Turanit”

Seksioni 1.14 – Plani i Angazhimit të Palëve të Interesit	148
---	-----

Lista e Tabelave

Tabela 1: Parcelat e prekura nga Ura e Turanit dhe punimet rrugore të lidhura	38
Table 2: Plani i Masave të Zbutjes Mjedisore dhe Sociale.....	84
Table 3: Plani i Monitorimit Mjedisor dhe Social	100

Lista e Figurave

Figura 1: Turan-Pamje e përgjithshme e urës ekzistues	8
Figura 2: Turan- Pamje e përgjithshme e urës ekzistues.....	8
Figura 3:Seksioni Tërthor.....	9
Figure 4: Aerial view of the existing bridge and the final design layout of the new bridge.....	13
Figura 5: Rruga që do të përdoret nga banorët e fshatit Voskop për të hyrë në urën e re	19
Figura 6: Harta e Mbulesës së Tokës, 2018	19
Figura 7: Pellgu ujëmbledhës i lumit Dunaveci (deri te Ura e Turanit)	21
Figure 8: Plani i shpronësimeve për Urën e Turanit	38

PLANI I MENAXHIMIT MJEDISOR DHE SOCIAL
“Rindërtimi i Urës së Turanit”

Tabela e Akronimeve

Akronimi	Përkufizimi
AoI	Zona e Ndikimit
ARA	Autoriteti Rrugor Shqiptar
C-ESMP	Plani i Menaxhimit Mjedisor dhe Social i Kontraktorit
CH	Trashëgimia Kulturore
CHMP	Plani i Menaxhimit të Trashëgimisë Kulturore
DRKK	Drejtoria Rajonale e Trashëgimisë Kulturore
EIA	Vlerësimi i Ndikimit Mjedisor
EHSG	Udhëzimet Mjedisore, Shëndetësore dhe të Sigurisë të Grupit të Bankës Botërore
ESMP	Plani i Menaxhimit Mjedisor dhe Social
ESMF	Kuadri për Menaxhimin e Ndikimeve Mjedisore dhe Sociale
ESF	Kuadri për Mbrojtjen Mjedisore dhe Sociale
ESS	Standardet Mjedisore dhe Sociale
FS	Studim Fizibiliteti
GIIP	Praktika e Mirë Ndërkombëtare e Industrisë
GoA	Qeveria e Shqipërisë
GRM	Mekanizmi i Zgjidhjes së Ankesave
IKTK	Instituti Kombëtar i Trashëgimisë Kulturore
LMP	Procedurat e Menaxhimit të Punës
MoE	Ministria e Mjedisit
MoIE	Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë
MoLSA	Ministria e Punës dhe Çështjeve Sociale
MoHSP	Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale
NEA	Agjencia Kombëtare e Mjedisit
OHS	Shëndeti dhe Siguria në Punë
OHSE	Shëndeti, Siguria dhe Mjedisi në Punë
PIT	Ekipi i Zbatimit të Projektit

PLANI I MENAXHIMIT MJEDISOR DHE SOCIAL

“Rindërtimi i Urës së Turanit”

RAP	Plani i Veprimit për Zhvendosje
SEP	Plani i Angazhimit të Palëve të Interesuara
SEA/SH	Shfrytëzimi dhe Abuzimi Seksual / Ngacmimi Seksual
SSMP	Plani i Menaxhimit Specifik për Vendndodhjen
TMP	Plani i Menaxhimit të Trafikut
WB	Banka Botërore

1. Hyrje

Projekti “Ndërtimi i Urave të Qëndrueshme” (BRB) synon të financojë rehabilitimin dhe/ose rindërtimin e urave prioritare me qëllim rritjen e besueshmërisë, performancës operacionale dhe rezistencës së tyre ndaj ndryshimeve klimatike dhe ngjarjeve të ardhshme të rreziqeve gjeologjike. Përveç kësaj, për të siguruar qëndrueshmërinë e investimeve, projekti do të financojë komponentë të tjerw që synojnë forcimin e kapacitetit të Autoritetit Rrugor Shqiptar në menaxhimin e aseteve të urës dhe kanaleve të ujërave të zeza.

Autoriteti Rrugor Shqiptar (ARA) është Agjencia Zbatuese për projektin, dhe përgatitja e instrumenteve specifike për vendin është mbuluar nga konsulentët mjedisorë dhe socialë të punësuar nga Ekipi i Implementimit të Projektit (PIT).

Pjesë e Projektit BRB, në kuadër të urave të propozuara për vitin e parë, është edhe nënprojekti i "Ndërtimit të Urës së Turanit", për të cilin është përgatitur ky ESMP.

Ura e Turanit ndodhet pranë fshatit Turan në Qarkun e Korçës, në juglindje të Shqipërisë, përgjatë rrugës kombëtare SH63. Ajo shërben si një lidhje e rëndësishme midis fshatit, rrjetit rrugor kombëtar dhe zonave bujqësore përreth. Ura ekzistuese, një strukturë trarësh prej betoni të armuar (r/c), e ndërtuar disa dekada më parë, tani tregon përkeqësim të konsiderueshëm strukturor, kapacitet të kufizuar hidraulik dhe ndjeshmëri të shtuar ndaj ndikimeve që lidhen me klimën. Për t'u përshtatur me përpjekjet e Shqipërisë drejt infrastrukturës sipas standardeve të BE-së, zëvendësimi ose rehabilitimi i madh i

strukturave të vjetruara, siç është Ura e Turanit, është thelbësor për përmirësimin e sigurisë rrugore, rritjen e qëndrueshmërisë ndaj klimës dhe sigurimin e shërbimit të besueshëm.

Ndërtimi i një ure të re përbën një pjesë integrale të Projektit. Projekti parashikon zhvillimin e një ure të re që do të ndërtohet përgjatë një gjurme të re rrugore të vendosur në jug të rrugës ekzistuese, së bashku me një aks rrugor të përmirësuar dhe të përmirësuar. Dy seksionet e rrugëve lidhëse dhe rrethrotullimi përfshihen gjithashtu si komponentë të Projektit. Ura ekzistuese do të mbahet e hapur gjatë ndërtimit të urës së re. Superstruktura do të përbëhet nga trarë betoni të paranderur në formë T-je. Gjatësia e hapësirave do të dyfishohet në krahasim me urën ekzistuese, për një gjatësi totale prej 71 m (3 hapësira: 18+25+18 m). Aksi i strukturës ka një pjerrësi prej afërsisht 31° nga boshti i rrugës në plan. Seksioni tërthor përbëhet nga katër trarë të vendosur në distancë të barabartë prej 2.20 m. Do të ketë dy shtylla të reja me një formë gjysmë cilindrike dhe të orientuara paralelisht me rrjedhën e kanalit. Ky vendim, i përcaktuar si "Varianti 3", u zgjodh bazuar në një analizë gjithëpërfshirëse të kostos, studime gjeologjike dhe vlerësime hidrologjike. Për të rritur qëndrueshmërinë ndaj ndryshimeve klimatike, projekti parashikon masa për menaxhimin e përmbytjeve, të tilla si rritja e lartësisë së lirë nën trarët e urës për të përballuar prurjet maksimale në kushtet e ndryshimeve klimatike si dhe vendosjen e pengesave të sedimenteve për të ruajtur kapacitetin e rrjedhjes së ujit. Strategjitë e mbrojtjes nga gërvishtjet, duke përfshirë shkëmbinjtë e thyer dhe mbështetëset e përforcuara, zbusin rreziqet e erozionit, ndërsa monitorimi afatgjatë dhe inspektimet dyvjeçare sigurojnë integritet të qëndrueshëm strukturor. Menaxhimi i trafikut gjatë ndërtimit do të minimizojë ndërprerjet përmes planeve të detajuara që përfshijnë sinjalistikë të përkohshme, barriera dhe rrugë alternative. Karakteristikat e sigurisë në projektin përfundimtar përfshijnë parrakë mbrojtës modernë, reflektorë dhe shtigje për këmbësorë. Kuverta e urës do të akomodojë dy korsi trafiku 3.5 m, një trotuar 1.50 m në secilën anë, duke arritur një gjerësi totale të superstrukturës prej 10.00 m.

Struktura e urës është projektuar për të siguruar qëndrueshmëri, stabilitet dhe shërbim gjatë gjithë jetëgjatësisë së saj të parashikuar të projektimit prej afërsisht 100 vjetësh, në përputhje me Eurokodin 2 (EN 1992-1-1), Eurokodin 8 (EN 1998-1) dhe Eurokodin 1 (EN 1991-2). Ura përbëhet nga trarë të parapërgatitur të paranderur që mbështesin një pllakë kuverte betoni të armuar, e cila transferon ngarkesa në kapakët e shtyllave, shtyllat, mbështetëset dhe themelet e shtyllave. Projektimi akomodon trafikun e automjeteve dhe shtigjet për këmbësorë, duke përfshirë parapetet dhe instalimet e shërbimeve.

Kushtet e ekspozimit mjedisor janë marrë në konsideratë për të minimizuar përkeqësimin e mundshëm të betonit dhe korrozionin e armaturës. Bazuar në klasifikimet përkatëse të ekspozimit (XC1, XC2, XC4, XF1 dhe XA1), janë përzgjedhur klasat e duhura të rezistencës së betonit dhe masat mbrojtëse. Elementet strukturorë si mbështetëset,

PLANI I MENAXHIMIT MJEDISOR DHE SOCIAL

“Rindërtimi i Urës së Turanit”

shtyllat dhe pllaka e kuvertës janë projektuar duke përdorur klasën e betonit C30/37, ndërsa trarët e paranderur përdorin beton C45/55. Çeliku përforcues i Klasës C me një rezistencë ndaj rrjedhjes prej 500 MPa është miratuar për të siguruar rezistencë dhe duktilitet të mjaftueshëm, veçanërisht për performancën sizmike.

Është siguruar mbulesë e mjaftueshme betoni për të mbrojtur përforcimin nga korrozioni, me vlera nominale mbulimi prej afërsisht 40 mm për elementët e superstrukturës dhe 50 mm për elementët e nënstrukturës të ekspozuar ndaj tokës ose ujërave nëntokësore. Ngarkesa e trafikut është marrë në konsideratë sipas modeleve përkatëse të ngarkesës, duke përfshirë ngarkesat vertikale, forcat e frenimit dhe ngarkesat e këmbësorëve. Masa shtesë të qëndrueshmërisë, të tilla si projektimi i duhur i përzierjes së betonit, hidroizolimi i kuvertës dhe kullimi efektiv, janë përfshirë për të zvogëluar rreziqet që lidhen me lagështinë, ciklet e ngrirjes-shkrirjes dhe ekspozimin ndaj kimikateve. Këto masa sigurojnë që struktura e urës do të ruajë performancën e saj strukturore duke minimizuar rreziqet e mirëmbajtjes dhe mjedisit gjatë jetëgjatësisë së saj të shërbimit.

Figura 1: Turan-Pamje e përgjithshme e urës ekzistues

Figura 2: Turan- Pamje e përgjithshme e urës ekzistues

PLANI I MENAXHIMIT MJEDISOR DHE SOCIAL
 “Rindërtimi i Urës së Turanit”

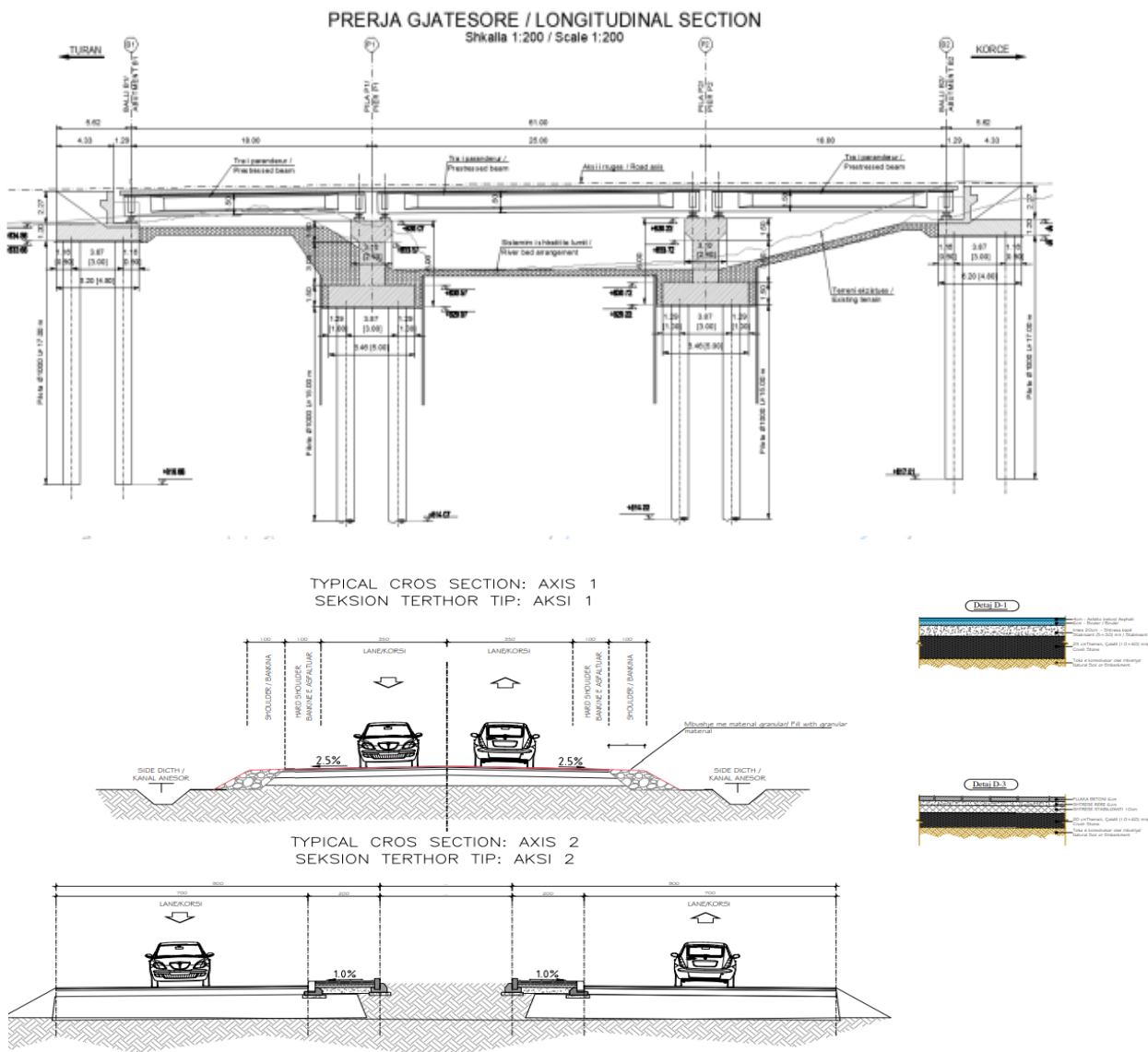

Figura 3: Seksioni Tërthor

1.1 Qëllimi, Fusha e Veprimit dhe Lidhja me Strukturën e Menaxhimit Mjedisor dhe Social

Ky Plan Menaxhimi Mjedisor dhe Social (ESMP) për Urën e Turanit është përgatitur si një instrument specifik për vendin në kuadër të Programit Ndërtimi i Urave Rezistente (BRB), në përputhje me Kuadrin e Menaxhimit Mjedisor dhe Social (ESMF) të miratuar për programin. ESMF përcakton parimet gjithëpërfshirëse mjedisore dhe sociale, procedurat e shqyrtimit, kriteret e përjashtimit, masat e përgjithshme zbutëse, kërkesat e monitorimit dhe rregullimet institucionale të zbatueshme për të gjitha nënprojektet e financuara në kuadër të Programit BRB.

Përgatitja e këtij ESMP është bazuar në projektimin, informacionin e vendndodhjes dhe është bazuar drejtpërdrejt në Raportin e Shqyrtimit Mjedisor dhe Social specifik për vendin për Urën e Turanit, i përfunduar në nëntor 2025. Shqyrtimi konfirmoi se nënprojekti përfshin prishjen e urës ekzistuese dhe ndërtimin e një ure të re në një vijë pak të zhvendosur, së bashku me punime ndihmëse të kufizuara, dhe bie nën Shtojcën II të Ligjit Nr. 10440/2011 "Për Vlerësimin e Ndikimit Mjedisor" (Projektet e Infrastrukturës). Bazuar në rezultatet e shqyrtimit, nënprojekti nuk kërkon një VNM të plotë dhe të thelluar sipas legjislacionit kombëtar, por paraqet rreziqe të konsiderueshme mjedisore dhe sociale sipas Kuadrit Mjedisor dhe Social të Bankës Botërore, kryesisht të lidhura me aktivitetet e fazës së ndërtimit.

Qëllimi i këtij ESMP është, pra, të vërë në funksionim kërkesat e nivelit të struktues së ESMF-së në nivelin e nën-projektit të Urës së Turanit, duke përkthyer masat dhe procedurat e përgjithshme zbutëse në masa menaxhimi specifike për vendin dhe të zbatueshme. Në përputhje me përfundimet e shqyrtimit, PMMS përqendrohet në menaxhimin e rreziqeve të parashikueshme, të lokalizuara dhe të kthyeshme që lidhen me prishjen dhe gjenerimin e mbetjeve inerte, punimet në lumë dhe ndryshimet e përkohshme të hidrologjisë, kontrollin e erozionit dhe sedimenteve, menaxhimin e ujërave të ndotura të ndërtimit, shëndetin dhe sigurinë në punë, shëndetin dhe sigurinë e komunitetit, menaxhimin e trafikut dhe shpronësimin e tokës përmes zgjidhjes së negociuar.

Fushëveprimi i këtij ESMP mbulon të gjitha fazat e nënprojektit të Urës së Turanit, duke përfshirë para-ndërtimin, ndërtimin dhe funksionimin. Ai trajton aspektet mjedisore dhe sociale që lidhen me profilin e identifikuar të rrezikut, duke përfshirë biodiversitetin dhe habitatet bregore, cilësinë e ujit, menaxhimin e mbetjeve, kushtet e punës dhe të punës, aksesin dhe sigurinë e komunitetit, mbrojtjen e trashëgimisë kulturore përmes procedurave të gjetjeve të rastësishme dhe mekanizmat e zgjidhjes së ankesave. ESMP është në përputhje me Standardet Mjedisorë dhe Sociale të Bankës Botërore (ESS1–ESS10), legjislacionin kombëtar dhe Udhëzimet Mjedisorë, Shëndetësore dhe të Sigurisë të Grupit të Bankës Botërore, siç kërkohet nga ESMF.

Aktivitetet e përfshira në Listën e Përgjashtimeve të Programit BRB nuk janë të pranueshme për financim dhe nuk janë pjesë e nënprojektit të Urës së Turanit. ESMP përcakton kërkesat mjedisore dhe sociale që duhet të përmbushen gjatë zbatimit. Kontraktori do të jetë përgjegjës për përgatitjen e planit të tij të menaxhimit mjedisor dhe social dhe deklaratave të metodës, në përputhje me kërkesat e këtij ESMP dhe në përputhje me rezultatet e shqyrtimit. Zbatimi dhe përputhshmëria do të mbikëqyren nga Autoriteti Rrugor Shqiptar përmes Ekipit të tij të Zbatimit të Projektit, duke siguruar që nënprojekti të zbatohet në përputhje të plotë me KMSM-në, përfundimet e shqyrtimit dhe kërkesat e ESMF-së të Bankës Botërore gjatë gjithë ciklit të projektit.

1.2 Klasifikimi i Projektit dhe Standardet e Zbatueshme Mjedisore dhe Sociale

Bazuar në gjetjet e Raportit të Shqyrtimit Mjedisor dhe Social për Urën e Turanit dhe në përputhje me Kuadrin Mjedisor dhe Social të Bankës Botërore, nënprojekti i Urës së Turanit klasifikohet si Rrezik i Lartë. Ky klasifikim pasqyron natyrën dhe shkallën e punimeve, të cilat përfshijnë prishjen e urës ekzistuese, ndërtimin e një ure të re në një vijë të zhvendosur, punimet brenda lumit dhe gjenerimin e sasive të konsiderueshme të mbetjeve inerte të ndërtimit dhe prishjes, së bashku me rreziqet e lidhura me shëndetin dhe sigurinë në punë dhe komunitetin. Ndërsa këto ndikime janë specifike për vendin, të përkohshme dhe të kthyeshme, kombinimi dhe intensiteti i tyre gjatë ndërtimit kërkojnë masa të strukturuar zbutëse, monitorimi dhe mbikëqyrjeje.

Standardet Mjedisore dhe Sociale (ESSs) të Bankës Botërore në vijim janë të zbatueshme për nënprojektin e Urës së Turanit:

- ESS1 – Vlerësimi dhe Menaxhimi i Rreziqeve dhe Ndikimeve Mjedisore dhe Sociale
- I zbatueshëm për shkak të nevojës për identifikim sistematik, vlerësim dhe menaxhim të rreziqeve mjedisore dhe sociale që lidhen me prishjen, ndërtimin, punimet në lumë dhe infrastrukturën ndihmëse.
- ESS2 – Puna dhe kushtet e Punës - I zbatueshëm për shkak të angazhimit të punëtorëve të ndërtimit dhe kontraktorëve, që kërkon masa që lidhen me shëndetin dhe sigurinë në punë, kushtet e punës, mekanizmat e ankesave të punëtorëve dhe menaxhimin e kontraktorëve.
- ESS3 – Efikasiteti i Burimeve dhe Parandalimi dhe Menaxhimi i Ndotjes - I zbatueshëm për shkak të përdorimit të burimeve natyrore, gjenerimit të mbetjeve inerte të ndërtimit dhe prishjes, shkarkimeve të mundshme të ujërave të ndotura, pluhurit, zhurmës dhe rreziqeve të kontaminimit të tokës dhe ujit gjatë ndërtimit.
- ESS4 – Shëndeti dhe Siguria e Komunitetit - I zbatueshëm për shkak të rreziqeve që lidhen me ndërtimin për komunitetet dhe përdoruesit e rrugës aty pranë, duke përfshirë ndërprerjet e trafikut, ekspozimin ndaj zhurmës dhe pluhurit, punimet brenda lumit dhe nevojën për të ruajtur akses të sigurt gjatë ndërtimit.
- ESS5 – Blerja e Tokës, Kufizimet në Përdorimin e Tokës dhe Zhvendosja e Pavullnetshme - I zbatueshëm për shkak të kërkesës për blerje të kufizuar të parcelave të tokës në pronësi private, që do të adresohet përmes zgjidhjes së negociuar në përputhje me legjislacionin kombëtar dhe parimet ESS5. Nuk parashikohet zhvendosje fizike ose ekonomike.
- ESS6 – Ruajtja e Biodiversitetit dhe Menaxhimi i Qëndrueshëm i Burimeve Natyrore - I zbatueshëm për shkak të afërsisë së këtyre punimeve me lumin Dunavec dhe habitatet bregore të lidhura me të, duke kërkuar masa për të menaxhuar shqetësimet e përkohshme në ekosistemet ujore dhe bregore dhe për të restauruar zonat e prekura.
- ESS8 – Trashëgimia Kulturore - I zbatueshëm për shkak të pranisë së aseteve të përcaktuara të trashëgimisë kulturore në zonën më të gjerë, veçanërisht Kulla Turani, që kërkon masa paraprake, kontroll të dridhjeve dhe zbatimin e një Procedure për Gjetje Rastësore.

- ESS10 – Angazhimi i Palëve të Interesuara dhe Publikimi i Informacionit - I zbatueshëm për shkak të nevojës për angazhim të vazhdueshëm me komunitetet lokale, përdoruesit e rrugës dhe autoritetet, si dhe për funksionimin e një Mekanizmi Zgjidhjeje të Ankesave në nivel projekti gjatë gjithë ciklit të projektit.

Kjo ESMP është përgatitur për të siguruar përputhshmëri të plotë me ESS-të e listuara më sipër dhe për të përkthyer kërkesat e tyre në masa konkrete zbutëse, monitorimi dhe menaxhimi, specifike për vendin, për nënprojektin e Urës së Turanit.

2. Përshkrimi i Urës Ekzistuese dhe Dizajni i Propozuar

2.1 Përshkrimi i Urës Ekzistuese

Inspektimi vizual i kryer i urës tregon mangësi serioze në sipërfaqen e betonit të trarëve gjatësorë dhe tërthor të urës. Në sipërfaqet e poshtme dhe anësore të trarëve janë regjistruar çarje, çarje dhe përforcime të dukshme. Bazuar në gjendjen e dobët të sipërfaqes së poshtme të trarëve, mund të pohohet me siguri të konsiderueshme se sipërfaqja e sipërme e pllakës nuk ka hidroizolim, ose hidroizolimi është në gjendje shumë të keqe. Pllaka (nëse ka) është poroze, dhe rrjedhjet shkaktojnë spërkatje dhe çarje të betonit. Gjithashtu, defektet në sipërfaqen e poshtme të trarëve shkaktohen nga korrozioni i fryrjes së përforcimit. Përfundim: Platforma e urës (përbëhet nga trarë betoni gjatësorë dhe tërthor) nuk ka rezistencën e projektuar ndaj ndikimeve klimatike. Qëndrueshmëria është reduktuar ndjeshëm. Përmirësimi me restaurimin e sipërfaqeve të trarit duhet të përfshijë hidroizolimimin e sipërfaqes së sipërme të betonit, restaurimin e përforcimit të dukshëm të korroduar (ndoshta zëvendësimin e shufrave aktuale me diametër të reduktuar ndjeshëm ose përforcim shtesë me shirita çeliku) dhe punime riparimi sipërfaqësor - mbylljen e çarjeve dhe restaurimin e shtresës mbuluese të betonit. Përveç kësaj, duket se nyjet midis trarëve tërthor nuk sigurojnë shpërndarje funksionale tërthore të ngarkesave të trafikut nga lart. Gjatë inspektimit në vend, u vu re se nyjet nuk janë të vazhdueshme, por të ndara ose me lidhje të pjesshme dhe të dobëta të bëra nga llaç. Nënstruktura e betonit (mbështetëset dhe skela e lumit) tregon njolla më të lagështa dhe gjurmë të rrjedhjes së ujit. Grumbujt e shtyllave janë të ekspozuar ndaj efekteve klimatike, duke përfshirë përmytjet sezonale, ndryshimet e temperaturës dhe reshjet, dhe janë dëmtuar seriozisht nga erozioni i shkaktuar nga rrjedha e lumit. Në mënyrë të ngjashme, themelet janë të ekspozuara, ka shenja të dëmtimit nga rrjedhja e ujit dhe gërvishtjeve. Muret e krahëve janë të shkëputura nga struktura kryesore, me çarje të mëdha të dukshme.

2.2 Dizajni i Propozuar

Për të adresuar problemet dhe për të siguruar kalime të sigurta, u vendos që Ura ekzistuese e Turanit të priset dhe një e re të ndërtohet për ta zëvendësuar atë. Ky vendim u mor bazuar në gjetjet e studimit të detajuar të gjendjes, i cili konfirmoi se ura ekzistuese është në gjendje të përkeqësuar dhe nuk është më e përshtatshme për rehabilitim.

Struktura aktuale tregon degradim të konsiderueshëm strukturor, duke përfshirë dëmtime të shtyllave dhe themeleve të shkaktuara nga erozioni i rrjedhës së lumit dhe ekspozimi afatgjatë ndaj motit, dhe karakteristikat e saj gjeometrike nuk i plotësojnë kërkesat aktuale të sigurisë rrugore dhe kapacitetit.

Zgjidhja e përzgjedhur, që konsiston në ndërtimin e një ure të re dhe përmirësimet përkatëse në rrugë, është aktualisht nën vlerësim teknik nga Këshilli Teknik i ARA-s, dhe komentet dhe rekomandimet për përmirësime të mëtejshme janë dhënë si pjesë e procesit të shqyrtimit të projektimit. Projekti përfundimtar i urës dhe ky ESMP do të informojnë njëri-tjetrin dhe do të jenë plotësisht në përputhje me njëri-tjetrin.

Punimet e propozuara përfshijnë ndërtimin e një ure të re për të zëvendësuar kalimin ekzistues, së bashku me përmirësimin e qasjeve rrugore dhe infrastrukturës përkatëse. Ura e re do të përbëhet nga tre hapësira (18+25+18 m) dhe do të ketë një superstrukturë më të gjerë se ura ekzistuese, duke siguruar një gjerësi totale të kuvertës prej 10.00 m, duke përfshirë një karrexhatë prej 7.00 m.

Superstruktura e urës do të formohet nga katër trarë T-je të parapërgatitur prej betoni të paratensionuar me një lartësi prej 1.50 m, të lidhur nga një pllakë betoni e armuar me trashësi 0.25 m dhe trarë diafragmë tërthore me gjerësi 0.40 m. Mbështetëset do të themelohen mbi shtylla të ngulitura në shtresën gjeologjike kompetente të identifikuar në hetimin gjeoteknik, siç detajohet në vizatimet e projektimit. Kushineta elastomerike neopreni do të instalohen për të akomoduar lëvizjet dhe transferimin e ngarkesës.

Figure 4: Aerial view of the existing bridge and the final design layout of the new bridge

Projekti përfshin ndërtimin e një strukture të re ure në Turan, së bashku me infrastrukturën rrugore përkatëse, argjinaturat e qasjes, sistemet e kullimit dhe punimet ndihmëse hidraulike të nevojshme për të siguruar funksionim të plotë dhe integrim me rrjetin ekzistues rrugor.

Ura e re ndodhet përgjatë një shtrirjeje të re rrugore të pozicionuar në jug të rrugës ekzistuese SH63, e cila do të shërbejë si korsi e përhershme pas përfundimit të punimeve. Kjo shtrirje është zgjedhur për të përmirësuar sigurinë, performancën hidraulike dhe qëndrueshmërinë strukturore, duke lejuar njëkohësisht trafikun të vazhdojë të përdorë urën ekzistuese gjatë ndërtimit. Banorët e fshatit Voskop, pas ndërtimit të urës së re, do të hyjnë në të nëpërmjet Rrugës SH63 (Desaretët). Siç ilustron në imazhet më sipër, ata do të hyjnë në rrethrotullim dhe do të vazhdojnë të kalojnë në urën e re nëpërmjet hyrjes së caktuar.

Seksioni rrugor i lidhur me urën përfshin rrugë hyrëse që shtrihen në të dyja anët e lumit, duke lidhur strukturën e re me SH63 ekzistuese.

Përshkrimi i rrugës dhe prerja tërthore:

Platforma e urës ka një gjerësi totale prej afërsisht 10.0 m, që përfshin:

- Dy korsi trafiku (2×3.5 m);
- Dy trotuare për këmbësorë (2×1.5 m).

Rrugët hyrëse janë projektuar të jenë në përputhje me këtë prerje tërthore, duke siguruar vazhdimësi gjeometrike dhe kalim të sigurt midis urës dhe rrjetit ekzistues rrugor. Ai përfshin të gjitha argjinaturat dhe seksionet lidhëse brenda zonës së ndikimit të menjëhershëm të urës, duke u shtrirë nga mbështetëset e reja të urës deri në pikat e lidhjes me SH63 ekzistues. Këto seksione konsiderohen pjesë e gjurmës së Projektit dhe përfshihen brenda planifikimit të ndërtimit dhe menaxhimit mjedisor.

Ura është e orientuar në një pjerrësi prej afërsisht 31° në krahasim me boshtin e rrugës, dhe shtrirja e re shkon paralelisht me korridorin ekzistues të rrugës përpara se të rilidhet me të në të dyja skajet.

Si pjesë e punimeve të integrit të rrugëve, Projekti përfshin zhvillimin e një kryqëzimi të ri në nivel në formën e një rrethrotullimi, i cili lehtëson lidhjen midis shtrirjes së re të urës dhe SH63 ekzistuese. Rrethrotullimi është projektuar për të përmirësuar sigurinë në trafik, për të rregulluar shpejtësinë e automjeteve dhe për të siguruar shpërndarje të qetë të trafikut midis seksioneve ekzistuese të rrugës dhe atyre të ndërtuara rishtazi.

Rrethrotullimi do të akomodojë flukset e trafikut në dy kahe dhe është projektuar në përputhje me standardet kombëtare të projektimit të rrugëve, duke përfshirë gjeometrinë

e duhur të korsive, sinjalistikën dhe kërkesat e dukshmërisë. Ai gjithashtu siguron lëvizje më të sigurta kthimi krahasuar me kryqëzimet konvencionale në nivel dhe përmirëson performancën e përgjithshme operative të segmentit rrugor.

Gjatë ndërtimit, do të vendosen rrugë hyrëse të përkohshme dhe platforma pune për të lehtësuar aktivitetet e ndërtimit, duke përfshirë punimet e themeleve, instalimin e trarëve dhe prishjen e urës ekzistuese. Këto rrugë hyrëse do të vendosen brenda ose ngjitur me gjurmën e projektit dhe do të rivendosen në gjendjen e mëparshme pas përfundimit të punimeve.

Përveç infrastrukturës rrugore, Projekti përfshin një gamë sistemesh mbështetëse të nevojshme për funksionalitet dhe qëndrueshmëri afatgjatë:

- Një sistem kullimi ure, i projektuar për të mbledhur dhe transportuar rrjedhjet nga kuverta përmes tubave të integruar dhe për t'i shkarkuar ato në mbështetëse;
- Sisteme kullimi anësorë përgjatë rrugëve të qasjes, duke parandaluar akumulimin e ujit dhe duke mbrojtur integritetin strukturor të shtruarjes dhe argjinaturave;
- Struktura kullimi tërthore (kullues), kur është e nevojshme, për të ruajtur rrjedhën natyrore të ujit dhe për të shmangur ndërprerjen e hidrologjisë lokale;
- Mbrojtja e lumenjve dhe strukturat hidraulike, duke përfshirë mbrojtjen nga shkëmbinjtë rreth shtyllave dhe mbështetëseve, dhe masat e stabilizimit të shtratit të lumit për të parandaluar gërvishtjet dhe erozionin;
- Masat e argjinaturave dhe mbrojtjes së shpateve, të ndërtuara duke përdorur materiale të inxhinieruara dhe të stabilizuara për të siguruar qëndrueshmëri afatgjatë;
- Infrastruktura e sigurisë rrugore, duke përfshirë parrakët mbrojtës, parapetet, sinjalistikën dhe reflektorët, në përputhje me standardet kombëtare.

Shtyllat ekzistuese të urës do të shemben brenda gjurmës së strukturës aktuale duke përdorur metoda mekanike të kontrolluara, me punime të kryera nga platforma të përkohshme pune ose nga brigjet e lumit. Të gjitha mbeturinat e shembjes, duke përfshirë fragmentet e betonit dhe përforcimin, do të hiqen nga kanali i lumit dhe do të transportohen në një strukturë të miratuar për asgjësim ose riciklim. Pas shembjes, shtrati i lumit brenda dhe menjëherë poshtë gjurmës së urës do të pastrohet për të hequr mbetjet e ndërtimit, mbeturinat e grumbulluara dhe çdo material të lirshëm që mund të pengojë rrjedhën ose të rrisë rrezikun e erozionit.

Pas përfundimit të ndërtimit të urës së re, punimet mbrojtëse të shtratit të lumit do të zbatohen në zonat përreth mbështetëseve dhe shtyllave, dhe përgjatë seksioneve të brigjeve të lumit të prekura nga punimet. Këto masa do të përfshijnë vendosjen e rrënojave, gabioneve ose strukturave të tjera të kontrollit të erozionit, në përputhje me projektin hidraulik, për të stabilizuar shtratin e lumit, për të parandaluar gërvishtjen dhe për të siguruar integritetin afatgjatë të themeleve të urës. Shtrirja dhe projekti i detajuar i këtyre punimeve mbrojtëse do të përcaktohen në vizatimet përfundimtare inxhinierike dhe specififikimet e ndërtimit.

- Strukturat e drenazhimit tërthor(kullues), e cila është e nevojshme, për të ruajtur rrjedhën natyrore të ujit dhe për të shmangur ndërprerjen e hidrologjisë lokale;
- Mbrojtja e lumit dhe strukturat hidraulike, duke përfshirë mbrojtjen nga shkëmbinjtë rreth shtyllave dhe mbështetëseve, dhe masat e stabilizimit të shtratit të lumit për të parandaluar gërvishtjet dhe erozionin;
- Masat e mbrojtjes së argjinaturave dhe shpateve, të ndërtuara me materiale të projektuara inxhinierikisht dhe të stabilizuara për të siguruar qëndrueshmëri afatgjatë;
- Infrastruktura e sigurisë rrugore, duke përfshirë parruket mbrojtës, parapetet, sinjalistikën dhe reflektorët, në përputhje me standardet kombëtare.

Shtyllat ekzistuese të urës do të shemben brenda gjurmës së strukturës aktuale duke përdorur metoda mekanike të kontrolluara, me punime të kryera nga platforma të përkohshme pune ose nga brigjet e lumit. Të gjitha mbetjet e shembjes, duke përfshirë fragmentet e betonit dhe armaturen, do të hiqen nga kanali i lumit dhe do të transportohen në një vend të miratuar për depozitim ose riciklimin e tyre. Pas shembjes, shtrati i lumit brenda dhe menjëherë në rrjedhën poshtë urës do të pastrohet për të hequr mbetjet e ndërtimit, mbeturinat e akumuluar dhe çdo material të lirshëm që mund të pengojë rrjedhën ose të rrisë rrezikun e erozionit.

Pas përfundimit të ndërtimit të urës së re, punimet mbrojtëse të shtratit të lumit do të zbatohen në zonat përreth mbështetëseve dhe shtyllave, si dhe përgjatë seksioneve të brigjeve të lumit të prekura nga punimet. Këto masa do të përfshijnë vendosjen e gurëve mbrojtës, gabioneve ose strukturave të tjera të kontrollit të erozionit, në përputhje me projektin hidraulik, për të stabilizuar shtratin e lumit, për të parandaluar gërvishtjen dhe për të siguruar integritetin afatgjatë të themeleve të urës. Shtrirja dhe projekti i detajuar i këtyre punimeve mbrojtëse do të përcaktohen në vizatimet përfundimtare inxhinierike dhe specifikimet e ndërtimit.

2.3 Zona e Ndikimit

Në përputhje me ESS1, Zona e Ndikimit (AoI) për nënprojektin e Urës së Turanit është përcaktuar për të përfshirë të gjitha zonat që mund të përjetojnë ndikime të drejtpërdrejta, të tërthorta ose kumulative mjedisore dhe sociale që vijnë nga aktivitetet e projektit. Për qartësi, AoI është strukturuar si më poshtë:

2.3.1 Gjurmët Kryesore të Ndërtimit

Zona kryesore e interesit përfshin gjurmën e menjëhershme të punimeve të urës, brigjeve, shtratit të lumit, rrugët e aksesit dhe lidhjes, kanaleve kullues, duke përfshirë shtrirjen e re të urës, themelet, shtyllat, mbështetëset, kuvertën, punimet për drejtimin e rrjedhës së lumit dhe mbrojtjen nga gërryerja, si dhe seksionet e lidhura drejtpërdrejt të rrugës lidhëse. Kjo zonë përfshin gjithashtu zona të përkohshme pune brenda lumit të

nevojshme për ndërtimin e themeleve, digat izoluese ose devijimin e rrjedhës, si dhe zonat e prekura nga prishja e urës ekzistuese.

2.3.2 Zonat ndihmese dhe te perdorimit te perkohshem

Zona dytësore e ndikimit (AoI) përfshin të gjitha zonat ndihmëse të nevojshme për të mbështetur aktivitetet e ndërtimit, siç janë rrugët e përkohshme të aksesit, zonat e depozitimit dhe magazinimit të materialeve, zonat e parkimit të pajisjeve si dhe çdo platformë të përkohshme pune dhe zona furnizimi (p.sh. bazat e asfaltit, guroret, etj.). Në kohën e përgatitjes së ESMP-së, parashikohet që objektet e kontraktorit, të tilla si kampet, impiantet e perpunimit dhe zonat kryesore të magazinimit të materialeve, do të vendosen jashtë kantierit, përtej gjurmës së menjëhershme të urës. Nëse do të ngrihen objekte të përkohshme si brenda ashtu edhe jashtë kantierit, vendndodhjet e tyre do t'i nënshtrohen miratimit paraprak nga Ekipi i Zbatimit të Projektit dhe do të përfshihen plotësisht brenda AoI-së së përcaktuar.

Të gjitha objektet jashtë kantierit, duke përfshirë kampet e kontraktorëve, oborret e magazinimit të materialeve, impiantet e grumbullimit, impiantet e furnizimit me asfalt dhe zonat e huazimit të materialeve ose depozitimit (nëse kërkohet), magazinimet e përkohshme të mbetjeve, deponitë e tokës së mbeturinave, duhet të menaxhohen në përputhje të plotë me këtë ESMP, legjislacionin kombëtar në fuqi dhe Standardet Mjedisore dhe Sociale të Bankës Botërore, Udhëzimet e Shëndetit dhe Sigurisë Mjedisore (EHSG) të Bankës Botërore dhe Praktikave Ndërkombëtare të Industrisë (GIIP) duke zbatuar kërkesat më të rrepta që janë në fuqi. Asfalti i nevojshëm për punimet do të sigurohet nga impiantet e asfaltit të licencuara dhe të miratuara, qoftë keto objekte ekzistuese tregtare ose një impiant i përkohshëm i krijuar nga Kontraktori. Kur propozohet një impiant i përkohshëm asfalti, ai duhet të konsiderohet pjesë integrale e Projektit dhe do t'i nënshtrohet përzgjedhjes së vendit, shqyrtimit mjedisor dhe social, dhe miratimit formal në përputhje me kërkesat ESS1 para instalimit dhe funksionimit. Vendndodhja, planimetria dhe parametrat operativë të impiantit të përkohshëm do të përcaktohen në mënyrë që të minimizohen ndikimet mjedisore dhe sociale, duke përfshirë distancat e përshtatshme mbrojtëse nga receptorët e ndjeshëm. Asnjë objekt nuk mund të operohet nëse nuk është shqyrtuar, vlerësuar dhe miratuar në përputhje me këto kërkesa.

Zona e ndikimit indirekt dhe në rrjedhën e poshtme. Zona terciare e ndikimit (AoI) përfshin zonat që mund të preken nga ndikimet indirekte ose ato në rrjedhën e poshtme, veçanërisht përgjatë lumit Dunaveci.

Kjo përfshin rrjedhën e poshtme të lumit që mund të përjetojnë ndryshime të përkohshme dhe lokale në cilësinë e ujit, transportin e sedimenteve ose kushtet e rrjedhjes gjatë ndërtimit, si dhe komunitetet dhe përdoruesit e rrugës aty pranë që mund të preken nga

trafikun e ndërtimit, zhurma, pluhuri ose kufizimet e përkohshme të aksesit. Megjithatë, bazuar në informacionin hidrologjik dhe gjeografik të disponueshëm, Lumi Dunavec është një rrjedhë ujore lokale që bën pjesë në sistemin e brendshëm të kullimit brenda Shqipërisë dhe nuk përbën, as nuk derdhet drejtpërdrejt në, një rrugë ujore ndërkombëtare të njohur sipas perkufizimit të konventave ndërkombëtare ose politikave përkatëse të institucioneve financiare (p.sh. ESS e Bankës Botërore ose OP 7.50 mbi Rrugët Ujore Ndërkombëtare).

Përkufizimi i AoI do të konfirmohet dhe, kur është e nevojshme, do të permiresohet gjatë planifikimit të detajuar të ndërtimit. Çdo ndryshim në metodat e ndërtimit, vendndodhjet e objekteve ose punimet ndihmëse që mund të zgjerojnë AoI-ne do të shkaktojë një rishikim dhe përditësim të ESMP-se dhe masave shoqeruese të menaxhimit për të siguruar perputhshmeri të vazhdueshme me ESS1.

3. Informacioni bazë mjedisor dhe social dhe përshkrimi i vendndodhjes

Ky seksion paraqet një përshkrim të përmblodhur, të bazuar në receptorë, të kushteve bazë mjedisore dhe sociale brenda Zonës së Ndikimit të nën-projektit të Urës së Turanit. Vlera bazë është nxjerre nga lista e kontrollit për shqyrtimin e projektit, Raporti i Përcaktimit të Vëzhgimit Mjedisor dhe Social për Uravt e Grupit B, si dhe dokumentacioni i VNM-së specifike për projektin, dhe përqendrohet vetëm në aspektet relevante për menaxhimin e ndikimit sipas ESMP-së.

3.1 Vendndodhja e Projektit dhe Përdorimi i Tokës

Ura e Turanit ndodhet në fshatin Turan, Bashkia Korçë, Qarku Korçë, përgjatë rrugës kombëtare SH63. Nënprojekti përfshin ndërtimin e një ure të re në një aks pak të zhvendosur në afërsi të urës ekzistuese, e cila do të mbetet në funksion gjatë periudhës së ndërtimit. Ura e re do të pozicionohet në një aks të ri rrugor, të lidhur me rrjetin ekzistues rrugor përmes rrugëve hyrëse dhe një rrethrotullimi që është pjesë e gjurmës së Projektit. Pozicioni relativ, distanca dhe vendosja e urës ekzistuese dhe asaj të propozuar, si dhe organizimi i rrugëve lidhëse dhe plani i vendndodhjes, paraqiten në vizatimet e projektimit dhe figurat e përfshira në këtë ESMP, veçanërisht planin e organizimit të kantierit dhe hartat e vendndodhjes. Zona përreth është kryesisht rurale, e karakterizuar nga toka bujqësore, banesa të shpërndara banimi dhe rrugë hyrëse lokale. Ura e re do të ndërtohet në një aks pak të zhvendosur në verilindje të urës ekzistuese, duke sjelle ndryshime të vogla në përdorimin e tokës brenda një gjurme prej afërsisht 0.4 ha. Pjesa më e madhe e tokës brenda Zonës së Ndikimit është publike, me një pjesë të vogël të tokës private të prekur nga projekti.

PLANI I MENAXHIMIT MJEDISOR DHE SOCIAL
“Rindërtimi i Urës së Turanit”

Figura 5: Rruga që do të përdoret nga banorët e fshatit Voskop për të hyrë në urën e re

Sipas Corine Land Cover 2018, mbulesa më dominuese në pellgun ujëmbledhës të lumit Dunaveci është toka e bujqesore e paujitur, e cila mbulon rreth 35% të sipërfaqes. Pjesa tjetër është një përzierje midis pyjeve gjethegjërë, pyjeve të përziera, shkurreve, dhe tokave komplekse të kultivuara etj.

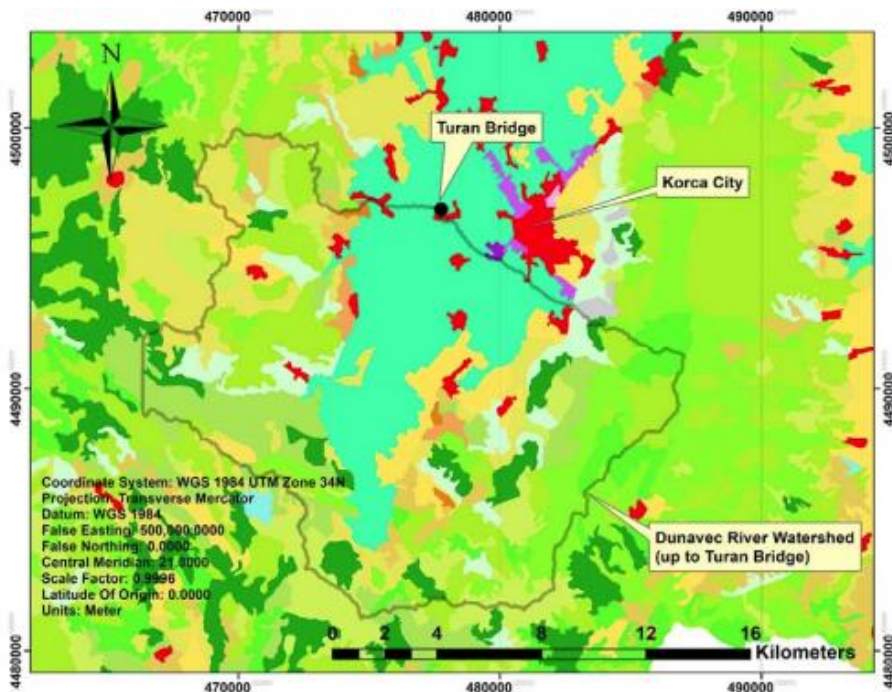

Figura 6: Harta e Mbulesës së Tokës, 2018

3.2 Ujërat sipërfaqësore dhe Hidrologjia

Ura kalon mbi përroin e Dunavecit, i cili është një degë e lumit Devoll. Lumi Devoll ben pjesë ne basenin e lumit Seman, i cili në fund derdhet në Detin Adriatik. Nga pikëpamja hidrologjike, përroi i Dunavecit shfaq një regjim natyror rrjedhjeje sezonale tipike për degët e vogla në pellgun e Devollit, i karakterizuar nga:

- Prurje të larta gjatë dimrit dhe fillimit të pranverës (midis dhjetorit dhe marsit), të nxitura nga reshjet dhe shkërrja e borës në zonat e sipërme te pellgun ujembledhes;
- Prurje kalimtare ose të moderuara gjatë fundit të pranverës (vazhdojnë gjatë prillit-majit), me rënie graduale;
- Kushte me prurje të ulëta (të dominuar nga rrjedha bazë, nga qershori deri ne shtator) gjatë verës dhe fillimit të vjeshtës, të mbështetura kryesisht nga kontributet e ujërave nëntokësore dhe kullimi nëntokësor.

Regjimi natyror i rrjedhës bazë i referohet pjesës së rrjedhës së përroit që mbahet midis ngjarjeve të reshjeve, e furnizuar nga shkarkimi i ujërave nëntokësore dhe rrjedha e ngadaltë nëntokësore. Në rastin e Përroit te Dunavecit, kjo rezulton në:

- Rrjedhje të reduktuar por të vazhdueshme gjatë periudhave të thata,
- Ruajtjen e lidhjes gjatësore të rrjedhës, dhe
- Mbështetjen e habitateve ujore brenda nënpellgut të Devollit, edhe në kushte me rrjedhje të ulët.

Në mungesë të një kërkese të përcaktuar zyrtarisht për rrjedhën mjedisore (ekologjike), Projekti miraton një qasje paraprake për ruajtjen e regjimit natyror hidrologjik, duke siguruar që:

- Regjimi natyror i rrjedhës bazë të ruhet në çdo kohë gjatë ndërtimit;
- Nuk do te kryhet asnjë abstraksion, devijim ose ndryshim afatmesëm, afatgjatë ose i përhershëm i shtratit të përroit;
- Çdo punim i përkohshëm brenda rrjedhës është projektuar dhe zbatuar për të ruajtur rrjedhën e vazhdueshme në rrjedhën e poshtme, duke shmangur ndërprerjen e kushteve të rrjedhës bazë dhe duke siguruar lidhshmërinë ekologjike.

Brigjet e lumit pranë urës ekzistuese tregojnë erozion të lokalizuar dhe akumulim të sedimenteve të imëta aluviale. Korridori i lumit është i ndjeshëm ndaj rritjes se ngarkesave të sedimenteve, ndotjes aksidentale dhe ndryshimit të përkohshëm të rrjedhës gjatë ndërtimit

Përdoruesit e Ujit në Rrjedhën e Poshtme dhe Receptorët e Ndjeshëm

Në rrjedhën e poshtme të zonës së Projektit, Përroi i Dunavecit kontribuon në burimet lokale të ujit që përdoren kryesisht për:

- Ujitje në shkallë të vogël, duke mbështetur aktivitetet bujqësore në zonat rurale perreth;
- Ujitje për bagëtitë dhe përdorime të kufizuara shtëpiake në vendbanimet aty pranë;
- Funksione ekologjike, duke mbështetur habitatet bregore dhe speciet ujore brenda nënpellgut të Devollit.

Megjithese nuk identifikohen zona të mbrojtura zyrtarisht menjëherë në rrjedhën e poshtme të pikës së kalimit, Përroi i Dunavecit derdhet në sistemin e Lumit Devoll, i cili mund të mbështesë habitate ekologjike të ndjeshme dhe kontribuon në pellgun më të gjerë të Semanit. Këto sisteme në rrjedhën e poshtme janë të rëndësishme për ruajtjen e biodiversitetit rajonal, lidhjes hidrologjike dhe proceseve të transportit të sedimenteve.

Prandaj, megjithëse ndikimet pritet të mbeten të lokalizuara, receptorët ekologjikë poshtë rrjedhës konsiderohen mesatarisht të ndjeshëm, veçanërisht në lidhje me cilësinë e ujit dhe hyrjet e sedimenteve.

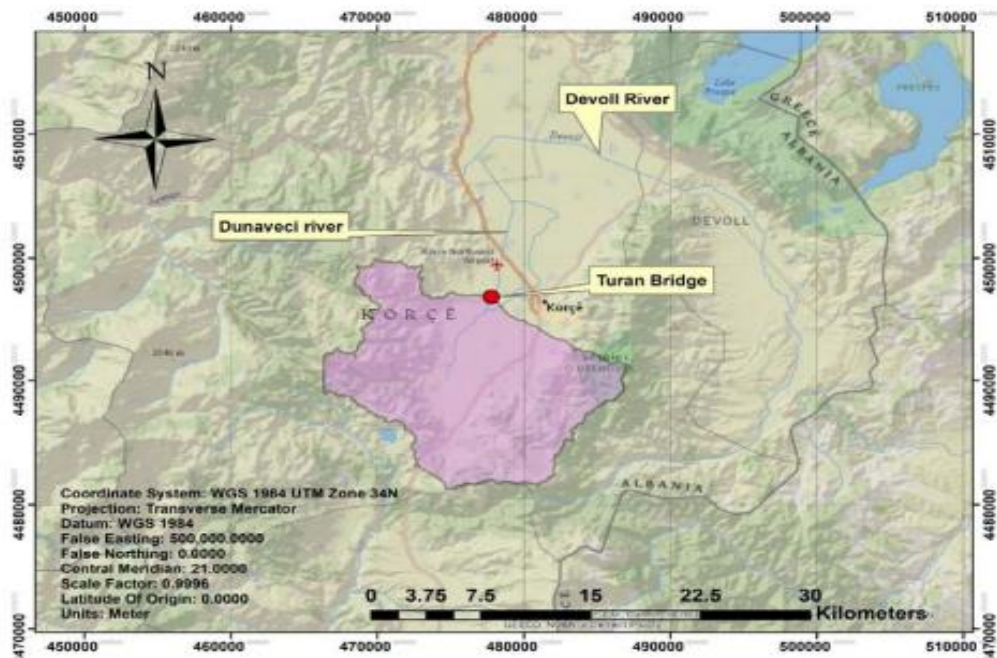

Figura 7: Pellgu ujëmbledhës i lumit Dunaveci (deri te Ura e Turanit)

3.2 Biodiversiteti dhe Habitatet Natyrore

Habitatet bregore janë të pranishme përgjatë Përroit të Dunavecit, të karakterizuara nga bimësia e galerisë e dominuar nga *Salix alba* dhe *Platanus orientalis*. Këto habitate ofrojnë funksione të rëndësishme ekologjike, duke përfshirë stabilizimin e brigjeve, hijezimin dhe rregullimin termik të rrjedhës së ujit, ciklin e lëndëve ushqyese dhe mirëmbajtjen e lidhshmërisë ekologjike përgjatë korridorit të përroit. Brenda peizazhit

kryesisht bujqësor të fushës së Korçës, korridori bregor përfaqëson një tipar kyç gjysmë-natyror që mbështet biodiversitetin dhe lehtëson lëvizjen e specieve.

Niveli bazë i biodiversitetit për Urën e Turanit rrjedh kryesisht nga Raporti i Skemës Mjedisore dhe Sociale, i cili zbaton një qasje vlerësimi të bazuar në habitat, të bazuar në nivel shqyrtimi, të mbështetur nga shqyrtimi i burimeve të të dhënave në dispozicion, duke përfshirë bazat e të dhënave kombëtare të biodiversitetit, literaturën shkencore dhe grupet e të dhënave ndërkombëtare.

Në këtë fazë nuk janë ndërmarrë studime ekologjike specifike ne terren, prandaj, prania e specieve nxirret bazuar në përshtatshmërinë e habitatit, karakteristikat ekologjike të Përroit të Dunavecit dhe modelet rajonale të shpërndarjes.

Informacioni plotësues nga aneksi i faunës së TAP është përdorur vetëm për të mbështetur kuptimin e bashkësive tipike të specieve dhe dukurive të konfirmuara brenda korridorit më të gjerë të Dunavecit.

3.2.1 Speciet ujore dhe gjysmë-ujore

Raporti i Studimit identifikon Përroin e Dunavecit dhe habitatet bregore ngjitur si të përshtatshme për një gamë speciesh ujore dhe gjysmë-ujore, veçanërisht amfibë të lidhur me rrjedha të vogla ujore, pellgje sezonale dhe mjedise tokësore me lagështi.

Amfibët e mëposhtëm konsiderohen potencialisht të pranishëm bazuar në përshtatshmërinë e habitatit:

- *Triturus macedonicus* (tritori kreshtëmaqedonas) – statusi sipas IUCN: Least Concern (LC); statusi kombëtar (Lista e Kuqe e Shqipërisë): specie e mbrojtur, lokalisht e ndjeshme ndaj degradimit të habitatit;
- *Rana balcanica* (bretkosa ballkanike) – statusi sipas IUCN: Least Concern (LC); statusi kombëtar: e mbrojtur, e lidhur me habitatet e ujërave të ëmbla;
- *Bombina variegata* (zhaba barkverdhë) – statusi sipas IUCN: Least Concern (LC); statusi kombëtar: e mbrojtur, e ndjeshme ndaj ndotjes së ujit dhe shqetësimit të habitatit.

Këto specie varen nga habitatet e cekëta të ujërave të ëmbla dhe mjediset tokësore ngjitur, veçanërisht për shumim dhe ushqim. Ndjeshmëria e tyre ekologjike lidhet kryesisht me cilësinë e ujit, stabilitetin hidrologjik dhe integritetin e vegjetacionit bregor.

Përroi i Dunavecit pritet gjithashtu të mbështesë komunitete tipike të peshqve të ujërave të ëmbla të degëve ballkanike, duke përfshirë specie ciprinide dhe bentike të përshtatura me rrjedha me prurje mesatare.

Përveç këtyre bashkësive të zakonshme, merret në konsideratë edhe prania e specieve me interes më të lartë ruajtës, potencialisht të lidhura me sistemet ujore të ndërlidhura:

- *Anguilla anguilla* (ngjala evropiane) – statusi sipas IUCN: *Critically Endangered (CR)*; statusi kombëtar: *CR sipas Listës së Kuqe të Shqipërisë*; rëndësia: mund të shfaqet në sistemet ujore të ultësirave të lidhura, por prania në vend nuk është konfirmuar;
- *Lutra lutra* (vidra euroaziatike) – statusi sipas IUCN: *Near Threatened (NT)*; statusi kombëtar: *Vulnerable (VU)*; kërkesat ekologjike: ujë i pastër, mbulim i vazhdueshëm bregor dhe nivel i ulët shqetësimi;
- *Neomys anomalus* (miu i ujit i Miller-it) – statusi sipas IUCN: *Least Concern (LC)*; statusi kombëtar: nuk është i listuar qartë / të dhëna të kufizuara në Listën e Kuqe kombëtare; i lidhur me rrjedha të pastra dhe të oksigjenuara mirë.

Megjithëse nuk janë konfirmuar brenda gjurmës specifike të urës, informacioni plotësues rajonal (duke përfshirë aneksin e TAP) tregon se korridori i lumit Dunavec është i aftë të mbështesë gjitarë të tillë gjysmë-ujorë, duke forcuar rëndësinë ekologjike të habitatit.

Në përgjithësi, habitatet ujore dhe gjysmë-ujore në këtë zonë konsiderohen me ndjeshmëri ekologjike mesatare, e cila rritet lokalisht aty ku ruhen cilësia e ujit dhe integriteti i habitateve bregore.

3.2.2 Avifauna dhe Fauna Tokësore

Raporti i Studimit identifikon korridorin bregor të Përroit të Dunavecit si një habitat që funksionon si:

- habitat i qëndrueshëm për faunën rezidente;
- korridor kalimtar për specie migratore dhe shpërndarëse.

Prania e ujit, mbulesës bimore dhe vazhdimësia lineare rrit përshtatshmërinë e habitatit për një gamë specimesh shpendësh dhe faune tokësore, pavarësisht përdorimit bujqësor përreth.

Bazuar në karakteristikat e habitatit, speciet e mëposhtme të shpendëve konsiderohen potencialisht të pranishme:

- *Alcedo atthis* (peshkatarja e zakonshme) – statusi sipas IUCN: *Least Concern (LC)*; statusi kombëtar: *Least Concern (LC)*;
- *Motacilla spp.* (bishtatundësit) – statusi sipas IUCN: *Least Concern (LC)*; statusi kombëtar: të zakonshme përgjatë brigjeve lumore dhe zonave të hapura, *Least Concern (LC)*;
- *Cinclus cinclus* (zogu i ujit me fyt të bardhë) – statusi sipas IUCN: *Least Concern (LC)*; statusi kombëtar: *Least Concern (LC)*; i lidhur me rrjedha të pastra dhe me prurje të shpejtë;
- *Ardea cinerea* (çafka gri) – statusi sipas IUCN: *Least Concern (LC)*; statusi kombëtar: *Least Concern (LC)*;

- *Egretta garzetta* (çafka e vogël e bardhë) – statusi sipas IUCN: *Least Concern (LC)*; statusi kombëtar: *Least Concern (LC)*;
- *Actitis hypoleucos* – statusi sipas IUCN: *Least Concern (LC)*; statusi kombëtar: *Least Concern (LC)*.

Këto specie mund të shfaqen si rezidente ose sezonale/kalimtare, në varësi të kushteve të habitatit dhe dinamikës sezonale.

Fauna tokësore pritet të përfshijë gjitarë të vegjël të zakonshëm, zvarranikë dhe invertebrorë të përshtatur me mjedise bujqësore dhe gjysmë-natyrore. Korridori bregor ofron strehim, habitat ushqimi dhe rrugë lëvizjeje, duke rritur rëndësinë e tij ekologjike krahasuar me peizazhin përreth.

3.2.3 3.3.3 Ndjeshmëria ekologjike dhe konteksti i konservimit

Gjendja bazë e biodiversitetit, siç përcaktohet në Raportin e Skopimit, pasqyron një peizazh të modifikuar me vlera ekologjike të lokalizuara të përqendruara në habitatet bregore.

Elementet kryesore të ndjeshmërisë ekologjike përfshijnë:

- vegjetacionin bregor, i cili mbështet strukturën e habitatit, hijëzimin dhe lidhshmërinë;
- habitatet ujore, të cilat varen nga cilësia e ujit dhe kushtet hidrologjike;
- praninë ose potencialin e pranisë së specieve të mbrojtura dhe të ndjeshme, veçanërisht gjitarëve gjysmë-ujorë dhe amfibëve;
- funksionin e korridorit lumor si rrugë lëvizjeje për shpendët dhe faunën tokësore.

Nga pikëpamja e konservimit, shumica e specieve të pritshme klasifikohen si *Least Concern (LC)* në nivel global; megjithatë, disa specie me rëndësi më të lartë konservimi (p.sh. *Lutra lutra*, *Anguilla anguilla*) lidhen me habitate të ngjashme në nivel rajonal. Shumë specie janë të mbrojtura sipas legjislacionit shqiptar dhe Konventës së Bernës, pavarësisht statusit global sipas IUCN.

Brenda gjurmës së menjëhershme të projektit nuk ndodhen zona të mbrojtura të përcaktuara ose habitate kritike. Megjithatë, funksionaliteti ekologjik i Përroit Dunavec si një korridor bregor rrit rëndësinë e tij në nivel lokal.

Në përgjithësi, ndjeshmëria e biodiversitetit vlerësohet si:

- E ulët deri në mesatare në nivelin e peizazhit, për shkak të modifikimit bujqësor;
- E moderuar në nivelin e habitatit, veçanërisht brenda mjedisit bregor dhe ujor;
- E lartë në nivelin e mikrohabitatit, ku kushtet mbështesin specie të ndjeshme ose të mbrojtura.

3.3 Tokat, Gjeologjia dhe Ndjeshmëria ndaj Erozionit

Vendi i Urës së Turanit ndodhet brenda korridorit lumor të Përroit Dunavec, një degë e lumit Devoll në juglindje të Shqipërisë. Vendosja gjeologjike dhe gjeomorfologjike është karakteristike e mjediseve të luginës së lumit brenda nënpellgut të Devollit të pellgut të lumit Seman.

3.3.1 Vendosja gjeologjike

Zona e projektit është e mbuluar kryesisht nga depozita aluviale kuaternare, të përbëra nga sedimente të pakonsoliduara të nxjerra nga erozioni i sipërm dhe proceset e transportit lumor. Këto depozita zakonisht përfshijnë:

- Shtresa ranore dhe zhavorri të shoqëruara me migrim aktiv dhe historik të kanalit;
- Fraksione balte dhe argjilore të depozituara gjatë kushteve të fushës së përmytjes me energji më të ulët;
- Sedimente kohezive të lokalizuara brenda zonave mbi breg.

Sekuena aluviale është përgjithësisht heterogjene, me shpërndarje të ndryshueshme të madhësisë së kokrrizave si anash ashtu edhe vertikalisht. Depozita të tilla janë tipike për luginat aktive të lumenjve dhe nuk shoqërohen me formacione tektonikisht të ndjeshme ose karstike në gjurmën e urës. Sipas hartave gjeologjike të disponueshme dhe vëzhgimeve në terren, nuk identifikohen thyerje gjeologjike, zgavra karstike apo rreziqe gjeologjike me rëndësi rajonale brenda zonës së ndërtimit.

3.3.2 Karakteristikat e Tokës

Tokat brenda Zonës së Ndikimit të menjëhershëm korrespondojnë me toka të reja aluviale (Fluvisols) të zhvilluara në depozitat e fundit lumore. Këto toka zakonisht shfaqin:

- Përshkueshmëri të moderuar deri të lartë në zonat ranore-zhavorre;
- Përshkueshmëri më të ulët dhe plasticitet më të lartë në horizonte balte ose të pasura me argjilë;
- Kapacitet mbajtës të ndryshueshëm në varësi të ngjeshjes dhe përmbajtjes së lagështisë;
- Zhvillim i kufizuar pedogjenik për shkak të përmytjeve periodike dhe depozitimit të sedimenteve.

Trashësia e shtresës së sipërme të tokës është përgjithësisht e kufizuar përgjatë kufijve aktivë të kanalit, me profile më të zhvilluara të tokës të pranishme në tarracat ngjitur të fushave të përmytjeve. Mbulesa bimore përgjatë kufijve bregorë kontribuon në stabilizimin e pjesshëm të tokave sipërfaqësore.

3.3.3 Gjeomorfologjia dhe Dinamika e Lumit

Perroi i Dunavecit në kryqëzimin e urës paraqet karakteristika tipike të një degë të vogël deri në të mesme, duke përfshirë:

- Një kanal të përcaktuar me ndryshueshmëri sezonale në shkarkim;
- Zonat e përmytjeve i nënshtrohen përmytjeve periodike gjatë ngjarjeve me rrjedhje të lartë;
- Erozioni i lokalizuar i bregut në zonat që nuk kanë bimësi të dendur bregore;
- Proceset e transportit të sedimenteve të ndikuara nga rrjedhat maksimale të dimrit dhe pranverës.

Morfologjia e kanalit dhe dinamika e sedimenteve drejtohen kryesisht nga modelet e reshjeve dhe hidrologjia e ujëmbledhësit dhe jo nga kontrollet gjeologjike strukturore.

3.3.4 Ndjeshmëria ndaj Erozionit

Për shkak të natyrës së pakonsoliduar të depozitave aluviale, vendi tregon ndjeshmëri të moderuar ndaj erozionit dhe mobilizimit të sedimenteve, veçanërisht në kushtet e mëposhtme:

- Heqja e mbulesës së bimësisë;
- Ekspozimi i tokave të zhveshura gjatë gërmimit;
- Rrjedhje sipërfaqësore e përqendruar gjatë reshjeve intensive;
- Punimet brenda rrjedhës që ndikojnë në stabilitetin e bregut.

Fraksionet ranore dhe zhavorrore janë të prirura për zhvendosje në kushte me rrjedhje të lartë, ndërsa materialet më të imëta me baltë mund të kontribuojnë në rritjen e turbullirës nëse shqetësohen. Megjithatë, nuk janë vërejtur prova të rrëshqitjeve aktive të tokës, karakteristikave të lëvizjes masive ose shpateve të paqëndrueshme brenda gjurmës së ndërtimit ose rrethinës së saj të menjëhershme.

Terreni në zonën e urës është relativisht i sheshtë deri në pjerrësi të lehtë, në përputhje me morfologjinë e fushës së përmytjes. Nuk janë identifikuar skarpate të pjerrëta, dalje shkëmbinjsh ose forma të ndjeshme gjeologjike të tokës brenda Zonës së Ndikimit.

3.4 Klima, Rreziku i Përmytjeve dhe Rreziqet Natyrore

Zona bie brenda Nënzonës Jugore Mesdhetare Para-Malorore, me dimra të ftohtë dhe reshje të moderuara. Përmytjet janë një rrezik bazë i rëndësishëm për shkak të kalimit të lumit.

Vendi i Urës së Turanit ndodhet brenda nënzonës klimatike Jugore Mesdhetare Para-Malorore të Shqipërisë juglindore. Kjo zonë karakterizohet nga një regjim kalimtar mesdhetar-kontinental i ndikuar nga lartësia dhe topografia e brendshme.

3.4.1 Karakteristikat Klimatike

Kushtet bazë të klimës në zonën e projektit përfshijnë:

- Dimra të ftohtë deri të freskët, me ngrica të rastit;
- Vera të ngrohta deri të nxehta, zakonisht të thata;
- Reshje vjetore mesatare, të përqendruara kryesisht në fund të vjeshtës, dimër dhe fillim të pranverës;
- Ndryshueshmëri e theksuar sezonale në shpërndarjen e reshjeve;
- Reshje të rastit me kohëzgjatje të shkurtër dhe intensitet të lartë.

Modelet e reshjeve ndikojnë drejtpërdrejt në shkarkimin e lumit brenda Përroit Dunavec, veçanërisht gjatë dimrit dhe pranverës kur reshjet kumulative dhe rrjedhjet e sipërme rrisin nivelet e rrjedhjes. Muajt e verës shoqërohen përgjithësisht me kushte të reduktuara të rrjedhës bazë.

Regjimet e erës janë të moderuara dhe tipike për luginat e brendshme, pa fenomene të dokumentuara ekstreme të erës specifike për vendndodhjen e urës.

3.4.2 Regjimi i Përmytjeve dhe Konteksti Hidrologjik

Përmytjet përbëjnë një karakteristikë natyrore të mjediseve të luginave të lumit brenda nënpellgut Devoll të pellgut të lumit Seman. Përroi Dunavec shfaq ndryshueshmëri sezonale të shkarkimit të nxitur nga reshjet dhe hidrologjia e ujëmbledhësit.

Karakteristikat hidrologjike bazë përfshijnë:

- Shkarkim të rritur gjatë dimrit dhe fillimit të pranverës;
- Rrjedhje e mundshme mbi breg gjatë reshjeve me intensitet të lartë;
- Përmytje e lokalizuar e zonave të ulëta të përmytjeve gjatë kushteve të rrjedhjes maksimale;
- Transporti i sedimenteve dhe riformësimi i bregut gjatë përmytjeve.

Analizat hidraulike të ndërmarra për projektimin e urës konfirmojnë se struktura e re është dimensionuar për të akomoduar një ngjarje përmytjeje 1 në 100 vjet, duke përfshirë lejimet e ndryshimeve klimatike në përputhje me standardet përkatëse të projektimit. Kjo përcakton nivelin e përmytjes së projektimit si pjesë të vijës bazë inxhinierike të projektit, por nuk ndryshon karakterin natyror të prirur ndaj përmytjeve të korridorit të lumit.

3.4.3 Rreziqet Natyrore

Rreziqet kryesore natyrore që lidhen me zonën e projektit përfshijnë:

- Përmbytjet lumore, të shoqëruara me reshje ekstreme dhe shkarkim maksimal;
- Reshje intensive, që potencialisht çojnë në akumulim të përkohshëm të rrjedhjes sipërfaqësore;
- Rrjedhje të larta sezonale, që kontribuojnë në erozionin e brigjeve të ekspozuara.

Nuk janë identifikuar prova të çarjeve sizmike në gjurmën e vendit, aktivitetit të rrëshqitjes së dheut në shkallë të gjerë, zonave të rënies së shkëmbinjve ose rrezikut të ortekëve bazuar në hartat dhe zbulimin vizual në dispozicion. Terreni është relativisht i sheshtë deri në pak i pjerrët, në përputhje me morfologjinë e fushës së përmbytjes.

Shqipëria ndodhet në një rajon sizmiksht aktiv; megjithatë, brenda gjurmës së urës nuk janë identifikuar paqëndrueshmëri gjeoteknike apo strukturore specifike të lidhura me rreziqet sizmike. Konsideratat e projektimit sizmik trajtohen përmes standardeve përkatëse inxhinierike, dhe jo përmes ndjeshmërisë së gjendjes bazë mjedisore.

3.5 Cilësia e Ajrit, Zhurma dhe Vibrimet

3.5.1 Cilësia e ajrit

Zona e Urës së Turanit ndodhet në një mjedis kryesisht rural, i karakterizuar nga përdorim bujqësor i tokës, banesa të shpërndara dhe aktivitet të kufizuar tregtar. Nuk ka instalime të mëdha industriale, gurore apo burime të mëdha djegieje në afërsi të menjëhershme të gjurmës së urës.

Cilësia bazë e ajrit përfaqëson kushte tipike rurale, të karakterizuara zakonisht nga:

- përqendrime të ulëta të grimcave pezull (PM_{10} dhe $PM_{2.5}$);
- emetime të kufizuara të oksideve të azotit (NO_x) dhe dioksidit të squfurit (SO_2);
- mungesë e burimeve të vazhdueshme të aromave;
- rritje të përkohshme dhe afatshkurtër të pluhurit të lidhur me lëvizjen e automjeteve në rrugë të asfaltuara dhe të paasfaltuara, aktivitetet bujqësore ose kushtet e thata sezonale.

Cilësia e ajrit ndikohet kryesisht nga:

- trafiku ekzistues përgjatë rrugës kombëtare SH63;
- aktivitetet bujqësore sezonale;
- ngrohja shtëpiake lokale gjatë muajve të dimrit.

Nuk ka stacione të njohura të monitorimit të cilësisë së ajrit brenda zonës së menjëhershme të urës; për këtë arsye, kushtet bazë përshkruhen në mënyrë cilësore, bazuar në përdorimin e tokës, intensitetin e trafikut dhe mungesën e burimeve të rëndësishme të emetimeve.

3.5.2 Mjedisi i zhurmës

Mjedisi akustik në zonën e Urës së Turanit është tipik për një korridor rrugor rural. Nivelet bazë të zhurmës ndikohen kryesisht nga:

- trafiku i automjeteve përgjatë SH63;
- automjete të rënda të rastit;
- operacione të ndërprera të makinerive bujqësore;
- tinguj natyrorë ambientalë, përfshirë erën dhe rrjedhën e lumit.

Zhurma e lidhur me trafikun përbën burimin kryesor antropogjen në zonë. Duke qenë se zona ka karakter rural dhe volum të moderuar trafiku, nivelet e zhurmës pritet të ndryshojnë gjatë ditës, me nivele më të ulëta gjatë natës dhe nivele më të larta gjatë orëve me trafik të shtuar.

Nuk ka burime të përhershme industriale apo komerciale me intensitet të lartë zhurme brenda Zonës së Ndikimit.

3.5.3 Receptorët e ndjeshëm

Receptorët e ndjeshëm brenda ose pranë Zonës së Ndikimit përfshijnë:

- banesa të afërta;
- përdoruesit e rrugës përgjatë SH63;
- mjedisin e menjëhershëm lumor;
- kontekstin më të gjerë të trashëgimisë kulturore dhe peizazhit të lidhur me fshatin Turan.

Këta receptorë konsiderohen potencialisht të ndjeshëm ndaj ndryshimeve në nivelet e zhurmës, pluhurit dhe vibrimeve, veçanërisht gjatë aktiviteteve të përkohshme të ndërtimit.

3.6 Mbetjet, kushtet ekzistuese të kantierit dhe përdorimi i burimeve

Zona ekzistuese e urës tregon akumulime të lokalizuara të mbetjeve të ngurta dhe inerte nën strukturë dhe përgjatë brigjeve të lumit. Këto përfshijnë mbetje plastike, mbetje të vogla ndërtimi, material organik dhe sedimente të imëta aluviale të bllokuara rreth pilastrave pas ngjarjeve të mëparshme me prurje të larta. Prania e këtyre mbetjeve duket se lidhet me hedhje informale dhe akumulim natyror gjatë përmytjeve, dhe jo me depozitim të organizuar. Në nivel bazë nuk janë identifikuar prova të ndotjes me mbetje të rrezikshme brenda gjurmës së projektit.

Prishja e urës ekzistuese do të gjenerojë një vëllim të konsiderueshëm mbetjesh inerte ndërtimi dhe prishjeje, kryesisht të përbërë nga beton i armuar, asfalt rrugor, dheu i gërmuar dhe elemente çeliku të armaturës. Sipas projektit, vlerësohet një sasi prej afërsisht 1,832 m³ material inerte që do të gjenerohet nga aktivitetet e prishjes dhe

gërmimit. Elementet e çelikut pritet të jenë të riciklueshme, ndërsa betoni dhe asfalti do të kërkojnë ripërdorim ose depozitim jashtë kantierit në përputhje me legjislacionin kombëtar.

Në Rajonin e Korçës funksionon një landfill sanitar i vendosur në Bashkinë Maliq, i cili shërben për rrymat e mbetjeve urbane. Ky impiant funksionon si landfill sanitar për mbetjet shtëpiake dhe kategori të ngjashme. Megjithatë, në rajon nuk ekziston një landfill i dedikuar për mbetje inerte i projektuar posaçërisht për të pranuar vëllime të mëdha të mbetjeve të ndërtimit dhe prishjes.

Si rezultat, në fazën e projektimit të detajuar dhe në fazën e kontraktorit do të duhet të merret një vendim për menaxhimin e materialit të tepërt inert. Opsionet mund të përfshijnë ripërdorimin brenda projektit, si p.sh. thërrmimi dhe përdorimi i betonit si material për shtresa bazë rrugore, ose transportimi në një vend të miratuar për depozitimin e materialeve inerte, preferencialisht brenda Bashkisë së Korçës ose bashkive përreth. Para depozitimit, do të kërkohej konfirmimi që impianti pritës është i licencuar për kategorinë përkatëse të mbetjeve.

Përveç mbetjeve inerte nga prishjet, aktivitetet e ndërtimit mund të gjenerojnë sasi më të vogla të mbetjeve jo-municipale, përfshirë vajra dhe lubrifikantë të përdorur, materiale paketimi, skrap metali dhe mbetje të larjes së betonit. Në fazën bazë, dokumentacioni i skopimit nuk identifikon një operator specifik të licencuar për menaxhimin e mbetjeve në Rajonin e Korçës të dedikuar për trajtimin e rrymave të mbetjeve jo-municipale të lidhura me ndërtimin.

Për këtë arsye, do të kërkohej verifikim për të përcaktuar nëse ekzistojnë kompani lokale të licencuara për grumbullimin dhe menaxhimin e këtyre mbetjeve. Nëse nuk ka kapacitet të mjaftueshëm lokal, do të duhet të angazhohen kompani të licencuara në nivel kombëtar, të autorizuara për transportin dhe trajtimin e mbetjeve të rrezikshme dhe jo të rrezikshme të lidhura me ndërtimin. Të gjitha transferimet e mbetjeve duhet të jenë në përputhje me legjislacionin shqiptar për mbetjet dhe të sigurojnë gjurmueshmëri të plotë.

Ndërtimi i Urës së Turanit do të kërkojë gjithashtu përdorimin e burimeve natyrore, përfshirë agregatet, ujin, karburantin dhe materialet strukturore. Në fazën e skopimit nuk është përzgjedhur asnjë gurore, zonë huazimi apo impiant betoni specifik. Megjithatë, agregatet pritet të sigurohen nga gurore të licencuara lokale ose rajonale që operojnë brenda Bashkisë së Korçës ose bashkive përreth.

Kërkesat tipike të materialeve për ndërtimin e urës përfshijnë agregate të imta për prodhimin e betonit, agregate të trasha për beton strukturor dhe shtresa rrugore, si dhe materiale mbushëse të përzgjedhura për stabilizimin e mbushjeve. Burimet specifike të

materialeve, rrugët e transportit dhe statusi i licencimit të furnitorëve do të konfirmohen në fazën e kontraktorit.

Mungesa e një landfilli të dedikuar për mbetje inerte në rajonin e Korçës është veçanërisht e rëndësishme për menaxhimin e materialit të tepërt nga gërmimet. Dheu i gërmuar dhe materialet e papërshtatshme nuk mund të depozitohen në mënyrë informale në tokat bujqësore ose në korridoret lumore. Për këtë arsye, do të kërkohet një vendimmarrje e strukturuar për të përcaktuar nëse këto materiale mund të ripërdoren brenda gjurmës së projektit ose duhet të transportohen në një vend të miratuar për depozitim të tyre.

3.7 Trafiku, Aksesimi dhe Përdorimi nga Komuniteti

Ura e Turanit ndodhet në rrugën kombëtare SH63, në segmentin rural ndërmjet Korçës dhe Voskopojës, dhe shërben si një kalim kryesor që lidh fshatin Turan me parcelat bujqësore përreth dhe me rrjetin më të gjerë rrugor kombëtar. SH63 është një korridor rrugor kombëtar në Qarkun e Korçës që lidh Korçën, Turanin dhe Voskopojën.

3.7.1 Funkzioni ekzistues i trafikut dhe përdorimi nga komuniteti

Në gjendjen bazë, trafiku në SH63 në zonën e urës përbëhet zakonisht nga automjete të lehta të përdorura për udhëtime të përditshme, akses shërbimesh dhe lëvizje lokale ndërmjet Korçës, Turanit dhe fshatrave përreth, së bashku me lëvizje periodike të traktorëve dhe makinerive të vogla bujqësore që aksesojnë fushat.

Ura ka kështu një funksion të qartë komunitar, duke mundësuar akses rutinë në tokat bujqësore dhe duke mbështetur mobilitetin e përditshëm të banorëve dhe përdoruesve të rrugës, përfshirë edhe këmbësorët që kalojnë në mënyrë informale përgjatë skajeve të karrexhatës ekzistuese.

Gjithashtu, ekziston variabilitet sezonal. Voskopojë është një destinacion vizitorësh gjatë gjithë vitit, me kulme sezonale të lidhura me turizmin dimëror dhe veror, të cilat mund të rrisin trafikun e automjeteve të lehta përgjatë SH63 krahasuar me nivelet tipike rurale bazë. Megjithatë nuk janë paraqitur numërime zyrtare të trafikut në Raportin e Skopimit, klasifikimi i rrugës dhe modeli i vendbanimeve tregojnë se trafiku bazë është i rëndësishëm në nivel lokal dhe i ndjeshëm ndaj ndërprerjeve afatshkurtra në pikën e kalimit.

3.7.2 Struktura Ekonomike dhe Mjetet e Jetesës

Ekonomia e zonës së Urës së Turanit bazohet kryesisht në bujqësi. Tokat përreth përdoren për kultivimin e kulturave bujqësore dhe aktivitetet blegtorale. Prodhimi

bujqësor në fushën e Korçës përfshin zakonisht drithëra, perime, kultura foragjere dhe blegtori në shkallë të vogël.

Ura lehtëson:

- Aksesin e përditshëm të fermerëve në tokat bujqësore;
- Lëvizjen e makinerive dhe pajisjeve bujqësore;
- Transportin e produkteve bujqësore drejt tregjeve lokale dhe objekteve të magazinimit;
- Aksesin në zinxhirët e furnizimit, përfshirë farat, plehrat dhe shërbimet teknike.

Përveç bujqësisë, një pjesë e popullsisë është e angazhuar në:

- Tregti të vogël dhe aktivitete shërbimi në vendbanimet përreth;
- Punësim në sektorin publik në arsim, shëndetësi dhe administratë vendore;
- Punësim sezonal dhe të ardhura nga remitancat e emigracionit.

Besueshmëria e infrastrukturës rrugore, përfshirë Urën e Turanit, lidhet drejtpërdrejt me gjenerimin e të ardhurave dhe stabilitetin ekonomik të zonës.

3.7.3 Kulturat Bujqësore dhe Përdorimi i Tokës

Fusha e gjerë e Korçës përdoret tradicionalisht për kultivimin e drithërave, kulturave foragjere dhe prodhimin bujqësor sezonal. Tokat pranë Urës së Turanit klasifikohen si toka bujqësore; megjithatë, bazuar në rezultatet e verifikimit:

- Nuk ka kultura të mbjella, pemëtore apo pemë prodhuese brenda gjurmës direkte të ndërtimit;
- Nuk ka infrastrukturë aktive ujitjeje apo objekte bujqësore të prekura drejtpërdrejt nga gjurma e urës;
- Pjesa më e madhe e gjurmës ndodhet në tokë publike, ndërsa një pjesë e vogël prek parcela private, subjekt i blerjes me marrëveshje.

Lista e kontrollit të verifikimit konfirmon qartë se nuk pritet humbje apo dëmtim i tokës bujqësore, kulturave apo pemëve prodhuese. Gjithashtu, konsultimet me bashkinë dhe informacioni i disponueshëm tregojnë se nuk kryhen aktivitete ekonomike në parcelat e prekura, prandaj nuk priten ndikime në të ardhurat bujqësore.

Rreth 245 m² tokë private do të preket dhe do të blihet përmes marrëveshjes, në përputhje me legjislacionin kombëtar dhe ESS5. Nuk pritet zhvendosje fizike apo ndikim në jetesë.

3.7.4 Infrastruktura dhe Aksesit në Shërbime

Si pjesë e rrugës kombëtare SH63, Ura e Turanit shërben si lidhje lokale në sistemin rajonal të transportit. Ajo mundëson akses në:

- Shkolla dhe institucione arsimore;
- Qendra shëndetësore dhe spitale në Korçë;
- Shërbime administrative bashkiake;
- Tregje dhe ofrues shërbimesh.

Banorët mbështeten kryesisht në automjete private dhe transport bujqësor. Çdo kufizim në funksionimin e urës ndikon drejtpërdrejt në lëvizshmëri dhe shërbime emergjente.

3.7.5 Ndjeshmëritë Sociale dhe Grupet Vulnerabël

Profili socio-ekonomik i zonës përfshin:

- Të moshuar në vendbanime të vogla;
- Familje fermerësh me të ardhura të ulëta;
- Gra të angazhuara në punë të papaguara;
- Fëmijë të varur nga transporti i sigurt.

Shkalla relativisht e vogël e punimeve të rehabilitimit dhe konteksti rural sugjerojnë se një fluks i konsiderueshëm i fuqisë punëtore është i pamundur. Punësimi lokal pritet të reduktojë ndikimet sociale dhe të krijojë mundësi afatshkurtra.

3.8 Konteksti i Shëndetit dhe Sigurisë së Komunitetit

Kushtet bazë të shëndetit dhe sigurisë së komunitetit në zonën e Urës së Turanit pasqyrojnë një mjedis tipik rrugor rural me vëllime relativisht të ulëta trafiku dhe kryesisht lëvizje lokale të automjeteve. Ura është pjesë e rrugës kombëtare SH63, e cila siguron lidhje midis vendbanimeve rurale dhe qendrave rajonale. Përdorimi i tokës përreth është kryesisht bujqësor, me strukturë të kufizuar urbane të ndërprerë.

Në këtë kontekst, përdoruesit e rrugës përfshijnë kryesisht banorët vendas, fermerët që transportojnë mallra bujqësore, automjetet e transportit shkollor dhe ofruesit e shërbimeve. Nuk ka indikacione të aktiviteteve industriale me rrezik të lartë në afërsi të menjëhershme në kushtet bazë. Megjithatë, infrastrukturës rrugore rurale zakonisht i

mungojnë masa të përparuara për mbrojtjen e këmbësorëve, sistemet e ndriçimit dhe pajisjet qetësuese të trafikut, të cilat mund të rrisin cenueshmërinë gjatë fazave të ndërtimit.

3.9 Trashëgimia Kulturore

Nuk ka vende arkeologjike ose monumente kulturore të regjistruara brenda gjurmës së drejtpërdrejtë të ndërtimit të punimeve të rehabilitimit të Urës së Turanit. Bazuar në informacionin e disponueshëm të shqyrtimit dhe zbulimin e vendit, asnjë aset i trashëgimisë kulturore fizike nuk do të preket drejtpërdrejt nga gërmimet, punimet e themeleve ose aktivitetet ndihmëse të ndërtimit brenda zonës së menjëhershme të projektit.

Receptori kryesor i trashëgimisë kulturore në zonën më të gjerë është Kulla e Turanit (Kulla e Turanit), një Monument i Kulturës i përcaktuar, i vendosur brenda fshatit Turan dhe afërsisht 300 m nga vendndodhja e urës. Kulla përfaqëson një strukturë me rëndësi historike dhe arkitekturore për komunitetin lokal dhe rajonin më të gjerë të Korçës. Megjithatë është jashtë zonës së ndikimit të drejtpërdrejtë të punimeve të urës, afërsia e saj relative kërkon konsideratë në vlerësimin e ndikimit.

Lidhur me rrugët e aksesit dhe transportit, trafiku i ndërtimit pritet të përdorë rrjetin ekzistues rrugor, duke përfshirë rrugën kombëtare SH63, e cila kalon nëpër zonën më të gjerë të Turanit. Kjo infrastrukturë rrugore është tashmë në përdorim për lëvizje të rregullt të automjeteve dhe lidh vendbanimet aty pranë. Në varësi të rregullimeve përfundimtare të menaxhimit të trafikut, automjetet e rënda që transportojnë materiale ndërtimi mund të kalojnë brenda afërsisë së përgjithshme të Kullës së Turanit. Megjithatë, nuk parashikohen rrugë të reja hyrëse brenda ose ngjitur me mjedisin e menjëhershëm të monumentit.

3.10 Sherbimet dhe infrastruktura

Bazuar në vlerësimin e fushëveprimit dhe inspektimet në vend të ndërmarra për Urën e Turanit, nuk është identifikuar asnjë infrastrukturë e madhe nëntokësore ose ajrore e shërbimeve brenda gjurmës së menjëhershme të ndërtimit. Nuk ka linja transmetimi me tension të lartë, nënstacione, tubacione gazi ose tubacione kryesore të furnizimit me ujë ose kanalizimeve që kryqëzojnë shtrirjen e urës ose qasjet e saj të drejtpërdrejta.

Zona përreth është kryesisht rurale dhe karakterizohet nga tokë bujqësore me strukturë të kufizuar urbane të ndërprerë. Si e tillë, rrjetet e shërbimeve në afërsi pritet të kufizohen në sisteme të vogla lokale shpërndarjeje që u shërbejnë familjeve dhe fermave aty pranë. Këto mund të përfshijnë linja të energjisë elektrike me tension të ulët, lidhje të vogla të furnizimit me ujë ose kablllo telekomunikacioni të kaluara përgjatë korridorit ekzistues rrugor.

Duke pasur parasysh vendndodhjen e urës përgjatë rrugës kombëtare SH63, është e mundur që infrastruktura standarde e shërbimit rrugor, siç janë shtyllat e energjisë elektrike ose linjat e komunikimit, të shkojnë paralelisht me karrexhatën jashtë gjurmës kryesore strukturore. Megjithatë, nuk parashikohet zhvendosje e aseteve kryesore të shërbimeve në këtë fazë.

3.10.1 Përmbledhje e receptorëve kryesorë të ndjeshëm

Bazuar në kushtet bazë mjedisore dhe sociale, janë identifikuar disa receptorë që konsiderohen të ndjeshëm ndaj aktiviteteve të projektit dhe që për rrjedhojë kërkojnë menaxhim të synuar përmes Planit të Menaxhimit Mjedisor dhe Social (ESMP). Këta receptorë pasqyrojnë ndërveprimin midis punimeve të ndërtimit, mjedisit lumor, komuniteteve përreth dhe karakteristikave socio-ekonomike dhe kulturore lokale.

Përroi i Dunavecit dhe habitatet e tij ripariane përbëjnë receptorin kryesor mjedisor, për shkak të funksionit të tyre ekologjik, hidrologjisë sezonale dhe ndjeshmërisë ndaj shqetësimeve të sedimenteve dhe ndotjes aksidentale gjatë punimeve në shtratin e ujit dhe punimeve të dheut. Në lidhje me këtë mjedis, fauna amfibe dhe gjysmë-ujore mund të përjetojë shqetësime të përkohshme, por potencialisht të rëndësishme në habitat, veçanërisht nga heqja e bimësisë, zhurma dhe përkeqësimi i cilësisë së ujit nëse punimet nuk kontrollohen në mënyrë të duhur. Ndjeshmëria e faunës nuk lidhet vetëm me praninë e saj, por është e lidhur ngushtë me periudhat kritike të ciklit jetësor, duke përfshirë:

- riprodhimin dhe vezëzimin (peshq dhe amfibë);
- folezimin dhe kërkimin e ushqimit (shpendët riparianë);
- çiftëzimin, sjelljet territoriale dhe strehimin (gjitarë gjysmë-ujorë si vidra);
- përdorimin sezonal të habitateve si zona ushqimi ose pushimi.

Në këtë mënyrë, edhe shqetësimet e përkohshme gjatë ndërtimit, përfshirë heqjen e bimësisë, zhurmën, vibrimet dhe ndryshimet në cilësinë e ujit, mund të kenë ndikime disproporcionale nëse ndodhin gjatë periudhave të ndjeshme, veçanërisht në habitatet e kufizuara ripariane që funksionojnë si korridore ekologjike.

Nga një këndvështrim social, banesat përreth dhe përdoruesit e rrugës janë receptorë të ndjeshëm ndaj rritjes afatshkurtër të pluhurit, zhurmës, vibrimeve dhe trafikut të ndërtimit. E lidhur ngushtë me këtë është edhe aksesueshmëria e komunitetit dhe siguria rrugore, pasi ura siguron lidhje thelbësore për banorët lokalë, aktivitetet bujqësore dhe aksesin emergjent, duke e bërë lëvizjen e pandërprerë dhe të sigurt një element kyç gjatë ndërtimit.

Mjedisi i trashëgimisë kulturore të Kullës së Turanit, e vendosur rreth 300 m nga zona e projektit, përbën një receptor indirekt që mund të ndikohet nga vibrimet, zhurma ose shqetësimet vizuale, megjithëse nuk priten ndikime direkte.

Secili receptor trajtohet përmes masave specifike të zbutjes dhe monitorimit në kapitujt pasues të ESMP.

4. Identifikimi, Vlerësimi dhe Masat Zbutëse të Ndikimit

Ky seksion paraqet vlerësimin e ndikimeve të mundshme mjedisore dhe sociale që lidhen me nënprojektin e Urës së Turanit dhe përcakton masat zbutëse të nevojshme për të menaxhuar këto ndikime në përputhje me Kornizën e Menaxhimit Mjedisor dhe Social (KMMS) në nivel programi. Vlerësimi bazohet në përfundimet e Raportit të Shqyrtimit Mjedisor dhe Social për Urën e Turanit dhe Raportit të Përcaktimit të Skemës Mjedisore dhe Sociale për urat e Grupit B, i cili përcaktoi se projekti nuk kërkon një VNMS të plotë, por paraqet rreziqe të konsiderueshme, të dominuara nga faza e ndërtimit, të cilat duhet të menaxhohen përmes një PMMS të fuqishëm.

Karakterizimi i ndikimit ndjek qasjen e përcaktimit të fushëveprimit të aplikuar sipas kornizës së Grupit B dhe merr në konsideratë natyrën, shkallën, kohëzgjatjen, kthyeshmërinë dhe gjasat e ndikimeve. Ndikimet vlerësohen sipas fazës së projektit (para-ndërtimit, ndërtimit dhe funksionimit) dhe përqendrohen në receptorët e identifikuar si të ndjeshëm gjatë shqyrtimit, duke përfshirë ujërat sipërfaqësore, habitatet bregore, komunitetet dhe përdoruesit e rrugës aty pranë, punëtorët dhe mjedisin e trashëgimisë kulturore. Masat zbutëse të përcaktuara janë specifike për vendndodhjen, të zbatueshme dhe në përputhje me Standardet Mjedisore dhe Sociale të Bankës Botërore, Udhëzimet Mjedisore, Shëndetësore dhe të Sigurisë të Grupit të Bankës Botërore (GBG) dhe Praktikave e Mira Ndërkombëtare të Industrisë.

4.1 Ndikimet e Fazës Para Ndërtimit

4.1.1 Shpronësimi i Tokës dhe Gatishmëria e Terrenit

Rikonstrukcioni i Urës së Turanit kërkon një proces të kufizuar dhe të mirëpërcaktuar shpronësimi të tokës, i cili lidhet kryesisht me rregullimin e aksit të urës, rrugëve të aksesit dhe punimeve të lidhjes. Bazuar në planin paraprak të shpronësimit dhe inventarin e parcelave të paraqitura në Tabelën 1, gjurma e projektit kryqëzon gjithsej shtatë parcela kadastrale, nga të cilat katër deri në pesë parcela janë në pronësi private dhe parcelat e mbetura janë tokë në pronësi publike, tashmë të përcaktuara për qëllime infrastrukture.

Sipërfaqja totale e prekur është kryesisht e përqendruar brenda parcelave në pronësi publike, të cilat akomodojnë strukturën kryesore të urës dhe lidhjet rrugore përkatëse. Parcelat e tokës publike (Nr. 156/54, 427 dhe 379) përbëjnë pjesën e konsiderueshme të gjurmës së kërkuar, duke tejkaluar 3,600 m² në total, dhe për këtë arsye zvogëlojnë ndjeshëm nevojën për blerjen e tokës private. Këto zona janë tashmë të lidhura funksionalisht me infrastrukturën e transportit dhe pritet të transferohen ose përdoren përmes procedurave administrative pa gjeneruar ndikime sociale.

Ndikimet në tokën private janë të kufizuara në seksione të vogla të nevojshme për përmirësimin e shtrirjes së rrugëve dhe punimet lokale të zgjerimit. Parcelat private të prekura (Nr. 140/10, 140/9, 140/8 dhe 140/11) përfaqësojnë një sipërfaqe të kombinuar të prekur prej afërsisht 155 m², e përbërë kryesisht nga shirita të ngushtë toke ngjitur me korridorin ekzistues rrugor. Ndikimet individuale variojnë nga afërsisht 5 m² në 76.7 m² për parcelë, duke konfirmuar se marrja e tokës mbetet e vogël në shkallë dhe e kufizuar në kufirin e menjëhershëm të infrastrukturës.

Natyra e ndikimeve është e përhershme për sa i përket blerjes së tokës; megjithatë, ato karakterizohen si me madhësi të ulët për shkak të faktorëve të mëposhtëm:

- mungesa e strukturave banesore, aktiviteteve tregtare ose aseteve prodhuese brenda zonave të prekura,
- asnjë zhvendosje fizike ose zhvendosje e parashikuar e familjeve,
- asnjë ndërprerje e jetesës ose qasjes në burime që gjenerojnë të ardhura, dhe
- përdorimi i vazhdueshëm i zonave të mbetura të parcelave nga pronarët e tokës.

Statusi i pronësisë për shumicën e parcelave të prekura është identifikuar si privat, megjithëse konfirmimi formal mbetet në pritje të marrjes së të dhënave të azhurnuara nga Agjencia Shtetërore e Kadastrës. Verifikimi i pronësisë përbën një hap kritik tjetër për të siguruar qartësi ligjore para fillimit të procedurave të kompensimit

PLANI I MENAXHIMIT MJEDISOR DHE SOCIAL
 “Rindërtimi i Urës së Turanit”

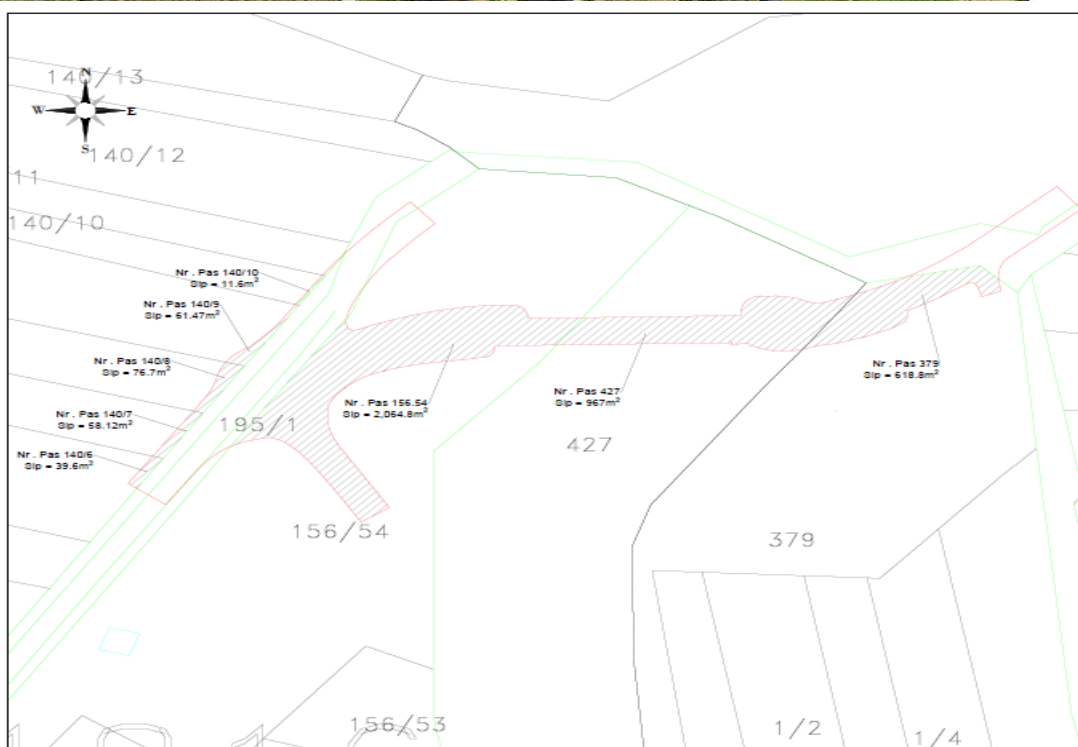

Figure 8: Plani i shpronësimeve për Urën e Turanit

Tabela 1: Parcelat e prekura nga Ura e Turanit dhe punimet rrugore të lidhura

N o .	Numr i I Parce les	Siperfa qja e prekur (m ²)	Lloji I impaktit	Statusi I Pronesis e
1	140/1 0	11.6	Zgjerim i aksit rrugor	Private

PLANI I MENAXHIMIT MJEDISOR DHE SOCIAL

“Rindërtimi i Urës së Turanit”

2	140/9	61.47	Aksi i rrugës	Private
3	140/8	76.7	Aksi i rrugës	Private
4	140/1 1	5	Aksi i rrugës	Private (per tu konfirmuar)
5	156/5 4	2,064.8	Segmentet hyrëse të urës / gjurma e infrastrukturës	Publike
6	427	967	Ura dhe lidhjet rrugore	Publike
7	379	618.8	Punime lidhëse rrugore	Publike

Masat për zbutjen e ndikimeve

Shpronësimi i tokës do të përfundojë përpara fillimit të punimeve të ndërtimit përmes marrëveshjeve të negociuara, në përputhje me legjislacionin kombëtar dhe kërkesat e Standardit ESS5 për “Shpronësimin e Tokës, Kufizimet në Përdorimin e Tokës dhe Zhvendosjen e Detyruar”. Për këtë qëllim, nga Autoriteti Rrugor Shqiptar do të përgatitet dhe zbatohet një Plan i Shkurtuar i Veprimit për Rishpërndarjen (ARAP), i cili do të menaxhojë të gjithë procesin.

ARAP do të përcaktojë procedurat për identifikimin e personave të prekur, vlerësimin e aseteve me vlerë zëvendësimi, konsultimin dhe publikimin e informacionit, mekanizmat e ankesave, si dhe pagesën në kohë të kompensimeve.

Të gjithë pronarët e tokave të prekura do të njoftohen paraprakisht për procesin e shpronësimit. Marrëveshjet e kompensimit do të dokumentohen zyrtarisht dhe pagesat do të kryhen përpara fillimit të punimeve civile. Kufijtë e ndërtimit do të shënohen qartë në terren për të shmangur çdo marrje të mëtejshme apo të paqëllimshme të tokës. Në rastet kur kërkohet shpronësim, ai do të kryhet në përputhje të plotë me procedurat ligjore

kombëtare dhe në linjë me parimet e ESS5, duke përfshirë konsultim transparent, dokumentim të duhur të marrëveshjeve dhe kompensim me vlerë të plotë zëvendësuese.

Nga këndvështrimi i gatishmërisë së terrenit, përfundimi i hershëm i verifikimit kadastral, vlerësimit të asetëve dhe procedurave të kompensimit është thelbësor për të siguruar akses të pandërprerë për kontraktorin në segmentet hyrëse të urës dhe në pjesët përkatëse të lidhjeve rrugore. Vonesat në finalizimin e marrëveshjeve të transferimit të tokës mund të shkaktojnë kufizime lokale në akses gjatë ndërtimit dhe mund të krijojnë ankesa të evitueshme nëse nuk menaxhohen në mënyrë proaktive. Prandaj, aktivitetet e shpronësimit dhe kompensimit duhet të përfundojnë përpara mobilizimit të kontraktorit, duke siguruar disponueshmëri të plotë të terrenit, përputhshmëri ligjore dhe përmbushje të kërkesave të financuesve. Zbatimi i ARAP dhe i masave përkatëse zbutëse do të sigurojë që rikonstrukcioni i urës të mos sjellë ndikime negative ekonomike apo sociale për palët e prekura, duke ruajtur në të njëjtën kohë lidhshmërinë dhe duke forcuar përfitimet socio-ekonomike të investimit.

4.1.2 Përgatitja e terrenit dhe pastrimi i bimësisë

Karakterizimi i ndikimeve

Aktivitetet para-ndërtimit përfshijnë përgatitjen e aksesit në vend, krijimin e zonave të përkohshme të punës, përcaktimin e kufijve të ndërtimit dhe pastrimin e kufizuar të bimësisë brenda gjurmës së miratuar. Hetimet gjeoteknike janë përfunduar tashmë dhe nuk parashikohen hetime të mëtejshme ndërhyrëse në tokë në këtë fazë. Si pasojë, punimet përgatitore shoqërohen kryesisht me ndërhyrje në nivelin sipërfaqësor të nevojshme për të lehtësuar mobilizimin e kontraktorit dhe aksesin në qasjet e urës dhe korridorin e menjëhershëm të punës.

Raportet e shqyrtimit dhe të përcaktimit të fushëveprimit konfirmojnë praninë e bimësisë bregore përgjatë seksioneve të brigjeve të lumit; megjithatë, nuk kërkohet pastrim në shkallë të gjerë ose i gjerë për zbatimin e punimeve. Ndikimet e parashikuara janë të lokalizuara, afatshkurtra dhe të kthyeshme në natyrë. Megjithatë, nëse nuk kontrollohen siç duhet, heqja e bimësisë dhe shqetësimi i tokës mund të:

- rrisin rrezikun e erozionit të tokës dhe transportit të sedimenteve drejt lumit;
- zvogëlojnë përkohësisht vazhdimësinë e habitatit përgjatë korridorit bregor;
- ekspozojnë tokat ndaj rrjedhjes, veçanërisht gjatë reshjeve;
- krijojnë shqetësime të vogla vizuale në zonën e menjëhershme të projektit.
- shkaktojnë shqetësime për faunën e mbrojtur dhe faunën tjetër në periudhat e ndjeshme të folezimit dhe vendosjes së strofullave.

Për më tepër, aktivitetet e përgatitjes së vendit mund të ndërveprojnë me masa të tjera përgatitore, duke përfshirë instalimin e objekteve të përkohshme, përcaktimin e kufijve të ndërtimit dhe zbatimin e rregullimeve të menaxhimit të trafikut. Çdo vonesë ose mungesë koordinimi midis këtyre aktiviteteve dhe pastrimit të bimësisë mund të rezultojë në shqetësime të panevojshme të tokës ose zgjerim të zonës së punës përtej asaj që kërkohet rreptësisht. Prandaj, renditja dhe mbikëqyrja e kujdesshme e punimeve përgatitore janë thelbësore për të minimizuar efektet kumulative në këtë fazë.

Duke pasur parasysh që hetimet gjeoteknike janë përfunduar, nuk pritet asnjë pastrim shtesë për qëllime hetimi, gjë që zvogëlon gjurmën e përgjithshme të shqetësimit gjatë fazës para ndërtimit.

Masat Zbutëse

Pastrimi i bimësisë duhet të kufizohet në mënyrë strikte në gjurmën e miratuar të ndërtimit dhe zonat e aksesit siç përcaktohen në projektin përfundimtar dhe PMMS. Do të zbatohen masat e mëposhtme:

- Demarkimi fizik i kufijve të ndërtimit para çdo pastrimi, duke përdorur gardhe, shirit ose shënjes të tjerë të dukshëm për të parandaluar depërtimin në zonat ngjitur bregore.
- Mbrojtja e bimësisë bregore jashtë gjurmës së miratuar, duke përfshirë kufizimin e lëvizjes së makinerive dhe ruajtjen e materialeve brenda zonave të ndjeshme.
- Mbikëqyrja e aktiviteteve të pastrimit nga përfaqësuesi mjedisor i Kontraktorit për të siguruar pajtueshmërinë me kufijtë e miratuar.
- Zbatimi i masave të kontrollit të erozionit dhe sedimenteve, siç janë gardhet e baltës ose kanalet e përkohshme të kullimit, kur është e nevojshme për të parandaluar rrjedhjen në lumë.
- Ndalimi i heqjes së panevojshme të shtresës së sipërme të tokës përtej zonave të kërkuara për punime.
- Pastrimi i bimësisë nuk do të kryhet gjatë periudhave të ndjeshme për faunën, siç përcaktohet në seksionet e mbrojtjes së natyrës dhe biodiversitetit të PMMS-së, duke përfshirë sezonin e folezimit.

Çdo bimësi e hequr do të adresohet përmes masave të restaurimit pas ndërtimit. Zonat e shqetësuara do të rivendosen duke përdorur specie vendase të përshtatshme për ekosistemin lokal bregor, dhe shtresa e sipërme e tokës do të ruhet dhe ripërdoret aty ku është e mundur për të mbështetur rigjenerimin natyror.

Përmes kontrollit të rreptë të përgatitjes së vendit dhe menaxhimit të koordinuar të aktiviteteve përgatitore, ndikimet në integritetin e habitatit bregor dhe stabilitetin e tokës do të mbeten të vogla, të përkohshme dhe plotësisht të menaxhueshme brenda kornizës së PMMS-së.

4.2 Ndikimet e Fazës së Ndërtimit

4.2.1 Cilësia e Ajrit, Zhurma dhe Dridhja

Karakterizimi i Ndikimit

Gjatë fazës së ndërtimit të rehabilitimit të Urës së Turanit, priten ndikime të përkohshme, por potencialisht të rëndësishme, në cilësinë e ajrit, zhurmën dhe dridhjet. Këto ndikime do të vijnë nga prishja e komponentëve ekzistues të urës, gërmimet dhe punimet e tokës, funksionimi i makinerive të rënda, transporti i materialeve, punimet e ngjeshjes dhe aktivitetet e mundshme të shtyllave.

Ndjeshmëria e këtij ndikimi rritet nga prania e banesave të afërta dhe aktiviteteve të vogla ekonomike të vendosura shumë afër zonës së ndërtimit. Disa receptorë janë të vendosur menjëherë ngjitur me qasjet e urës dhe përgjatë skajit të gjurmës së ndërtimit. Përveç kësaj, Kulla Turan, një strukturë e ndjeshme nga ana kulturore, ndodhet afërsisht 300 m nga zona e projektit. Si pasojë, ekspozimi hapësinor i receptorëve ndryshon nga afërsia e drejtpërdrejtë në distancë të moderuar, duke kërkuar masa të diferencuara menaxhimi.

Cilësia e Ajrit

Emetimet në ajër do të vijnë nga makineritë e ndërtimit me naftë, kamionët që transportojnë agregate dhe mbetje, pajisjet e ngjeshjes dhe punimet e asfaltit. Këto burime mund të rrisin përkohësisht përqendrimet lokale të monoksidit të karbonit, oksideve të azotit, lëndës grimcore të pezulluar dhe hidrokarbureve në afërsi të menjëhershme të punimeve.

Pluhuri në ajër do të gjenerohet nga gërmimet, prishjet, grumbullimi i materialeve dhe lëvizja e automjeteve në sipërfaqe të pashtuara ose pjesërisht të shtruara. Ngritja dhe funksionimi i një impianti të përkohshëm asfalti mund të rezultojë gjithashtu në rreziqe të mundshme mjedisore dhe sociale, duke përfshirë, por pa u kufizuar në emetimet në ajër (pluhur, lëndë grimcore, tym dhe erë). Duke pasur parasysh se disa receptorë banesor dhe tregtarë ndodhen në skaj të vendit të ndërtimit, shpërndarja e pluhurit mund të ndikojë drejtpërdrejt në këta receptorë, veçanërisht gjatë kushteve të thata dhe me erë. Terreni i hapur përgjatë korridorit të lumit mund të lehtësojë transportin horizontal të pluhurit nëse nuk kontrollohet në mënyrë adekuate.

Nivelet më të larta të pluhurit priten gjatë prishjes dhe punimeve të tokës, zakonisht që zgjasin disa javë, me nivele më të ulëta të ndërprera gjatë punimeve të mëvonshme strukturore dhe të përfundimit. Pa masa zbutëse, shqetësime afatshkurtra, dukshmëri e reduktuar dhe acarim i lehtë i frymëmarrjes mund të ndodhin për receptorët ngjitur. Gjelbërimi mund të preket, gjithashtu edhe të korrat bujqësore, si dhe ujërat sipërfaqësore.

Zhurma

Ndikimet e zhurmës pritet të jenë të konsiderueshme, veçanërisht për receptorët e vendosur menjëherë ngjitur me punimet. Pajisjet e ndërtimit zakonisht gjenerojnë nivelet e mëposhtme të zhurmës në afërsisht 10 m nga burimi:

- Eskavatorë, ngarkues dhe ngjeshës: 80–90 dB(A);
- Thërrmues betoni dhe pajisje prishjeje: 85–95 dB(A);
- Kamionë të rëndë dhe trajtim materialesh: 75–90 dB(A);
- Shtylla me impakte, nëse aplikohet: 95–105 dB(A) në burim.
- Ngritja dhe funksionimi i mundshëm i një fabrike të përkohshme asfalti mund të gjenerojë gjithashtu ndikime zhurme dhe dridhjesh në receptorët e afërt.

Për receptorët e vendosur në skaj të vendit të ndërtimit, nivelet e zhurmës mund të mbeten të larta gjatë aktiviteteve të pikut dhe mund të tejkalojnë vlerat tipike të udhëzimeve ditore nëse nuk menaxhohen siç duhet. Megjithëse zhurma dobësohet me distancën, receptorët në afërsi të drejtpërdrejtë do të përjetojnë ekspozim më të lartë krahasuar me Kullën Turan në 300 m, ku nivelet e vlerësuara pritet të ulen në afërsisht 45–60 dB(A), varësisht nga terreni dhe kushtet atmosferike.

Zona e projektit karakterizohet nga terren relativisht i hapur me barriera akustike të kufizuara. Si rezultat, përhapja e zërit mund të shtrihet përgjatë korridorit të lumit dhe shtrirjes së rrugës. Aktivitetet e prishjes pritet të gjenerojnë nivelet më të larta të zhurmës për një kohëzgjatje të shkurtër, zakonisht nga disa ditë deri në disa javë. Punimet e tokës dhe punimet strukturore do të gjenerojnë zhurmë të ndërprerë gjatë një periudhe më të gjatë ndërtimi, potencialisht disa muaj.

Duke pasur parasysh afërsinë e receptorëve të banimit dhe ekonomisë, zhurma vlerësohet si një ndikim i moderuar deri në të lartë afatshkurtër që kërkon planifikim të rreptë, komunikim dhe masa zbutëse teknike.

Dridhjet

Vibrimet do të shkaktohen kryesisht nga punimet e prishjes, ngjeshja e dheut dhe çdo operacion i shtyllëzimit (piling). Receptorët e vendosur menjëherë ngjitur me vendin e ndërtimit mund të përjetojnë dridhje të ndjeshme, veçanërisht gjatë aktiviteteve të rënda të prishjes ose ngjeshjes. Vlerat tipike të shpejtësisë maksimale të grimcave në distancë të afërt mund të variojnë midis 1 dhe 10 mm/s, varësisht nga lloji i pajisjeve dhe kushtet e tokës.

Pragjet e dëmit strukturor të pranuar zakonisht për strukturat historike ose kulturore të ndjeshme shprehen përgjithësisht në terma të Shpejtësisë Maksimale të Grimcave, PPV, të matur në mm/s. Këto pragje bazohen në udhëzime ndërkombëtare si:

- DIN 4150-3, Gjermani, Dridhja Strukture – Efektet në Struktura
- BS 7385-2, Mbretëria e Bashkuar, Vlerësimi dhe Matja për Dridhjet në Ndërtesa
- Udhëzimet e IFC EHS, ku bëhet referencë për praktikën e mira ndërkombëtare.
- Duke pasur parasysh praninë e Kullës Turan, një strukturë murature e ndjeshme ndaj kulturës afërsisht 300 m nga punimet, një kornizë monitorimi paraprak zakonisht do të miratonte:
- 3 mm/s PPV si një limit maksimal të synuar
- 2 mm/s si një nivel shkaktimi për shqyrtim.

Në një distancë prej 300 m, dridhja nga prishja ose ngjeshja e urës ka shumë pak gjasa të afrohet këtyre pragjeve, pasi dridhja dobësohet me shpejtësi me distancën, veçanërisht në terren të hapur dhe toka kohezive. Nivelet në Kullën Turan pritet të jenë dukshëm nën pragjet e dëmtimeve strukturorë të pranuar përgjithësisht për strukturat historike. Megjithatë, duke pasur parasysh ndjeshmërinë kulturore të Kullës, edhe nivelet e ulëta të dridhjeve kërkojnë monitorim paraprak për të verifikuar përputhshmërinë dhe për të adresuar shqetësimin e mundshëm publik. Në përgjithësi, ndikimet e fazës së ndërtimit në cilësinë e ajrit, zhurmën dhe dridhjet janë të përkohshme, por potencialisht ndërhyrëse për receptorët që ndodhen menjëherë ngjitur me punimet. Prandaj, këto ndikime konsiderohen të menaxhueshme, por të rëndësishme në mungesë të masave të duhura të kontrollit.

Masat Zbutëse

Për të minimizuar ndikimet në receptorët ngjitur banesor, ekonomikë dhe kulturorë, do të zbatohen masat e mëposhtme:

Cilësia e Ajrit dhe Kontrolli i Pluhurit

- Mbani gërmimet e ekspozuara dhe zonat e pashtruara në gjendje të lagësht përmes spërkatjes së rregullt me ujë, veçanërisht gjatë motit të thatë ose me erë.
- Rritni frekuencën e spërkatjes me ujë gjatë prishjes dhe punimeve intensive të tokës.

- Mbuloni kamionët që transportojnë tokë ose agregate dhe ndaloni mbingarkesën.
- Kufizoni shpejtësinë e automjeteve brenda zonës së ndërtimit.
- Mbuloni dhe mirëmbani rezervat e tokës për të parandaluar erozionin e erës.
- Siguroni mirëmbajtje të rregullt të pajisjeve të ndërtimit për të minimizuar emetimet e shkarkimeve.
- Rivendosni sipërfaqet e shqetësuara sa më shpejt të jetë e mundur.
- Shenjat e dukshme (veçanërisht në të korra) duhet të monitorohen dhe në rast të shenjave të dukshme të rritjes së pluhurit dhe ankesave, Kontraktori do të kontraktojë monitorimin dhe do të zbatojë masa korigjuese për të rivendosur pajtueshmërinë.
- Nëse instalohet një impiant i përkohshëm asfalti, Kontraktori duhet të zgjedhë vendndodhjen e impiantit në një distancë të mjaftueshme nga zonat e banuara dhe receptorët e ndjeshëm; të marrë të gjitha lejet dhe miratimet e kërkuara mjedisore para instalimit dhe funksionimit; dhe instaloni dhe mirëmbani sisteme kontrolli të emetimeve (p.sh. filtra, masa për shtypjen e pluhurit) në përputhje me standardet përkatëse të cilësisë së ajrit.

Procedurat e veprimeve korigjuese për pluhurin e tepërt do të përfshijnë pezullimin e përkohshëm të aktiviteteve që gjenerojnë pluhur, intensifikimin e masave të shtypjes, stabilizimin ose mbulimin e zonave të ekspozuara dhe modifikimin e praktikave operative.

Menaxhimi i Zhurmës

- Kufizoni aktivitetet me zhurmë të lartë vetëm në orët e ditës.
- Planifikoni prishjen dhe aktivitetet e tjera të zhurmës maksimale për të minimizuar shqetësimin ndaj receptorëve ngjitur.
- Jepni njoftim paraprak banorëve dhe bizneseve aty pranë në lidhje me kohën dhe kohëzgjatjen e punimeve me zhurmë të lartë.
- Përdorni pajisje të mirëmbajtura të pajisura me silenciatorë dhe sustë.
- Instaloni barriera ose ekrane akustike të përkohshme në zonat ku receptorët janë drejtpërdrejt ngjitur me punimet, nëse është e nevojshme.
- Nëse instalohet një impiant i përkohshëm asfalti, Kontraktori duhet të zgjedhë vendndodhjen e impiantit në një distancë të mjaftueshme nga zonat e banuara dhe receptorët e ndjeshëm duhet të zbatojnë masa kontrolli të zhurmës, duke përfshirë vendosjen e përshtatshme, mirëmbajtjen e pajisjeve dhe, kur është e nevojshme, barrierat fizike;
- Monitoroni nivelet e zhurmës në vendet e zgjedhura të receptorëve për të verifikuar përputhshmërinë.
- Kontrolli i Dridhjeve
- Nivelet e pragut paraprak të dridhjeve duhet të përcaktohen gjatë fazës para ndërtimit dhe të shtohen në PMMS para ndërtimit, bazuar në standardet ndërkombëtare të zbatueshme dhe praktikat më të mira, dhe të vendosen në konsultim me autoritetet kompetente kombëtare dhe rajonale të Trashëgimisë Kulturore, duke marrë parasysh gjendjen dhe ndjeshmërinë e Kullës Turan. Këto pragje duhet të zbatohen gjatë ndërtimit, me punimet e rregulluara ose të pezulluara nëse monitorimi tregon se nivelet e pragut janë afruar ose tejkaluar.

- Zgjidhni teknika ndërtimi me dridhje më të ulët aty ku është teknikisht e mundur.
- Monitoroni nivelet e dridhjeve gjatë prishjes dhe çdo aktiviteti të shtyllave, me pika specifike monitorimi të vendosura pranë Kullës Turan dhe në strukturat ngjitur të zgjedhura.
- Dokumentoni rezultatet e monitorimit dhe mbani komunikimin me autoritetet dhe palët e interesuara përkatëse.

Nivelet e pragut paraprak të dridhjeve propozohen të vendosen nga NJIP në konsultim me autoritetet kompetente të Trashëgimisë Kulturore. Në mungesë të pragjeve ose kritereve kombëtare të përcaktuara në Shqipëri, qasja duhet të mbështetet në standardet ndërkombëtare përkatëse dhe praktikatat më të mira, siç përshkruhet në këtë seksion. Këto pragje do të përcaktohen para ndërtimit, me kontribute nga autoritetet kombëtare ose rajonale të Trashëgimisë Kulturore (të angazhuara përmes një kërkesë dhe bashkë-inspektimi, dhe të informuara nga një vlerësim i gjendjes dhe ndjeshmërisë së Kullës Turan). Miratimi nga autoriteti kompetent i Trashëgimisë Kulturore mbi nivelet e dridhjeve do të jetë një parakusht për fillimin e punimeve.

Përmes zbatimit të këtyre masave, ndikimet e lidhura me ndërtimin në cilësinë e ajrit, zhurmën dhe dridhjet do të mbeten të përkohshme dhe të kontrolluara, duke siguruar mbrojtjen e receptorëve menjëherë ngjitur dhe duke ruajtur integritetin strukturor dhe kulturor të Kullës Turan.

4.2.2 Gjenerimi i Mbetjeve dhe Materialet e Rrezikshme

Karakterizimi i Ndikimit

Aktivitetet e ndërtimit që lidhen me rehabilitimin e Urës së Turanit do të gjenerojnë sasi të konsiderueshme të mbetjeve të ngurta, kryesisht materiale inerte që rrjedhin nga prishja e strukturës ekzistuese të urës dhe punimet e gërmimit shoqërues. Vëllimi i vlerësuar i materialit inerte është afërsisht 1,800 m³, duke përfshirë mbeturinat e betonit të armuar, fragmentet e asfaltit, tokën e gërmuar dhe elementët prej guri ose murature.

Edhe pse kohëzgjatja e gjenerimit të mbetjeve është e përkohshme dhe e kufizuar në fazën e ndërtimit, vëllimi është i konsiderueshëm në lidhje me gjurmën e projektit dhe ndjeshmërinë e mjedisit përreth. Nëse nuk menaxhohet në përputhje me Praktikën e Mirë Ndërkombëtare të Industrisë, duke përfshirë Udhëzimet Mjedisore, të Shëndetit dhe të Sigurisë të Bankës Botërore, EHS, dhe Protokollin e BE-së për Menaxhimin e Mbetjeve nga Ndërtimi dhe Prishja, trajtimi i papërshtatshëm mund të rezultojë në:

- asgjësim të pakontrolluar në tokën ngjitur ose brigjet e lumenjve;

- bllokim të shtigjeve të kullimit dhe ndryshim të modeleve të rrjedhjes;
- rritje të erozionit dhe transportit të sedimenteve drejt lumit;
- përkeqësim të cilësisë së ujërave sipërfaqësore përmes sedimentimit ose rrjedhjeve;
- ndikime vizuale dhe shqetësim për komunitetin. Duke pasur parasysh afërsinë e projektit me korridorin e lumit, grumbullimi ose trajtimi i përkohshëm i materialeve të imëta paraqet një rrezik të rrjedhjes së sedimenteve gjatë reshjeve. Mbeturinat e betonit dhe mbetjet e shpëlarjes mund të gjenerojnë rrjedhje alkaline, duke ndikuar potencialisht në strukturën e tokës dhe receptorët ujorë nëse shkarkohen pa përmbajtje.

Përveç mbetjeve inerte të ndërtimit dhe prishjes, do të gjenerohen rrjedha të tjera mbetjesh jo të rrezikshme dhe të rrezikshme, duke përfshirë:

- skrap metali nga elementët përforcues;
- materiale paketimi dhe mbetje të përgjithshme ndërtimi;
- vajra të përdorur, lubrifikantë, lëngje hidraulike dhe mbetje karburanti, paketim të kontaminuar;
- absorbues dhe filtra të kontaminuar me vaj;
- ujë të tepërt të shpëlarjes së betonit dhe betonit;
- përbërës potencialisht të rrezikshëm të identifikuar gjatë prishjes, nëse hasen;
- përmbajtjen e pellgut të rrjedhës së shpëlarjes së betonit.

Menaxhimi i materialeve të rrezikshme përfaqëson një rrezik me probabilitet të ulët, por me pasoja të larta. Derdhjet aksidentale të hidrokarbureve ose kimikateve mund të kontaminojnë tokën dhe, për shkak të lidhjes hidraulike, të migrojnë drejt ujërave sipërfaqësore. Uji dhe toka e kontaminuar duhet të hiqen nga vendi dhe të trajtohen si mbetje të rrezikshme. Kontrolli i pamjaftueshëm i ujit të shpëlarjes së betonit, i cili zakonisht është shumë alkalik, mund të rezultojë gjithashtu në dëme të lokalizuara, por të konsiderueshme mjedisore. Shqipëria ka një kuadër të fortë ligjor për menaxhimin e mbetjeve të rrezikshme, në përputhje me standardet e BE-së, por kapacitet praktik të kufizuar për të trajtuar mbetje të tilla në vend. Në kontekstin e ndërtimit dhe prishjes së urave, mbetjet e rrezikshme mund të përfshijnë toka të kontaminuara, vajra, bojëra dhe materiale që potencialisht përmbajnë asbest.

Në praktikë, këto rrjedha mbetjesh zakonisht ndahen në vend, ruhen përkohësisht dhe transferohen te operatorët e licencuar. Megjithatë, për shkak të mungesës së impianteve të avancuara të trajtimit, disa mbetje të rrezikshme mund të kenë nevojë të eksportohen jashtë vendit për trajtim të duhur. Opsionet e asgjësimit në vend janë të kufizuara, me vetëm një vendgrumbullim të mbetjeve të rrezikshme të projektuar.

Si rezultat, menaxhimi efektiv i mbetjeve të rrezikshme për projektin do të varet nga kontrollet e rrepta të kontraktorit, ndarja e duhur dhe gjurmueshmëria e plotë, për të shmangur rreziqet e asgjësimit të pahijshëm ose përzierjes me mbetjet e ndërtimit jo të rrezikshme.

Në përputhje me BB EHSO dhe Protokollin e BE-së për Menaxhimin e Mbetjeve të Ndërtimit dhe Prishjes, projekti duhet t'i japë përparësi parandalimit të mbetjeve, rikuperimit të materialeve, ripërdorimit dhe riciklimit para asgjësimit. Moszbatimi i këtyre parimeve mund të rrisë joefikasitetin e burimeve dhe rrezikun mjedisor. Në përgjithësi, gjenerimi i mbeturinave vlerësohet si një ndikim me volum të lartë, por i menaxhueshëm, me kusht që parimet e hierarkisë së mbeturinave të njohura ndërkombëtarisht dhe standardet e parandalimit të ndotjes të zbatohen në mënyrë strikte.

Në përputhje me Udhëzimet e World Bank për Shëndetin dhe Sigurinë Mjedisore (EHSO) dhe me Protokollin e European Union për Menaxhimin e Mbetjeve nga Ndërtimi dhe Prishja, projekti duhet të prioritetizojë parandalimin e mbetjeve, rikuperimin e materialeve, ripërdorimin dhe riciklimin përpara asgjësimit. Moszbatimi i këtyre parimeve mund të rrisë joefikasitetin në përdorimin e burimeve dhe rrezikun mjedisor.

Në përgjithësi, gjenerimi i mbetjeve vlerësohet si një ndikim me volum të lartë, por i menaxhueshëm, me kusht që parimet e njohura ndërkombëtarisht të hierarkisë së mbetjeve dhe standardet për parandalimin e ndotjes të zbatohen në mënyrë rigoroze.

Masat Zbutëse

Do të hartohet dhe zbatohet një Plan i Menaxhimit të Mbetjeve si pjesë e ESMP-së së Kontraktorit, në përputhje me:

- Legjislacionin shqiptar për mbetjet;
- Praktikën e Mirë Ndërkombëtare të Industrisë;
- Udhëzimet për Mjedisin, Shëndetin dhe Sigurinë të World Bank;
- Protokollin e European Union për Menaxhimin e Mbetjeve nga Ndërtimi dhe Prishja. Në rast mospërputhjeje, do të zbatohen kërkesat më të rrepta.

Plani i Menaxhimit të Mbetjeve do të përcaktojë rrjedhat e mbetjeve, përgjegjësitë, mënyrat e magazinimit, procedurat e transportit, kërkesat për dokumentacionin, si dhe impiantet e miratuara për asgjësim ose riciklim.

Do të zbatohen parimet e mëposhtme:

- Zbatimi i hierarkisë së mbetjeve: parandalimi, reduktimi, ripërdorimi, riciklimi, rikuperimi dhe asgjësimi si alternativë e fundit.
- Ndarja e mbetjeve në burim në fraksione: inerte, të riciklueshme, jo të rrezikshme dhe të rrezikshme.

PLANI I MENAXHIMIT MJEDISOR DHE SOCIAL

“Rindërtimi i Urës së Turanit”

- Maksimizimi i ripërdorimit të materialeve inerte të prishjes në kantier, kur është teknikisht i realizueshëm dhe i pranueshëm nga pikëpamja mjedisore, për shembull si material mbushës ose për ndërtimin e argjinaturave.
- Riciklimi i materialeve të përshtatshme si metalet dhe asfalti në impiante të licencuara.
- Asgjësimi vetëm në impiante të licencuara dhe të miratuara për menaxhimin e mbetjeve.

Masat specifike të kontrollit do të përfshijnë:

- Përcaktimin, me miratim nga autoriteti kompetent, të zonave të përkohshme të magazinimit, të qartë të demarkuara dhe të vendosura larg lumit dhe kanaleve kulluese.
- Stabilizimin ose mbulimin e grumbujve të materialeve për të parandaluar shpërndarjen nga era dhe rrjedhjen e sedimenteve.
- Vendosjen e masave për kontrollin e erozionit dhe sedimenteve rreth zonave të magazinimit.
- Ndalimin e rreptë të çdo depozitimi të mbetjeve në lumë, në brigjet e lumit ose brenda zonës së përmytjes.
- Mbajtjen e dokumentacionit për gjurmimin e mbetjeve, duke përfshirë regjistrimet e sasive të gjeneruara, të ripërdorura, të ricikluara dhe të asgjësuara.
- Sigurimi i një baseni për larjen e betonit (concrete washout).

Materialet e rrezikshme do të menaxhohen në përputhje me një Plan të Menaxhimit të Materialeve të Rrezikshme dhe një Plan për Parandalimin dhe Reagimin ndaj Derdhjeve, të harmonizuara me kërkesat e Udhëzimeve EHSG të World Bank.

Masat do të përfshijnë:

- Magazinimin e karburanteve, vajrave dhe kimikateve në zona të papërshkueshme, të pajisura me sistem mbajtës (bund), me kapacitet dytësor mbajtës të paktën 110% të enës më të madhe.
- Etiketimin dhe ndarjen e duhur të substancave të rrezikshme.
- Vendosjen e kompleteve për përballimin e derdhjeve (spill kits) në zonat e magazinimit të karburantit dhe në zonat aktive të punës.
- Kufizimin e menjëhershëm, grumbullimin dhe asgjësimin e tokës ose materialeve të ndotura pas çdo derdhjeje.
- Trajnimin e personelit për trajtimin e sigurt, magazinimin dhe procedurat e reagimit emergjent.

Larja e betonit do të kontrollohet në mënyrë rigoroze përmes përdorimit të gropave ose kontejnerëve të posaçëm, të veshur (lined) për këtë qëllim. Shkarkimi i ujërave të larjes në tokë, në sistemet e ujërave atmosferike (stormwater drains) ose në lumë është i ndaluar.

Nëpërmjet zbatimit të Praktikës së Mirë Ndërkombëtare të Industrisë, Udhëzimeve EHSG të World Bank dhe parimeve të Protokollit të European Union për Menaxhimin e Mbetjeve nga Ndërtimi dhe Prishja—duke zbatuar gjithmonë kërkesat më të rrepta—

rreziqet nga mbetjet e ndërtimit dhe materialet e rrezikshme do të minimizohen në mënyrë efektive, duke siguruar mbrojtjen e tokës dhe burimeve ujore, përputhshmëri me kërkesat e Bankës Botërore dhe menaxhim të përgjegjshëm të burimeve.

4.2.3 Ndotja e Ujit dhe Transporti i Sedimenteve

Karakterizimi i Ndikimit

Përroi Dunavec përfaqëson një receptor mjedisor të ndjeshëm për shkak të pranisë së habitateve bregore (ripariane) dhe lidhjes së tij ekologjike brenda pellgut ujëmbledhës Dunavec–Devoll. Vegjetacioni bregor përgjatë përroit karakterizohet nga formacione galeri të dominuara nga *Salix alba* dhe *Platanus orientalis*, të cilat kontribuojnë në stabilizimin e brigjeve, hijëzimin e trupit ujqor, ciklin e lëndëve ushqyese dhe mirëmbajtjen e korridoreve ekologjike.

Megjithëse nuk ka zona të mbrojtura ose habitate kritike të përcaktuara brenda gjurmës së drejtpërdrejtë të projektit, korridori i përroit mbështet vlera të lokalizuara të biodiversitetit që kërkojnë menaxhim të kujdesshëm. Vlerësimi paraprak i biodiversitetit tregon përshtatshmëri të mundshme habitati për specie amfibësh si *Triturus macedonicus*, *Rana balcanica* dhe *Bombina variegata*, të cilat zakonisht lidhen me përrenj të vegjël dhe zona bregore. Edhe pse këto specie klasifikohen globalisht si “Rrezik i Ulët” (Least Concern) sipas Listës së Kuqe të IUCN, ato mund të përfitojnë nga mbrojtja në nivel kombëtar dhe janë të ndjeshme ndaj shqetësimeve të habitatit, rritjes së turbullirës dhe ndotjes së ujit. Përroi mund të mbështesë gjithashtu komunitete tipike peshqish të ujërave të ëmbla, karakteristike për degëzimet e vogla ballkanike, duke përfshirë specie ciprinide dhe bentike të përshtatura për rrjedha ujore rurale me prurje mesatare.

Aktivitetet e ndërtimit, përfshirë prishjen e urës ekzistuese, gërmimet pranë brigjeve, punimet e themeleve dhe ndërhyrjet e përkohshme në shtratin e përroit, mund të shqetësojnë tokat dhe sedimentet dhe të shkaktojnë rritje të përkohshme të turbullirës dhe përqendrimit të sedimenteve të pezulluara. Çlirimi i sedimenteve mund të ndodhë përmes:

- shqetësimit të drejtpërdrejtë të shtratit të lumit ose brigjeve;
- rrjedhjeve sipërfaqësore nga tokat e ekspozuara dhe grumbujt e materialeve;
- shkarkimit të pakontrolluar të ujërave atmosferike nga kantieri;
- derdhjeve aksidentale të materialeve të imta gjatë manipulimit të tyre.
- përdorimit vetëm të gurëve të thyer të larë, me granulometri të hapur dhe me përmbajtje minimale finesh për ndërtimin e bazave të shtyllave dhe punimeve nënujqore, me qëllim minimizimin e turbullirës.

Vendosja dhe operimi i mundshëm i një impianti të përkohshëm asfalti mund të shkaktojë gjithashtu ndotje të ujit nga derdhjet e karburantit, bitumit ose kimikateve.

Rritja e turbullirës mund të reduktojë depërtimin e dritës, të ndikojë në vegjetacionin ujor dhe të shqetësojë përkohësisht habitatet bentike. Ngarkesat e shtuara të sedimenteve mund të dëmtojnë gjithashtu zonat e shumimit ose habitatet ushqimore të faunës ujore. Edhe pse këto ndikime pritet të jenë të lokalizuara dhe afatshkurtra, ato mund të ndikojnë në funksionet ekologjike nëse nuk kontrollohen siç duhet.

Përveç ndikimeve të lidhura me sedimentet, ekziston rreziku i ndotjes aksidentale nga karburantet, lubrifikantët, lëngjet hidraulike, uji i larjes së betonit dhe materiale të tjera të lidhura me ndërtimin. Derdhjet e hidrokarbureve mund të përhapen shpejt në sipërfaqen e ujit dhe të ndikojnë organizmat ujorë, ndërsa ujërat shumë alkaline nga larja e betonit mund të ndryshojnë kiminë e ujit dhe të ndikojnë larvat e amfibëve ose speciet e peshqve. Duke pasur parasysh lidhjen në rrjedhën e poshtme brenda pellgut të lumit Seman, edhe ndotjet e lokalizuara mund të kenë efekte kumulative në rrjedhën e poshtme.

Në përgjithësi, ndikimet në cilësinë e ujit dhe transportin e sedimenteve vlerësohen si mesatare për nga ndjeshmëria, për shkak të rolit ekologjik të korridorit bregor. Ndikimet pritet të jenë të përkohshme dhe të kthyeshme, me kusht që të zbatohen masa të rrepta për kontrollin e erozionit, sedimenteve dhe ndotjes, në përputhje me Praktikën e Mirë Ndërkombëtare të Industrisë dhe Udhëzimet për Mjedisin, Shëndetin dhe Sigurinë të World Bank.

Masat Zbutëse

Një Plan i Dedikuar për Kontrollin e Erozionit dhe Sedimenteve, si dhe një Plan për Menaxhimin e Burimeve Ujore, do të zbatohen si pjesë e ESMP-së së Kontraktorit. Masat do të përfshijnë:

- Vendosjen e masave për kontrollin e erozionit dhe sedimenteve përpara fillimit të punimeve të dheut, përfshirë barriera sedimentesh, gardhe për baltën (silt fences), kanale devijuese dhe struktura të përkohshme kulluese.
- Minimizimin e punimeve brenda shtratit të përroit për sa i përket shtrirjes dhe kohëzgjatjes, duke kufizuar ndërhyrjet në zonën minimale të realizueshme.
- Shmangien e shqetësimit të panevojshëm të vegjetacionit bregor jashtë gjurmës së miratuar të ndërtimit.
- Ruajtjen e rrjedhës ekologjike në çdo kohë për të garantuar lidhjen në rrjedhën e poshtme dhe kushtet e habitatit ujor.
- Ndalimin e depozitimit të materialeve të gërmuara brenda zonës së përmbytjes ose pranë brigjeve pa masa të përshtatshme mbrojtëse.
- Stabilizimin progresiv të brigjeve të ekspozuara përmes riformësimit dhe revegetimit me specie vendase bregore si *Salix alba* dhe *Platanus orientalis*.

- Planifikimin e punimeve, kur është e mundur, për të shmangur periudhat biologjike të ndjeshme, si sezonet e shumimit të amfibëve.
- Projektimin dhe vendosjen e tubacioneve (culverts) në mënyrë që të mos ndikojnë në shpejtësinë ose cilësinë e ujit pritës.

Masat për parandalimin e ndotjes do të përfshijnë:

- Ndalimin e rreptë të shkarkimit të ujërave të ndotura të patrajuara në përroit Dunavec.
- Përcaktimin e zonave për larjen e pajisjeve larg trupit ujqor, me mbledhjen dhe asgjësimin e duhur të ujërave të larjes.
- Magazinimin e karburanteve dhe materialeve të rrezikshme në zona të papërshkueshme dhe të pajisura me sistem mbajtës, në distancë të sigurt nga përroi.
- Disponueshmërinë e kompleteve për derdhje dhe personel të trajnuar në frontet aktive të punës.
- Kufizimin dhe rehabilitimin e menjëhershëm të çdo derdhjeje aksidentale.
- Në rast se instalohet një impiant i përkohshëm asfalti, Kontraktori duhet të zgjedhë vendndodhjen në distancë të mjaftueshme nga zonat e banuara, trupat ujqorë dhe receptorët e ndjeshëm; të sigurojë magazinimin dhe trajtimin e duhur të karburanteve, bitumit dhe materialeve të rrezikshme; si dhe të rehabilitojë plotësisht vendin pas çmontimit, duke e kthyer në gjendjen fillestare ose të dakordësuar.

Nëpërmjet zbatimit të këtyre masave, ndikimet në cilësinë e ujit, transportin e sedimenteve dhe biodiversitetin bregor do të mbeten të lokalizuara, të përkohshme dhe të menaxhueshme, duke siguruar mbrojtjen e habitateve ujqore dhe ruajtjen e funksioneve ekologjike brenda korridorit të përroit Dunavec.

4.2.4 Ndikimi në Tokë

Karakterizimi i Ndikimit

Aktivitetet e ndërtimit të lidhura me rehabilitimin e Urës së Turanit do të shkaktojnë shqetësim të lokalizuar të tokës brenda gjurmës së ndërtimit, veçanërisht në hyrjet e urës, zonat e aksesit të përkohshëm dhe hapësirat e përcaktuara për magazinimin e materialeve ose lëvizjen e pajisjeve. Megjithëse sipërfaqja totale e prekur është e kufizuar, ndikimet në tokë mund të lindin nga pastrimi i vegjetacionit, gërmimet, nivelimi, grumbullimi i përkohshëm i materialeve dhe kompaktimi.

Heqja e vegjetacionit sipërfaqësor dhe e shtresës së tokës bujqësore (topsoil) mund të rrisë ndjeshmërinë e tokave të ekspozuara ndaj erozionit, veçanërisht gjatë reshjeve. Në zonat pranë përroit Dunavec, rrjedhjet e pakontrolluara mund të transportojnë grimca të imta në trupin ujqor dhe potencialisht të ndikojnë strukturën e tokës përgjatë brigjeve. Gjithashtu, bllokimi i përkohshëm i rrugëve natyrore të kullimit gjatë punimeve të dheut mund të shkaktojë grumbullim lokal uji ose përmytje të vogla në tokat përreth, nëse nuk menaxhohet siç duhet.

Kompaktimi i tokës i shkaktuar nga makineritë e rënda dhe lëvizjet e përsëritura të mjeteve mund të ulë përshkueshmërinë e tokës dhe të ndryshojë kapacitetin e infiltrimit brenda dhe rreth zonës së ndërtimit. Edhe pse këto efekte pritet të jenë të përkohshme dhe të kufizuara në zonën e punimeve, mungesa e masave të duhura të rehabilitimit mund të zgjasë kohën e rikuperimit.

Një rrezik tjetër për cilësinë e tokës vjen nga rrjedhjet ose derdhjet aksidentale të karburanteve, lubrifikantëve, lëngjeve hidraulike ose materialeve të tjera të rrezikshme të përdorura gjatë ndërtimit. Edhe sasi të vogla hidrokarburesh mund të shkaktojnë ndotje të lokalizuara të tokës, duke kërkuar heqje dhe asgjësim. Menaxhimi i papërshtatshëm i mbetjeve të ndërtimit, magazinimi i zgjatuar i materialeve mbi tokë të zhveshur ose kontrolli i pamjaftueshëm i ujërave të larjes së betonit mund të çojnë gjithashtu në degradim të tokës, përfshirë ndryshimin e pH-së dhe humbjen e pjellorisë në zonat e prekura.

Në përgjithësi, ndikimet në tokë pritet të jenë të lokalizuara dhe të përkohshme. Megjithatë, nëse nuk zbatohen masa parandaluese dhe korrigjuese në përputhje me Praktikën e Mirë Ndërkombëtare të Industrisë dhe Udhëzimet për Mjedisin, Shëndetin dhe Sigurinë të World Bank, mund të shfaqen ndikime dytësore si erozioni, ndotja dhe dëmtimi i sistemit të kullimit.

Masat Zbutëse

Për mbrojtjen e burimeve të tokës gjatë ndërtimit, do të zbatohen masat e mëposhtme si pjesë e ESMP-së së Kontraktorit:

- Kufizimi i pastrimit të vegjetacionit dhe heqjes së shtresës së tokës vetëm brenda gjurmës së miratuar të ndërtimit.
- Ruajtja dhe depozitimi i veçuar i shtresës së tokës bujqësore (topsoil) për ripërdorim gjatë rehabilitimit të kantierit, duke siguruar mbrojtjen e grumbujve nga erozioni dhe rrjedhjet sipërfaqësore.
- Vendosija e masave të përkohshme për kullimin dhe kontrollin e erozionit për të parandaluar që rrjedhjet sipërfaqësore të ndikojnë tokat përreth ose të transportojnë sedimente.
- Shmangia e lëvizjes së panevojshme të makinerive të rënda jashtë rrugëve të përcaktuara të aksesit për të minimizuar kompaktimin e tokës.
- Rehabilitimi progresiv i zonave të dëmtuara pas përfundimit të punimeve, duke përfshirë riformësimin e terrenit, rikthimin e shtresës së tokës dhe revegetimin me specie vendase të përshtatshme.

Në lidhje me parandalimin e ndotjes:

- Riparimet dhe mirëmbajtja rutinë e mjeteve dhe pajisjeve të ndërtimit nuk duhet të kryhen brenda gjurmës aktive të ndërtimit ose pranë përroit Dunavec.
- Furnizimi me karburant duhet të kryhet në zona të posaçme të pajisura me sipërfaqe të papërshkueshme dhe masa për përmbajtjen e derdhjeve, larg kantierit dhe trupave ujorë.
- Materialet e rrezikshme duhet të magazinohen në zona të sigurta, të pajisura me sistem mbajtës dhe larg receptorëve të ndjeshëm.
- Mbetjet e ndërtimit nuk duhet të magazinohen për periudha të gjata drejtpërdrejt mbi tokë të zhveshur dhe duhet të transportohen në kohë në impiante të licencuara për asgjësim.
- Në rast derdhjesh aksidentale, toka e ndotur duhet të izolohet menjëherë, të hiqet dhe të asgjësohet në një impiant të miratuar.

Nëpërmjet zbatimit të këtyre masave, ndikimet në tokë do të mbeten të lokalizuara, të përkohshme dhe të menaxhueshme, duke siguruar ruajtjen e stabilitetit të tokës, parandalimin e ndotjes dhe rikthimin e zonave të prekura pas përfundimit të aktiviteteve të ndërtimit.

4.2.5 Shëndeti, Siguria e Komunitetit dhe Trafiku

Karakterizimi i Ndikimit

Ura e Turanit funksionon si një rrugë e rëndësishme lokale që lidh fshatin Turan, tokat bujqësore përreth dhe rrjetin rrugor kombëtar. Ajo përdoret çdo ditë nga banorët, fermerët, bizneset lokale, nxënësit dhe shërbimet emergjente. Si e tillë, çdo ndërprerje e qarkullimit ose përkeqësim i kushteve të sigurisë gjatë ndërtimit mund të ketë implikime të drejtpërdrejta sociale.

Aktivitetet e ndërtimit, përfshirë lëvizjen e makinerive të rënda, transportin e materialeve, punimet e prishjes dhe rikonfigurimin e përkohshëm të korsive të trafikut, mund të rrisin rrezikun e:

- aksidenteve rrugore që përfshijnë mjete ndërtimi dhe përdorues të rrugës;
- rreziqeve për këmbësorët, veçanërisht në zona pa trotuare formale;
- pengimit të përkohshëm të aksesit në parcela bujqësore, banesa ose biznese të vogla;
- mbingarkesës ose vonësive në hyrje-daljet e urës;
- ndikimeve shqetësuese si pluhuri, zhurma dhe dridhjet për banorët përreth;
- ndikimeve të mundshme nga një impiant i përkohshëm asfalti, nëse vendoset pranë zonave të banuara.

Duke qenë se disa receptorë rezidencialë dhe ekonomikë ndodhen shumë pranë hyrjeve të urës, ekspozimi i komunitetit ndaj rreziqeve të ndërtimit është më i lartë. Menaxhimi i pamjaftueshëm i trafikut ose mungesa e komunikimit të qartë mund të çojë në sjellje të pasigurta në drejtim, konflikte mes mjeteve të ndërtimit dhe trafikut lokal, si dhe pakënaqësi publike.

Ura ka gjithashtu rol të rëndësishëm për aksesin e shërbimeve emergjente. Çdo ndërprerje ose menaxhim i dobët i trafikut mund të ndikojë në kohën e reagimit. Për më tepër, rritja e lëvizjes së mjeteve dhe ndryshimet e përkohshme në sipërfaqen rrugore mund të krijojnë rreziqe gjatë kushteve të pafavorshme atmosferike.

Megjithëse këto ndikime janë të përkohshme dhe të kufizuara në periudhën e ndërtimit, ato janë të ndjeshme nga pikëpamja sociale për shkak të rëndësisë së urës për lëvizshmërinë ditore dhe aktivitetin ekonomik lokal. Në mungesë të masave zbutëse, rreziqet për komunitetin mund të jenë me rëndësi mesatare.

Masat Zbutëse

Në përputhje me Standardin Mjedisor dhe Social 4 të World Bank dhe Udhëzimet EHS, rreziqet do të menaxhohen përmes një Plani të Detajuar të Menaxhimit të Trafikut dhe Aksesit, si pjesë e ESMP-së së Kontraktorit.

Masat kryesore përfshijnë:

- Mbajtjen funksionale të urës ekzistuese gjatë ndërtimit, përveç rasteve të mbylljeve afatshkurtra të miratuara paraprakisht.
- Hartimin dhe zbatimin e një plani specifik për menaxhimin e trafikut, me sinjalistikë të përkohshme dhe orientim të qartë të qarkullimit.
- Vendosjen e barrierave fizike që ndajnë zonat e ndërtimit nga trafiku dhe këmbësorët.
- Angazhimin e personelit të trajnuar për menaxhimin e trafikut gjatë periudhave intensive.
- Zbatimin e kufizimeve të shpejtësisë në zonën e punimeve.
- Sigurimin e kalimeve të sigurt për këmbësorët, me shenja paralajmëruese.
- Garantimin e aksesit të vazhdueshëm për banesat, tokat bujqësore dhe shërbimet emergjente.
- Në rast të instalimit të një impianti të përkohshëm asfalti, zgjedhjen e vendndodhjes në distancë të sigurt dhe menaxhimin e shtuar të trafikut.

Për ndikimet shqetësuese:

- Zbatimin e masave për uljen e pluhurit;
- Kufizimin e aktiviteteve me zhurmë të lartë gjatë ditës;
- Vendosjen e ndriçimit të përkohshëm pa krijuar verbim për banesat përreth.

Angazhimi i komunitetit është thelbësor: banorët duhet të informohen paraprakisht për oraret e punimeve dhe ndryshimet në trafik, dhe do të funksionojë një mekanizëm për adresimin e ankesave.

Nëpërmjet këtyre masave, ndikimet në komunitet dhe trafik do të jenë të përkohshme dhe të menaxhueshme.

4.2.6 Shëndeti dhe Siguria në Punë (Occupational Health and Safety – OHS)

Karakterizimi i Ndikimit

Aktivitetet e ndërtimit të lidhura me rehabilitimin e Urës së Turanit do të ekspozojnë punëtorët ndaj një sërë rreziqesh për shëndetin dhe sigurinë në punë (OHS), tipike për projektet e ndërtimit të urave dhe rrugëve. Këto rreziqe burojnë nga prishja e elementeve strukturore, gërmimet dhe punimet e dheut, operimi i makinerive të rënda, puna në lartësi, trajtimi i materialeve të ndërtimit, ndërveprimi me trafikun dhe punimet e mundshme në shtratin e përroit.

Këto rreziqe janë të natyrshme për aktivitetet e ndërtimit, por janë specifike për kantierin, të përkohshme dhe plotësisht të menaxhueshme përmes masave të duhura të kontrollit.

Rreziqet kryesore profesionale përfshijnë:

- rrëzime nga lartësia gjatë punimeve të prishjes dhe strukturave;
- goditje ose zënia nga pajisje të rënda dhe mjete në lëvizje;
- shembje ose paqëndrueshmëri e gërmimeve;
- ekspozim ndaj zhurmës dhe dridhjeve të larta;
- thithje e pluhurit dhe gazeve të shkarkimit;
- kontakt me substanca të rrezikshme si karburante, lubrifikantë dhe beton i freskët;
- rrëshqitje, pengim dhe rënie në sipërfaqe të pabarabarta ose të lagështa;
- rreziqe elektrike nga pajisjet dhe instalimet e përkohshme.

Punimet pranë përroit Dunavec shtojnë rreziqe specifike, përfshirë rënien aksidentale në ujë dhe punën në terren të paqëndrueshëm ose të ngopur me ujë. Gjithashtu, ndërveprimi midis aktiviteteve të ndërtimit dhe trafikut ekzistues në urë rrit rrezikun e incidenteve rrugore nëse ndarja e kantierit nuk është e mjaftueshme.

Pa masa parandaluese të përshtatshme, këto rreziqe mund të rezultojnë në lëndime nga të lehta deri në aksidente serioze apo fatale. Prandaj, shëndeti dhe siguria në punë vlerësohen si një kategori me prioritet të lartë gjatë fazës së ndërtimit dhe duhet të menaxhohen në përputhje me Praktikën e Mirë Ndërkombëtare dhe Udhëzimet EHS të World Bank Group.

Masat Zbutëse

Shëndeti dhe siguria në punë do të menaxhohen përmes zbatimit të një Plani të Menaxhimit të Shëndetit dhe Sigurisë (HSMP), si pjesë e ESMP-së së Kontraktorit. HSMP do të jetë specifik për kantierin dhe i harmonizuar me legjislacionin shqiptar të punës, Standardin Mjedisor dhe Social 2 (ESS2) të World Bank, Procedurat e

Menaxhimit të Punës në nivel programi dhe Udhëzimet EHS të Grupit të Bankës Botërore.

Plani do të përfshijë masa si trajnimi i detyrueshëm i punëtorëve, përdorimi dhe zbatimi i pajisjeve mbrojtëse personale, procedura të sigurta pune për aktivitetet me rrezik të lartë, gatishmëria emergjente dhe raportimi i incidenteve. Gjithashtu do të vendoset një mekanizëm për ankesat e punëtorëve dhe një Kod Sjelljeje për të garantuar kushte pune të sigurta, të drejta dhe jo-diskriminuese.

Menaxhimi i përgjithshëm i sigurisë

Emërimi i një Oficeri të kualifikuar të Shëndetit dhe Sigurisë në Punë;

- Vlerësime rreziku për çdo detyrë dhe përgatitja e metodologjive të punës (method statements);
- Trajnim fillestar i detyrueshëm për të gjithë punëtorët dhe nënkontraktorët;
- Trajnime periodike dhe “toolbox talks”;
- Përdorimi i detyrueshëm i pajisjeve mbrojtëse në çdo kohë.

Pajisjet mbrojtëse personale (PPE)

- Helmeta, jelekë reflektues, këpucë sigurie, doreza, mbrojtje për sytë dhe dëgjimin;
- Sisteme mbrojtjeje nga rënia në lartësi (rripa sigurie, parmakë mbrojtës)

Kontrolli i kantierit dhe siguria e pajisjeve

- Ndarje e qartë e zonave të punës dhe e qarkullimit të këmbësorëve/mjeteve;
- Inspektim dhe mirëmbajtje e rregullt e pajisjeve dhe makinerive;
- Procedura të sigurta për vinça dhe pajisje ngritëse;
- Zbatimi i procedurave “lock-out / tag-out” për sistemet elektrike dhe mekanike.

Siguria në gërmime dhe struktura

- Stabilizim i skarpatave të gërmimeve dhe akses i sigurt;
- Inspektim i skelave dhe mbështetjeve nga persona kompetentë;
- Kontroll i rreptë i punimeve të prishjes dhe zonave të rrezikut.

Mbrojtja e shëndetit

- Masa për kontrollin e pluhurit dhe ekspozimit respirator;
- Monitorim i zhurmës sipas standardeve përkatëse;
- Ambient sanitar, ujë i pijshëm dhe zona pushimi për punëtorët;
- Disponueshmëria e ndihmës së parë dhe personelit të trajnuar.

Gatishmëria emergjente

- Hartimi i Planit të Reagimit Emergjent (zjarr, lëndime, derdhje, emergjenca ujore);
- Pajisje për fikjen e zjarrit dhe menaxhimin e derdhjeve;
- Kanale të qarta komunikimi dhe numra emergjentë të afishuar në kantier.

Inspektimet e rregullta, raportimi i incidenteve dhe masat korrigjuese do të sigurojnë përmirësim të vazhdueshëm të performancës së sigurisë. Të gjitha aksidentet, incidentet e afërta dhe situatat e rrezikshme do të dokumentohen dhe analizohen për të parandaluar përsëritjen e tyre.

Me zbatimin e këtyre masave, rreziqet për shëndetin dhe sigurinë në punë do të menaxhohen në mënyrë efektive, duke garantuar mbrojtjen e punëtorëve dhe përputhjen me legjislacionin kombëtar dhe standardet ndërkombëtare gjatë gjithë fazës së ndërtimit, ndërsa rreziqet e mbetura konsiderohen të ulëta dhe të pranueshme.

4.2.7 Shqetësimi i Biodiversitetit dhe Restaurimi i Habiteteve

Nënprojekti i Urës së Turanit ndodhet brenda një korridorit lumor me habitate natyrore bregore përgjatë përroit Dunavec. Këto habitate dominohen nga vegjetacioni galeri, përfshirë *Salix alba* dhe *Platanus orientalis*, të cilat luajnë rol kyç në stabilizimin e brigjeve, hijëzimin e rrjedhës ujore, ciklin e lëndëve ushqyese dhe ruajtjen e lidhjes ekologjike përgjatë korridorit lumor.

Megjithëse nuk janë identifikuar habitate kritike, zona Natura 2000 apo zona të mbrojtura ligjërisht brenda Zonës së Ndikimit, korridorit bregor përfaqëson një lidhje ekologjike lokale brenda pellgut Dunavec–Devoll. Ai mund të ofrojë habitat për specie amfibësh me interes konservimi, gjitarë të vegjël, zvarranikë dhe shpendë të zakonshëm, si dhe të shërbejë si korridor kalimtar për faunën në lëvizje.

Ndikimet e mundshme gjatë fazës së ndërtimit përfshijnë:

- heqjen e përkohshme të vegjetacionit bregor brenda gjurmës së punimeve;
- shqetësimin e brigjeve dhe habiteteve ujore gjatë punimeve në shtrat;
- rritjen e turbullirës dhe sedimentimit në ujë;
- shqetësime nga zhurma, dridhjet dhe ndriçimi artificial;
- ndotje aksidentale;
- sjellje të papërshtatshme të punëtorëve (p.sh. prerje druri ose shqetësim i faunës).

Habitatet bregore dhe speciet amfibe mund të përjetojnë shqetësim të përkohshëm gjatë punimeve të prishjes, gërmimeve dhe ndërhyrjeve strukturore pranë brigjeve. Ndikimi vlerësohet i ulët deri mesatar, i lokalizuar dhe i kthyesëm, me kusht që të zbatohen masa të rrepta shmangieje dhe restaurimi në përputhje me Standardin Mjedisor dhe Social 6 (ESS6) të World Bank dhe Praktikën e Mirë Ndërkombëtare.

Siç është vërejtur edhe në programet e mirëmbajtjes së rrugëve, pastrimi i panevojshëm i vegjetacionit mund të ulë vlerën ekologjike pa kontribuar në siguri. Për këtë arsye, menaxhimi i vegjetacionit do të kufizohet rreptësisht në kërkesat e sigurisë dhe inxhinierike, duke shmangur çdo pastrim të tepruar të habitatit natyror.

Masat Zbutëse

Masat zbutëse synojnë shmangien e shqetësimeve të panevojshme, mbrojtjen e habitateve ujore dhe bregore dhe sigurimin e restaurimit të plotë të zonave të prekura përkohësisht. Këto masa janë në përputhje me ESS6, ESMF-në e programit, legjislacionin mjedisor shqiptar dhe Praktikën e Mirë Ndërkombëtare.

Zonat e ndaluara (No-Go Areas)

- Vegjetacioni bregor jashtë gjurmës së miratuar të ndërtimit konsiderohet zonë e ndaluar;
- Ndalohet magazinimi i materialeve, qarkullimi i mjeteve, depozitimi i mbetjeve dhe çdo pastrim vegjetacioni në këto zona;
- Zonat e ndaluara duhet të demarkohen fizikisht përpara fillimit të punimeve.

Menaxhimi i vegjetacionit

- Pastrimi i vegjetacionit do të minimizohet dhe kufizohet vetëm në zonat e domosdoshme për ndërtim dhe siguri;
- Prerja e pemëve do të lejohet vetëm me miratimet përkatëse institucionale;
- Para pastrimit, do të kryhet inspektim nga specialist mjedisor për të verifikuar mungesën e specieve të mbrojtura ose foleve;
- Pastrimi do të realizohet në mënyrë graduale për të mundësuar largimin natyror të faunës.

Punimet në shtrat dhe zona bregore

- Ndërhyrjet në shtratin e përroit do të kufizohen në minimumin e nevojshëm;
- Punimet do të planifikohen, kur është e mundur, jashtë periudhave të shumimit të amfibëve;
- Ndalohet puna gjatë natës dhe ndriçimi i pakontrolluar pranë ujit;
- Do të zbatohen masa për kontrollin e erozionit dhe sedimenteve për mbrojtjen e habitateve ujore.

Mbrojtja e faunës

- Specialist mjedisor do të inspektojë zonën për strehime të faunës (p.sh. holte të vidrave dhe gjitarëve të tjerë) dhe do të propozojë masa nëse identifkohet; në rast se holtet janë bosh, ato duhet të restaurohen;

- Gropat e hapura do të inspektohen çdo ditë dhe fauna e bllokuar do të lirohet në mënyrë të sigurt jashtë zonës së punimeve;
- Ndalohet rreptësisht gjuetia, peshkimi dhe shqetësimi i faunës nga punëtorët;
- Ndalohet ndezja e zjarreve, mbledhja e drurit dhe çdo aktivitet që dëmton habitatet natyrore.

Lidhjet me cilësinë e ujit

- Masat për kontrollin e sedimenteve dhe ndotjes sipas Seksionit 4.2.3 do të zbatohen për mbrojtjen e habitateve ujore;
- Ndalohet shkarkimi i ujërave të patrajuara në përroit Dunavec.

Restaurimi dhe revegetimi

- Të gjitha zonat e prekura përkohësisht do të restaurohen menjëherë pas përfundimit të punimeve;
- Brigjet do të stabilizohen dhe do të mbillen me specie vendase bregore, përfshirë *Salix alba* dhe *Platanus orientalis*, kur është e përshtatshme;
- Ndalohet përdorimi i specieve jo-vendase ose invazive;
- Synohet të arrihet të paktën 80% mbijetesë e vegjetacionit pas sezonit të parë të rritjes;
- Bimët e dështuara do të zëvendësohen në sezonin pasardhës të mbjelljes.

Zbatimi i këtyre masave siguron që ndikimet në biodiversitet të mbeten të lokalizuara, të përkohshme dhe të kthyeshme, duke ruajtur funksionet ekologjike të korridorit të përroit Dunavec dhe duke rikthyer habitatet në gjendje të krahasueshme me atë para ndërtimit.

4.2.8 Ndikimet Sociale

Ndërtimi i Urës së re të Turanit do të gjenerojë një sërë ndikimesh sociale të përkohshme në fshatin Turan dhe në Njësinë Administrative Drenovë. Siç përkrahohet në kontekstin bazë, zona është kryesisht rurale, me dendësi të ulët banimi dhe varësi të fortë nga bujqësia dhe lidhjet rrugore. Ura përbën një pikë kyçe aksesimi që lidh zonat e banimit, tokat bujqësore dhe rrjetin kombëtar SH63. Për rrjedhojë, ndërhyrjet gjatë ndërtimit mund të kenë ndjeshmëri sociale më të lartë se sa pritjet për shkak të karakterit të përkohshëm dhe lokal të ndikimeve.

Punësimi lokal dhe stimulimi ekonomik afatshkurtër

- Gjatë fazës së ndërtimit mund të krijohen mundësi të kufizuara punësimi për punëtorë lokalë, furnitorë dhe ofrues shërbimesh. Edhe pse kërkesa për fuqi punëtore është e moderuar dhe nuk parashikohet fluks i madh i punëtorëve të huaj apo të jashtëm, përfshirja lokale mund të sjellë:
- gjenerim të të ardhurave afatshkurtra;
- mbështetje për bizneset e vogla lokale (karburant, ushqim, shërbime logjistike);
- rritje të qarkullimit të të ardhurave në ekonominë lokale.

Duke marrë parasysh profilin rural dhe demografik të zonës, edhe mundësitë e kufizuara të punësisimit mund të kenë ndikim pozitiv lokal.

Ndërprerjet në trafik dhe kufizimet e aksesit (ESS4)

Megjithëse ura ekzistuese do të mbetet funksionale gjatë ndërtimit, zona paraqet një pikë kalimi të kufizuar. Aktivitetet e ndërtimit, lëvizja e mjeteve të rënda dhe organizimi i përkohshëm i trafikut mund të shkaktojnë:

- ngushtim të hapësirës së manovrimit dhe bllokime të përkohshme të trafikut;
- vonesa për banorët lokalë, fermerët dhe shërbimet;
- rritje të ndërveprimit midis mjeteve të ndërtimit dhe trafikut publik;
- rritje të rrezikut të aksidenteve, veçanërisht për këmbësorët dhe makineritë bujqësore.

Duke qenë se alternativat e aksesit janë të kufizuara dhe ura ka rëndësi kritike për lëvizjen e përditshme, edhe ndërprerjet afatshkurtra mund të ndikojnë aksesin në shkolla, shërbime shëndetësore, tregje dhe shërbime bashkiake. Ndikimi është i përkohshëm dhe i lokalizuar, por me ndjeshmëri të lartë sociale.

Ndikimet e përkohshme në aktivitetin bujqësor

Bujqësia përbën aktivitetin kryesor ekonomik në zonë. Aktivitetet e ndërtimit mund të shkaktojnë përkohësisht:

- kufizim të aksesit për makineritë bujqësore;
- vonesa në transportin e prodhimeve dhe inputeve bujqësore gjatë sezonit;
- vështirësi të vogla operationale për shkak të menaxhimit të trafikut.

Nuk parashikohet humbje e përhershme e tokës bujqësore, kulturave apo aseteve prodhuese, por mund të ndodhin ndërprerje afatshkurtra logjistike. Ndikimi është i përkohshëm dhe i menaxhueshëm përmes planifikimit dhe koordinimit të duhur.

Ndikimet sociale dhe masat përkatëse lidhur me Rreziqet për Shëndetin dhe Sigurinë e Komunitetit (Seksioni 4.2.5), Ndotjen dhe shqetësimet (zhurma, pluhuri dhe dridhjet) (Seksioni 4.2.1) si dhe rreziqet e lidhura me shpronësimet (Seksioni 4.1.1) janë trajtuar tashmë në këtë dokument.

Masat zbutëse

Masat zbutëse gjatë fazës së ndërtimit do të zbatohen përmes Planit të Menaxhimit Mjedisor dhe Social të Kontraktorit (C-ESMP), nën mbikëqyrjen e Albanian Road Authority dhe në përputhje me Standardet ESS1, ESS4, ESS5 dhe ESS10 të World Bank.

Masat më poshtë adresojnë ndikimet specifike sociale të identifikuara për nënprojektin e Urës së Turanit, duke marrë parasysh edhe rreziqet e trajtuara në seksione të tjera të ESMP-së.

Përmirësimi i ndikimeve pozitive ekonomike lokale

Edhe pse punësimi gjatë ndërtimit pritet të jetë i kufizuar, Kontraktori duhet, kur është e mundur dhe në përputhje me procedurat e prokurimit:

- të prioritetizojë punësimin e fuqisë punëtore lokale;
- të angazhojë furnitorë lokalë për shërbime dhe materiale të thjeshta;
- të sigurojë procedura transparente rekrutimi për të shmangur favorizimet.

Këto masa do të rrisin të ardhurat afatshkurtra dhe do të nxisin qarkullimin ekonomik në fshatin Turan dhe zonat përreth.

Menaxhimi i trafikut dhe aksesit (ESS4)

Duke qenë se ura është një kritike e lëvizjes lokale, menaxhimi i trafikut do të trajtohet si prioritet.

- Do të përgatitet dhe zbatohet Plan i Menaxhimit të Trafikut;
- Ura ekzistuese do të mbetet funksionale gjatë gjithë periudhës së ndërtimit, përveç ndërprerjeve shumë të shkurtra të njoftuara paraprakisht;
- Do të vendosen sinjalistikë, barriera fizike dhe masa për kontroll shpejtësie;
- Lëvizja e mjeteve të ndërtimit do të planifikohet për të shmangur orët piku;
- Do të angazhohen roje trafiku të trajnuar gjatë operacioneve me rrezik të lartë.
- Koordinimi me autoritetet lokale dhe komunitetin do të sigurojë minimizimin e ndërprerjeve dhe përshtatjen e masave sipas nevojave lokale.

Zbutja e kufizimeve në aksesin bujqësor

Kontraktori duhet të sigurojë akses të pandërprerë në parcelat bujqësore gjatë gjithë periudhës së ndërtimit.

- Kufizimet do të njoftohen paraprakisht për përdoruesit e prekur;
- Punimet do të planifikohen, kur është e mundur, jashtë sezonit të mbjelljes dhe korrjes;
- Do të sigurohet kalim i sigurt për makineritë bujqësore;
- Do të mbahet komunikim i vazhdueshëm me fermerët përmes Mekanizmit të Ankesave (GRM).

Fushat e tjera sociale të referuara

Rreziqet për shëndetin dhe sigurinë e komunitetit trajtohen në Seksionin 4.2.5; Ndotja (zhurma, pluhuri dhe dridhjet) trajtohet në Seksionin 4.2.1; Procedurat e shpronësimit dhe kompensimit trajtohen në Seksionin 4.1.1.

Për më tepër, angazhimi i palëve të interesit dhe Mekanizmi i Ankesave (GRM) do të mbeten aktiv gjatë gjithë fazës së ndërtimit. Kontraktori do të sigurojë informim paraprak të komunitetit për çdo ndërhyrje që mund të ndikojë aksesin ose të shkaktojë shqetësim të përkohshëm, ndërsa ankesat do të regjistrohen, vlerësohen dhe trajtohen në kohë reale.

Orët dhe periudhat e ndjeshme për komunitetin. Rregullatorë të trajnuar të trafikut duhet të vendosen gjatë operacioneve me rrezik të lartë ose kur pajisjet e rënda hyjnë ose dalin nga kantieri.

Duhet të ruhet koordinimi me autoritetet lokale dhe përfaqësuesit e komunitetit për të minimizuar shqetësimet dhe për të siguruar që masat e përkohshme të përshtaten me nevojat lokale.

Zbutja e Kufizimeve të Përkohshme të Aksesit Bujqësor

Duke njohur se bujqësia përfaqëson burimin kryesor të jetesës në zonë, Kontraktori duhet të sigurojë që aksesin në parcelat bujqësore të ruhet gjatë gjithë periudhës së ndërtimit. Kufizimet e përkohshme duhet të komunikohen qartë paraprakisht te përdoruesit e prekur.

Kur është e mundur, punimet duhet të planifikohen në mënyrë që të shmangen sezonet kulmore bujqësore, veçanërisht periudhat e mbjelljes dhe korrjes. Kalimi i sigurt për makineritë bujqësore duhet të garantohet në çdo kohë, dhe hapësira për manovrim pranë hyrjeve të urës duhet të menaxhohet për të reduktuar vonesat ose kufizimet operacionale. Duhet të ruhet komunikim i vazhdueshëm me fermerët lokalë për të adresuar menjëherë çdo shqetësim që lidhet me aksesin përmes Mekanizmit të Zgjidhjes së Ankesave.

Fushate Rrezikut Social të Ndërlidhura

Rreziqet për shëndetin dhe sigurinë e komunitetit që lidhen me aktivitetet e ndërtimit, përfshirë lëvizjen e automjeteve dhe ndërveprimin me kantierin, trajtohen në detaje në Nënseksionin 4.2.5 (Shëndeti, Siguria dhe Trafiku i Komunitetit) dhe duhet të zbatohen në përputhje me të.

Ndikimet shqetësuese që lidhen me zhurmën, pluhurin dhe dridhjet menaxhohen në mënyrë gjithëpërfshirëse në Nënseksionin 4.2.1 (Cilësia e Ajrit, Zhurma dhe Dridhjet). Procedurat e shpronësimit të tokës dhe masat mbrojtëse përkatëse sipas ESS5, përfshirë kompensimin dhe trajtimin e ankesave, trajtohen në Nënseksionin 4.1.1 (Shpronësimi i Tokës dhe Gatishmëria e Kantierit).

Për më tepër, përfshirja e palëve të interesuara dhe menaxhimi i ankesave duhet të mbeten aktive gjatë gjithë periudhës së ndërtimit. Kontraktori duhet të sigurojë informacion

paraprak për komunitetin përpara çdo ndërhyrjeje që mund të ndikojë në akses ose të shkaktojë shqetësime të përkohshme. Duhet të ruhet një Mekanizëm funksional i Zgjidhjes së Ankesave, duke siguruar që ankesat të regjistrohen, vlerësohen dhe trajtohen në kohë.

4.2.9 Trashëgimia Kulturore

Karakterizimi i Ndikimit

Nënprojekti i Urës së Turanit ndodhet në një peizazh rural që përfshin Kullën e Turanit, një aset i trashëgimisë kulturore i vendosur rreth 300 m nga zona e ndërtimit. Bazuar në vlerësimin bazë dhe të dhënat e disponueshme, nuk ka vende arkeologjike apo monumente kulturore të mbrojtura brenda gjurmës së drejtpërdrejtë të ndërtimit. Prandaj, nuk parashikohen ndikime fizike të drejtpërdrejta mbi asetet e njohura të trashëgimisë kulturore.

Megjithatë, ndikime të tërthorta mbi mjedisin dhe integritetin e Kullës së Turanit mund të shfaqen gjatë fazës së ndërtimit. Këto mund të përfshijnë:

- Rritje të përkohshme të niveleve të zhurmës gjatë prishjes, pilotimit dhe operimit të makinerive të rënda;
- Dridhje të perceptueshme gjatë aktiviteteve të prishjes dhe ngjeshjes;
- Ndikim vizual që lidhet me pajisjet e ndërtimit, grumbujt e materialeve dhe punimet e përkohshme;
- Rritje të trafikut në zonën përreth.

Megjithëse distanca prej rreth 300 m e redukton ndjeshëm mundësinë e dëmtimit strukturor nga dridhjet, Kulla përfaqëson një strukturë murature të ndjeshme me vlerë trashëgimie. Edhe dridhjet me nivel të ulët mund të shkaktojnë shqetësim publik. Prandaj, ndikimi karakterizohet si i ulët në magnitudë, por i ndjeshëm në natyrë, duke kërkuar menaxhim paraprak dhe masa parandaluese.

Ekziston gjithashtu një rrezik i ulët, por i pranishëm, për zbulime arkeologjike rastësore gjatë punimeve të gërmimit, veçanërisht gjatë gërmimit të themeleve ose punimeve në toka të paprekura më parë. Edhe pse nuk janë identifikuar mbetje arkeologjike brenda gjurmës së projektit, zbulimet në sipërfaqe nuk mund të përjashtohen plotësisht në kontekstet e korridoreve lumore.

Në përgjithësi, ndikimet mbi trashëgiminë kulturore që lidhen me ndërtimin vlerësohen si të ulëta dhe të menaxhueshme, me kusht që të zbatohen masa të përshtatshme parandaluese në përputhje me ESS8 dhe legjislacionin kombëtar për trashëgiminë kulturore.

Masat

Zbutëse

Masat zbutëse do të zbatohen në përputhje me ESS8, legjislacionin përkatës kombëtar për trashëgiminë kulturore dhe Praktikën e Mirë Ndërkombëtare të Industrisë.

- Për të mbrojtur Kullën e Turanit dhe mjedisin përreth saj;
- Aktivitetet e ndërtimit që gjenerojnë dridhje të konsiderueshme, si prishja dhe ngjeshja, duhet të kryhen duke përdorur metoda që minimizojnë nivelet e dridhjes;
- Duhet të zbatohet monitorimi i dridhjeve gjatë fazave kritike të prishjes dhe punimeve të pilotimit, duke aplikuar nivele prag paraprake për strukturat e trashëgimisë;
- Nëse monitorimi tregon se nivelet e dridhjes po i afrohen pragjeve të përcaktuara, punimet duhet të rregullohen menjëherë, përfshirë modifikimin e pajisjeve, uljen e intensitetit të operimit ose pezullimin e përkohshëm të aktiviteteve specifike;
- Aktivitetet me zhurmë të lartë duhet të kufizohen gjatë orëve të ditës, në përputhje me masat e menaxhimit të zhurmës të përcaktuara në pjesë të tjera të ESMP-së;
- Duhet të ruhen praktika të mira të mirëmbajtjes së kantierit për të minimizuar ndikimin vizual, përfshirë ruajtjen e rregullt të materialeve dhe largimin në kohë të mbetjeve;
- Autoriteti kompetent për Trashëgiminë Kulturore do të njoftohet zyrtarisht gjatë procesit të lejeve dhe do të kërkohet mendimi i tij. Njësia e Zbatimit të Projektit (PIU), në koordinim me Institutin Kombëtar të Trashëgimisë Kulturore (IKTK) dhe Drejtorinë Rajonale përkatëse të Trashëgimisë Kulturore...

...do të kryejë një inspektim të gjendjes së Kullës së Turanit dhe do të përcaktojë pragjet e përshtatshme të dridhjeve.

- Për të adresuar rrezikun e burimeve arkeologjike të pazbuluara:
- Do të zbatohet një Procedurë Formale për Gjetje Rastësore përpara fillimit të punimeve të gërmimit;
- I gjithë personeli i ndërtimit do të informohet mbi procedurën dhe do të trajnohet për të njohur materiale të mundshme arkeologjike;
- Në rast të një gjetjeje rastësore, punimet në zonën e prekur do të pezullohen menjëherë;
- Zona do të sigurohet dhe autoriteti përkatës i trashëgimisë kulturore do të njoftohet pa vonesë;
- Punimet do të rifillojnë vetëm pas autorizimit zyrtar nga autoriteti kompetent.

4.3 Ndikimet gjatë Fazës së Operimit

Karakterizimi i Ndikimit

Pas përfundimit dhe vënies në funksion, Ura e re e Turanit do të hyjë në fazën e operimit, gjatë së cilës ndikimet pritet të jenë kryesisht pozitive dhe afatgjata. Ndikimet operationale lidhen kryesisht me përmirësimin e lidhshmërisë, rritjen e sigurisë,

qëndrueshmërinë strukturore dhe përmirësimin e performancës hidraulike. Megjithatë, disa rreziqe të vogla mjedisore dhe sociale mund të shfaqen nëse mirëmbajtja nuk menaxhohet siç duhet.

Ndikimet Pozitive

Përmirësimi i Sigurisë Rrugore

Ura e re do të përfshijë elemente moderne sigurie, duke përfshirë barriera mbrojtëse sipas standardeve, gjeometri të përmirësuar të platformës, sinjalistikë të përshtatshme dhe kalim më të sigurt për këmbësorët. Këto përmirësime pritet të ulin rrezikun e aksidenteve, të rrisin komoditetin e përdoruesve dhe të përmirësojnë sigurinë si për automjetet ashtu edhe për këmbësorët, veçanërisht në kushte të pafavorshme atmosferike.

Rritja e Lidhshmërisë dhe Besueshmërisë

Struktura e përmirësuar do të sigurojë integritet më të lartë strukturor dhe kapacitet më të madh hidraulik, duke reduktuar ndjeshmërinë ndaj përmytjeve dhe degradimit strukturor. Kjo rrit besueshmërinë gjatë gjithë vitit për aksesin e banorëve, fermerëve, shërbimeve emergjente dhe transportit publik. Përmirësimi i efikasitetit të transportit mund të ulë kohën e udhëtimit dhe kostot e operimit të automjeteve.

Mbështetje për Aktivitetin Ekonomik Lokal

Përmirësimi i aksesit lehtëson lëvizjen e produkteve bujqësore, makinerive dhe mallrave, duke forcuar tregtinë lokale dhe vazhdimësinë ekonomike. Lidhshmëria e besueshme kontribuon në stabilitetin socio-ekonomik në një zonë rurale me alternativa të kufizuara rrugore.

Përmirësimi i Performancës Hidraulike dhe Qëndrueshmërisë ndaj Klimës

Projekti i urës së re përfshin masa të përmirësuar për drenazhimin dhe mbrojtjen nga gërryerja. Kapaciteti i rritur hidraulik redukton rreziqet nga përmytjet për infrastrukturën dhe tokat përreth, duke kontribuar në qëndrueshmërinë afatgjatë brenda korridorit të përroit Dunavec.

Ndikimet e Mundshme Negative

Megjithëse ndikimet gjatë operimit janë kryesisht pozitive, mund të shfaqen disa efekte të vogla ose të tërthorta:

Rritja e Shpejtësisë dhe Vëllimit të Trafikut

Përmirësimi i kushteve rrugore mund të nxisë shpejtësi pak më të larta të automjeteve ose rritje të fluksit të trafikut. Ndërsa kjo është e dobishme për lëvizshmërinë, mund të sjellë rreziqe të vogla për sigurinë nëse masat e menaxhimit të shpejtësisë nuk mirëmbahen.

Rrjedhjet Sipërfaqësore dhe Cilësia e Ujit Ujërat e rrjedhjes nga sipërfaqja e urës mund të transportojnë sasi të vogla hidrokarburesh, sedimentesh ose mbetjesh në sistemet e drenazhimit. Nëse infrastruktura e drenazhimit bllokohet ose nuk mirëmbahet siç duhet, mund të ndodhë përkeqësim lokal i cilësisë së ujit.

Ndikimet nga Menaxhimi i Vegjetacionit

Mirëmbajtja rutinë e hyrjeve të urës dhe korridoreve të drenazhimit mund të përfshijë krasitje të vegjetacionit. Nëse nuk menaxhohet siç duhet, pastrimi i tepruar mund të ulë cilësinë e habitatit riparian ose të rrisë rrezikun e erozionit.

Gjenerimi i Mbetjeve nga Aktivitetet e Mirëmbajtjes

Aktivitetet rutinë të mirëmbajtjes mund të gjenerojnë sasi të vogla mbetjesh, përfshirë mbeturina nga pastrimi i drenazhimit ose zëvendësimi i elementeve të sigurisë. Hedhja e papërshtatshme e tyre mund të shkaktojë ndikime mjedisore lokale.

Në përgjithësi, ndikimet gjatë operimit vlerësohen si pozitive në aspektin socio-ekonomik dhe të papërfillshme deri të ulëta në aspektin mjedisor, me kusht që mirëmbajtja dhe monitorimi të kryhen në përputhje me standardet e përcaktuara.

Masat e Zbutjes dhe Menaxhimit

Gjatë fazës së operimit, përgjegjësia për menaxhimin mjedisor dhe social do t'i takojë autoritetit kompetent përgjegjës për mirëmbajtjen e infrastrukturës rrugore.

Masat kryesore përfshijnë:

Inspektim dhe Mirëmbajtje Rutinë

Inspektim i rregullt i strukturës së urës, sistemeve të drenazhimit, fugave të zgjerimit dhe elementeve të mbrojtjes nga gërryerja;

- Pastrim periodik i daljeve të drenazhimit për të parandaluar bllokimet dhe rrjedhjet e pakontrolluara;
- Riparim i menjëhershëm i barrierave mbrojtëse, sinjalistikës dhe shenjzimeve rrugore të dëmtuara.

Menaxhimi i Sigurisë Rrugore

- Mirëmbajtja e sinjalistikës, masave për kontrollin e shpejtësisë dhe elementeve të sigurisë për këmbësorët;
- Monitorimi i të dhënave të aksidenteve për të identifikuar shqetësime të mundshme të sigurisë.

Menaxhimi Mjedisor

- Mirëmbajtja e brigjeve të stabilizuara të lumit dhe vegetacionit të rikthyer duke përdorur specie vendase të përshtatshme;
- Shmangia e pastrimit të tepruar të vegetacionit përtej kërkesave të sigurisë;
- Grumbullimi dhe asgjësimi i duhur i mbetjeve të gjeneruara gjatë aktiviteteve të mirëmbajtjes.

Mbrojtja e Cilësisë së Ujit

- Sigurimi që sistemet e drenazhimit të sipërfaqes së urës të mbeten funksionale dhe pa bllokime;
- Reagim i menjëhershëm ndaj derdhjeve aksidentale ose incidenteve që ndodhin në urë.

Përmes inspektimit sistematik, mirëmbajtjes parandaluese dhe respektimit të Praktikës së Mirë Ndërkombëtare të Industrisë, ndikimet e mbetura mjedisore dhe sociale gjatë fazës së operimit pritet të mbeten të ulëta dhe të menaxhueshme, ndërkohë që përfitimet afatgjata nga përmirësimi i sigurisë, lidhshmërisë dhe qëndrueshmërisë ruhen.

5. Marrëveshjet për Zbatimin e ESMP

5.1 Qëllimi dhe Fusha e Veprimit

Ky seksion përcakton rregullimet institucionale, përgjegjësitë, kërkesat për monitorim dhe procedurat e raportimit për zbatimin e Planit të Menaxhimit Mjedisor dhe Social (ESMP) për nënprojektin e Urës së Turanit. Ai operacionalizon kërkesat e Kuadrit të Menaxhimit Mjedisor dhe Social (ESMF) në nivel programi dhe siguron përputhjen me Standardet përkatëse Mjedisore dhe Sociale të Bankës Botërore (ESS) gjatë fazave të para-ndërtimit, ndërtimit dhe operimit.

Të gjitha masat zbutëse të listuara në ESMP, përfshirë masat specifike të paraqitura në tabelat në fund të këtij dokumenti, do të monitorohen gjatë zbatimit të punimeve.

Ky ESMP do të jetë pjesë e dokumenteve të tenderit dhe kontratës së punimeve. Ai do të zbatohet në mënyrë të barabartë për kontraktorët dhe nënkontraktorët.

Masat e parashikuara në ESMP do të zbatohen nga kontraktori dhe do të monitorohen rregullisht...

...dhe do të kontrollohen shpesh dhe do t’i raportohen PIT/ARA nga mbikëqyrësi. Raporti i përmbledhur i monitorimit do t’i paraqitet më pas Bankës Botërore në baza gjashtëmujore, përveç rasteve kur kërkohet dhe bihet dakord ndryshe. Të gjitha mospërputhjet duhet të adresohen menjëherë, ndërsa dështimi për t’i adresuar ato mund të çojë në ndërprerjen e punimeve dhe madje edhe të pagesave, deri në rivendosjen e përputhshmërisë mjedisore dhe sociale (E&S).

Rregullimet e përshkruara më poshtë janë të detyrueshme dhe zbatohen për Kontraktorin, Inxhinierin Mbikëqyrës dhe Autoritetin Rrugor Shqiptar (ARA) / PIT.

5.2 Rolet dhe Përgjegjësitë Institucionale

Hyrje

Zbatimi i Planit të Menaxhimit Mjedisor dhe Social (ESMP) për nënprojektin e Urës së Turanit do të kryhet përmes roleve dhe përgjegjësiwe institucionale të përcaktuara qartë, në përputhje me Kuadrin Mjedisor dhe Social të Bankës Botërore (ESF), Planin e Angazhimit Mjedisor dhe Social (ESCP) dhe dispozitat e Marrëveshjes së Financimit. Këto rregullime vendosin përgjegjësi të qarta për zbatimin, mbikëqyrjen, monitorimin, raportimin dhe zbatimin e detyrimeve mjedisore dhe sociale gjatë gjithë periudhës së ndërtimit.

Autoriteti Rrugor Shqiptar (ARA), përmes Ekipit të Zbatimit të Projektit (PIT), ka përgjegjësinë e përgjithshme për të siguruar përputhshmërinë me ESF dhe Standardet përkatëse Mjedisore dhe Sociale (ESS). Kontraktori është përgjegjës për zbatimin e përditshëm të të gjitha masave zbutëse, ndërsa Inxhinieri Mbikëqyrës ofron mbikëqyrje të vazhdueshme në emër të ARA-së. Këto role janë plotësuese dhe së bashku sigurojnë menaxhim efektiv të rreziqeve dhe ndikimeve mjedisore dhe sociale në përputhje me kërkesat e Bankës Botërore.

Kontraktori

Kontraktori do të jetë përgjegjës për zbatimin e të gjitha masave mjedisore, sociale, të shëndetit dhe sigurisë (ESHS) të zbatueshme për nënprojektin, siç përcaktohen në këtë

ESMP, në Planin e miratuar të Menaxhimit Mjedisor dhe Social të Kontraktorit (C-ESMP), në Kuadrin e Menaxhimit Mjedisor dhe Social (ESMF) dhe në kontratën e punimeve. Këto detyrime do të zbatohen në mënyrë të barabartë për të gjithë nënkontraktorët dhe furnitorët e angazhuar nga Kontraktori.

Përgjegjësitë e Kontraktorit do të përfshijnë, por nuk kufizohen në:

- Përgatitjen, dorëzimin për miratim dhe zbatimin e një C-ESMP (plotësisht në përputhje dhe duke integruar të gjitha kërkesat e ESMP-së) si dhe të të gjitha planeve të nevojshme specifike për kantierin (SSMP), përfshirë Planin e Prishjes dhe Menaxhimit të Mbetjeve, Planin e Menaxhimit të Trafikut dhe Aksesit, Planin e Shëndetit dhe Sigurisë në Punë, Planin e Kontrollit të Erozionit dhe Sedimentimit dhe rregullimet për përfshirjen e palëve të interesuara, përpara fillimit të punimeve të ndërtimit dhe në mënyrë të kënaqshme për Inxhinierin Mbikëqyrës dhe ARA-në;
- Zbatimin e të gjitha masave zbutëse dhe menaxhuese që lidhen me menaxhimin e mbetjeve dhe materialeve të rrezikshme, parandalimin e ndotjes, mbrojtjen e biodiversitetit dhe habitatit riparian...
- ...kushtet e punës dhe marrëdhëniet e punës, shëndeti dhe siguria e komunitetit, menaxhimi i trafikut dhe mbrojtja e trashëgimisë kulturore, në përputhje me Standardet përkatëse Mjedisore dhe Sociale (ESS).
- Krijimi, publikimi dhe funksionimi i mekanizmave të zgjidhjes së ankesave për punëtorët dhe komunitetin, në përputhje me ESS2 dhe ESS10, duke përfshirë mbajtjen e regjistrave të ankesave dhe zgjidhjen në kohë të tyre;
- Monitorimi i vazhdueshëm i performancës ESHS, mbajtja e regjistrave të saktë të kantierit dhe përgatitja dhe dorëzimi i raporteve periodike të monitorimit ESHS në formën dhe frekuencën e përcaktuar në kontratë dhe në këtë ESMP;
- Njoftimi i menjëhershëm i Inxhinierit Mbikëqyrës dhe ARA PIT për çdo incident serioz, aksident, fatalitet ose rast të rëndësishëm mospërputhjeje, në përputhje me kërkesat e raportimit të incidenteve sipas ESF dhe ESCP;
- Sigurimi që të gjithë nënkontraktorët dhe furnitorët të përmbushin kërkesat e ESMP-së, C-ESMP-së dhe ESS-ve përkatëse, përfshirë përmes dispozitave kontraktuale, trajnimit hyrës dhe mbikëqyrjes;
- Mbajtja e dokumentacionit dhe paraqitja e tij kur kërkohet;
- Zbatimi i veprimeve korigjuese dhe masave të kërkuara nga ARA PIT.

Inxhinieri

Mbikëqyrës

Inxhinieri Mbikëqyrës do të veprojë në emër të ARA-së dhe do të jetë përgjegjës për mbikëqyrjen e përditshme dhe verifikimin e përputhshmërisë së Kontraktorit me ESMP-në, C-ESMP-në e miratuar dhe kërkesat përkatëse të ESS.

Përgjegjësitë e Inxhinierit Mbikëqyrës do të përfshijnë:

- Shqyrtimin dhe rekomandimin për miratim të C-ESMP-së së Kontraktorit, planeve specifike për kantierin (SSMP) dhe metodologjive të punës përpara fillimit të punimeve;

PLANI I MENAXHIMIT MJEDISOR DHE SOCIAL

“Rindërtimi i Urës së Turanit”

- Kryerjen e inspektimeve rutinë dhe të paplanifikuara në kantier për të verifikuar përputhshmërinë me:
  - ESMP-në dhe C-ESMP-në e miratuar;
  - Kërkesat kontraktuale ESHS; dhe
  - Standardet përkatëse të Bankës Botërore (ESS) dhe Udhëzimet për Mjedisin, Shëndetin dhe Sigurinë (EHS) të Grupit të Bankës Botërore;
- Verifikimin e të dhënave të monitorimit mjedisor dhe social, indikatorëve të performancës, regjistrave të trajnimeve, regjistrave të incidenteve dhe regjistrave të ankesave të paraqitura nga Kontraktori, si dhe përcaktimin e masave korrigjuese;
- Identifikimin, dokumentimin dhe njoftimin formal të rasteve të mospërputhjes, si dhe dhënien e udhëzimeve për veprime korrigjuese dhe parandaluese me afate të përcaktuara;
- Raportimin e menjëhershëm tek ARA PIT për çdo incident serioz, fatalitet, pretendime për SEA/SH (shfrytëzim dhe abuzim seksual/ngacim seksual) ose mospërputhje të vazhdueshme, në përputhje me procedurat e klasifikimit dhe raportimit të incidenteve sipas ESF;
- Ndjekjen dhe verifikimin që veprimet korrigjuese të dakorduara janë zbatuar në mënyrë efektive.

Inxhinieri Mbikëqyrës duhet të përfshijë specialistë të kualifikuar për mjedisin, shëndetin dhe sigurinë në punë (OHS), si dhe çështjet sociale, me përvojë në projekte infrastrukturore të financuara nga Banka Botërore ose institucione të tjera financiare ndërkombëtare (IFI).

Autoriteti Rrugor Shqiptar (ARA) – Ekipi i Zbatimit të Projektit (PIT)

Autoriteti Rrugor Shqiptar (ARA), përmes Ekipit të Zbatimit të Projektit (PIT), ka përgjegjësinë e përgjithshme për përputhshmërinë me Kuadrin Mjedisor dhe Social (ESF) dhe për të siguruar që nënprojekti zbatohet në përputhje me kërkesat e Marrëveshjes së Financimit, Planit të Angazhimit Mjedisor dhe Social (ESCP) dhe Standardeve përkatëse Mjedisore dhe Sociale (ESS).

Përgjegjësitë e ARA PIT përfshijnë:

- Sigurimin që kërkesat e ESMP, C-ESMP dhe ESS të përfshihen në dokumentet e tenderit, kontratat e punimeve dhe procedurat e menaxhimit të kontratës;
- Mbikëqyrjen dhe koordinimin e Inxhinierit Mbikëqyrës, përfshirë shqyrtimin e rezultateve të mbikëqyrjes dhe performancës;
- Shqyrtimin dhe miratimin e raporteve të monitorimit ESHS, njoftimeve për incidente dhe planeve të veprimeve korrigjuese të paraqitura nga Kontraktori dhe Inxhinieri Mbikëqyrës;
- Monitorimin periodik në terren nga specialistë të caktuar mjedisorë dhe socialë, duke përdorur lista kontrolli të standardizuara në përputhje me ESMF;
- Sigurimin e përgatitjes dhe dorëzimit të raporteve dhe deklaratave të monitorimit mjedisor pranë Agjencisë Kombëtare të Mjedisit, në përputhje me kërkesat ligjore kombëtare;

- Njoftimin në kohë të Bankës Botërore për incidente të rëndësishme, aksidente ose mospërputhje materiale, në përputhje me ESF dhe ESCP;
- Përcaktimin dhe zbatimin e masave korigjuese, përfshirë pezullimin e punimeve kur është e nevojshme, në rast të mospërputhjeve serioze ose të përsëritura me detyrimet e ESMP ose ESS;
- Raportimin e konsoliduar mbi performancën mjedisore dhe sociale ndaj Bankës Botërore, si pjesë e raportimit të rregullt të progresit të projektit.

Palë të Tjera të Rëndësishme në Zbatimin e ESMP

Përveç entiteteve kryesore të zbatimit, mbikëqyrjes dhe kontrollit të përshkruara më sipër, zbatimi efektiv i Planit të Menaxhimit Mjedisor dhe Social (ESMP) për nënprojektin e Urës së Turanit kërkon koordinim edhe me një sërë palësh të tjera të interesuara. Këto palë kanë role rregullatore, mbikëqyrëse, lehtësuese ose përfituese dhe kontribuojnë në përputhshmërinë me Kuadrin Mjedisor dhe Social të Bankës Botërore (ESF), legjislacionin kombëtar dhe Praktikën e Mirë Ndërkombëtare të Industrisë.

Edhe pse nuk kanë përgjegjësi të drejtpërdrejta për zbatimin, angazhimi i tyre është thelbësor për sigurimin e menaxhimit efektiv të rreziqeve, përputhshmërisë rregullatore dhe trajtimit të duhur të ankesave gjatë gjithë periudhës së ndërtimit.

Institucionet përkatëse financiare ndërkombëtare (IFI) do të konsiderohen ato që përdorin sisteme dhe procedura të zhvilluara dhe të detajuara për mbrojtjen mjedisore dhe sociale.

5.3 Frekuenca e Monitorimit dhe Raportimit

Monitorimi mjedisor dhe social do të kryhet gjatë gjithë periudhës së ndërtimit për të verifikuar përputhshmërinë me ESMP-në, C-ESMP-në e miratuar, Standardet përkatëse Mjedisore dhe Sociale (ESS) dhe kërkesat rregullatore kombëtare. Aktivitetet e monitorimit do të jenë në përpjesëtim me natyrën dhe shkallën e punimeve dhe me rreziqet e lidhura dhe do të zbatohen me frekuencat minimale të përcaktuara më poshtë.

5.3.1 Frekuenca e Monitorimit

Ditore

Inspektime vizuale në kantier të kryera nga Kontraktori, duke përfshirë pastërtinë e kantierit, kontrollin e pluhurit, rregullimet e aksesit, ruajtjen e mbetjeve, masat e sigurisë së trafikut dhe kushtet e përgjithshme të kantierit.

Javore

Inspektime mjedisore, sociale dhe të shëndetit dhe sigurisë në punë të kryera nga Inxhinieri Mbikëqyrës, duke përfshirë verifikimin e:

- ♣ praktikave të OHS dhe përdorimit të PPE (pajisjeve mbrojtëse personale);
- ♣ menaxhimit të mbetjeve dhe materialeve të rrezikshme;
- ♣ masave për kontrollin e erozionit, sedimentimit dhe parandalimin e derdhjeve;
- ♣ masave për mbrojtjen e biodiversitetit dhe habitatit riparian;
- ♣ menaxhimit të trafikut dhe rregullimeve të aksesit në kantier; dhe
- ♣ përputhshmërisë së përgjithshme me ESMP-në dhe C-ESMP-në e miratuar.

Mujore

Monitorim instrumental mjedisor, kur kërkohet, duke përfshirë:

- Cilësinë e ajrit: grimcat pezull (PM₁₀ dhe PM_{2.5}) dhe parametrat e lidhur me djegien kur është e nevojshme;
- Nivelet e zhurmës: në receptorët e ndjeshëm dhe përgjatë rrugëve të aksesit;
- Cilësinë e ujit (kur kryhen punime në lumë): parametra bazë si turbullira, lëndë të ngurta pezull, pH dhe prani e dukshme e vajrave dhe yndyrnave;
- Gjendjen e tokës: inspektim vizual për ndotje dhe testime të synuara për vajra dhe yndyrna në rast derdhjesh ose rrjedhjesh të dyshuara.

Përgatitja e raporteve mujore të konsoliduara mjedisore dhe sociale nga Kontraktori, të verifikuara dhe plotësuara nga Inxhinieri Mbikëqyrës. Dorëzimi i raportit mujor të progresit dhe përputhshmërisë nga Inxhinieri Mbikëqyrës tek ARA PIT.

Gjashtëmujore

Raportim i konsoliduar i performancës mjedisore dhe sociale nga ARA për Bankën Botërore, përveç rasteve kur është rënë dakord ndryshe, duke përmbledhur statusin e zbatimit të ESMP-së, rreziqet kryesore, incidentet dhe veprimet korrigjuese.

5.3.2 Marrëveshjet e Raportimit

Kontraktori dhe Inxhinieri Mbikëqyrës do t'i raportojnë ARA PIT mbi zbatimin e ESMP-së në baza mujore, së bashku me raportimin mbi progresin fizik të punimeve. Raportet mujore do të përfshijnë një kapitull të veçantë mbi performancën mjedisore dhe sociale, të strukturuar në përputhje me kërkesat e ESMP-së dhe formatet e miratuara të raportimit.

Në rast të ndonjë aksidenti të rëndë, fataliteti, incidenti të rëndësishëm mjedisor ose ndikimi të paparashikuar që nuk është parashikuar në ESMP, Inxhinieri Mbikëqyrës duhet të njoftojë ARA PIT brenda 24 orëve, në përputhje me kërkesat e raportimit të

incidenteve sipas Kuadrit Mjedisor dhe Social të Bankës Botërore (ESF). Më pas, duhet të dorëzohet një raport i detajuar i incidentit, duke përfshirë analizën e shkaqeve rrënjësore dhe masat korrigjuese.

5.3.3 Përmbajtja e Raporteve të Monitorimit

Raportet e monitorimit mjedisor dhe social do të dorëzohen çdo muaj dhe do të përfshijnë, minimalisht:

- Statusin e zbatimit të masave zbutëse dhe korrigjuese të ESMP-së;
- Rezultatet e monitorimit krahasuar me indikatorët dhe pragjet e përcaktuara;
- Identifikimin e rasteve të mospërputhjes, incidenteve ose devijimeve, si dhe përsëkrimin e masave korrigjuese dhe parandaluese të ndërmarra;
- Përmbledhje të ankesave të marra, statusin e zgjidhjes dhe çështjet e pazgjidhura;
- Regjistrin e aksidenteve, incidenteve, situatave “near-miss” dhe masave pasuese;
- Dokumentim fotografik dhe regjistrat e inspektimeve në terren, kur është e nevojshme;
- Informacione të tjera të kërkuara.

5.4 Raportimi i Incidenteve dhe Aksidenteve

Raportimi i incidenteve dhe aksidenteve do të kryhet në përputhje të plotë me ESCP dhe Kontraktori duhet të njoftojë menjëherë ARA PIT për çdo incident ose aksident të lidhur me Projektin që ka ose ka gjasa të ketë ndikim të rëndësishëm negativ mbi mjedisin, komunitetet e prekura, publikun ose punëtorët, përfshirë, ndër të tjera, rastet e shfrytëzimit dhe abuzimit seksual (SEA), ngacmimit seksual (SH), dhe aksidentet që rezultojnë në vdekje, lëndime serioze ose të shumëfishta. Duhet të jepen detaje të mjaftueshme mbi shtrirjen, ashpërsinë dhe shkaqet e mundshme të incidentit ose aksidentit, duke treguar masat e menjëhershme të ndërmarra ose të planifikuara, si dhe çdo informacion apo dokumentacion përkatës të kërkuar.

5.4.1 Njoftimi i Menjëhershëm

Kontraktori duhet të njoftojë menjëherë Inxhinierin Mbikëqyrës dhe ARA PIT për:

- Fatalitete;
- Lëndime serioze ose që rrezikojnë jetën (lëndime që çojnë në mungesë nga puna);
- Aksidente të mëdha trafiku që përfshijnë publikun;
- Ngjarje të rëndësishme ndotjeje;
- Pretendime serioze për SEA/SH;
- “Near-miss” të rëndësishme;
- Akte dhune/proteste;
- Shpërthime ose përhapje sëmundjesh.

- Punë e fëmijëve,
- Punë e detyruar,
- Ngjarje/ndikime të rëndësishme mbi trashëgiminë kulturore, biodiversitetin, shëndetin dhe sigurinë në punë (OHS).

ARA PIT do të njoftojë Bankën Botërore brenda 24–48 orëve, në varësi të shkallës së rëndësisë, në përputhje me kërkesat e raportimit të incidenteve sipas ESF.

5.4.2 Hetimi dhe Ndjekja e Incidenteve

Për të gjitha incidentet e rëndësishme:

- Do të kryhet një hetim formal i incidentit;
- Do të identifikohen shkaqet rrënjësore;
- Do të përcaktohen dhe zbatohen masa korigjuese dhe parandaluese;
- Do të dorëzohet raport ndjekës tek ARA PIT dhe Banka Botërore.

Të gjitha incidentet, përfshirë mospërputhjet, do të regjistrohen në një regjistër incidentesh që do të mbahet nga kontraktori. Për çdo incident që shkakton ose ka potencial të shkaktojë dëme serioze mjedisore dhe sociale, inxhinieri mbikëqyrës/kontraktori duhet të njoftojë ARA/PIT sa më shpejt të jetë e mundur. Në raste të tilla, kontraktori do të ndërpresë punimet deri në përfundimin e masave të rehabilitimit.

Mosraportimi i incidenteve ose mospërputhjet serioze të përsëritura mund të rezultojnë në pezullimin e punimeve ose sanksione kontraktuale.

5.5 Dokumentacioni dhe Gatishmëria për Auditim

Të gjitha regjistrat e monitorimit, listat e inspektimeve, raportet e incidenteve, regjistrat e ankesave dhe dokumentet e veprimeve korigjuese do të ruhen nga Kontraktori dhe Inxhinieri Mbikëqyrës dhe do të vihen në dispozicion për:

- rishikim të brendshëm nga ARA;
- misionet e mbikëqyrjes së Bankës Botërore;
- auditime të pavarura, nëse kërkohen.

Tabelat e Planit të Zbutjes dhe Monitorimit Mjedisor dhe Social përbëjnë mjetin kryesor të përputhshmërisë dhe auditimit për nënprojektin e Urës së Turanit.

5.6 Ngritja e Kapaciteteve për ESMP

Operatori i ndërtimit dhe të gjithë nënkontraktorët dhe/ose mbikëqyrësi duhet të jenë plotësisht të vetëdijshëm për dispozitat e ESMP-së dhe të trajnuar në lidhje me zbatimin

e saj. Zbatimi efektiv i Planit të Menaxhimit Mjedisor dhe Social (ESMP) kërkon që të gjitha institucionet dhe personeli i përfshirë në nënprojektin e Urës së Turanit të kenë kapacitet të mjaftueshëm, ndërgjegjësimit dhe kompetencë teknike në lidhje me menaxhimin e rrezeve mjedisore dhe sociale. Në përputhje me Kuadrin e Menaxhimit Mjedisor dhe Social (ESMF), Kuadrin Mjedisor dhe Social të Bankës Botërore (ESF) dhe praktikave të mira ndërkombëtare, do të zbatohen masa të synuara për ngritjen e kapaciteteve...

do të zbatohen gjatë gjithë fazave të para-ndërtimit dhe ndërtimit. ESMP do të jetë pjesë e detyrueshme dhe e pandashme e dokumentacionit të kontraktimit për të gjithë nënkontraktorët.

Objektivat e ngritjes së kapaciteteve për ESMP janë:

- të sigurohet që Kontraktori, Inxhinieri Mbikëqyrës, nënkontraktorët dhe Ekipi i Zbatimit të Projektit të ARA (PIT) të kuptojnë plotësisht detyrimet e tyre përkatëse mjedisore dhe sociale;
- të mundësohet zbatimi efektiv, i qëndrueshëm dhe në kohë i masave zbutëse të ESMP-së;
- të forcohen proceset e monitorimit, raportimit dhe veprimeve korrigjuese;
- të promovohet menaxhimi proaktiv i rrezikut, përputhshmëria me Standardet Mjedisore dhe Sociale të Bankës Botërore (ESS) dhe përmirësimi i vazhdueshëm i performancës mjedisore dhe sociale.

Grupet e synuara

Aktivitetet e ngritjes së kapaciteteve do të drejtohen, sipas rastit, te grupet e mëposhtme:

- stafi i menaxhimit në kantier të Kontraktorit, personeli mjedisor, social, i shëndetit dhe sigurisë në punë (ESHS) dhe nënkontraktorët;
- Inxhinieri Mbikëqyrës, përfshirë specialistët mjedisorë dhe socialë përgjegjës për mbikëqyrjen në terren;
- stafi i ARA PIT përgjegjës për mbikëqyrjen mjedisore dhe sociale, raportimin dhe koordinimin me Bankën Botërore; dhe
- kur është e nevojshme, autoritetet lokale dhe palë të tjera të interesuara të përfshira në menaxhimin e trafikut, reagimin emergjent ose lidhjen me komunitetin.

Fusha dhe përmbajtja e trajnimit

Programet e trajnimit do të jenë në përpjesëtim me rreziqet e projektit dhe do të mbulojnë, minimalisht, temat e mëposhtme:

- përmbledhje e shkurtër e Kuadrit Mjedisor dhe Social të Bankës Botërore, EHSG dhe GIIPs;
- kërkesat e ESMP dhe masat zbutëse specifike për kantierin;
- zbatimi i ESMP-së së Kontraktorit (C-ESMP) dhe planeve shoqëruese, përfshirë menaxhimin e mbetjeve, menaxhimin e trafikut dhe aksesit, kontrollin e erozionit dhe sedimentimit, mbrojtjen e biodiversitetit dhe përgatitjen emergjente;
- kërkesat për shëndetin dhe sigurinë në punë, përfshirë identifikimin e rreziqeve, praktikën e sigurta të punës, raportimin e incidenteve dhe reagimin emergjent, në përputhje me ESS2 dhe Udhëzimet EHS të Grupit të Bankës Botërore;
- masat për shëndetin dhe sigurinë e komunitetit, sigurinë rrugore dhe menaxhimin e aksesit në përputhje me ESS4;
- angazhimi i palëve të interesuara dhe funksionimi i mekanizmave të ankesave për komunitetin dhe punëtorët, në përputhje me ESS10 dhe ESS2.
- Kushtet e punës dhe marrëdhëniet e punës, Kodi i Sjelljes, dhe parandalimi i shfrytëzimit dhe abuzimit seksual dhe ngacmimit seksual (SEA/SH);
- Mbrojtja e trashëgimisë kulturore dhe zbatimi i Procedurës së Gjetjeve Rastësore (ESS8);
- Monitorimi mjedisor dhe social, mbajtja e regjistrave, raportimi dhe ndjekja e veprimeve korigjuese.

Koha dhe Frekuenca

- Trajnimi hyrës (induction) do t'i ofrohet të gjithë personelit të Kontraktorit dhe nënkontraktorëve përpara fillimit të punimeve në kantier.
- Trajnimet rifreskuese do të zhvillohen periodikisht, përfshirë rastet kur ka ndryshime të personelit, metodave të ndërtimit ose raste të identifikuara mospërputhjeje.
- Trajnimet të specializuara do të ofrohen përpara aktiviteteve me rrezik të lartë, si punimet e prishjes, ndërtimet në shtratin e lumit ose devijimet e trafikut.

Rolet dhe Përgjegjësitë

- **Kontraktori:** Përgjegjës për sigurimin që i gjithë personeli në kantier dhe nënkontraktorët të marrin trajnimin dhe orientimin e duhur lidhur me ESMP-në, si dhe për mbajtjen e regjistrave të pjesëmarrjes në trajnim.
- **Inxhinieri Mbikëqyrës:** Përgjegjës për verifikimin e mjaftueshmërisë dhe efektivitetit të programeve të trajnimit dhe për identifikimin e nevojave shtesë për trajnim bazuar në vëzhgimet në terren.
- **ARA PIT:** Përgjegjës për ofrimin e përgjithshëm, përmbajtjen, koordinimin dhe mbikëqyrjen e aktiviteteve të ngritjes së kapaciteteve, përfshirë trajnimin e stafit të PIT dhe, kur është e nevojshme, lehtësimin e trajnimeve në përputhje me kërkesat e Bankës Botërore.

Dokumentimi dhe Monitorimi

Të gjitha aktivitetet e trajnimit duhet të dokumentohen, përfshirë materialet e trajnimit, regjistrat e pjesëmarrjes dhe vlerësimin e efektivitetit të tyre. Regjistrat e trajnimit duhet të vihen në dispozicion për shqyrtim nga Inxhinieri Mbikëqyrës, ARA PIT dhe Banka Botërore, kur kërkohet. Efektiviteti i masave të ngritjes së kapaciteteve do të rishikohet periodikisht dhe do të përditësohet sipas nevojës për të adresuar boshllëqet e identifikuar ose rreziqet e reja.

5.7 Informimi dhe publikimi i informacionit

E drejta e publikut për t’u informuar është një proces i detyrueshëm i kërkuar nga Konventa e Aarhusit, e cila është nënshkruar edhe nga Shqipëria.

Konsultimi publik do të organizohet në Bashkinë e Korçës për të bërë publik dokumentin.

Ky projekt kërkon miratim mjedisor, por konsultimi publik për VNM (EIA) nuk është i detyrueshëm sipas legjislacionit shqiptar. Megjithatë, në përputhje me Kuadrin Mjedisor dhe Social të Bankës Botërore (ESF), drafti i ESMP-së do të publikohet në gjuhën shqipe në Bashkinë e Korçës dhe në faqen e internetit të ARA-s. Komentet e mbledhura nga konsultimi publik do të merren parasysh në versionin përfundimtar të ESMP-së.

Si përfundim, ky nënprojekt klasifikohet në kategorinë “Rrezik i konsiderueshëm” sipas udhëzimeve të Bankës Botërore për projektet, pasi ndikimet e tij mjedisore dhe sociale mund të menaxhohen përmes zbatimit të masave të përshtatshme zbutëse të përshkruara në Planet e mëposhtme të Zbutjes Mjedisore dhe Sociale dhe Planet e Monitorimit.

5.8 Mekanizmi i Zgjidhjes së Ankesave (ESS10)

Në përputhje me Standardin Mjedisor dhe Social 10 të Bankës Botërore (Angazhimi i Palëve të Interesuara dhe Shpërndarja e Informacionit), Standardin Mjedisor dhe Social 2 (Kushtet e Punës dhe Marrëdhëniet e Punës) dhe Kuadrin e Menaxhimit Mjedisor dhe Social në nivel programi (ESMF), është krijuar një Mekanizëm i Zgjidhjes së Ankesave (GRM) në nivel projekti për nënprojektin e Urës së Turanit. GRM ofron një proces të strukturuar, transparent dhe të përshtatshëm kulturorisht për marrjen, vlerësimin dhe zgjidhjen e ankesave dhe shqetësimeve të lidhura me aktivitetet e projektit.

GRM zbatohet gjatë gjithë ciklit të projektit, duke përfshirë fazat e para-ndërtimit, ndërtimit dhe rikthimit në gjendje fillestare. Ai është i aksesueshëm, pa kosto dhe pa

ndëshkim apo diskriminim, dhe synon zgjidhjen në kohë të çështjeve për të parandaluar përshkallëzimin e tyre dhe për të forcuar besimin midis projektit dhe palëve të prekura.

Ekzistojnë dy kanale të ndara, por të koordinuara të ankesave:

- Mekanizmi i Zgjidhjes së Ankesave për Komunitetin, dhe
- Mekanizmi i Zgjidhjes së Ankesave për Punëtorët, në përputhje me kërkesat e ESS2 dhe ESS10.

Fusha e GRM

GRM mbulon ankesa që lidhen, por nuk kufizohen në:

- shëndetin dhe sigurinë e komunitetit;
- menaxhimin e trafikut, kufizimet e aksesit dhe sigurinë rrugore;
- pluhurin, zhurmën, dridhjet dhe ndikime të tjera shqetësuese nga ndërtimi;
- ndikimet mjedisore dhe praktikrat e menaxhimit në kantier;
- aksesin në tokë, shqetësimet nga ndërtimi ose dëmtimet e pronës;
- kushtet e punës dhe marrëdhëniet e punës, shëndetin dhe sigurinë në punë;
- shkeljet e Kodit të Sjelljes, përfshirë çështjet që lidhen me SEA/SH.

Kanalet e aksesit

Ankesat mund të dorëzohen përmes disa kanaleve për të siguruar akses për të gjithë palët e interesuara, përfshirë:

- dorëzim verbal ose me shkrim tek Kontraktori ose Inxhinieri Mbikëqyrës;
- dorëzim përmes përfaqësuesve të bashkisë lokale;
- detaje kontakti të dedikuara të afishuara në kantierin e ndërtimit;
- email ose komunikim me shkrim pranë Autoritetit Rrugor Shqiptar (ARA);

Në përfundim, ky nënprojekt klasifikohet në Kategorinë “Rrezik Substancial” sipas udhëzimeve të Bankës Botërore për projektet, pasi ndikimet e tij mjedisore dhe sociale mund të menaxhohen përmes zbatimit të masave të përshtatshme zbutëse, të përshkruara në Planet e mëposhtme të Zbutjes dhe Monitorimit Mjedisor dhe Social.

5.8 Mekanizmi i Trajtimit të Ankesave (ESS10)

Në përputhje me Standardin Mjedisor dhe Social 10 të Bankës Botërore (Përfshirja e Palëve të Interesuara dhe Shpalosja e Informacionit), Standardin Mjedisor dhe Social 2 (Kushtet e Punës dhe Marrëdhëniet e Punës), si dhe Kuadrin e Menaxhimit Mjedisor dhe

Social në nivel programi (ESMF), është krijuar një Mekanizëm për Trajtimin e Ankesave (GRM) në nivel projekti për nënprojektin e Urës së Turanit.

GRM ofron një proces të strukturuar, transparent dhe të përshtatshëm nga ana kulturore për pranimin, vlerësimin dhe zgjidhjen e ankesave dhe shqetësimeve që lidhen me aktivitetet e projektit.

GRM zbatohet gjatë gjithë ciklit jetësor të projektit, duke përfshirë fazat para-ndërtimore, ndërtimore dhe të rehabilitimit. Ai është projektuar të jetë i aksesueshëm, pa pagesë dhe pa pasoja negative apo diskriminim për ankuesit, si dhe të mundësojë zgjidhjen në kohë të çështjeve, me qëllim parandalimin e përshkallëzimit dhe forcimin e besimit ndërmjet projektit dhe palëve të prekura.

- Mbështeten dy kanale të veçanta, por të koordinuara të ankesave:
- Mekanizmi i Trajtitit të Ankesave për Komunitetin; dhe
- Mekanizmi i Trajtitit të Ankesave për Punonjësit, në përputhje me kërkesat e ESS2 dhe ESS10.

Fusha e zbatimit të GRM

GRM mbulon ankesa që lidhen, por nuk kufizohen vetëm në:

- shëndetin dhe sigurinë e komunitetit;
- menaxhimin e trafikut, kufizimet e aksesit dhe sigurinë rrugore;
- pluhurin, zhurmën, vibrimet dhe ndikimet e tjera shqetësuese nga ndërtimi;
- ndikimet mjedisore dhe praktikatat e menaxhimit të kantierit;
- aksesin në tokë, shqetësimet nga ndërtimi apo dëmtimet e pronës;
- kushtet e punës dhe marrëdhëniet e punës, si dhe shëndetin dhe sigurinë në punë;
- shkeljet e Kodit të Sjelljes, përfshirë çështjet që lidhen me shfrytëzimin dhe abuzimin seksual apo ngacmimin seksual (SEA/SH).

Kanalet e aksesit

Ankesat mund të paraqiten përmes disa kanaleve për të garantuar akses për të gjitha palët e interesuara, duke përfshirë:

- paraqitje verbale ose me shkrim tek Kontraktori ose Inxhinieri Mbikëqyrës;
- paraqitje përmes përfaqësuesve vendorë (bashkia);
- përmes kontakteve të dedikuara të afishuara në kantier;
- përmes email-it ose komunikimit me shkrim drejtuar Autoritetit Rrugor Shqiptar (ARRSH);

- përmes platformës kombëtare të bashkëqeverisjes: <https://www.shqiperiaqeduam.al/>
- përmes formularit standard të ankesave të publikuar në faqen zyrtare të ARRSH: <https://www.arrsh.gov.al/te-ngarkuara/pdf/Kontakte%20per%20Pyetje%20dhe%20Ankesa.pdf> (shih gjithashtu Aneksin 1 të këtij ESMP).

Informacioni mbi procedurat e GRM, pikat e kontaktit dhe afatet kohore duhet t’u bëhet i ditur komuniteteve dhe punonjësve përpara fillimit të punimeve dhe të mbahet i përditësuar gjatë gjithë zbatimit të projektit.

Mekanizmi i Trajtimit të Ankesave për Komunitetin

Ky mekanizëm është i disponueshëm për të gjithë personat e prekur nga projekti dhe palët e tjera të interesuara. Ai trajton shqetësime që lidhen me shëndetin dhe sigurinë e komunitetit, trafikun dhe aksesin, ndikimet mjedisore, efektet shqetësuese dhe ndërhyrjet nga ndërtimi.

Ankesat mund të paraqiten verbalisht ose me shkrim përmes kanaleve të përmendura më sipër.

Mekanizmi i Trajtimit të Ankesave për Punonjësit

Ky mekanizëm zbatohet për të gjithë punonjësit e kontraktuar dhe nënkontraktuar dhe trajton ankesa që lidhen me kushtet e punës, shëndetin dhe sigurinë në punë, marrëdhëniet e punës dhe respektimin e Kodit të Sjelljes.

Punonjësit mund të paraqesin ankesa në mënyrë konfidenciale ose anonime përmes kanaleve të komunikuara gjatë orientimit fillestar.

Ankesat që lidhen me shfrytëzimin dhe abuzimin seksual apo ngacmimin seksual (SEA/SH) trajtohen përmes procedurave të dedikuara, konfidenciale dhe të orientuara drejt viktimës, në përputhje me Procedurat e Menaxhimit të Punës dhe ESS2.

Rrjedha e procesit të GRM

Procesi i mëposhtëm zbatohet për të dy mekanizmat, duke garantuar konfidencialitetin:

- Paraqitja – Ankesa paraqitet verbalisht ose me shkrim përmes kanaleve të disponueshme.

PLANI I MENAXHIMIT MJEDISOR DHE SOCIAL

“Rindërtimi i Urës së Turanit”

- Regjistrimi dhe Konfirmimi – Ankesa regjistrohet dhe i konfirmohet ankuesit.
- Vlerësimi dhe Hetimi – Pala përgjegjëse shqyrton ankesën dhe propozon masa korigjuese.
- Përgjigjja dhe Zgjidhja – Zgjidhja komunikohet tek ankuesi.
- Mbyllja dhe Arkivimi – Ankesa mbyllet pas pranimit dhe dokumentohet për raportim.

Afatet kohore për përgjigje

- Konfirmimi i marrjes: brenda 5 ditëve pune.
- Hetimi dhe përgjigjja: brenda 15 ditëve pune.
- Rastet komplekse: afatet mund të zgjaten me arsyetim dhe njoftim të ankuesit.
- Ankesat urgjente që lidhen me sigurinë, shëndetin ose SEA/SH trajtohen menjëherë.

Rolet dhe përgjegjësitë

Kontraktori

- Menaxhon të dy mekanizmat në nivel kantieri;
- Mban regjistrat e ankesave dhe zbaton masat korigjuese.

Inxhinieri Mbikëqyrës

- Verifikon funksionimin e mekanizmit dhe cilësinë e përgjigjeve;
- Referon rastet e pazgjidhura tek ARRSH.

Ekipi i Zbatimit të Projektit (PIT) në ARRSH

- Mbikëqyr zbatimin e përgjithshëm të GRM;
- Siguron përputhshmërinë me ESMF;
- Raporton tek Banka Botërore për raste të rëndësishme ose të pazgjidhura.

Monitorimi dhe Raportimi

- Të gjitha ankesat regjistrohen dhe ndiqen;
- Përmbledhje mujore përfshihen në raportet e monitorimit të ESMP;
- Analizohen trendet për të ndërmarrë masa parandaluese dhe korigjuese.

5.9 Kuadri i Menaxhimit dhe Monitorimit Mjedisor dhe Social

PLANI I MENAXHIMIT MJEDISOR DHE SOCIAL

“Rindërtimi i Urës së Turanit”

Monitorimi mjedisor dhe social për nënprojektin e Urës së Turanit strukturohet përmes dy instrumenteve kryesore:

- Plani i Menaxhimit Mjedisor dhe Social;
- Plani i Monitorimit Mjedisor dhe Social, i paraqitur në formë tabelare në ESMP.

Çdo tabelë përfshin:

- ndikimin ose rrezikun e menaxhuar;
- masat e zbutjes ose monitorimit;
- indikatorët e matshëm dhe pragjet;
- frekuencën e monitorimit;
- institucionin përgjegjës;
- mënyrën e verifikimit/raportimit;
- referencat përkatëse ESS dhe ESMF.

Kjo strukturë siguron gjurmueshmëri të qartë ndërmjet rreziqeve të identifikuara, masave të zbutjes, veprimeve monitoruese dhe përgjegjësiive institucionale.

PLANI I MENAXHIMIT MJEDISOR DHE SOCIAL
“Rindërtimi i Urës së Turanit”

5.9.1 Plani i Menaxhimit Mjedisor dhe Social

Table 2: Plani i Masave të Zbatueshme Mjedisore dhe Sociale

FAZA	ÇËSHTJA	MASAT ZBUTËSE	KOSTO (EUR) –		PËRGJEGJËSIA INSTITUCIONALE		KOMENTE (P.SH. NDIKIME DYTËSORE)
			INSTALIMI	OPERIMI	INSTALIMI	OPERIMI	
PLANI I MENAXHIMIT MËDOR DHE SOCIAL “Rindërtimi i Ujës së Turanit”							
PROJEKTIM / PARA-NDËRTIM	HUMBIA E PEMËVE DHE VEGJETACIONIT	PROJEKTIMI DUHET TË MINIMIZOJË PASTRIMIN E VEGJETACIONIT; ÇDO HEQJE E PASHMANGSHME DO TË LEJOHET DHE DO TË KOMPENSOHET PËRMES RIMBJELLES ME SPECIE VENDASE.	KONTRATË PROJEKTIMI		PROJEKTUESI /ARRSH	KONTRAKTORI / MBIKËQYRËSI (SE)	ZERO PRERIE TË PAAUTORIZUARA TË PEMËVE
PROJEKTIM	SIGURIA E TRAFIKUT DHE KËMBËSORËVE	PROJEKTIMI DUHET TË PËRFSHIJË ELEMENTË TË SIGURISË RRUGORE, PËRFSHIRË MBËSHTETJE NË NIVEL PROJEKTI DHE MASA TRAFIKU PËR REDUKTIMIN E RREZIKUT TË AKSIDENTEVE, SIGURIMIN E QARKULLIMIT TË SIGURT TË AUTOMJETEVE DHE KËMBËSORËVE, SI DHE RUAJTJEN E VAZHDIMËSISË SË TRAFIKUT GJATË NDËRTIMIT DHE OPERIMIT, NË PËRPTHJE ME STANDARDET KOMBËTARE, KODIN RRUGOR SHQIPTAR DHE UDHËZIMET TË BANKËS BOTËRORE PËR SHËNDETIN DHE SIGURINË E KOMUNITETIT.	KONTRATË PROJEKTIMI		PROJEKTUESI /ARRSH		ELEMENTET E SIGURISË TË PËRFSHIRA NË PROJEKTIN E MIRATUAR
PROJEKTIM	RREZIKU SIZMIK	PROJEKTIM STRUKTUROR NË PËRPTHJE ME EUROCODE 8	KONTRATË PROJEKTIMI		PROJEKTUESI /ARRSH		
PROJEKTIM	RREZIKU NGA PËRMBYTJET DHE HIDRAULIKA	. URA DUHET TË PROJEKTOHET PËR PËRMBYTJE $\geq 1:100$ VJET, DUKE PËRFSHIRË NDRYSHIMET KLIMATIKE; TË SIGUROHET QË NUK KA PENGESË PËR RRJEDHËN. PROJEKTIMI I KUOTAVE TË NGRITURA TË RRUGËS DHE MBËSHTETËSEVE PËR TË PËRBALLUAR LUHATJE EKSTREME TË NIVELIT TË UJIT. INSTALIMI I SENSORËVE PËR MONITORIMIN NË KOHË REALE TË NIVELIT TË UJIT PËR TË REAGUAR NDAJ NDRYSHIMEVE TË MENJËHERSHME.	KONTRATË PROJEKTIMI	E PËRFSHIRË NË KOSTON E PROJEKTTIT	PROJEKTUESI /ARRSH		
PROJEKTIM	KONTROLLI I EROZIONIT	PROJEKTIMI DUHET TË PËRFSHIJË MBROJTJE NGA GËRRYERJA DHE MASA STABILIZIMI TË BRIGJEVE TË LUMENJVE; PËRDORIMI I TEKNIKAVE BIOINXHINIERIKE SI MBJELLJA E VEGJETACIONIT VENDAS DHE VENDOSJA E GURËVE MBROJTËS RRETH THEMELEVE PËR TË PARANDALUAR EROZIONIN.	KONTRATË PROJEKTIMI	E PËRFSHIRË NË KOSTON E PROJEKTTIT	PROJEKTUESI /ARRSH		
PROJEKTIM	STABILITETI I TOKËS	KRYERJA E STUDIMEVE TË DETAJUARA GJEOTEKNIKE; PROJEKTIMI DUHET TË INTEGROJË STABILIZIMIN E SHPATEVE, MBROJTJEN NGA EROZIONI DHE PROJEKTIMIN E THEMELEVE.	E PËRFSHIRË NË KOSTON E PROJEKTTIT	E PËRFSHIRË NË KOSTON E PROJEKTTIT	PROJEKTUESI /ARRSH		

PLANI I MENAXHIMIT MJEDISOR DHE SOCIAL

“Rindërtimi i Urës së Turanit”

PROJEKTIM	BIODIVERSITETI DHE LIDHSHMËRIA EKOLOGJIKE	<p>PROJEKTIMI DUHET TË RUAJË VAZHDMËSINË HIDRAULIKE DHE LËVIZIEN E FAUNËS; PUNIMET TË KRYHEN JASHTË SEZONIT TË SHUMIMIT TË SPECIEVE TË NDJESHME OSE TË RREZIKUARA, KUR ËSHTË E MUNDUR. TË MIRATOHEN VETËM PROJEKTE NDRIÇIMI QË REDUKTOJNË NDOTJEN NGA DRITA, ME MIRATIM TË BANKËS BOTËRORE. EKSPERTI MJEDISOR DO TË INSPEKTOJË ZONËN PËR PRANINË E STROFKAVE, FOLETË APO KAFSHËVE</p> <p>EKSPERTI MJEDISOR DO TË INSPEKTOJË VENDIN PËR PRANINË E STROFKAVE TË LUNDËRZAVE, VENDSTREHIMEVE DHE/OSE KAFSHËVE. NË RAST SE KONSTATOHET PRANI E TYRE, AI DO TË INFORMOJË MENJËHERË BANKËN BOTËRORE (BB) DHE DO TË PROPOZOJË MASA TË MËTEJSHME.</p>	E PËRFSHIRË NË KOSTON E PROJEKTIT	E PËRFSHIRË NË KOSTON E PROJEKTIT	PROJEKTUESI /ARRSH	PROJEKTU ESI /ARRSH	ASNJË PENGESË PËR RRJEDHËN E LUMIT/FAUNËN
PROJEKTIM	LEJET	TË GJITHA LEJET E KËRKUARA LIGJËRISHT (NDËRTIMORE, MJEDISORE DHE TË TJERA) JANË MARRË PËRPARA FILLIMIT TË PUNIMEVE. AUTORITETI KOMPETENT LËSHON KUSHTET PËR RUAJTJEN E KULLËS SË TURANIT (KUFIZIMET E NIVELIT TË VIBRACIONEVE). KONTRAKTORËT DHE NËNKONTRAKTORËT KANË LICENCA TË VLEFËSHME OPERIMI.	NA	PËRFSHIRË NË KOSTON E PROJEKTIT	ARRSH, KOMUNA DHE KONTRAKTOR I		TË GJITHA LEJET TË SIGURUARA PARA MOBILIZIMIT
PROJEKTIM	PJESËMARRJA PUBLIKE, KONSULTIMI DHE NJOFTIMI	KOMENTET PËRKATËSE NGA (I) DIZAJNI PARAPRAK DHE (II) KONSULTIMET PUBLIKE TË PLANI I MENAXHIMIT MJEDISOR DHE SOCIAL I KONTRAKTORIT DO TË ADRESOHEN NË DIZAJNIN FINAL DHE NË PLANI I MENAXHIMIT MJEDISOR DHE SOCIAL I KONTRAKTORIT TË RISHIKUAR. TË GJITHA INSTITUCIONET PËRKATËSE (P.SH. ARRSH, PROJEKTUESI). DO TË PËRGATISË DHE ZBATOJË PLANIN E MIRATUAR TË ANGAZHIMIT TË PALËVE TË INTERESIT SI PJESË E PLANI I MENAXHIMIT MJEDISOR DHE SOCIAL I KONTRAKTORIT, NË KOORDINIM ME ARRSH. PËRPARA FILLIMIT TË PUNIMEVE, KONTRAKTORI DUHET TË: KRYEJË NJOFTIMIN PARAPRAK TË KOMUNITETEVE DHE PALËVE TË PREKURA; TË PUBLIKOJË INFORMACIONIN KRYESOR MBI SHTRIRJEN E PUNIMEVE, ORARIN, NDIKIMET DHE KONTAKTET; TË KOORDINOHET ME AUTORITETET DHE INSTITUCIONET LOKALE.	PËRFSHIRË NË KOSTON E PROJEKTIT	PËRFSHIRË NË KOSTON E PROJEKTIT	ARRSH, PROJEKTUESI	ARRSH, PROJEKTU ESI	KOMENTET ADRESOHEN NË DIZAJNIN FINAL

PLANI I MENAXHIMIT MJEDISOR DHE SOCIAL

“Rindërtimi i Urës së Turanit”

<p>PARA NDËRTIMIT</p>	<p>ANGAZHIMI I PALËVE TË INTERESIT DHE NJOFTIMI/PUBLIKIMI PARA NDËRTIMIT</p>	<p>DUHET TË PËRGATISË DHE TË ZBATOJË PLANIN E MIRATUAR TË ANGAZHIMIT TË PALËVE TË INTERESIT , SI PJESË E PLANI I MENAXHIMIT MJEDISOR DHE SOCIAL I KONTRAKTORIT, NË KOORDINIM ME ARRSH.</p> <p>PARA FILLIMIT TË PUNIMEVE, KONTRAKTORI DUHET TË:</p> <ul style="list-style-type: none"> • TË KRYEJË NJOFTIMIN PARA NDËRTIMIT PËR KOMUNITETET DHE PALËT E INTERESIT TË PREKURA; • TË PUBLIKOJË INFORMACIONIN KYÇ MBI FUSHËN E PUNIMEVE, AFATET, NDIKIMET DHE PIKAT E KONTAKTIT; • TË KOORDINOHET ME AUTORITETET DHE INSTITUCIONET VENDORE. 	<p>PËRFSHIRË NË KOSTON E PROJEKTIT</p>	<p>PËRFSHIRË NË KOSTON E PROJEKTIT</p>	<p>KONTRAKTOR I</p>	<p>MBIKËQYRËSI (SE)</p>	<p>PLANI MIRATOHET PARA FILLIMIT TË NDËRTIMIT</p>
<p>PARA NDËRTIMIT</p>	<p>RREZIQE TË PAKONTROLLUAR A MJEDISORE DHE SOCIALE</p>	<p>KONTRAKTORI DUHET TË PËRGATISË NJË PLANI MENAXHIMIT MJEDISOR DHE SOCIAL I KONTRAKTORIT GJITHËPËRFSHIRËS, I CILI PËRFSHIN: (1) TË GJITHA KËRKESAT E ESM-P-SË DHE (2) NËN-PLANET (MENAXHIMI I MBETJEVE, PLANI I PRISHJES, PLANI I MENAXHIMIT TË TRAFIKUT, PLANI I REAGIMIT NDAJ EMERGJENCAVE DHE DERDHJEVE, PLANI I SHËNDETIT DHE SIGURISË NË PUNË (OHS), PLANI I KONTROLLIT TË EROZIONIT DHE SEDIMENTEVE, PLANI I SHËNDETIT DHE SIGURISË SË KOMUNITETIT, PLANI PËR MATERIALET E RREZIKSHME, SEP/GRM).</p> <p>PLANI I MENAXHIMIT MJEDISOR DHE SOCIAL I KONTRAKTORIT DUHET TË PËRCAKTOJË ROLET, ORGANIZIMIN E KANTIERIT, PËRSHKRIMET E METODAVE TË PUNËS, TREGUESIT E MONITORIMIT, PROCEDURAT E RAPORTIMIT DHE KËRKESAT PËR TRAJNIM.</p>	<p>PËRFSHIRË NË KOSTON E PROJEKTIT</p>		<p>KONTRAKTORI</p>	<p>SUPERVIZORI</p>	<p>PLANI I MENAXHIMIT MJEDISOR DHE SOCIAL I KONTRAKTORIT I MIRATUAR PARA FILLIMIT TË PUNIMEVE</p>
<p>PARA NDËRTIMIT</p>	<p>RIVENDOSJE E DETYRUAR</p>	<p>PËRGATITJA E PLANIT TË VEPRIMIT PËR RIVENDOSJE NË RAST SE NEVOJITET RIVENDOSJE E DETYRUAR; ARRSH DUHET TË VERIFIKOJË QË I GJITHË PËRVETËSIMI I TOKËS ËSHTË PËRFUNDUAR PARA FILLIMIT TË NDËRTIMIT. NËSE SHFAQEN NDIKIME SHITESË, DUHET TË PËRGATITET DHE TË ZBATOHET PLANI I VEPRIMIT PËR RIVENDOSJE (PVR) / PVR I THJESHUAR, NË PËRPUTHJE ME STANDARDIN MJEDISOR DHE SOCIAL 5 . SIGUROHET KONSULTIMI ME PERSONAT E PREKUR, KOMPENSIMI I DREJTË DHE I PLOTË, SI DHE DOKUMENTIMI I PERSONAVE TË PREKUR.</p>	<p>PËRFSHIRË NË KOSTON E PROJEKTIT</p>		<p>ARRSH PROJEKTUES I BASHKIA</p>	<p>ARRSH</p>	<p>PA ZHVENDOSJE FIZIKE OSE EKONOMIKE</p>
<p>PARA NDËRTIMIT</p>	<p>TRAJTIM I PASAKTË I MBETJEVE</p>	<p>TË PËRGATITET DHE ZBATOHET NJË PLAN PËR PRISHJE DHE MENAXHIMIN E MBETJEVE, I CILI PËRFSHIN IDENTIFIKIMIN E MBETJEVE, KLASIFIKIMIN E TYRE (TË RREZIKSHME / JO TË RREZIKSHME), NDARJEN NË BURIM, MAGAZINIMIN E PËRKOHSHËM (ME KUFIZIME ANËSORE DHE TË ETIKETUAR), TRANSPORTIMIN NGA OPERATORË TË LICENCUAR DHE RRUGËT PËRFUNDIMTARE TË ASGJËSIMI.</p>	<p>PËRFSHIRË NË KOSTON E PROJEKTIT</p>	<p>PËRFSHIRË NË KOSTON E PROJEKTIT</p>	<p>KONTRAKTORI /SE</p>		<p>PLANI I MIRATUAR PARA FILLIMIT TË NDËRTIMIT</p>

PLANI I MENAXHIMIT MJEDISOR DHE SOCIAL

“Rindërtimi i Urës së Turanit”

		TË PËRFSHIHEN PROCEDURA TË KONTROLLUARA TË PRISHJES PËR TË PARANDALUAR NDOTJEN E LUMIT. PLANI DUHET TË PËRMBUSHË KËRKESAT E PROTOKOLLIT PËR MENAXHIMIN E MBETJEVE NGA NDËRTIMI DHE PRISHJET.					
PARA NDËRTIMIT	SIGURIA E TRAFIKUT DHE KËMBËSORËVE	TË PËRGATITET NJË PLAN PËR MENAXHIMIN E TRAFIKUT (PMT), I CILI SIGURON RRJEDHË TË SIGURT TË TRAFIKUT, QASJE PËR KËMBËSORËT, SINJALISTIKË, DEVIJIME TË TRAFIKUT DHE QASJE PËR SHËRBIMET E EMERGJENCËS. TË MBAHET NË FUNKSIONIM URA EKZISTUESE DHE TË GARANTOHET QASJA NË PRONAT PRIVATE DHE TOKAT BUJQËSORE. PLANI DUHET TË MIRATOHET NGA AUTORITETI KOMPETENT (P.SH. MINISTRIA E BRENDSHME OSE POLICIA RRUGORE LOKALE).	PËRFSHIRË NË KOSTON E PROJEKTIT	PËRFSHIRË NË KOSTON E PROJEKTIT	KONTRAKTORI /SE		PLANI I MIRATUAR PARA FILLIMIT TË NDËRTIMIT
PARA NDËRTIMIT	INCIDENTE EMERGJENTE	TË PËRGATITET NJË PLAN PËR REAGIM NDAJ EMERGJENCEVE DHE DERDHJEVE, I CILI MBULON DERDHJET, ZIARRIN, PËRMBYTJET, AKSIDENTET DHE NDOTJEN E LUMIT. TË PËRFSHIHEN KONTAKTET E EMERGJENCËS, PROCEDURAT E REAGIMIT, PROTOKOLLET E KOMUNIKIMIT DHE TRAJNIMI. TË SIGUROHEN KOMPLETET PËR MENAXHIMIN E DERDHJEVE NË TË GJITHA VENDET RELEVANTE. NË TË GJITHA VENDET RELEVANTE PARA MOBILIZIMIT	PËRFSHIRË NË KOSTON E PROJEKTIT	PËRFSHIRË NË KOSTON E PROJEKTIT	KONTRAKTORI /SE		PLANI I MIRATUAR DHE I PUBLIKUAR
PARA NDËRTIMIT	SITUATA AKSIDENTALE	TË PËRGATITET NJË PLAN I PËRGJITHSHËM I GATISHMËRISË PËR EMERGJENCA, I CILI PËRFSHIN PROCEDURAT E EVAKUIMIT, NDËRHYRJEN E NDËRHYRJES SË PARË (FIRST AID), RAPORTIMIN E INCIDENTEVE DHE KOORDINIMIN ME AUTORITETET. TË KRYHEN TRAJNIME PËR PUNËTORËT DHE USHTRIME SIMULIMI.	PËRFSHIRË NË KOSTON E PROJEKTIT		KONTRAKTORI /SE		PLANI I MIRATUAR PARA FILLIMIT TË NDËRTIMIT
PARA NDËRTIMIT	MENAXHIMI I MBETURINAVE	TË IDENTIFIKOHEN DHE KONTRAKTOHEN OPERATORË TË LICENCUAR PËR MENAXHIMIN E MBETJEVE DHE OBJEKTE PËR ASGJËSIMIN E TË GJITHA RRJEDHAVE TË MBETJEVE (INERTE, JO TË RREZIKSHME, TË RREZIKSHME). TË VERIFIKOHET LICENCIMI DHE KAPACITETI I TYRE. KUR ËSHTË E NEVOJSHME, TË ORGANIZOHET TRANSPORTI DREJT OBJEKTEVE RAJONALE/KOMBËTARE OSE EKSPORTI NË PËRPTHJE ME LEGJISLACIONIN NË FUQI.	PËRFSHIRË NË KOSTON E PROJEKTIT		KONTRAKTORI /SE		
PARA NDËRTIMIT	PRAGJET E VIBRIMEVE PËR MONUMENTIN E NDJESHËM TË TRASHËGIMISË	NIVELET PARANDALUESE TË PRAGUT TË VIBRIMEVE DUHET TË PËRCAKTOHEN PËR KULLËN TURAN GJATË FAZËS PARA NDËRTIMIT DHE TË PËRFSHIHEN NË PMMSK PARA FILLIMIT TË NDËRTIMIT, NË BAZË TË STANDARDEVE	PËRFSHIRË NË KOSTON E PROJEKTIT		ARRSH /SE (SUPERVIZORI I PUNIMEVE) DHE IKTK (INSTITUTI		

PLANI I MENAXHIMIT MJEDISOR DHE SOCIAL

“Rindërtimi i Urës së Turanit”

	KULTURORE (KULLA TURANI)	NDËRKOMBËTARE TË ZBATUESHME DHE PRAKTIKËS SË MIRË.			KOMBËTAR I TRASHËGIMISË (KULTURORE) DHE ZYRA RAJONALE E TRASHËGIMISË KULTURORE		
PARA NDËRTIMIT	PASTRIM I PAKONTROLLUAR I KANTIERIT	TË KUFIZOHET PASTRIMI VETËM NË GJURMËN E MIRATUAR TË PUNIMEVE, TË RRETHOHEN ME RRETHIM MBROJTËS ZONAT E NDJESHME DHE TË MBROHET BIMËSIA PËRGJATË BRIGJEVE TË UJËRAVE.	PËRFSHIRË NË KOSTON E PROJEKTIT		KONTRAKTORI /SE		<u>NDALOHET HEQJA E BIMËSISË JASHTË ZONAVE TË MIRATUARA</u>
PARA NDËRTIMIT	DËMTIMI I INFRASTRUKTURËS /RRJETIT TË SHËRBIMEVE	TË KRYHEN VËZHGIME TË SHËRBIMEVE NËNTOKËSORE; TË KOORDINOHET ME OFRUESIT E SHËRBIMEVE; TË ZBATOHET SISTEMI I LEJES PËR GËRMIM	PËRFSHIRË NË KOSTON E PROJEKTIT	PËRFSHIRË NË KOSTON E PROJEKTIT	KONTRAKTORI /ARRSH	KONTRAKTORI /SE	ZERO NDËRPRERJE TË PASHKRUARA TË SHËRBIMEVE
PROJEKTIMI	MENAXHIMI I UJIT – TURBULLIRA E UJIT	TË DIZAJNOHEN KULVERTËT, SISTEMET E DRENIMIT DHE SHKARKIMET NË MËNYRË QË UJI TË MOS HYJË NË TRUPIN PRITËS NË NJË MËNYRË QË DO TË SHKAKTONTE TURBULLIRË OSE SHQETËSIM TË TOKËS..	PËRFSHIRË NË KOSTON E PROJEKTIT	PËRFSHIRË NË KOSTON E PROJEKTIT	PROJEKTUES I/ARRSH	KONTRAKTORI /SE	
NDËRTIMI	EMETIMET E PLUHURIT	TË ZBATOHEN MASA TË VAZHDUESHME PËR ULJEN E PLUHURIT, DUKE PËRFSHIRË SPËRKATJEN E RREGULLT ME UJË TË RRUGËVE TË TRANSPORTIT DHE SIPËRFAQEVE TË EKSPONUARA, SI DHE MBULIMIN E MJETEVE QË TRANSPORTOJNË MATERIALE TË IMËTA. TË KUFIZOHEN SHPEJTËSITË E MJETEVE NË ZONËN E NDËRTIMIT, ME NJË MAKSIMUM PREJ 30 KM/H NË ZONAT E BANUARA. TË STABILIZOHEN DHE MBULOHEN DEPOZITAT E MATERIALEVE DHE TË ZBATOHET RIKTHIMI PROGRESIV I ZONAVE TË PREKURA. TË MINIMIZOHEN AKTIVITETET QË GJENEROJNË PLUHUR GJATË KUSHTEVE TË THATA DHE ME ERË, DHE TË RRITET SPËRKATJA ME UJË GJATË PRISHJEVE DHE PUNIMEVE INTENSIVE TË TOKËS. TË RIKTHEHEN SA MË SHPEJT SIPËRFAQET E PREKURA NË GJENDJEN E TYRE TË MËPARSHME.	PËRFSHIRË NË KOSTON E PROJEKTIT	PËRFSHIRË NË KOSTON E PROJEKTIT	KONTRAKTORI	SUPERVIZORI /SE	PA PLUHUR TË TEJKALUAR JASHTË KUFIRIT TË KANTIERIT; ZBATIM I KONTROLLIT TË SHPEJTËSISË; REGJISTRIM I ANKESAVE

PLANI I MENAXHIMIT MJEDISOR DHE SOCIAL

“Rindërtimi i Urës së Turanit”

		TË MONITROHEN EMETIMET E DUKSHME TË PLUHURIT DHE TË REGJISTROHEN SI DHE TË TRAJTOHEN ANKESAT E KOMUNITETIT LIDHUR ME PLUHURIN.					
NDËRTIMI	ZHURMA DHE VIBRIMET	<p>TË KUFIZOHEN PUNIMET VETËM NË ORARIN STANDARD TË DITËS, PËRVEÇ RASTEVE KUR MIRATOHET NDRYSHE NGA INXHINIERI. TË PLANIFIKOHEN DHE ORARIZOHEN PUNIMET E PRISHJES DHE AKTIVITETET E TJERA ME ZHURMË TË LARTË NË MËNYRË QË TË MINIMIZOHET SHQETËSIMI PËR RECEPTORËT PRANË.</p> <p>TË SIGUROHET QË TË GJITHA PAJISJET E NDËRTIMIT TË JENË TË PAJISURA ME SILENCUES TË PËRSHTATSHËM DHE TË MBAHEN NË GJENDJE TË MIRË FUNKSIONIMI.</p> <p>TË MONITROHEN NIVELET E ZHURMËS NË RECEPTORËT E PËRCAKTUAR TË NDJESHËM PËR TË VERIFIKUAR PËRPUTHJEN ME LIMITET E ZBATUESHME.</p> <p>TË INSTALOHEN BARRIERA OSE EKRANE TË PËRKOQSHME ZHURME PRANË RECEPTORËVE TË NDJESHËM KUR MONITORIMI TREGON TEJKALIME TË VLERA VE TË LEJUARA.</p> <p>TË JEPET NJOFTIM PARAPRAK KOMUNITETEVE PËRRETH PARA FILLIMIT TË AKTIVITETEVE ME ZHURMË TË LARTË OSE SHQETËSUESE.</p> <p>TË KONTROLLOHEN AKTIVITETET QË GJENEROJNË VIBRIME, PËRFSHIRË PRISHJET DHE NGULJET (PILES), DHE TË ZBATOHEN METODA NDËRTIMI ME VIBRIME MË TË ULËTA KUR ËSHTË TEKNIKISHT E MUNDSHME.</p> <p>TË MONITROHEN NIVELET E VIBRIMEVE GJATË PUNIMEVE TË PRISHJES DHE NGULJES NË PIKAT E PËRCAKTUARA TË MONITORIMIT, PËRFSHIRË ZONAT PRANË KULLËS TURANI DHE STRUKTURAT E PËRZGJEDHURA FQINJE.</p>	PËRFSHIRË NË KOSTON E PROJEKTIT	PËRFSHIRË NË KOSTON E PROJEKTIT	KONTRAKTORI	SUPERVIZ ORI SE	ZHURMA ≤65 dB(A) NË BANESA (GJATË DITËS); REGJISTËR ANKESASH
NDËRTIMI	EMETIMET NGA AJRI I SHKARKUAR	TË MOS MBAHET MOTORI NË BOSH (IDLE) MË SHUMË SE 3 MINUTA; TË KRYHET MIRËMBAJTJE E RREGULLT E PAJISJEVE; TË MOS LEJOHET DJEGIA E HAPUR; TË PËRDOREN KARBURANTE TË PËRSHTATSHME.	PËRFSHIRË NË KOSTON E PROJEKTIT	PËRFSHIRË NË KOSTON E PROJEKTIT	KONTRAKTORI	SUPERVIZ ORI SE	NDALOHET DJEGIA E HAPUR; REGJISTRAT E MIRËMBAJTJES TË JENË TË DISPONUESHËM
NDËRTIMI	AKSIDENTE TRAFIKU DHE SIGURIA RRUGORE	TË ZBATOHET PLANI I MIRATUAR I MENAXHIMIT TË TRAFIKUT, DUKE PËRFSHIRË INSTALIMIN E SINJALISTIKËS DHE VENDOSJEN E PERSONELIT TË TRAJNUAR PËR MENAXHIMIN E TRAFIKUT. TË ZBATOHEN KUFIZIME TË SHPEJTËSISË PËR SIGURI.	PËRFSHIRË NË KOSTON E PROJEKTIT	PËRFSHIRË NË KOSTON E PROJEKTIT	KONTRAKTORI	SUPERVIZ ORI SE	PLANI I MIRATUAR I MENAXHIMIT TË TRAFIKUT (TMP) I ZBATUAR; ZERO INCIDENTE TË MËDHA TË

PLANI I MENAXHIMIT MJEDISOR DHE SOCIAL

“Rindërtimi i Urës së Turanit”

	KUFIZIM I QASJES SË KOMUNITETIT	<p>TË INSTALOHEN BARRIERA FIZIKE PËR NDARJEN E ZONËS SË NDËRTIMIT NGA ZONAT NGA KORSITË AKTIVE TË TRAFIKUT DHE ZONAT E KËMBËSORËVE.</p> <p>TË ZBATOHEN DHE TË SIGUROHEN MASA PËR KONTROLLIN E SHPEJTËSISË BRËNDA DHE RRETH KANTIERIT TË NDËRTIMIT.</p> <p>TË MBAHET NË FUNKSION URA EKZISTUESE GJATË GJITHË PERIUDHËS SË NDËRTIMIT, PËRVEÇ RASTEVE KUR MBYLLJE TË PËRKOSSHME MIRATOHEN PARAPRAKISHT NGA INXHINIERI.</p> <p>TË SIGUROHET QASJE E SIGURT PËR KËMBËSORËT, DUKE PËRFSHIRË SHTEGJE TË QARTË TË SHËNUARA DHE SINJALISTIKË PARALAJMËRUESE.</p> <p>TË GARANTOHET QASJE E VAZHDIESHME NË BANESA, TOKA BUJQËSORE DHE SHËRBIME THELBËSORE, PËRFSHIRË QASJEN E MJETEVE TË EMERGJENCËS NË ÇDO KOHË.</p>					<p>SHKAKTUARA NGA PUNIMET</p> <p>QASJE E VAZHDIESHME E MBAJTUR / PA IZOLIM TË PAPANIFIKUAR TË KOMUNITETEVE</p>
NDËRTIMI	EROZIONI I TOKËS DHE TRANSPORTI I SEDIMENTEVE	<p>TË INSTALOHEN PENGESA NGA BALTA DHE TRAPA PËR SEDIMENTE PARA FILLIMIT TË PUNIMEVE TË GËRMIMIT DHE TË MBAHEN NË GJENDJE FUNKSIONALE GJATË GJITHË NDËRTIMIT.</p> <p>TË KRYHEN GËRMIME NË FAZA DHE TË SIGUROHET HEQJA E SHITESËS SË SIPËRME TË TOKËS, MAGAZINIMI I SAJ DHE RIPËRDORIMI I DUHUR.</p> <p>TË INSTALOHEN MASA TË PËRKOSSHME PËR DRENIM DHE KONTROLLIN E EROZIONIT, ME QËLLIM PARANDALIMIN E RRJEDHJES SË UJIT DHE TRANSPORTIMIT TË SEDIMENTEVE NË TOKAT DHE RRJEDHAT UJORE FQINJE.</p> <p>NUK LEJOHET DEPOZITIMI I MATERIALEVE TË GËRMUARA BRENDA ZONËS SË PËRMBYTJES OSE PRANË BRIGJEVE TË LUMIT, PËRVEÇ RASTEVE KUR JANË TË MBAJTURA DHE TË MBROJTURA NË MËNYRË ADEKUATE NGA RRJEDHJA E UJIT.</p> <p>TË STABILIZOHEN NË MËNYRË PROGRESIVE SIPËRFAQET E EKSPONUARA, PËRMES RIFORMËSIMIT TË TERRENIT DHE RIPËRGJELBËRIMIT ME SPECIE VENDORE.</p> <p>TË KUFIZOHET LËVIZJA E MJETEVE TË RËNDA VETËM NË RRUGËT E CAKTUARA TË QASJES, PËR TË MINIMIZUAR NGJESHJEN E TOKËS.</p>	PËRFSHIRË NË KOSTON E PROJEKTIT	PËRFSHIRË NË KOSTON E PROJEKTIT	KONTRAKTORI	SUPERVIZORISE	PA EROZION TË DUKSHËM OSE RRJEDHJE TË PAKONTROLLUAR TË SEDIMENTEVE

PLANI I MENAXHIMIT MJEDISOR DHE SOCIAL

“Rindërtimi i Urës së Turanit”

		<p>NË RAST DERDHJESH, TË IZOLLOHET MENJËHERË TOKA E NDOTUR, TË HIQET DHE TË DËRGOHET NË NJË OBJEKT TË MIRATUAR PËR ASGJËSIM.</p> <p>TË RIKTHEHEN NË MËNYRË PROGRESIVE ZONAT E PREKURA PAS PËRFUNDIMIT TË PUNIMEVE, PËRFSHIRË RIFORMËSIMIN E TERRENIT, ZËVENDËSIMIN E SHITESËS SË SIPËRME TË TOKËS DHE RIPËRGJELBËRIMIN ME SPECIE TË PËRSHTATSHME VENDORE.</p>					
NDËRTIMI	NDOTJA E UJIT / TURBULLIRA E UJIT	<p>TË IZOLLOHEN PUNIMET BRENDA LUMIT DHE TË INSTALOHEN DIGA TË PËRKOSSHME (COFFERDAMS) KUR ËSHTË E NEVOJSHME, PËR TË KONTROLLUAR RRJEDHJEN E UJIT DHE SHPËRNDARJEN E SEDIMENTEVE.</p> <p>NDALOHET SHKARKIMI I UJËRAVE TË ZEZA TË PATRJATUARA NË PËRROIN DUNAVECI.</p> <p>NDALOHET LARJA E PAJISJEVE BRENDA OSE PRANË RRJEDHËS UJORE.</p> <p>TË CAKTOHEN ZONA TË VEÇANTA PËR LARJEN E PAJISJEVE, LARG RRJEDHËS UJORE, ME MBLEDHJEN DHE ASGJËSIMIN E DUHUR TË UJIT TË LARJES.</p> <p>TË KRYHEN VETËM NË ZONA TË CAKTUARA RIFURNIZIMET ME KARBURANT, ME SIPËRFAQE TË PAPËRKUESHME NGA UJI DHE MASA PËR MBLEDHJEN E DERDHJEVE, TË VENDOSURA LARG UJIT.</p> <p>TË SIGUROHEN VASKA TË PAPËRKUESHME NGA UJI PËR LARJEN E BETONIT KUR ËSHTË E NEVOJSHME.</p> <p>NUK LEJOHET PARKIMI PRANË BRIGJEVE TË LUMIT.</p>	PËRFSHIRË NË KOSTON E PROJEKTIT	PËRFSHIRË NË KOSTON E PROJEKTIT	KONTRAKTORI	SUPERVIZ ORI SE	PA FILM NAFTËS TË DUKSHËM; TURBULLIRA E KONTROLLUAR; PA SHKARKIM TË DREJTPËRDREJTË
NDËRTIMI	MATERIALE TË RREZIKSHME DHE DERDHJE	<p>TË DEPOZITOHEN KARBURANTET DHE MATERIALET E RREZIKSHME NË ZONA TË RRETHUARA, ME SIPËRFAQE TË PAPËRKUESHME NGA UJI DHE ME KAPACITET MINIMAL PREJ 110% TË VËLLIMIT TË DEPOZITUAR, TË VENDOSURA NË DISTANCË TË SIGURT NGA RRJEDHA UJORE.</p> <p>TË PËRDOREN KONTEJNERË TË SIGURT DHE TË ETIKETUAR QARTË PËR TË GJITHA SUBSTANCAT E RREZIKSHME.</p> <p>TË SIGUROHEN KOMPLETET PËR MENAXHIMIN E DERDHJEVE NË TË GJITHA FRONTET AKTIVE TË PUNËS DHE TË GARANTOHET TRAJNIMI I PERSONELIT PËR PROCEDURAT E REAGIMIT NDAJ DERDHJEVE.</p>	PËRFSHIRË NË KOSTON E PROJEKTIT	PËRFSHIRË NË KOSTON E PROJEKTIT	KONTRAKTORI	SUPERVIZ ORI SE	KOMPLETET PËR MENAXHIMIN E DERDHJEVE TË DISPONUESHME; ZERO DERDHJE TË PAKONTROLLUARA; INCIDENTET E REGJISTRUARA

PLANI I MENAXHIMIT MJEDISOR DHE SOCIAL

“Rindërtimi i Urës së Turanit”

		<p>TË KONSTATOHEN DHE TË REHABILITOHEN MENJËHERË ÇDO DERDHJE AKSIDENTALE.</p> <p>TË ASGJËSOHET MBETJA E RREZIKSHME VETËM PËRMES OPERATORËVE TË LICENCUAR, NË PËRPUTHJE ME RREGULLORET NË FUQI.</p>					REGJISTRAT E MBAJTUR
NDËRTIMI	MENAXHIMI PASAKTË I MBETJEVE	<p>TË ZBATOHET PLANI I MIRATUAR I MENAXHIMIT TË MBETJEVE SI PJESË E ESMP-SË SË KONTRAKTORIT.</p> <p>TË KRIJOHEN ZONA TË QARTA TË PËRKOQSHME PËR DEPOZITIMIN E MBETJEVE, TË ÇAKTUARA DHE TË VENDOSURA LARG LUMIT DHE KANALEVE TË DRENIMIT.</p> <p>TË KRYHET NDARJA E MBETJEVE NË BURIM DHE TË JEPET PRIORITET RIPËRDORIMIT DHE RICIKLIMIT, KUR ËSHTË E MUNDSHME.</p> <p>TË ASGJËSOHEN TË GJITHA MBETJET VETËM PËRMES OPERATORËVE TË LICENCUAR DHE NË OBJEKTE TË MIRATUARA.</p> <p>NDALOHET RIGOROZISHT HEDHJA E MBETJEVE NË LUMË, NË BRIGJE TË LUMIT OSE BRENDA ZONËS SË PËRMBYTJES.</p> <p>TË MBAHEN REGJISTRA TË GJURMIMIT TË MBETJEVE, PËRFSHIRË SASITË E GJENERUARA, TË RIPËRDORURA, TË RICIKLUARA DHE TË ASGJËSUARA.</p> <p>TË SIGUROHET ETIKETIMI I DUHUR, DEPOZITIMI DHE NDARJA E MATERIALEVE TË RREZIKSHME.</p> <p>TË SIGUROHEN KOMPLETET PËR MENAXHIMIN E DERDHJEVE (SPILL KITS) NË ZONAT E DEPOZITIMIT TË KARBURANTIT DHE NË ZONAT AKTIVE TË PUNËS.</p> <p>TË KONSTATOHEN, MBLLEDHEN DHE ASGJËSOHEN MENJËHERË TOKA OSE MATERIALE TË NDOTURA PAS ÇDO DERDHJEJE.</p> <p>TË TRAJNOHET PERSONELI PËR MENAXHIMIN E MBETJEVE, DEPOZITIMIN DHE PROCEDURAT E REAGIMIT NDAJ EMERGJENCAVE.</p>	PËRFSHIRË NË KOSTON E PROJEKTIT	PËRFSHIRË NË KOSTON E PROJEKTIT	KONTRAKTORI	SUPERVIZORI SE	SHËNIMET E TRANSPORTIT TË MBETJEVE TË DISPONUESHME; PA HEDHJE TË PALIGJSHME TË MBETJEVE
NDËRTIMI	SHQETËSIMI I BIODIVERSITETIT (TOKËSOR)	<p>TË MINIMIZOHET GJURMA E PUNIMEVE; TË MBROHET BIMËSIA RIPARIANE; TË NDALOHET GJUETIA; TË RIKTHEHEN ZONAT E PREKURA ME SPECIE VENDORE.</p> <p>TË KUFIZOHEN PUNIMET RIGOROZISHT VETËM NË GJURMËN E MIRATUAR; TË ÇAKTOHEN DHE TË SHËNOHEN FIZIKISHT TË</p>	PËRFSHIRË NË KOSTON E PROJEKTIT	PËRFSHIRË NË KOSTON E PROJEKTIT	KONTRAKTORI	SUPERVIZORI SE	PA HEQJE JASHTË GJURMËS SË MIRATUAR; RIKTHIMI I ZONAVE I PËRFUNDUAR

PLANI I MENAXHIMIT MJEDISOR DHE SOCIAL

“Rindërtimi i Urës së Turanit”

		<p>GJITHA ZONAT JASHTË SAJ, PËRFSHIRË ZONAT RIPARIANE, SI ZONA TË NDALUARA .</p> <p>TË RUHET BIMËSIA RIPARIANE NË MASËN MË TË MADHE TË MUNDSHME; TË NDALOHET DEPOZITIMI I MATERIALEVE, QASIA E MJETEVE, HEDHJA E MBETJEVE DHE ÇDO SHQETËSIM BRENDA ZONAVE TË NDALUARA.</p> <p>TË KUFIZOHET HEQJA E BIMËSISË VETËM NË ZONA THELBËSORE; HEQJA E PEMËVE LEJOHET VETËM PËR ARSYE TË JUSTIFIKUARA TË SIGURISË/INXHINIERIKE DHE VETËM ME MIRATIM PARAPRAK DHE DOKUMENTIM.</p> <p>TË KRYHET INSPEKTIM PARA HEQJES SË BIMËSISË NGA NJË SPECIALIST I KUALIFIKUAR MJEDISOR PËR TË KONFIRMUAR MUNGESËN E SPECIEVE TË MBROJTURA, STREHËVE OSE FOLEVE.</p> <p>TË ZBATOHET HEQJE E GRADUAR DHE NË FAZA PËR TË LEJUAR LARGIMIN NATYRAL TË FAUNËS; TË INSPEKTOHEN GËRMIMET ÇDO DITË DHE TË RIVENDOSEN NË MËNYRË TË SIGURT ÇDO KAFSHË E MBAJTUR BRËNDA.</p> <p>TË NDALOHET RIGOROSISHT GJUETIA, PESHKIMI, MBLLEDHJA E FLORES/FAUNËS, ZJARRI I HAPUR DHE MBLLEDHJA E DRURËVE NGA TË GJITHË PUNËTORËT.</p> <p>TË NDALOHET PËRDORIMI OSE FUTJA E SPECIEVE JO-VENDORE OSE INVAZIVE.</p> <p>TË RIKTHEHEN TË GJITHA ZONAT E PREKURA ME SPECIE VENDORE DHE TË PËRSHTATSHME PËR TERRITORIN.</p> <p>TË ARRIHET ≥80% MBIJETESË E BIMËVE PAS SEZONIT TË PARË TË RRRITJES; BIMËT E DËSHTUARA TË ZËVENDËSOHEN NË SEZONIN PASUES.</p>					
NDËRTIMI	NDIKIMET NË HABITATET UJORE	<p>TË SIGUROHET RRJEDHJE E PAKUFIZUAR EKOLOGJIKE GJATË PUNIMEVE. TË MINIMIZOHET KOHA E PËRDORIMIT TË BYPASS-EVE. TË KUFIZOHEN PUNIMET BRENDA LUMIT VETËM NË SIPËRFAQEN DHE KOHËZGJATJEN MINIMALE TË NEVOJSHME. TË PLANIFIKOHEN KËTO PUNIME JASHTË PERIUDHAVE TË NDJESHME EKOLOGJIKE, KUR ËSHTË E MUNDSHME.</p> <p>TË NDALOHEN PUNIMET BRENDA LUMIT GJATË NATËS DHE NDËRHYRJET ME NDRIÇIM ARTIFICIAL TË PAKONTROLLUAR PRANË RRJEDHËS UJORE.</p>	PËRFSHIRË NË KOSTON E PROJEKTIT	PËRFSHIRË NË KOSTON E PROJEKTIT	KONTRAKTORI	SUPERVIZORI SE	BRIGJET E RIKTHYERA; VAZHDIMËSIA HIDRAULIKE E MBAJTUR

PLANI I MENAXHIMIT MJEDISOR DHE SOCIAL

“Rindërtimi i Urës së Turanit”

		<p>TË ZBATOHEN GJITHMONË MASA PËR KONTROLLIN E SEDIMENTEVE DHE EROZIONIT, ME QËLLIM PARANDALIMIN E TURBULLIRËS DHE DEGRADIMIT TË HABITATEVE.</p> <p>TË NDALOHET SHKARKIMI I UJËRAVE TË ZEZA TË PATRJATUARA NË PËRROIIN DUNAVECI.</p> <p>TË RIKTHEHEN BRIGJET E LUMIT DHE ZONAT E PREKURA NË PROFILIN E TYRE ORIGINAL DHE TË STABILIZOHEN ME TEKNIKA TË PËRSHTATSHME TË INXHINIERISË BIOLOGJIKE.</p> <p>TË RIBIMËSËROHEN ZONAT E PREKURA VETËM ME SPECIE VENDORE RIPARIANE, PËRFSHIRË SALIX ALBA DHE PLATANUS ORIENTALIS, KUR ËSHTË E PËRSHTATSHME.</p>					
NDËRTIMI	KONSERVIMI I UJIT	UJI I LUMIT NUK DUHET TË PËRDORET PËR QËLLIME NDËRTIMI OSE PASTRIMI; TË PËRDOREN BURIME ALTERNATIVE FURNIZIMI ME UJË.	PËRFSHIRË NË KOSTON E PROJEKTIT	PËRFSHIRË NË KOSTON E PROJEKTIT	KONTRAKTORI	SUPERVIZORI SE	
NDËRTIMI	GJETJE TË RASTËSISHME	<p>TË ZBATOHEH NJË PROCEDURË ZYRTARE PËR GJETJE TË RASTËSISHME PARA FILLIMIT TË PUNIMEVE TË GËRMIMIT.</p> <p>TË TRAJNOHET I GJITHË PERSONELI PËR TË NJOHUR MATERIALET POTENCIALE ARKEOLOGJIKE DHE PËR TË NDJEKUR PROCEDURËN E KËRKUAR.</p> <p>TË NDALOHEN MENJËHERË PUNIMET NË RAST ZBULIMI DHE TË SIGUROHET ZONA E PREKUR.</p> <p>TË NJOFTOHET PA VONESË AUTORITETI KOMPETENT PËR TRASHËGIMINË KULTURORE.</p> <p>PUNIMET TË RIFILLOJNË VETËM PAS MARRJES SË AUTORIZIMIT ZYRTAR ME SHKRIM NGA AUTORITETI.</p>	PËRFSHIRË NË KOSTON E PROJEKTIT	PËRFSHIRË NË KOSTON E PROJEKTIT	KONTRAKTORI	SUPERVIZORI SE	ROCEDURA PËR GJETJE TË RASTËSISHME E ZBATUAR; DOKUMENTACIONI I ARKIVUAR
NDËRTIMI	RREZIQE PËR SHËNDETIN DHE SIGURINË NË PUNË	<p>TË ZBATOHEH NJË PLAN SPECIFIK I SHËNDETIT DHE SIGURISË NË PUNË) SI PJESË E PMMSK, PARA FILLIMIT TË PUNIMEVE.</p> <p>TË KRYHEN TRAJNIME TË DETYRUESHME HYRËSE DHE RIFRESKUESE PËR SHËNDETIN DHE SIGURINË NË PUNË PËR TË GJITHË PUNËTORËT.</p> <p>TË SIGUROHET DHE TË ZBATOHEH PËRDORIMI I PAJISJEVE MBROJTËSE PERSONALE (PPE) TË PËRSHTATSHME (KASKA, VESHJE ME VIZIBILITET TË LARTË, KËPUCË SIGURIE, DOREZA, MBROJTJE PËR SYTË, SISTEME PËR PARANDALIMIN E RËNIES NGA LARTËSIA).</p>	PËRFSHIRË NË KOSTON E PROJEKTIT	PËRFSHIRË NË KOSTON E PROJEKTIT	KONTRAKTORI	SUPERVIZORI SE	ZERO AKSIDENTE FATALE; PËRPUTHSHMËRI ME PËRDORIMIN E PAJISJEVE MBROJTËSE PERSONALE (PPE); MBAHET REGJISTRI I AKSIDENTEVE

PLANI I MENAXHIMIT MJEDISOR DHE SOCIAL

“Rindërtimi i Urës së Turanit”

		<p>TË ZBATOHEN PROCEDURA TË SIGURTA PUNE DHE METODOLOGJI PUNE PËR AKTIVITETET ME RREZIK TË LARTË (PRISHJE, NGRITJE ME VINÇ, PUNË NË LARTËSI, HAPËSIRA TË MBYLLURA, PUNIME BRENDA LUMIT).</p> <p>TË MBAHEN NË DISPOZICION SHËRBIME TË NDIHMËS SË PARË, PERSONEL I TRAJNUAR DHE PROCEDURA PËR REAGIM NDAJ EMERGJENCAVE, PËRFSHIRË MASAT E SHPËTIMIT PËR PUNIMET BRENDA LUMIT.</p> <p>TË REGJISTROHEN, HETOHEN DHE RAPORTOHEN TË GJITHA AKSIDENTET, INCIDENTET DHE GATI-INCIDENTET, DHE TË ZBATOHEN MASA KORRIGJUESE.</p> <p>NË RAST AKSIDENTI, TË NJOFTOHET MENJËHERË ARRSH DHE SUPERVIZORI PA VONESË.</p>					
NDËRTIMI	SHKELJE TË TË DREJTAVE TË PUNËTORËVE	<p>TË ZBATOHEN PROCEDURAT E MENAXHIMIT TË PUNËTORËVE; TË NËNSHKRUHET KODI I SJELLJES; TË JETË FUNKSIONAL MEKANIZMI I ZGJIDHJES SË ANKESAVE (GRM); TË KRYHEN TRAJNIME PËR NDËRGJEGJËSIMIN MBI SHFRYTËZIMIN DHE ABUZIMIN SEKSUAL / NGACMIMIN SEKSUAL (SEA/SH).</p> <p>TË SIGUROHEN KONTRATA ME SHKRIM, KUSHTE TË QARTA PUNËSIMI DHE PËRPUTHSHMËRI ME LEGJISLACIONIN E PUNËS.</p> <p>TË PROMOVHET MOSDISKRIMINIMI, BARAZIA E MUNDËSIVE DHE RESPEKTI PËR TË DREJTAT E PUNËTORËVE.</p> <p>TË SIGUROHET AKOMODIM I PËRSHTATSHËM PËR PUNËTORËT, KUR ËSHTË E APLIKUESHME.</p> <p>TË SIGUROHET QË TË GJITHË PUNËTORËT TË NËNSHKRUAJNË DHE TË ZBATOJNË KODIN E SJELLJES PARA FILLIMIT TË PUNËS.</p> <p>TË OFROHEN TRAJNIME TË DETYRUESHME MBI SEA/SH PËR TË GJITHË PUNËTORËT; TË SHFAQEN NË KANTIER INFORMACIONE MBI SJELLJEN E PRANUESHME DHE MEKANIZMAT E RAPORTIMIT; TË SIGUROHET TRAJTIM KONFIDENCIAL DHE I ORIENTUAR TE VIKTIMA I ANKESAVE.</p> <p>TË KRYHEN INSPEKTIVE TË RREGULLTA NË KANTIER DHE TË RISHIKOHEN REGJISTRAT E SHËNDETIT DHE SIGURISË NË PUNË (OHS) DHE REGJISTRAT E TRAJNIMEVE.</p> <p>TË KRYHET RAPORTIM PERIODIK MBI PËRPUTHSHMËRINË ME KËRKESAT E LEGJISLACIONIT TË PUNËS.</p>	PËRFSHIRË NË KOSTON E PROJEKTIT	PËRFSHIRË NË KOSTON E PROJEKTIT	KONTRAKTORI	SUPERVIZORI SE	100% E PUNËTORËVE KANË NËNSHKRUAR KODIN E SJELLJES; MEKANIZMI I ZGJIDHJES SË ANKESAVE (GRM) FUNKSIONAL; REGJISTRAT E TRAJNIMEVE TË DISPONUESHËM

PLANI I MENAXHIMIT MJEDISOR DHE SOCIAL

“Rindërtimi i Urës së Turanit”

<p>NDËRTIMI</p>	<p>ANGAZHIMI I PALËVE TË INTERESIT</p>	<p>TË ZBATOHET PLANI I MIRATUAR I ANGAZHIMIT TË PALËVE TË INTERESIT (SEP) NË KOORDINIM ME ARA.</p> <p>TË JEPET NJOFTIM PARAPRAK PËR AKTIVITETET E NDËRTIMIT DHE SHQETËSIMET E MUNDSHME (TRAFIKU, QASJA, ZHURMA).</p> <p>TË MBAHET KOMUNIKIM I VAZHDESHËM ME KOMUNITETET LOKALE DHE PALËT E INTERESIT.</p> <p>TË INSTALOHEN SINJALISTIKË E QARTË DHE TABELA INFORMUESE NË KANTIER.</p> <p>TË SIGUROHEN PIKA KONTAKTI TË QASSHME (TELEFON, EMAIL, PËRFAQËSUES NË KANTIER).</p> <p>TË FUNKSIONOJË NJË MEKANIZËM PËR ZGJIDHJEN E ANKESAVE (GRM):</p> <p>TË JETË I QASSHËM, PËRFSHIRË ANKESAT ANONIME; TË GARANTOHET PËRGJIGJE BRËNDA AFATIT TË PËRCAKTUAR (≤15 DITË).</p> <p>TË REGJISTROHEN DHE GJURMOHEN TË GJITHA ANKESAT DHE TË SIGUROHET ZGJIDHJA NË KOHË.</p> <p>TË SIGUROHET ANGAZHIM INKLUZIV, PËRFSHIRË GRUPET VULNERABËL.</p> <p>TË MBAHET DOKUMENTACION DHE RAPORTIM PERIODIK MBI AKTIVITETET E ANGAZHIMIT.</p> <p>TË TRAJNOHEN PUNËTORËT PËR KODIN E SJELJES DHE NDËRVEPRIMIN ME KOMUNITETIN.</p>	<p>PËRFSHIRË NË KOSTON E PROJEKTIT</p>	<p>PËRFSHIRË NË KOSTON E PROJEKTIT</p>	<p>KONTRAKTORI</p>	<p>SUPERVIZORI SE</p>	<p>REGJISTRI I ANKESAVE I MBAJTUR; KOHA E PËRGJIGJES E REGJISTRUAR</p>
<p>NDËRTIMI</p>	<p>STRESI NGA NXEHTËSIA DHE KUSHTET EKSTREME TË MOTIT</p>	<p>TË SIGUROHEN ZONA PUSHIMI TË MBROJTURA NGA DIELLI; TË GARANTOHET HIDRATIMI (PIJE IZOTONIKE); TË PLANIFIKOHEN PUNIMET E RËNDA GJATË ORAREVE MË TË FTOHTA TË DITËS; TË PARASHIKOHET REAGIM EMERGJENT NË RAST GODITJE NGA NXEHTËSIA (HEAT STROKE).</p> <p>TË NDALOHEN PUNIMET NË RAST TË ERËRAVE TË FORTA OSE NGJARJEVE TË TJERA TË RREZIKSHME. TË SIGUROHEN STREHË TË PËRKOSSHME PËR PUNËTORËT.</p>	<p>PËRFSHIRË NË KOSTON E PROJEKTIT</p>	<p>PËRFSHIRË NË KOSTON E PROJEKTIT</p>	<p>KONTRAKTORI</p>	<p>NËN MBIKËQYRJEN E SE DHE ARRSH</p>	
<p>NDËRTIMI</p>	<p>SIGURIA NË KANTIER DHE SIGURIA PUBLIKE</p>	<p>TË RRETHOHEN ZONAT E PUNËS ME RRETHIME MBROJTËSE; TË INSTALOHEN SINJALISTIKË PARALAJMËRUESE; TË SIGUROHET NDRIÇIM I PËRSHTATSHËM; TË VENDOSEN APARATE FIKSE ZJARRI; TË SIGUROHEN OBJEKTE SANITARE.</p>	<p>PËRFSHIRË NË KOSTON E PROJEKTIT</p>	<p>PËRFSHIRË NË KOSTON E PROJEKTIT</p>	<p>KONTRAKTORI</p>	<p>SUPERVIZORI SE</p>	<p>PA QASJE TË PALEJUAR; INSPEKTIME TË SIGURISË TË DOKUMENTUARA</p>

PLANI I MENAXHIMIT MJEDISOR DHE SOCIAL

“Rindërtimi i Urës së Turanit”

NDËRTIMI	DËMTIM I RRJETIT TË SHËRBIMEVE	HARTËZIMI I RRJETIT TË SHËRBIMEVE PARA GËRMIMIT; KOORDINIMI ME OFRUESIT E SHËRBIMEVE; GËRMIME PROVË (GROPË PROVE); PROTOKOLL PËR RIPARIME EMERGJENTE.	PËRFSHIRË NË KOSTON E PROJEKTIT	PËRFSHIRË NË KOSTON E PROJEKTIT	KONTRAKTORI	SUPERVIZORI SE	ZERO NDËRPRERJE TË PAPANIFIKUARA TË SHËRBIMEVE GJATË GËRMIMEVE
NDËRTIMI	SITUATA EMERGJENTE (PËRMBYTJE, NGJARJE EKSTREME)	PLANI I GATISHMËRISË PËR EMERGJENCA; RRUGËT E EVAKUIMIT; KOORDINIMI ME AUTORITETET LOKALE; USHTRIME SIMULIMI	PËRFSHIRË NË KOSTON E PROJEKTIT	PËRFSHIRË NË KOSTON E PROJEKTIT	KONTRAKTORI	SUPERVIZORI SE	PLANI EMERGJENT I MIRATUAR; REGJISTRAT E USHTRIMEVE (DRILLS) TË DISPONUESHME
NDËRTIMI	RIVENDOSJA MJEDISORE PAS NDËRTIMIT	TË RIKTHEHEN HABITATET E PREKURA DUKE PËRDORUR SPECIE VENDORE TË QËNDRUESHME NDAJ NDRYSHIMEVE KLIMATIKE.	PËRFSHIRË NË KOSTON E PROJEKTIT	PËRFSHIRË NË KOSTON E PROJEKTIT	KONTRAKTORI	SUPERVIZORI SE	
OPERIMI DHE MIRËMBAJTJA	MIRËMBAJTJAE ZHURMAVE	TË KUFIZOHEN PUNIMET E MIRËMBAJTJES VETËM NË ORARIN E DITËS (07:00–19:00); TË NJOFTOHET KOMUNITETI PËR PUNIMET KRYESORE.			KONTRAKTORI O&M	NËN MBIKËQYRJEN E ARRSH	PA ANKESA TË JUSTIFIKUARA; MBAHET REGJISTRI I ANKESAVE
O&M	SIGURIA STRUKTURE	INSPEKTIME PERIODIKE TË URËS; MIRËMBAJTJE PARANDALUESE; RIPARIM I MENJËHERSHËM I DEFEKTEVE; ZBATIM I KUFIZIMEVE TË NGARKESËS.			KONTRAKTORI O&M	NËN MBIKËQYRJEN E ARRSH	RAPORTE VJETORE TË INSPEKTIMIT; PA NGJARJE TË DËSHTIMIT STRUKTURE
O&M	EROZIONI DHE STABILITETI I BRIGJEVE	INSPEKTIME PERIODIKE TË ARGJINATURAVE DHE BRIGJEVE TË LUMIT; RIPARIM I EROZIONIT; MIRËMBAJTJE E MASAVE TË INXHINIERISË BIOLOGJIKE.			KONTRAKTORI O&M	NËN MBIKËQYRJEN E ARRSH	PA EROZION PROGRESIV; BRIGJE TË STABILIZUARA
O&M	PERFORMANCA E SIGURISË RRUGORE	TË MBAHEN NË GJENDJE TË MIRË SHENJAT RRUGORE, SINJALISTIKA, PARAPETA MBROJTËSE DHE NDRIÇIMI (KUR ËSHTË I APLIKUESHËM); TË RIPAROHEN MENJËHERË BARRIERAT E DËMTUARA.			KONTRAKTORI O&M	NËN MBIKËQYRJEN E ARRSH	ELEMENTET E SIGURISË RRUGORE FUNKSIONALE ; STATISTIKAT E AKSIDENTEVE TË MONITORUARA
O&M	AKUMULIMI I MBETURINAVE DHE BLLLOKIMI I RRJEDHJES SË UJIT	PASTRIM I RREGULLT I SHTRATIT TË URËS, KULVERTAVE DHE HAPJEVE TË LUMIT; HEQJE E MATERIALEVE TË AKUMULUARA, VEÇANËRISHT PAS STUHIVE.			KONTRAKTORI O&M	NËN MBIKËQYRJEN E ARRSH	PA OBSTRUKSION TË RRJEDHJES HIDRAULIKE; PA PËRMBYTJE TË SHKAKTUARA NGA STRUKTURA

PLANI I MENAXHIMIT MJEDISOR DHE SOCIAL

“Rindërtimi i Urës së Turanit”

O&M	SHËNDETI DHE SIGURIA E KOMUNITETIT	TË MBAHET QASJE E SIGURT PËR KËMBËSORËT; TË MBAHEN NË GJENDIE TË MIRË PARAPETAT DHE ELEMENTET MBROJTËSE; TË TRAJTOHEN ANKESAT E KOMUNITETIT.			KONTRAKTORI O&M	NËN MBIKËQYR JEN E ARRSH	PA ANKESA TË PAZGJIDHURA TË SIGURISË
O&M	REZISTENCA NDAJ KUSHTEVE EKSTREME TË MOTIT DHE PËRMBYTJEVE	TË INSPEKTOHET URA PAS NGJARJEVE TË MËDHA PËRMBYTËSE; TË HIQEN MBETURINAT; TË VERIFIKOHET EROZIONI NË SHKATËRRIM TË SHTRATIT DHE STABILITETI I THEMELIT.			KONTRAKTORI O&M	NËN MBIKËQYR JEN E ARRSH	RAPORTE TË INSPEKTIMIT PAS NGJARJEVE TË PËRFUNDUARA
O&M	MEKANIZMI I ZGJIDHJES SË ANKESAVE	TË MBAHET FUNKSIONAL MEKANIZMI I ZGJIDHJES SË ANKESAVE TË KOMUNITETIT (GRM) GJATË FAZËS SË OPERIMIT; TË JEPET PËRGJIGJE BRËNDA AFATIT TË PËRCAKTUAR (≤15 DITË).			KONTRAKTORI O&M	NËN MBIKËQYR JEN E ARRSH	≥90% E ANKESAVE TË ZGJIDHURA BRËNDA AFATIT TË CAKTUAR
FAZA E OPERIMIT	QËNDRUESHMËRI A	TË SIGUROHET MIRËMBAJTJE E RREGULLT, KONTROLLE DHE RIPARIME.			ARRSH	ARRSH	

5.9.2 Plani i Monitorimit Mjedisor dhe Social

Table 3: Plani i Monitorimit Mjedisor dhe Social

Faza	Cila veprimtari/ndikim duhet të monitorohet?	Ku do të monitorohet ?	Si duhet të monitorohet? / Lloji i pajisjeve të monitorimit	Kur duhet të monitorohet? (Frekuenca e matjes apo monitorim i vazhdueshëm)	Pse duhet të monitorohet parametri? (opsionale)	Indikatorët	Kosto		Përgjegjësia institucionale	
							Instalimi	Operimi	Instalimi	Operimi
Para ndërtimit	Të gjitha lejet merren përpara fillimit të punimeve. Disponimi i miratimit zyrtar ose i një licence të vlefshme operative për guroret dhe subjektet e tjera furnizuese me materiale (p.sh. kompanitë e shfrytëzimit të zhavorrit dhe rërës). Kjo përfshin edhe kushtet e Trashëgimisë Kulturore.	në vendndodhjen e gurores anive të shfrytëzimit të mineraleve	Inspektimi i të gjitha dokumenteve të nevojshme	Përpara fillimit të punimeve	për të siguruar përdorimin e qëndrueshëm të materialeve	posedimi i miratimit zyrtar ose i një licence operative të vlefshme dhe koncesionit	NA	NA	Operatori gurores	Operatori gurores
Para ndërtimit	Institucionet publike dhe përkatëse njoftohen për punimet.	zyrat/objektet e kontraktorit	Inspektimi i të gjitha dokumenteve të nevojshme	Përpara fillimit të punimeve	Për të siguruar ndërgjegjësimin e publikut	Shpërndarja e informacionit	Përfshirë në koston e projektit	Përfshirë në koston e projektit	Inxhinieri mbikëqyrës, ARA	Inxhinieri mbikëqyrës, ARA
Para ndërtimit	Plani i përgatitjes për emergjencë dhe plani i organizimit të trafikut janë përgatitur. Është përcaktuar pozicioni i infrastrukturës ekzistuese në seksionet përkatëse. Është përgatitur Plani i menaxhimit të trafikut.	zyrat/objektet e kontraktorit	Inspektimi i të gjitha dokumenteve të nevojshme	Përpara fillimit të punimeve	Për të zvogëluar rreziqet dhe ndikimet e situatave aksidentale dhe dëmet në infrastrukturë.	Planet dhe projektet (skicat teknike) janë të disponueshme	Përfshirë në koston e projektit	Përfshirë në koston e projektit	Inxhinieri mbikëqyrës, ARA	Inxhinieri mbikëqyrës, ARA

Para ndërtimit	Punimet organizohen dhe planifikohen në mënyrë që të shmangët shqetësimi i kafshëve gjatë periudhave të rëndësishme të ciklit të tyre jetësor.	zyrat/objektet e kontraktorit	Inspektimi i të gjitha dokumenteve të nevojshme	Përpara fillimit të punimeve	Për të reduktuar rreziqet dhe ndikimet mbi biodiversitetin.	Planet janë përgatitur	Përfshirë në koston e projektit	Përfshirë në koston e projektit	Inxhinieri mbikëqyrës, ARA	Inxhinieri mbikëqyrës, ARA
Ndërtimi	Mbulimi ose lagia e materialeve të transportuara që mund të gjenerojnë pluhur, si guri, rëra ose zhavorri, si dhe mbajtja e kantierit të lagësht dhe të mbrojtur nga përhapja e pluhurit. Mbrojtja nga pluhuri gjatë shkarkimit. Nuk lejohet djegia në kantier.	kantieri i punës – çdo mjet	supervizion	vazhdimisht	të sigurohet minimizimi i ndikimit në cilësinë e ajrit	Ngarkesë e mbuluar e kamionit – raport nga inxhinieri mbikëqyrës	NA	minimale, e përfshirë në koston e projektit	ARA	Supervizori/ Kontraktori

Ndërtim	Mbipopullim në kantier, ndërprerje të modeleve të trafikut dhe ankesa lidhur me menaxhimin e trafikut. Janë siguruar kalime të sigurt për këmbësorët.	Në kantier	Mbikëqyrje vizuale	rregullisht nga mbikëqyrja	Për të siguruar ndërprerje minimale të trafikut lokal, për të parandaluar aksidentet dhe për të garantuar sigurinë.	Numri i ankesave të pranuar.		minimale, e përfshirë në koston e projektit .	a) ARA	Supervizori/Kontraktori
Ndërtim	Dëmtime të strukturës së tokës, rrëshqitje dhe shembje të shpateve, dëmtime të argjinaturave. Janë zbatuar masa për parandalimin e erozionit të tokës dhe rrëshqitjeve (p.sh. barriera kundër sedimentit, balë me kashtë, studime gjeoteknike, përforcime dhe masa të tjera të nevojshme).	Në kantier	Mbikëqyrje	inspektime të paparalajmëruara gjatë punimeve, pas reshjeve të mëdha të shiut; rregullisht para dhe gjatë punimeve të dheut në një seksion të caktuar	Për të siguruar ndikime minimale në tokë.	rrëshqitje toke, erozion, dëmtime të argjinaturave; masa të zbatuara, studime të përfunduar a përpara punimeve në zonën e prekur.	NA	minimale, e përfshirë në koston e projektit .	ARA	Minimale
Ndërtim	Shqetësim nga zhurma për popullatën njerëzore dhe shtazore, si dhe për punëtorët në kantier.	Në kantier	matës dhe analizues i zhurmës, inspektim; monitorim i zhurmës në rast ankesash	një herë për çdo makineri dhe pajisje në fillim të punimeve. Në rast mosrespektimi – rregullisht. Në rast ankese ose gjetjeje negative gjatë inspektimit.	të sigurohet përputhshmëria e performancës me rregulloret dhe standardet mjedisore, shëndetësore dhe të sigurisë.	mos-përputhje (>85 dB), ankesë, gjetje negative gjatë inspektimit.	minimale, e përfshirë në koston e projektit.	minimale, e përfshirë në koston e projektit .	ARA	Supervizori/Kontraktori
Ndërtim	Parametrat e ndotjes së ajrit nga pluhuri dhe grimcat	Në kantierin me afert	Marrje mostrash nga agjenci e autorizuar	Në rast ankese ose gjetjeje negative gjatë inspektimit.	Për të siguruar që nuk ka emetime të tepërta gjatë punimeve.	Mos-përputhje, ankesë.	minimale, e përfshirë në koston e projektit.	100/ muaj	ARA	Supervizori/Kontraktori

Ndërtim	cilësia e ujit dhe e tokës (lëndët e ngurta të pezulluara, vajrat).	Në dhe pranë kantierit të punës (sipër rrjedhës dhe poshtë rrjedhës).	Marrje mostrash nga agjenci e autorizuar; inspektim vizual i rrjedhjeve, turbullirës dhe ndotjes.	Në rast ankese ose nëse vërehet derdhje/rrjedhje/turbullirë në lumë/trup ujor apo në tokë pranë trupit ujor.	Për të siguruar që nuk ka emetime të tepërta gjatë punimeve.	Mos-përputhje, numri i ankesave të regjistruara.	Minimal, e përfshirë në koston e projektit.	minimale, e përfshirë në koston e projektit.	ARA	Kontraktori mbikëqyrës
Ndërtim	Siguria e trafikut, sinjalistika dhe aksesueshmëria.	Në zonën më të gjerë të kantierit të punës.	Inspektim vizual, konsultime me policinë e trafikut, konsultime me banorët lokalë.	Në fillim të punimeve në një seksion të caktuar, si dhe në rast ankesash.	Për të parandaluar aksidentet dhe për të siguruar akses në shërbime dhe mjete jetese.	Numri i ankesave të regjistruara.	e përfshirë në koston e projektit.	Minimale, e përfshirë në koston e projektit.	Inxhinier mbikëqyrës ARA	ARA
Ndërtim	Sinjalistika e sigurisë dhe procedurat janë në fuqi. Rrethimi është vendosur. Shenjat paralajmëruese janë vendosur.	pranë kantierit të punës.	Vizualisht nga mbikëqyrësi.	Rregullisht	Për të siguruar vendosjen e qartë të shenjave të sigurisë.	Numri i shenjave	Minimale, e përfshirë në koston e projektit.	ARA	Kontraktori mbikëqyrës	ARA
Ndërtim	Depozitimi i mbetjeve në landfill-e ose impiante të licencuara, të transportuara nga kompani transporti të licencuara.	Në kantier për grumbullim dhe largim në kohë drejt vendit përfundimtar të depozitimit.	Kontroll i dokumenteve (licenca, regjistra të mbetjeve), vizitë në terren, inspektim vizual.	Para fillimit të punimeve dhe rregullisht.	Për të siguruar menaxhim të duhur të mbetjeve dhe për të parandaluar ndotjen.	Licencat e lëshuara nga organet kompetente, sasia e mbetjeve të larguara.	E përfshirë në koston e projektit.	ARA	Kontraktori mbikëqyrës	ARA

<i>Ndërtim / mbetje.</i>	Grumbullim i veçantë i mbetjeve.	Ne kantier.	Vizualisht, numri, etiketimi dhe kapaciteti i kontejnerëve, përzierja e mbetjeve, siguria e kontejnerëve.	Rregullisht	Parandalim ndotje.	Numri i kontejnerëve, përzierja e mbetjeve, etiketimi, procedurat.	e përfshirë në koston e projektit.	minimale, e përfshirë në koston e projektit.	Kontraktori mbikëqyrës	ARA
<i>Ndërtim / menaxhimi i substancave të rrezikshme (përfshirë mbetjet).</i>	Kontejnerët janë hermetikë dhe me sistem të dytë mbajtës (sekondar). Kontejnerët janë të aksesueshëm vetëm nga personeli i autorizuar. Gjatë përdorimit, janë në fuqi sisteme për mbrojtjen nga derdhjet aksidentale.	Ne Kantier.	Vizuale	Rregullisht	Parandalim ndotje.	Numri dhe madhësia e derdhjeve, sasia e tokës ose ujit të ndotur, rrjedhjet.	e përfshirë në koston e projektit.	minimale, e përfshirë në koston e projektit.	Kontraktori mbikëqyrës	ARA

	. Kontejnerët janë të etiketuar në mënyrë të përshtatshme. Kontrollohen depozitat, makineritë dhe automjetet për rrjedhje.									
<i>Ndërtim/ Siguria e punetoreve</i>	Pajisjet mbrojtëse (syze, maska, helmëta, çizme, etj.) përdoren në çdo kohë; sinjalistika dhe udhëzimet e sigurisë janë në kantiër; është organizuar devijimi i trafikut, si dhe masa të tjera të shëndetit dhe sigurisë (H&S). Punëtorët janë të trajnuar dhe të certifikuar në mënyrë të përshtatshme për pozicionet dhe punët që kryejnë. Plani i gatishmërisë për emergjencë dhe procedurat emergjente janë të disponueshme në kantiër dhe u komunikohen të gjithë punëtorëve përmes trajnimeve të H&S.	Ne kantiër.	Inspektim	inspektimi me të paparalajmëruar a gjatë punimeve.	Të parandalohen aksidentet.	numri i aksidenteve në punë të regjistruara, procedura të disponueshme, pajisje mbrojtëse të disponueshme.	N/A	Minimale, e përfshirë në koston e projektit	Supervizion/ ARA	N/A
<i>Ndërtim/ Organizimi i kantiërit</i>	. Kantiëri është i organizuar mirë: rrethimet, paralajmërimet dhe sinjalistika janë në vend. Zonat e rrezikshme janë të rrethuara dhe të shënuara. Janë të disponueshme objekte sanitare në numër të mjaftueshëm. Kampi është i paarritshëm për publikun.	Ne kantiër.	Inspektim	inspektimi me të paparalajmëruar a gjatë punimeve.	Të parandalohen aksidentet.	numri i aksidenteve të regjistruara në punë	N/A	Minimale, e përfshirë në koston e projektit	Supervizion, ARA	N/A
<i>Ndërtim/ Shkatërrimi i të mbjellave, pemëve, livadheve, etj.</i>	humbje/ndikim në vegjetacion.	Ne kantiër.	Mbikëqyrje, raporte fotografike.	gjatë dorëzimit të materialeve dhe punimeve të ndërtimit.	Mbrojtja e vlerës së peizazhit.	Raporte të vizitave të shpeshta në kantiër nga ekspertët mjedisor.	N/A	Minimale, e përfshirë në koston e projektit	Kontratori mbikqyresor, ARA	ARA

<p><i>Ndërtim / ndikim në biodiversitet dhe natyrë.</i></p>	<p>Përdoren vetëm bime vendase për gjelbërim dhe rehabilitimin e kantierit. Kantieri rikthehet në gjendjen e mëparshme. Nuk ka shqetësim të kafshëve dhe nuk lejohet grumbullimi/shkatërimi i florës.</p>	<p>Ne kantier.</p>	<p>Inspektim vizual i kantierit, kontroll i dokumenteve.</p>	<p>Rregullisht, lejet para fillimit të punimeve.</p>	<p>Mbrojtja e vlerës së peizazhit dhe natyres.</p>	<p>Ankesa</p>	<p>minimale, e përfshirë në koston e projektit.</p>	<p>Minimale, e përfshirë në koston e projektit</p>	<p>Kontratori mbikqyrës ose , ARA</p>	<p>ARA</p>
<p><i>Ndërtim / gjetje rastësore</i></p>	<p>Pasuri kulturore. Zbatohet klauzola për gjetje rastësore.</p>	<p>Ne kantier.</p>	<p>Vizita të ekspertëve nga Instituti i Monumenteve të Kulturës, mbikëqyrje e rregullt.</p>	<p>Vazhdimisht, në rast gjetjesh.</p>	<p>Ruajtja e trashëgimisë kulturore.</p>	<p>Katalogu i objekteve të gjetura, përfshirë dokumentacion fotografik dhe tekstual; raport i gjetjeve rastësore.</p>	<p>Duhet të jetë pjesë e aktiviteteve të planifikuara</p>	<p>Minimale, e përfshirë në koston e projektit</p>	<p>Kontratori mbikqyrës ose , ARA</p>	<p>Kontratori mbikëqyrës , Drejtori a e Kulturës , ARA.</p>

<p>Ndërtim / a) <i>Parandalimi i sëmundjeve dhe kontrollet shëndetësore</i> b) <i>Krijimi i vendeve shtesë të punës</i> c) <i>Akomodimi i fuqisë punëtore</i> d) <i>Siguria e punëtorëve në kantier</i></p>	<p>1.Kontrollet shëndetësore për punëtorët, 2.Trajnime për parandalimin e sëmundjeve, përfshirë IST (infeksionet seksualisht të transmetueshme) 3.Informimi i popullatës lokale për vendet e lira të punës 4.Përfshirja e fuqisë punëtore lokale 5.Nevojat për akomodim dhe standardet 6..Udhëzimet sigurisë dhe pajisjet mbrojtëse (syze, maska, helmeta, etj.)</p> <p>Siguria 2) organizimi i devijimit të trafikut 3) disponueshmëria e mekanizmit të ankesave dhe e pikës fokale për ankesat</p>	<p>Ne kantier.</p>	<p>vizita në terren dhe komunikim me punëtorët dhe komunitetin.</p>	<p>Nje here ne jave nga ARA</p>	<p>Për të siguruar zbatimin e duhur të kërkesave të shëndetit dhe sigurisë.</p>	<p>Fuqia punëtore e trajnuar mbi procedurat, e pajisur me pajisje sigurie.</p>	<p>Duhet të jetë pjesë e aktiviteteve të planifikuara</p>	<p>Minimale , e përfshirë në koston e projektit</p>	<p>Kontratori mbikqyresose , ARA</p>	<p>Super vizori/ Kontraktori</p>
--	---	--------------------	---	---------------------------------	---	--	---	---	--------------------------------------	----------------------------------

<i>Siguria e automjeteve dhe këmbësorëve</i>	dukshmëria dhe përshtatshmëria e sinjalistikës	pranë kantierit	vëzhgim	një herë në javë në mbrëmje	Siguria	Numri i shenjave paralajmëruese të vendosura, përshtatshmëria e tyre, numri i aksidenteve të regjistruara	minimale	minimal, i përfshirë në koston e projektit	ARA	Kontraktori i mirëmbajtjes, ARA.
<i>Rritja e mbetjeve të ngurta shtëpiake për shkak të rritjes së numrit të vizitorëve në zonë – ndikim vizual</i>	Impakti vizual	pranë kantierit	vizita në terren dhe komunikim me autoritetet lokale	një herë në çdo dy ditë nga Njësia e Qeverisjes Vendore (NJQV) për arsye mirëmbajtjeje	për arsye estetike	mungesa e mbetjeve në tokë, koshat e mbeturinave të zbratur	duhet të jetë pjesë e aktiviteteve të planifikuara rregullisht nga NJQV		NJQV	NJQV

Aneksi1: Formulari i Ankesave

Reference No: _____
Full Name
<i>Note: you can remain anonymous if you prefer, or request not to disclose your identity to the third parties without your consent. In case of anonymous grievances, the decision will be disclosed at the Projects website</i>
First name _____
Last name _____
☐ I wish to raise my grievance anonymously
☐ I request not to disclose my identity without my consent Contact Information Please mark how you wish to be contacted (mail, telephone, e-mail).
☐ By Post: Please provide mailing address: _____
_____
☐ By Telephone: _____
☐ By E-mail _____
☐ I will follow up the resolution at the website as I want to remain anonymous
Preferred Language for communication ☐ Albanian ☐ Other (indicate)
Description of Incident or Grievance (What happened? Where did it happen? Who did it happen to? What is the result of the problem? Date of Incident/ Grievance)
_____
_____
☐ One-time incident/grievance (date _____)
☐ Happened more than once (how many times? _____)
☐ On-going (currently experiencing problem) What would you like to see happen to resolve the problem?
_____
Signature: _____ Date: _____
Please return this form to: The Ministry of Infrastructure and Energy.

Aneksi

Aneksi 1: Përmbledhja e C-ESMP dhe SSMP-ve

Seksioni 1.01 Përmbledhja e Planit të Menaxhimit Mjedisor dhe Social të Kontraktorit (C-ESMP)

Plani i Menaxhimit Mjedisor dhe Social i Kontraktorit (C-ESMP) është një instrument i detajuar dhe specifik për kantierin, i përgatitur nga Kontraktori përpara fillimit të punimeve të ndërtimit. C-ESMP zhvillohet në përputhje me Kuadrin Mjedisor dhe Social të Bankës Botërore, me rëndësi të veçantë për ESS1 (Vlerësimi dhe Menaxhimi i Rreziqeve dhe Ndikimeve Mjedisore dhe Sociale), ESS2 (Punëtorët dhe Kushtet e Punës), ESS3 (Efiçienca e Burimeve dhe Parandalimi dhe Menaxhimi i Ndotjes), ESS4 (Shëndeti dhe Siguria e Komunitetit), ESS5 (Shpronësimi i Tokës, Kufizimet në Përdorimin e Tokës dhe Zhvendosja e Pavullnetshme), ESS6 (Ruajtja e Biodiversitetit dhe Menaxhimi i Qëndrueshëm i Burimeve Natyrore të Gjalla), ESS8 (Trashëgimia Kulturore) dhe ESS10 (Angazhimi i Palëve të Interetit dhe Informimi

(Angazhimi dhe Shpërndarja e Informacionit). C-ESMP është plotësisht në përputhje me Kornizën e Menaxhimit Mjedisor dhe Social (ESMF) dhe me përfundimet e ESMP-së specifike për vendin.

C-ESMP përkthen masat zbutëse dhe kërkesat e përcaktuara në ESMP-në e miratuar specifike për vendin, rezultatet e shqyrtimit (screening) dhe specifikimet kontraktuale Mjedisore, Sociale, Shëndetësore dhe të Sigurisë (ESHS) në procedura të detajuara, praktike dhe të zbatueshme në kantierin e ndërtimit. Ai përcakton mënyrën se si Kontraktori do të menaxhojë rreziqet mjedisore, sociale, shëndetësore dhe të sigurisë që lidhen me prishjen e urës ekzistuese, ndërtimin e urës së re dhe rrugës lidhëse, punimet në shtratin e lumit, punimet e dheut, gjenerimin e mbetjeve, menaxhimin e trafikut dhe organizimin e fuqisë punëtore.

Nënprojekti i Urës së Turanit paraqet rreziqe të konsiderueshme, por specifike për vendin dhe të kthyeshme gjatë fazës së ndërtimit, veçanërisht të lidhura me gjenerimin e mbetjeve nga prishja, punimet në lumë që ndikojnë në lumin Dunavec, erozionin dhe transportin e sedimenteve, shëndetin dhe sigurinë në punë, si dhe shqetësimet e përkohshme në trafik dhe te receptorët përreth. Në përputhje me këtë, përgatitja dhe miratimi i C-ESMP është një kusht i detyrueshëm përpara mobilizimit dhe fillimit të punimeve, dhe i nënshtrohet shqyrtimit dhe miratimit nga Inxhinieri dhe Njësia e Zbatimit të Projektit.

Si minimum, C-ESMP përfshin masat zbutëse dhe të monitorimit të ESMP-së specifike për vendin, të përkthyer në plane veprimi praktike dhe detyra të detajuara, duke përfshirë, por pa u kufizuar në komponentët e mëposhtëm:

- Vlerësimi i rreziqeve dhe masat zbutëse specifike për kantierin, të harmonizuara me ESMP-në dhe gjetjet e screening-ut, që mbulojnë aktivitetet e prishjes, punimet e dheut, punimet në shtratin e lumit, fazimin e ndërtimit dhe rehabilitimin e kantierit;
- Plani i Menaxhimit të Shëndetit dhe Sigurisë në Punë, që trajton identifikimin e rreziqeve dhe kontrollin e tyre, metodat e sigurta të prishjes dhe punimeve në lumë, përdorimin e pajisjeve mbrojtëse personale, induksionin dhe trajnimin e punëtorëve, gatishmërinë dhe reagimin ndaj emergjencave, ndihmën e parë, raportimin e incidenteve dhe rasteve pothuaj-incident, si dhe monitorimin e performancës së SST, në përputhje me ESS2;
- Procedurat e Menaxhimit të Punës, që përcaktojnë të drejtat dhe detyrimet e punëtorëve, kushtet e punës dhe të punësimit, marrëveshjet kontraktuale, orët e punës, standardet e akomodimit kur është e aplikueshme, kodet e sjelljes, parandalimin e punës së fëmijëve dhe të detyruar, si dhe krijimin e një Mekanizmi të ankesave për punëtorët, konfidencial dhe të aksesueshëm, në përputhje me ESS2;
- Masat për Shëndetin dhe Sigurinë e Komunitetit, duke përfshirë rrethimin e kantierit, sinjalistikën, menaxhimin e trafikut dhe aksesit, kontrollin e vibrimeve dhe zhurmës, koordinimin me autoritetet lokale dhe mbrojtjen e përdoruesve vulnerabël të rrugës dhe komuniteteve përreth, në përputhje me ESS4;
- Procedurat për menaxhimin e mbetjeve dhe materialeve, duke përfshirë ndarjen, klasifikimin, ripërdorimin dhe riciklimin e mbetjeve inerte të prishjes, reduktimin e pluhurit gjatë prishjes dhe trajtimit, parandalimin e hedhjes së paligjshme dhe transportin dhe depozitimin nëpërmjet faciliteteve të licencuara, në përputhje me ESS3 dhe Protokollin e BE-së për Menaxhimin e Mbetjeve të Ndërtimit dhe Prishjes;

- Masat për erozionin, sedimentimin, ndotjen e ujit dhe menaxhimin ekologjik, duke përfshirë metodologjitë për punimet në lumë, ruajtjen e rrjedhës minimale ekologjike, menaxhimin e larjes së betonit dhe derdhjeve aksidentale, si dhe mbrojtjen e brigjeve të lumit, habitateve ujore dhe vegjetacionit riparian. Këto masa adresojnë në mënyrë eksplicite ndikimet e mundshme mbi speciet dhe habitatet ujore dhe ripariane dhe janë në përputhje me ESS3 dhe ESS6.
- Procedura e Gjetjeve Rastësore (Chance Finds Procedure), në përputhje me ESS8, e integruar në trajnimin e kontraktorit, induksionin në kantier dhe rregullimet e mbikëqyrjes, duke përcaktuar hapat e qartë për ndalimin e punimeve, njoftimin, mbrojtjen e gjetjeve dhe koordinimin me autoritetet kompetente të trashëgimisë kulturore në rast të zbulimeve të papritura; dhe
- Kuadri i zbatimit, monitorimit dhe raportimit, që përcakton rolet dhe përgjegjësitë, organizimin e inspektimeve dhe mbikëqyrjes, procedurat e veprimeve korrigjuese dhe raportimin e rregullt Mjedisor, Social, Shëndetësor dhe të Sigurisë (ESHS), përfshirë raportet mujore të monitorimit që i dorëzohen Inxhinierit dhe Njësisë së Zbatimit të Projektit.

C-ESMP duhet të trajtohet si një dokument dinamik dhe të përditësohet sipas nevojës për të reflektuar ndryshimet në metodologjinë e ndërtimit, fazimin e punimeve ose kushtet e kantierit, me miratimin e Inxhinierit mbikëqyrës dhe Njësisë së Zbatimit të Projektit. Zbatimi efektiv i C-ESMP-së, i kombinuar me mbikëqyrje të pavarur dhe monitorim të rregullt, është thelbësor për të siguruar përputhshmërinë me Standardet Mjedisore dhe Sociale të Bankës Botërore, legjislacionin kombëtar dhe angazhimet e përcaktuara në ESMF dhe Raportin e Screening-ut.

Seksioni 1.02 Plani i Shembjes dhe Menaxhimit të Mbetjeve

Plani i **Shembjes** dhe Menaxhimit të Mbetjeve (PSMM) përgatitet si një instrument i detyrueshëm, specifik për vendin, e menaxhimit mjedisor në përputhje me Kornizën Mjedisore dhe Sociale të Bankës Botërore, kryesisht ESS1 (Vlerësimi dhe Menaxhimi i Rreziqeve dhe Ndikimeve Mjedisore dhe Sociale) dhe ESS3 (Eficienca e Burimeve dhe Parandalimi dhe Menaxhimi i Ndotjes), si dhe në përputhje të plotë me Kornizën e Menaxhimit Mjedisor dhe Social (KMMS).

PSMM përcakton një qasje gjithëpërfshirëse dhe të strukturuar për planifikimin dhe zbatimin e sigurt të aktiviteteve të shembjeve të urave, si dhe për parandalimin, minimizimin, trajtimin, ruajtjen, transportin, përpunimin, ripërdorimin dhe asgjësimin përfundimtar të të gjitha mbetjeve të ngurta dhe të lëngshme të gjeneruara gjatë punimeve të shembjeve dhe ndërtimit. Objektivat kryesore janë parandalimi i ndotjes së tokës, ujërave sipërfaqësore dhe nëntokësore, mbrojtja e shëndetit dhe sigurisë së komunitetit, mbrojtja e punëtorëve, si dhe siguri i përputhshmërisë me legjislacionin shqiptar, direktivat e zbatueshme të BE-së, Protokollin e BE-së për Menaxhimin e Mbetjeve nga Ndërtimi dhe Demolimi, Udhëzimet e Bankës Botërore për Shëndetin, Sigurinë dhe Mjedisin, si dhe Praktikën e Mirë Ndërkombëtare Industriale (PMNI), duke zbatuar standardet më të rrepta.

Plani hartohet përpara fillimit të çdo aktiviteti shembjeje ose ndërtimi dhe zbatohet gjatë fazave të parashembjes, shembjes, ndërtimit dhe rehabilitimit të kantierit. Ai është një dokument dinamik dhe përditësohet sipas nevojës për të reflektuar ndryshime në metodologjinë e shembjes, sasinë e mbetjeve, kushtet e kantierit ose kërkesat rregullatore.

Procedurat e Shembjes së Urës

PSMM përcakton procedura të detajuara dhe të renditura për shembjen e urës me qëllim garantimin e sigurisë, mbrojtjes së mjedisit dhe rikuperimit të materialeve. Këto përfshijnë, por nuk kufizohen në:

- Përgatitjen e një deklaratë metodologjike të shembjes, duke identifikuar teknikat e shembjes, renditjen e punimeve, pajisjet, zonat e përjashtimit dhe masat e sigurisë;
- Vlerësimin e qëndrueshmërisë strukturore përpara shembjes, për të parandaluar shembjen e pakontrolluar;
- Çmontimin progresiv dhe të kontrolluar të elementeve të urës për të minimizuar dridhjet, zhurmën, pluhurin dhe shpërndarjen e mbetjeve;
- Mbrojtjen e rrjedhave ujore dhe brigjeve të lumenjve përmes strukturave të përkohshme mbrojtëse si rrjeta për mbetje, barriera ose platforma, kur është e nevojshme; dhe
- Ndarjen e qartë ndërmjet zonave të shembjes dhe zonave të hapura për publikun ose trafikun e ndërtimit, në koordinim me Planin e Menaxhimit të Trafikut.

Strategjia dhe Hierarkia e Menaxhimit të Mbetjeve

Në përputhje me ESS3 dhe PMNI, PSMM zbaton hierarkinë e menaxhimit të mbetjeve dhe udhëhiqet nga parimet e mëposhtme:

- Minimizimi i gjenerimit të mbetjeve në burim përmes optimizimit të renditjes së shembjes dhe planifikimit të rikuperimit të materialeve;
- Maksimizimi i ripërdorimit dhe riciklimit të materialeve, veçanërisht materialeve inerte si betoni, asfalti dhe materialet murature, përmes ndarjes në burim;
- Sigurimi që mbetjet që nuk mund të ripërdoren të transportohen dhe asgjësohen vetëm në impiante të licencuara dhe të autorizuar, në përputhje me kërkesat kombëtare; dhe
- Sigurimi i trajtimit, ruajtjes, transportit dhe asgjësimit të sigurt të mbetjeve të rrezikshme përmes operatorëve të miratuar, në koordinim me autoritetet përkatëse vendore dhe kombëtare.

Rrjedhat e Mbetjeve dhe Masat e Menaxhimit

PSMM mbulon të gjitha rrjedhat e mbetjeve të gjeneruara gjatë shembjes dhe ndërtimit, duke përfshirë:

- Mbetjet inerte nga shembjet, materialet e gërmuara, betoni, asfalti dhe materialet murature;
- Materialet e tepërta të ndërtimit dhe mbetjet e paketimit;
- Mbetjet e tipit komunal të gjeneruara nga fuqia punëtore;

- Ujërat e ndotura nga ndërtimi, përfshirë larjen e betonit; dhe
- Mbetjet e rrezikshme si vajrat, karburantet, lubrifikantët, materialet e kontaminuara dhe tokat potencialisht të ndotura.

Përcaktohen procedura specifike për të parandaluar shkarkimet e pakontrolluara, derdhjet ose rrjedhjet, veçanërisht në afërsi të rrjedhave ujore ose receptorëve të ndjeshëm mjedisorë. Zonat e përkohshme të magazinimit përcaktohen qartë, sigurohen dhe mbrohen nga rrjedhjet sipërfaqësore, me etiketim të përshatshëm dhe sisteme dytësore mbajtjeje kur kërkohet.

Kontrolli i Pluhurit, Zhurmës dhe Shqetësimeve gjatë Shembjeve

PSMM përfshin masa për kontrollin e pluhurit, zhurmës dhe shpërndarjes së mbetjeve gjatë aktiviteteve të shembjeve, duke përfshirë:

- Përdorimin e sistemeve të spërkatjes me ujë ose mjegull për reduktimin e pluhurit gjatë thyerjes, prerjes dhe ngarkimit të materialeve;
- Mbulesën e grumbujve të materialeve dhe mjeteve të transportit që mbajnë materiale të imta;
- Kufizimin e lartësisë së hedhjes dhe ngarkimit të kontrolluar të mbetjeve nga shembjet; dhe
- Koordinimin e orareve të shembjeve për të reduktuar shqetësimet ndaj receptorëve pranë.

Transporti, Asgjësimi dhe Dokumentimi

Të gjitha aktivitetet e mbledhjes, transportit, ripërdorimit, riciklimit dhe asgjësimit të mbetjeve kryhen nga operatorë të licencuar, në bazë të detyrimeve kontraktuale që kërkojnë përputhshmëri me kushtet kombëtare të lejeve dhe kërkesat e Bankës Botërore, përfshirë Praktikat e Mira Ndërkombëtare (PMNI), në këtë rast Protokollin e BE-së për Menaxhimin e Mbetjeve nga Ndërtimi dhe Shembja, duke zbatuar gjithmonë kërkesat më të rrepta. PSMM përfshin dispozita, por pa u kufizuar në:

- Ndarjen në burim, etiketimin dhe magazinimin e përkohshëm të rrjedhave të mbetjeve në kantier;
- Mbajtjen e regjistrave të mbetjeve që dokumentojnë llojin, sasinë, origjinën, ripërdorimin, riciklimin, transportin dhe destinacionin përfundimtar;
- Fletë-dorëzimet e mbetjeve, certifikatat e asgjësimit dhe regjistrimet e dorëzimit tek impiantet e licencuara;
- Inspektime dhe auditime të rregullta të praktikave të menaxhimit të mbetjeve;
- Përfshirjen e performancës së menaxhimit të mbetjeve në raportet periodike të monitorimit Mjedisor, Social, Shëndetësor dhe të Sigurisë;
- Masa për kontrollin e pluhurit dhe zhurmës dhe masa të tjera sipas nevojës dhe kërkesave.

Trajnimi, Komunikimi dhe Mbikëqyrja

PSMM përfshin trajnime të detyrueshme për punëtorët dhe stafin teknik mbi sigurinë gjatë prishjes, ndarjen e mbetjeve, parandalimin e derdhjeve, reagimin në emergjencë dhe kërkesat e raportimit. Gjithashtu përcaktohen procedura për komunikimin dhe koordinimin me palët e interesuara dhe komunitetet e prekura, veçanërisht kur aktivitetet e prishjes ose rrugët e transportit të mbetjeve mund të shkaktojnë shqetësime të përkohshme.

Zbatimi efektiv i Planit të Prishjes dhe Menaxhimit të Mbetjeve, i mbështetur nga mbikëqyrja dhe monitorimi sipas kërkesave të KMMS, siguron që rreziqet mjedisore dhe sociale të lidhura me prishjen dhe mbetjet të mbeten të kontrolluara, të lokalizuara dhe të kthyeshme, si dhe që Projekti të jetë në përputhje me standardet ESS të Bankës Botërore, legjislacionin shqiptar dhe praktikat më të mira ndërkombëtare (PMNI), përfshirë Protokollin e BE-së për Menaxhimin e Mbetjeve nga Ndërtimi dhe Prishja, duke zbatuar gjithmonë kërkesat më të rrepta.

Seksioni 1.03 Procedurat e Kontrollit të Gjenerimit të Mbetjeve

Kontraktori duhet të hartojë këtë Procedurë të Kontrollit të Gjenerimit të Mbetjeve si pjesë e Planit të tij të Menaxhimit Mjedisor dhe Social (C-ESMP) dhe PSMM.

Objektivat:

- Të sigurohet parandalimi, reduktimi, ripërdorimi, rikuperimi, riciklimi, largimi dhe asgjësimi i mbetjeve të krijuara nga aktivitetet e projektit në mënyrë që të minimizohet ndikimi ndaj shëndetit të njeriut dhe mjedisit;
- Asgjësimi i mbetjeve që nuk mund të rikuperohen ose ripërdoren në impiante të miratuara dhe të licencuara (me leje operimi), në mënyrë të sigurt mjedisore;
- Minimizimi, përmbajtja, transportimi, trajtimi dhe asgjësimi i mbetjeve të ngurta dhe të lëngshme në mënyrë që të minimizohen ndikimet ndaj shëndetit të njeriut dhe mjedisit;
- Asgjësimi i mbetjeve në impiante të licencuara të miratuara nga autoritetet.

Si prodhues mbetjesh, Kontraktori ka një detyrim “kujdesi” për menaxhimin e tyre. Ai është i detyruar të minimizojë rrezikun e ndotjes dhe të sigurojë që personat ose subjektet që trajtojnë dhe asgjësojnë mbetjet janë të autorizuar për këtë.

Parimet Udhëzuese

Kontraktori angazhohet të zbatojë këto parime në menaxhimin e mbetjeve:

- Përputhshmëri me legjislacionin shqiptar në fuqi dhe procedurat e Bankës Botërore;

- Zhvillimi dhe zbatimi i një sistemi menaxhimi të mbetjeve dhe praktikave në kantier që janë në përpjesëtim me natyrën dhe shkallën e punimeve dhe me llojin dhe sasinë e mbetjeve të gjeneruara (“i përshtatshëm për qëllimin”);
- Respektimi i hierarkisë së menaxhimit të mbetjeve (në rend zbritës: shmangia, minimizimi, ndarja në burim, magazinimi i përkohshëm, mbledhja, transporti, trajtimi, ripërdorimi, riciklimi dhe asgjësimi përfundimtar);
- Zbatimi i praktikave më të mira ndërkombëtare për asgjësimin e mbetjeve, kur është e mundur.

Hierarkia e Dokumenteve të Menaxhimit të Mbetjeve

Aktivitetet e mbuluara nga ky Plan i Menaxhimit të Mbetjeve (PMM) përfshijnë minimizimin, ndarjen, magazinimin e përkohshëm, transportin, ripërdorimin, riciklimin dhe asgjësimin përfundimtar të mbetjeve të rrezikshme dhe jo të rrezikshme të krijuara gjatë punimeve për rrugë hyrëse dhe ura sipas kontratës A.

Ky dokument është Plani i Menaxhimit të Mbetjeve dhe përshkruan në nivel të përgjithshëm sistemin e menaxhimit të mbetjeve të Kontraktorit.

Procedura përshkruan në mënyrë të detajuar aktivitetet për menaxhimin e mbetjeve të rrezikshme dhe jo të rrezikshme, si dhe kohën, vendin dhe përgjegjësit përkatës.

Aktivitetet përfshijnë, por nuk kufizohen në:

- Minimizimin e mbetjeve
- Identifikimin dhe ndarjen
- Magazinimin e përkohshëm
- Trajtimin
- Transferimin/transportin
- Ripërdorimin dhe riciklimin
- Asgjësimin përfundimtar

Aktivitetet e përmendura më sipër gjenerojnë një sërë mbetjesh të cilat klasifikohen si më poshtë:

- Mbetje jo të rrezikshme: që përfshijnë mbetje urbane dhe materiale inerte si: letra, qese plastike, mbeturina, qelq, dëmtime nga aksidentet automobilistike, largim i vegjetacionit, shkurre, barishte, gurë të rënë nga shpatet, zhavorr, toka, llum nga pastrimi i kanaleve, dru, mbeturina të ndryshme, karton, skrap metalik; si dhe mbetje ndërtimi si mbetje nga heqja e shtresave të asfaltit, zhavorr, agregate guri, etj.
- Mbetje të rrezikshme: lecka/rroba të ndotura, vaj i përdorur, kanaçe lubrifikantësh, kanaçe boje, enë kimikatesh, derdhje aksidentale.
- Menaxhimi i mbetjeve jo të rrezikshme.

Menaxhimi i mbetjeve urbane

Mbetjet urbane përfshijnë mbeturina, letër, karton, plastikë, qelq, ambalazhe ushqimore, shishe, etj. Në kampin e kantierit janë vendosur kosha të veçantë për mbetjet sipas kategorive dhe janë të etiketuara për t'u dalluar më mirë. Kjo bëhet për të mundësuar ndarjen e tyre në burim dhe për të lehtësuar procesin deri në depozitimin përfundimtar.

Mbetjet biodegraduese do të mblidhen çdo ditë dhe nuk do të lejohen të grumbullohen në mënyrë që të shkaktojnë rrezik për mjedisin.

Mbetjet urbane mblidhen dhe transportohen me mjete drejt një landfilli të miratuar nga bashkia përkatëse ose njësisia administrative lokale. Transporti do të bëhet me mjete të etiketuara, të projektuara për të reduktuar rrezikun e shpërndarjes së materialeve dhe mbeturinave nga era. Drejtuesit e këtyre mjeteve janë të trajnuar për trajtimin dhe asgjësimin e ngarkesës.

Çdo punëtor është i trajnuar për mbledhjen dhe transportin e mbetjeve drejt vendit përfundimtar të depozitimit. Ata janë gjithashtu të ndërgjegjshëm për ndikimet negative në shëndet dhe mjedis që mund të shkaktohen nga menaxhimi i dobët i mbetjeve.

Menaxhimi i mbetjeve të ndërtimit

Në vendet e punës janë përcaktuar gjithashtu zona për mbledhjen e dheut të gërmuar, zhavorrit dhe agregateve. Këto mbetje mblidhen dhe më pas ripërdoren për rehabilitim në kantier ose jashtë tij, sipas nevojave të kompanisë në projekte të tjera.

Asnjë material i gërmuar, veçanërisht gjatë fazës së rehabilitimit, nuk do të hidhet apo depozitohet në lumenj, rrugë apo vende të tjera që mund të shkaktojnë ndikime negative në mjedis, përveç në impiante të licencuara për rikuperim, magazinim, trajtim dhe depozitimin përfundimtar nga autoritetet përkatëse.

Materiali i tepërt që nuk mund të përdoret në kantier do t'u vihet në dispozicion palëve të treta për ripërdorim në projekte zhvillimi lokale.

Menaxhimi i vegjetacionit

Në lidhje me pastrimin dhe heqjen e vegjetacionit, punëtorët presin barin me makina prerëse dhe e grumbullojnë në një zonë të përcaktuar dhe të menaxhuar mirë për një periudhë të shkurtër, me qëllim ripërdorimin si humus në terren. Zona e punës rrethohet me sinjalistikë dhe masa të përshtatshme sigurie.

Aktualisht, plani ynë i menaxhimit të vegjetacionit përfshin prerje dhe kositje mekanike. Ekipet e mirëmbajtjes kryejnë kositjen anësore të rrugës dhe presin pemë të vogla ose shkurre. Nuk parashikohet prerja e pemëve të mëdha. Nëse është e nevojshme, në kushte normale, do të merret leje paraprake nga

bashkitë përkatëse. Në raste emergjente (p.sh. rrëshqitje dheu) kur trafiku pengohet ose ka rreziqe për sigurinë rrugore, pemët mund të priten, por paraprakisht dokumentohen me fotografi dhe regjistrime.

Sipas Kodit Rrugor Shqiptar, kufiri i rrugës (pronë e ARRSH) përkufizohet nga skaji i jashtëm i kanalit ose nga baza e shpatit kur rruga është në ngritje, ose nga skaji i sipërm i shpatit kur rruga është në thellësi.

Në zonat e mbrojtura, çdo prerje apo kositje mekanike do të kryhet vetëm pas marrjes së lejes përkatëse duke njoftuar Agjencinë Kombëtare të Zonave të Mbrojtura.

Menaxhimi i mbetjeve të rrezikshme

Në këtë projekt, mbetjet e rrezikshme përfshijnë jo vetëm ato që krijohen nga mirëmbajtja e mjeteve ose rrjedhjet e tyre (si vaj i përdorur, bateri e dëmtuar, etj.), por edhe mbetje të gjetura gjatë pastrimit të rrugës si lecka të ndotura, enë kimikatesh, etj.

Në magazinat tona ekziston një zonë e dedikuar për derdhjet aksidentale (spill kit), ku vendoset një fuçi për vajin e përdorur dhe një enë për mbledhjen e mbetjeve të tjera të rrezikshme. Të gjitha mbetjet vajore mblidhen veçmas në enë hermetike dhe dorëzohen te kompani të autorizuar për menaxhim dhe asgjësim. Mbetjet e tjera ruhen përkohësisht në këtë zonë dhe më pas transportohen në vende të përcaktuara për trajtim nga kompani të licencuara, në përputhje me kuadrin ligjor. Lloje të ndryshme mbetjesh të rrezikshme duhet të mblidhen veçmas dhe nuk duhet të përzihen.

Për të garantuar mbrojtjen e shëndetit, punëtorët pajisen me mjete mbrojtëse personale si doreza, maska, veshje mbrojtëse dhe këpucë sigurie, veçanërisht gjatë mbledhjes së mbetjeve. Kjo ndihmon në parandalimin e përhapjes së sëmundjeve nga materialet e ndotura.

Në fund të ditës, personi përgjegjës për mbledhjen dhe transportin e mbetjeve raporton te menaxheri i kantierit për kategorinë, sasinë e mbetjeve dhe të gjitha të dhënat sipas formatit të raportimit. Baza e të dhënave për mbetjet mbahet nga specialisti i mjedisit dhe shoqëron raportin mujor të progresit.

Gjurmimi i mbetjeve

Procedura e menaxhimit të mbetjeve përfshin gjithashtu krijimin dhe përditësimin periodik të një sistemi elektronik për gjurmimin e mbetjeve (p.sh. tabelë në Microsoft Excel), ku regjistrohen të dhënat sipas llojit të mbetjeve dhe kërkesave specifike.

Të gjitha mbetjet e krijuara në kantier do të transportohen në një vend të përkohshëm të përshtatshëm, i cili miratohet paraprakisht nga bashkia lokale. Do të nënshkruhet një marrëveshje midis kompanisë dhe autoriteteve lokale për aktivitetet e depozitimit. Do të vendosen kontenierë për ruajtjen e përkohshme të mbetjeve të rrezikshme si kimikate, karburante, etj., dhe do të regjistrohen llojet dhe sasi të përkatëse.

Regjistrimet

Zhvillimi dhe zbatimi i këtij Plani të Menaxhimit të Mbetjeve (PMM) dhe procedurave përkatëse do të çojë në krijimin e regjistrimeve të dokumentuara. Këto regjistrime do të shërbejnë si provë e zbatimit të sistemit të menaxhimit të mbetjeve dhe praktikave përkatëse në zyrën qendrore, në njësitë dhe në kantier.

Dokumentacioni do të ruhet për të vërtetuar depozitimin ligjor të të gjitha llojeve të mbetjeve. Kërkohej dokumentacion i shkruar si fatura, kuponë dhe dokumente transferimi të mbetjeve që përmbajnë informacionin e mëposhtëm:

- Një kopje e licencës tregtare të kontraktorit për menaxhimin e mbetjeve dhe miratimi përkatës nga Bashkia
- Për çdo ngarkesë mbetjesh të mbledhura: data, lloji i mbetjeve (p.sh. vaj i përdorur, ujëra të zeza, mbetje të përziera), sasia e mbetjeve në atë ngarkesë, landfilli i destinacionit, nënshkrimi i përfaqësuesit tonë të autorizuar
- Dokumentacioni i listuar më sipër do t'i nënshtrohet auditimeve të brendshme dhe të jashtme

Masat e kontrollit për menaxhimin e mbetjeve

Masat e mëposhtme të kontrollit do të zbatohen për të reduktuar ndikimet mjedisore nga gjenerimi, trajtimi, magazinimi dhe depozitimi i mbetjeve:

- Ndalohet djegia në ambient të hapur e mbetjeve ose hedhja e tyre në zona të paautorizuara.
- Do të sigurohen kontenierë/kosha të veçantë dhe të etiketuar për plastikë, karton/letër, kanaçe dhe qelq.
- Ndalohet hollimi i mbetjeve të rrezikshme.
- Ndalohet përzierja e mbetjeve të rrezikshme me ato jo të rrezikshme.
- Do të zbatohet një program për mbledhjen dhe largimin e rregullt të kontenierëve dhe koshave.
- Kur është e mundur, do të zhvillohen dhe zbatohen tregues performance dhe objektiva për reduktim, ripërdorim dhe riciklim.
- Çdo mbetje që nuk mund të ripërdoret ose riciklohet do të transportohet dhe depozitohet në përputhje me kërkesat e Bashkisë.
- Vëllimet dhe llojet e mbetjeve do të monitorohen për të identifikuar mundësi shtesë për përmirësim në menaxhimin e mbetjeve (shmangie, reduktim, ripërdorim, riciklim), aty ku është e zbatueshme.
- Të gjithë punonjësit do të trajnohen për Planin e Menaxhimit të Mbetjeve (PMM), përmes informimeve në turne, etj.
- Zonat e përkohshme të magazinimit të mbetjeve dhe kontenierët do të monitorohen për të siguruar që nuk ndodh ndotje e ndërsjellë. Do të kryhen inspektime rutinë nga drejtuesit e departamenteve për të garantuar përputhshmërinë me Planin e Menaxhimit të Mbetjeve.
- Depozitimi përfundimtar do të bëhet në landfill ose zona të tjera të miratuara nga Bashkia, të licencuara nga shteti dhe me leje të vlefshme operimi.

Kufomat e kafshëve të ngordhura

Si pjesë e detyrave tona si Kontraktor, ne jemi përgjegjës për mirëmbajtjen dhe sigurinë e rrugëve për përdoruesit. Në këtë kuadër, jemi përgjegjës për mbledhjen e disa kafshëve të ngordhura në rrugë. Synojmë largimin e tyre brenda pak orësh nga momenti i njoftimit.

Është e rëndësishme të shmanget prekja direkte e kafshës së ngordhur ose të përdoren doreza. Duhet përdorur një lopatë për ta marrë dhe vendosur në një qese plastike. Trupi mbështillet në qese plastike, vendoset në një kuti dhe varroset në një gropë të thellë. Kufomat do të varrosen në një vend të përshtatshëm bazuar në lejen/miratimin me shkrim të Shërbimit Veterinar (që mund të merret paraprakisht). Kontraktori do të mbajë regjistra për to dhe për vendet e varrimit.

Për këtë është përcaktuar procedura si më poshtë:

- Njoftimi/raportimi i kafshës së ngordhur me Shërbimin Veterinar të Qarkut
- Mbledhja e kafshëve të ngordhura
- Transporti dhe dorëzimi në zonën e depozitimit të miratuar zyrtarisht nga Shërbimi Veterinar i Qarkut (edhe pse nuk ka kontratë formale, bashkëpunimi është detyrim ligjor)
- Sigurimi që vendndodhja është (i) të paktën 500 m larg zonave të banuara dhe (ii) nuk rrezikon burimet ujore
- Regjistrimi dhe dokumentimi me fotografi

Këto regjistrime mbahen nga specialisti i mjedisit i kontraktorit dhe përfshihen në raportet mujore/tremujore/vjetore për ARRSH/ekspertët mjedisorë përkatës.

Seksioni 1.04 – Plani i Menaxhimit të Materialeve të Rrezikshme

Kontraktori ka hartuar këtë Plan të Menaxhimit të Materialeve të Rrezikshme si pjesë e Planit të Menaxhimit Mjedisor dhe Social (C-ESMP).

Objektivi

Objektivi i këtij plani është:

- Parandalimi i çlirimeve të pakontrolluara të materialeve të rrezikshme gjatë transportit, trajtimit, magazinimit dhe përdorimit;
- Sigurimi që çdo kimikat ose material i ndaluar ose në proces ndalimi sipas legjislacionit kombëtar apo ndërkombëtar të mos përdoret.

Ky plan duhet të lexohet në lidhje me planet e tjera të menaxhimit mjedisor dhe social. Si kërkesë e përgjithshme, transporti, trajtimi dhe përdorimi i materialeve të rrezikshme duhet të kryhen në përputhje me legjislacionin shqiptar dhe standardet e Bankës Botërore. Ky plan përcakton protokollat që duhen

ndjekur gjatë magazinimit, transportit, trajtimit dhe asgjësimit të materialeve të rrezikshme për të garantuar:

- Mbrojtjen e shëndetit dhe sigurisë së personelit
- Mbrojtjen e mjedisit
- Përputhshmërinë me kërkesat ligjore përkatëse
- Reduktimin dhe kontrollin e rreziqeve që lidhen me materialet e rrezikshme

Magazinimi

Të gjitha materialet e rrezikshme do të magazinohen në zona të dedikuara, të cilat duhet të jenë në përputhje me të gjitha ligjet, rregulloret dhe standardet shqiptare në fuqi, si dhe të plotësojnë kërkesat e autoriteteve lokale dhe ato të fletëpalosjeve të sigurisë përkatëse (p.sh. rregullat për papajtueshmërinë në magazinim, ventilimin, tabakatë për derdhje, mjetet kundër zjarrit dhe sinjalistikën). Sasia e çdo materiali të lejuar në kantier do të kontrollohet rreptësisht. Vendndodhja e magazinimit të materialeve të rrezikshme do t'u komunikohet të gjithë punonjësve.

Kërkesa të përgjithshme

Materialet e rrezikshme do të magazinohen në zona të përcaktuara, përveç sasive të nevojshme për aktivitetet e përditshme të ndërtimit. Materialet e rrezikshme që kërkojnë magazinim të përkohshëm do të ruhen në zonën e magazinimit të dedikuar në kampin e kantierit.

- Nëse është e nevojshme krijimi i zonave të tjera magazinimi, ato nuk do të lejohen:
- brenda 50 m nga rrjedhat e vogla ujore,
- brenda 100 m nga rrjedhat e mëdha ujore,
- në zona të përmytshme,
- ose në vende ku ekziston rreziku që materialet e derdhura të depërtojnë në ujërat nëntokësore.

Zonat ku magazinohen materialet e rrezikshme do të jenë:

- të ajrosura mirë dhe të ndriçuara mirë,
- të ndara nga burimet e ndezjes,
- të mbrojtura nga luhajtjet e temperaturës dhe rrezet direkte të diellit,
- të pajisura me mjete për përmbajtjen e derdhjeve (p.sh. tabaka),
- me konstrukcion rezistent ndaj flakës,
- të sigurta për të parandaluar aksesin ose përdorimin e paautorizuar.
- Nëse magazinimi realizohet me strukturë metalike, ajo duhet të lidhet me tokën për të shmangur incidentet nga elektriciteti statik.

Nëse kontenerët vendosen në rafte apo dollapë, ato duhet:

- të jenë prej materialesh rezistente ndaj kimikateve,

- të kenë një buzë mbrojtëse në pjesën e përparme të raftit,
- të kenë sistem dytësor për mbajtjen e derdhjeve.

Diferencimi

Materialet e rrezikshme të klasave të ndryshme nuk mund të magazinohen së bashku dhe duhet të kenë distancë të mjaftueshme midis tyre për të minimizuar rrezikun e zjarrit, shpërthimit ose grumbullimit të gazrave apo avujve toksikë nga rrjedhjet/derdhjet. Informacione të mëtejshme për ndarjen e substancave specifike gjenden në MSDS përkatëse.

Substancat e ndezshme

Lëngjet e ndezshme dhe të djegshme nuk do të magazinohen pranë daljeve, shkallëve apo korridoreve të emergjencës. Sasitë e ruajtura në dhoma të dedikuara për materiale të ndezshme do të kufizohen sa më shumë që të jetë e mundur. Kimikatet e papajtueshme dhe oksiduesit do të ndahen nga lëngjet e ndezshme dhe nuk do të ruhen kurrë në të njëjtin kabinet. Sasia e këtyre lëngjeve jashtë zonave të posaçme do të jetë minimale dhe vetëm aq sa kërkohet për punën. Pajisjet kundër zjarrit do të jenë gjithmonë të disponueshme pranë zonave të magazinimit.

Etiketimi

Të gjitha kontenierët dhe paketimet që përmbajnë materiale të rrezikshme duhet të jenë të etiketuara në një gjuhë të kuptueshme për përdoruesit. Etiketa duhet të përfshijë:

- Emrin e substancës së rrezikshme
- Simbolin e rrezikut
- Rreziqet fizike dhe shëndetësore
- Udhëzimet për trajtim dhe magazinim
- Pajisjet mbrojtëse
- Masat e ndihmës së pare
- Masat për fikjen e zjarrit
- Masat në rast derdhjeje aksidentale
- Emrin, adresën dhe numrin e emergjencës të prodhuesit

Nëse materiali transferohet nga një enë e etiketuar në një enë pa etiketë, kjo e fundit duhet të etiketohet menjëherë.

Sipas legjislacionit shqiptar, kontenierët për vajin e përdorur duhet të kenë etiketën e furnizuar nga nënkontraktori, ku përfshihet emri dhe adresa e kompanisë së licencuar për riciklim.

Transporti

Furnitorët ose nënkontraktorët që sjellin materiale të rrezikshme në kantier duhet të respektojnë plotësisht ligjet, rregulloret dhe standardet shqiptare për transportin e mallrave të rrezikshme.

Transporti i këtyre materialeve në kantier do të kryhet në përputhje të plotë me kërkesat e MSDS përkatëse.

Automjetet do të kontrollohen në hyrje të kantierit dhe duhet të kenë sinjalistikë të dukshme nga të gjitha anët që tregon praninë e materialeve të rrezikshme. Këto shenja hiqen kur automjeti nuk transporton më materiale të tilla.

Materialet e rrezikshme do të transportohen vetëm nga kompani të licencuara dhe drejtues të trajnuar. Automjetet duhet të jenë në gjendje të mirë teknike, të përshtatshme për transport të sigurt dhe të pajisura me mjete për menaxhimin e derdhjeve.

Procedurat për ngarkim dhe shkarkim të sigurt

- Automjetet e shërbimit do të jenë të pajisura me valvula automatike mbylljeje
- Frenat do të aktivizohen
- Rrotat do të bllokohen
- Automjeti do të tokëzohet nëse materiali është i ndezshëm
- Operatori do të monitorojë gjatë gjithë kohës procesin e ngarkim-shkarkimit
- Pas përfundimit, operatori do të kontrollojë për rrjedhje dhe do të ndërmarrë masa korrigjuese nëse është e nevojshme

Pajisjet mbrojtëse personale

Pavarësisht pajisjeve të detyrueshme në kantier (helmetë, këpucë sigurie, jelek reflektues), punonjësit duhet të përdorin edhe pajisjet e mëposhtme sipas kërkesave të MSDS:

- Syze sigurie, syze mbrojtëse ose mbrojtëse e plotë e fytyrës
- Maskë pluhuri, maskë për tretës ose pajisje të tjera për frymëmarrje
- Veshje kimike ose kominoshe të aprovuara
- Doreza gome, nitrili ose vinili
- Çizme gome

Këto pajisje do të vihen në dispozicion dhe përdorimi i tyre do të jetë i detyrueshëm për të gjithë personelin që punon me materiale të rrezikshme. Ato do të shpërndahen në përputhje të plotë me rekomandimet e MSDS. Në rast se kërkohen pajisje të specializuara, mbikëqyrësit do të sigurojnë që punonjësit të jenë të trajnuar dhe të aftë në përdorimin e tyre. Gjithashtu, do të verifikohet përputhshmëria e pajisjeve për çdo punë specifike.

Masat e ndihmës së parë

Masat e ndihmës së parë për personelin e ekspozuar aksidentalisht ndaj materialeve të rrezikshme janë të përshkruara qartë në MSDS përkatëse. Kutitë e ndihmës së parë do të jenë të disponueshme në vendet e punës ku përdoren materiale të rrezikshme.

Stacione për larjen e syve do të instalohen në zonat ku përdoren substanca korrozive. Këto stacione duhet të sigurojnë shpëlarje të vazhdueshme për 15 minuta dhe të vendosen në zona pa pengesa.

Monitorimi dhe inspektimi

Për menaxhimin e materialeve të rrezikshme do të mbahet një regjistër i të gjitha lëngjeve të rrezikshme të përdorura, i cili do të përditësohet rregullisht dhe raportohet çdo tremujor. Ky regjistër do të përfshijë:

- Burimin e furnizimit
- Llojin e lëngut të rrezikshëm të magazinuar dhe përdorur
- Sasinë e magazinuar dhe përdorur
- Metodën dhe vendndodhjen e magazinimit
- Mënyrën e përdorimit
- Derdhjet ose incidentet e tjera

Ndërgjegjësimi dhe trajnimi për sigurinë

Para se një person të ekspozohet ndaj materialeve të rrezikshme, ai duhet të informohet për të gjitha kërkesat HSE që lidhen me atë material. Trajnimi për punonjësit që punojnë në zona me materiale të rrezikshme realizohet në tre nivele:

- Trajnim hyrës HSE për të gjithë punonjësit e rinj, që përfshin njohuri të përgjithshme për materialet e rrezikshme
- Trajnim për higjienën dhe sigurinë kimike, që trajton rreziqet dhe masat mbrojtëse
- Trajnim specifik për operacionet, që mbulon rreziqet në punë, përdorimin dhe kufizimet e masave mbrojtëse, shenjat paralajmëruese të ekspozimit (p.sh. erëra, irritime) dhe procedurat emergjente

Mbikëqyrësit janë përgjegjës për të siguruar që punonjësit të trajnohen për rreziqet dhe masat mbrojtëse të materialeve të reja të futura në vendin e punës.

Seksioni 1.05 – Plani i Kontrollit të Erozionit dhe Sedimentimit

Plani i Kontrollit të Erozionit dhe Sedimentimit (PKES) është hartuar si një instrument menaxhimi specifik për kantierin dhe është pjesë përbërëse e Planit të Menaxhimit Mjedisor dhe Social (PMMS). Ai është zhvilluar në përputhje me Kornizën Mjedisore dhe Sociale të Bankës Botërore, veçanërisht standardet ESS1, ESS3, ESS4 dhe ESS6, si dhe në përputhje me kërkesat e Kornizës së Menaxhimit Mjedisor dhe Social (KMMS).

Plani zbatohet për të gjitha aktivitetet ndërtimore dhe ndihmëse të projektit dhe përcakton një kuadër të plotë për parandalimin, minimizimin dhe menaxhimin e erozionit të tokës dhe transportit të sedimenteve gjatë dhe pas ndërtimit.

Objektivi i përgjithshëm

Qëllimi kryesor i ESCP është të ruajë stabilitetin e terrenit, të reduktojë proceset e erozionit, të mbështesë rehabilitimin efektiv të kantierit dhe të parandalojë ndikimet negative në cilësinë e ujërave sipërfaqësore, habitatet ujore dhe përdoruesit në rrjedhën e poshtme.

Kjo arrihet përmes zbatimit të praktikave të mira ndërkombëtare dhe integritit të masave të kontrollit në planet e menaxhimit të kontraktorit.

Aktivitetet me rrezik

Plani identifikon aktivitetet që mund të shkaktojnë erozion dhe sedimentim, si:

- Pastrimi i kantierit
- Punimet e gërmimit
- Nivelimi i terrenit
- Hapja e kanaleve
- Grumbullimi i materialeve

Për këto aktivitete përcaktohen masa parandaluese para, gjatë dhe pas ndërtimit, në përputhje me shkallën dhe rrezikun e punimeve.

Objektivat kryesore

Në përputhje me kërkesat e Bankës Botërore, plani synon:

- Minimizimin e prishjes së tokës përmes planifikimit të mirë të punimeve
- Mbrojtjen e tokës së ekspozuar përmes stabilizimit dhe drenazhimit të kontrolluar
- Parandalimin e transportit të pakontrolluar të sedimenteve në ujëra dhe zona të ndjeshme
- Zbatimin e masave të përkohshme dhe të përhershme të kontrollit të erozionit
- Vendosjen e sistemeve të inspektimit, monitorimit dhe mirëmbajtjes

Vëmendje e veçantë i kushtohet zonave të ndjeshme mjedisore, veçanërisht atyre pranë zonave të mbrojtura, ku aplikohen masa më të forta kontrolli dhe monitorim më i shpeshtë.

Masat Kryesore të Kontrollit

Pastrimi i kantierit dhe menaxhimi i vegetacionit
Pastrimi i vegetacionit do të kufizohet vetëm në atë që është e domosdoshme për aktivitetet e ndërtimit.

Vegjetacioni ekzistues dhe bankat e farave do të ruhen sa herë që është e mundur për të mbështetur rehabilitimin. Do të ruhen zona mbrojtëse prej të paktën 2–3 m përgjatë trupave ujorë. Sistemet rrënjore dhe vegjetacioni barishtor do të ruhen, kur është e mundur, për të garantuar stabilitetin e tokës. Vegjetacioni i hequr do të depozitohet larg ujërave sipërfaqësore dhe ndalohet rreptësisht futja e specieve jo-vendase.

Menaxhimi i shtresës së sipërme dhe nëntokës (topsoil dhe subsoil)

Shtresa e sipërme e tokës do të hiqet, trajtohet dhe depozitohet me kujdes, e ndarë nga nëntoka, për të ruajtur strukturën, pjellorinë dhe përmbajtjen e farave. Grumbujt e depozitimit do të mbahen në lartësi të kontrolluar, do të mbrohen nga erozioni përmes mbulimit ose rigjenerimit natyror dhe do të vendosen në distanca të sigurta nga trupat ujorë. Masa të tilla si kanalet devijuese, ndarja me gjeotekstil dhe barrierat kundër erozionit do të zbatohen për të parandaluar përzierjen dhe humbjen e materialit. Depozitimi afatgjatë do të shmanget; kur është i pashmangshëm, do të menaxhohet përmes ajrosjes periodike.

Nivelimi dhe punimet e dheut

Aktivitetet e nivelimit do të kontrollohen me kujdes për të shmangur dëmtimin e sistemeve rrënjore të pemëve dhe zonave të ndjeshme, përfshirë ligatinat. Punimet e dheut do të projektohen në mënyrë që të drejtojnë rrjedhjet sipërfaqësore larg receptorëve të ndjeshëm dhe të minimizojnë transportin e sedimenteve. Në zonat e mbrojtura ose të ndjeshme, nivelimi do t'i nënshtrohet kontroleve shtesë, duke përfshirë dokumentimin topografik dhe kërkesa specifike për rehabilitim.

Menaxhimi i tokave të kontaminuara

Kur hasen toka të kontaminuara, do të zbatohet një qasje e shkallëzuar e vlerësimit të rrezikut në përputhje me legjislacionin shqiptar. Në rast identifikimi të rreziqeve, do të hartohen plane rehabilitimi në përputhje me standardet kombëtare dhe ndërkombëtare. Do të përdoren pajisje të përshtatshme mbrojtëse personale (PPE) për të garantuar sigurinë e punëtorëve.

Menaxhimi i materialeve të tepërta

Toka dhe shkëmbi i tepërt do të priorizohen për ripërdorim brenda Projektit. Kur ripërdorimi nuk është i mundur, materialet mund t'u transferohen palëve të treta ose të depozitohen në vende të miratuara, përfshirë guroret e licencuara, në përputhje me kërkesat rregullatore në fuqi.

Masat për kontrollin e sedimenteve

Masa strukturore si gardhe sedimentesh (silt fences), kurthe sedimentesh, kanale devijuese dhe ndërprerës të pjerrësisë do të instalohen për të kontrolluar rrjedhjen e sedimenteve. Gardhet e sedimenteve do të përdoren në zona të prirura ndaj erozionit sipërfaqësor ose vijëzor dhe do të projektohen duke marrë parasysh sipërfaqen e kullimit, pjerrësinë dhe kushtet e rrjedhës. Këto masa do të plotësohen me sisteme për shpërndarjen e energjisë së rrjedhës dhe drenazh të kontrolluar.

Menaxhimi i mjeteve dhe pajisjeve

Lëvizja e mjeteve do të kufizohet në zona të përcaktuara për të parandaluar ngjeshjen e tokës dhe dëmtimin e shtresës së sipërme. Masa shtesë do të zbatohen në terrene të buta dhe zona ligatinore, duke përfshirë përdorimin e mbrojtjes së përkohshme të sipërfaqes. Pas rehabilitimit, qasja e mjeteve në zonat e rikthyera do të ndalohej.

Masat e përgjithshme për kontrollin e erozionit dhe rehabilitimin

Aktivitetet e ndërtimit planifikohen në mënyrë të tillë që të minimizohen sipërfaqet e disturbura, ndërsa rehabilitimi, përfshirë nivelimin dhe revegetimin, kryhet sa më shpejt që të jetë praktikisht e mundur. Ujërat sipërfaqësore devijohen rreth zonave të disturbura dhe instalohen struktura për kontrollin e erozionit për të stabilizuar shpatet dhe për të parandaluar transportin e sedimenteve. Ngjeshja e nëntokës lehtësohet përmes skarifikimit përpara vendosjes së shtresës së sipërme të tokës, veçanërisht në zonat bujqësore.

Në kalimet e trupave ujorë, të gjitha materialet e ndërtimit dhe mbetjet hiqen pas përfundimit të punimeve për të rikthyer kushtet natyrore të rrjedhjes. Masa të përhershme për kontrollin e erozionit zbatohen për të stabilizuar formacionet e rikonfiguruar të terrenit, për të parandaluar shpëlarjen dhe për të mbrojtur sistemet e drenazhimit.eg

Monitorimi, Inspektimi dhe Menaxhimi Adaptiv

Kontraktori kryen vëzhgime periodike në zonat e prirura ndaj erozionit, përfshirë skajet e rrugëve dhe brigjet e lumenjve, me një frekuencë minimale monitorimi mujore gjatë sezonit të lagësht dhe tremujore gjatë sezonit të thatë. Inspektimi dhe mirëmbajtja e masave për kontrollin e erozionit dhe sedimenteve kryhen rregullisht për të siguruar funksionalitetin dhe efektivitetin e tyre.

Plani i Kontrollit të Erozionit dhe Sedimenteve (ESCP) është një dokument dinamik dhe përditësohet sipas nevojës për të reflektuar ndryshimet në projektim, metodologjitë e ndërtimit ose kushtet në terren. Ky plan, në përputhje të plotë me ESMP, përditësohet sipas rastit dhe i nënshtrohet shqyrtimit dhe miratimit nga Inxhinieri Mbikëqyrës (SE), Njësia e Zbatimit të Projektit (PIU) dhe Banka Botërore.

Seksioni 1.01 – Procedura për Kontrollin e Emetimeve në Ajër dhe Pluhurit

Qëllimi i këtij plani është të minimizojë ndikimet e mundshme të emetimeve në ajër mbi receptorët si rezultat i punimeve të ndërtimit. Plani i Menaxhimit të Emetimeve në Ajër dhe Pluhurit paraqet një përmbledhje të ndikimeve të mundshme mjedisore në cilësinë e ajrit, së bashku me masat parandaluese dhe menaxhuese për t'i shmangur ose reduktuar këto ndikime.

Burimet kryesore të emetimeve dhe ndotjes së ajrit janë emetimet difuze nga aktivitetet e punimeve në terren dhe transporti i materialeve dhe mbetjeve, të cilat mund të përmbajnë grimca të pezulluara ose pluhur. Receptorët potencialë përgjatë gjurmës përfshijnë banorët lokalë, bizneset dhe faunën.

Emetimet në ajër, zhurma dhe vibrimet mund të jenë shqetësuese dhe potencialisht të dëmshme për njerëzit dhe jetën e egër. Aktivitetet pranë zonave të banuara dhe receptorëve të ndjeshëm (p.sh. banesa individuale, objekte blegtorale, etj.) mund të shkaktojnë shqetësime të përkohshme, ndërsa vibrimet mund të dëmtojnë ndërtesat dhe strukturat. Ky plan synon përputhshmërinë me kërkesat kontraktuale dhe legjislacionin shqiptar në fuqi.

Kontrolli i emetimeve në ajër dhe pluhurit

Burimet kryesore të emetimeve në ajër përfshijnë gazrat e shkarkimit nga automjetet, pluhurin e ngritur nga lëvizja e mjeteve, germimet, si dhe nga transporti dhe shkarkimi i zhavorrit dhe tokës. Disa aktivitete gjatë fazës së mirëmbajtjes mund të gjenerojnë përkohësisht sasi të vogla pluhuri, zhurme dhe ndotjeje të ajrit, ndërsa gjatë fazës së rehabilitimit nivelet e emetimeve mund të jenë më të larta.

- Do të zbatohen procedurat e mëposhtme për kontrollin e pluhurit:
- Uji do të jetë mjeti i vetëm për shtypjen e pluhurit gjatë periudhave kur gjenerohet pluhur i dukshëm.
- Nëse teknikat standarde nuk janë efektive (p.sh. gjatë erërave të forta), aktivitetet mund të modifikohen për të mbrojtur shëndetin dhe sigurinë e punëtorëve dhe publikut.
- Spërkatje me ujë gjatë sezonit të thatë në zonat e punës dhe në rrugët e pashtuara.
- Përdorimi i ujit do të kontrollohet për të shmangur krijimin e pellgjeve, dëmtimin e terrenit nga mjetet, transportimin e baltës në rrugë ose sedimentimin në trupat ujqorë.
- Pajisjet e ndërtimit do të mirëmbahen në gjendje të mirë pune dhe do të pajisen me silenciatorë funksionalë.

Procedurat e prokurimit dhe mirëmbajtjes

- Të gjitha mjetet do të mirëmbahen në mënyrë që emetimet e tyre të mos shkaktojnë shqetësime për punëtorët apo komunitetin lokal.
- Pajisjet do të jenë të pajisura me sisteme për reduktimin e emetimeve sipas specifikimeve të prodhuesit.
- Mirëmbajtja rutinë do të sigurojë që mjetet të jenë të sigurta dhe me emetime minimale.
- Kontraktori do të mbajë një regjistër të të gjitha mjeteve në kantier, përfshirë inspektimet dhe mirëmbajtjen.
- Pajisjet që shkaktojnë ndotje të konsiderueshme (p.sh. emetime të dukshme të tepërta) do të hiqen nga përdorimi deri në riparim.

Masat për komunitetin përreth

- Komunitetet që mund të ndikohen nga pluhuri ose zhurma do të informohen për aktivitetet.
- Do të vendosen kufizime të përshtatshme të shpejtësisë në fshatra dhe zona të banuara për të reduktuar pluhurin dhe zhurmën.
- Vegjetacioni i pastruar do të përdoret, kur është e mundur, për kontrollin e pluhurit.
- Pajisjet do të mirëmbahen për të kufizuar emetimet; çdo pajisje me emetime të tepërta do të hiqet nga përdorimi.
- Do të vendosen tabela për kufizimin e shpejtësisë në rrugët e pashtuara të projektit dhe kamionët që transportojnë materiale pluhur-formuese do të mbulohen.
- Shpejtësia e mjeteve do të kufizohet në 30 km/orë në rrugët e pashtuara dhe lëvizja do të kufizohet në korridoret e përcaktuara të qarkullimit.

Parandalimi i ndotjes – Emetimet në ajër

Aktivitetet e projektit mund të ndikojnë potencialisht në cilësinë e ajrit përmes:

- Automjeteve, pajisjeve dhe makinerive;
- Pastrimit të kanaleve dhe strukturave të drenazhimit;
- Depozitimit të materialeve (p.sh. nëntokë dhe agregate të ndryshme);
- Kontrollit të vegjetacionit;
- Transportit të materialeve tokësore dhe agregateve;
- Periudhës së rehabilitimit, gjatë së cilës sipërfaqja e servitutit mbetet e ekspozuar ndaj shtresës së sipërme të tokës deri në rivendosjen e vegjetacionit.

Kërkesat minimale për Kontraktorin për menaxhimin e emetimeve në ajër nga burime pikësore dhe jo-pikësore përfshijnë:

- Automjetet, pajisjet dhe makineritë;
- Ekspozimin e tokës gjatë punimeve;
- Transportin dhe depozitimin e materialeve;
- Ekspozimin e shtresës së sipërme gjatë rehabilitimit.

Procedura për kufizimin e punës bosh (idling) të mjeteve do të zbatohet sa më shumë që të jetë e mundur:

- Pajisjet me naftë që nuk janë në përdorim aktiv do të fiken;
- Motorët e kamionëve në pritje do të fiken nëse qëndrojnë ndezur më shumë se 5 minuta;
- Të gjitha automjetet e lehta do të fiken kur nuk janë në përdorim.

Pompat dhe gjeneratorët do të vendosen larg zonave të akomodimit dhe sa më larg të jetë e mundur nga banesat për të minimizuar ndikimet te punëtorët dhe komuniteti. Çdo pajisje që shkakton ndotje të konsiderueshme (me emetime të dukshme të tepërta) do të hiqet nga përdorimi dhe do të servisohet. Ajo nuk do të përdoret derisa të jetë riparuar ose zëvendësuar. Mirëmbajtja rutinë do të kryhet nga ekipi përkatës për të siguruar minimizimin e emetimeve.

Parandalimi i ndotjes – Emetimi i pluhurit

Në kushte të thata, kur pluhuri bëhet shqetësim, masat zbutëse do të menaxhohen nga Menaxheri i Kantierit dhe përfshijnë:

- Lagjen e grumbujve të materialeve, rrugëve dhe burimeve të tjera të pluhurit, veçanërisht në distanca <200 m nga zonat e banuara;
- Mbulimin e materialeve dhe depozitave për të reduktuar shpërndarjen e pluhurit;
- Njoftimin paraprak të bashkive për aktivitetet që gjenerojnë shumë pluhur;
- Përdorimin e pajisjeve të dedikuara për shtypjen e pluhurit (p.sh. autobote me ujë ose depozita uji të montuara në kamionë).

Inspektorët mjedisorë do të kontrollojnë rregullisht zonat pranë fshatrave ose receptorëve të ndjeshëm gjatë kushteve të thata për të vlerësuar nevojën për masa shtesë. Nevoja për pajisje mbrojtëse respiratore për punëtorët do të vlerësohet nga stafi i Shëndetit dhe Sigurisë (HS) në përputhje me planet dhe procedurat përkatëse.

Seksioni 1.02 – Plani i Menaxhimit të Zhurmës dhe Vibrimeve

Qëllimi i këtij plani është të parandalojë, minimizojë dhe menaxhojë ndikimet negative të mundshme nga zhurma dhe vibrimet gjatë aktiviteteve të prishjes, rehabilitimit dhe ndërtimit. Plani zhvillohet në përputhje me ESMP dhe standardet mjedisore dhe sociale të Bankës Botërore (ESS1, ESS3, ESS4 dhe ESS8).

Plani adreson si zhurmën ajrore ashtu edhe vibrimet në tokë, duke marrë parasysh se aktivitetet si prishja, gërmimet, ngulja e pilotave (nëse aplikohet) dhe ngjeshja mund të ndikojnë receptorët përreth, përfshirë banesat, infrastrukturën komunitare dhe asetet e trashëgimisë kulturore si Kulla e Turanit.

Burimet kryesore të zhurmës dhe vibrimeve

- Lëvizja e mjeteve dhe kamionëve;
- Operimi i makinerive të rënda (eskavatorë, ngarkues, vinça);
- Pajisjet për ngjeshje (rula, kompaktorë);
- Kompresorë, gjeneratorë dhe çekiçë pneumatikë;
- Prishja e urës ekzistuese, përfshirë betonin e armuar;
- Punimet në shtrat lumi dhe përgatitja e themeleve.

Zhurma nga transporti është zakonisht e përkohshme, por mund të shkaktojë shqetësime lokale. Ndikimet më të mëdha priten nga makineritë dhe aktivitetet e prishjes.

Objektivat e planit

- Minimizimi i shqetësimeve për komunitetin dhe receptorët e ndjeshëm;
- Parandalimi i dëmtimeve në ndërtesa dhe objekte kulturore nga vibrimet;
- Sigurimi i përputhshmërisë me standardet kombëtare dhe praktikat ndërkombëtare;
- Vendorsja e procedurave për monitorim dhe reagim.

Receptorët e ndjeshëm

Përfshijnë:

- Banesa dhe familje rurale pranë punimeve;
- Kampet e punëtorëve;
- Ferma blegtorale;
- Infrastrukturë publike dhe përdorues të rrugës SH63;
- Trashëgimia kulturore (veçanërisht Kulla e Turanit ~300 m);
- Habitatet lumore dhe bregore;
- Komunitetet përgjatë rrugëve të transportit.

Do të merret në konsideratë një distancë deri në 500 m nga kantieri. Vëmendje e veçantë do t'i kushtohet ndërtesave të vjetra, periudhave ekologjike të ndjeshme dhe kushteve gjatë natës.

Monitorimi dhe menaxhimi i zhurmës dhe vibrimeve

Qasja e monitorimit

Monitorimi do të kryhet për të siguruar që nivelet të jenë brenda kufijve të pranueshëm. Vendndodhjet zgjidhen bazuar në afërsinë me receptorët, aktivitetet intensive dhe ankesat e komunitetit.

Monitorimi i zhurmës

- Matje periodike me pajisje të kalibruara;
- Monitorim gjatë ditës dhe natës;
- Vëzhgime nga personeli në terren;
- Fokus në aktivitetet intensive.

Monitorimi i vibrimeve

- Matje me instrumente specifike (p.sh. PPV – shpejtësia maksimale e grimcave);
- Prioritet zonave pranë strukturave të ndjeshme, sidomos Kulla e Turanit;
- Vendorsje e kufijve të pranueshëm sipas standardeve dhe praktikave më të mira për të parandaluar dëmtime strukturore ose shqetësime.

Masat e Menaxhimit

- Përzgjedhja e pajisjeve me nivel të ulët zhurme dhe vibrimi, kur është e mundur;
- Mirëmbajtja e rregullt e makinerive për të shmangur zhurmat dhe vibrimet e tepërta;
- Kufizimi i aktiviteteve me zhurmë dhe vibrime të larta gjatë orëve të ditës;
- Shmangia, kur është e mundur, e operimit të njëkohshëm të disa pajisjeve me ndikim të lartë;
- Përdorimi i barrierave fizike ose zonave mbrojtëse, kur është praktikisht e mundur;
- Zbatimi i teknikave të kontrolluara të prishjes për reduktimin e vibrimeve;
- Planifikimi dhe orientimi i lëvizjes së mjeteve për të minimizuar shqetësimet.

Mekanizmi i Ankesave dhe Reagimit

Të gjitha ankesat lidhur me zhurmën dhe vibrimet do të regjistrohen dhe menaxhohen përmes Mekanizmit të Trajtimit të Ankesave të Projektit:

- Ankesat do t'i drejtohen menjëherë Menaxherit të Shëndetit, Sigurisë dhe Mjedisit të Kontraktorit;
- Do të ndërmerren menjëherë masa fillestare dhe korrigjuese;
- Kur është e nevojshme, do të kryhen monitorime dhe hetime shtesë;
- Veprimet pasuese do t'i komunikohen ankuesit;
- Problemet e vazhdueshme ose të pazgjidhura do të çojnë në rishikimin e metodave të ndërtimit dhe zbatimin e masave shtesë.

Menaxhimi Adaptiv

Plani ndjek një qasje adaptive. Në rast se rezultatet e monitorimit ose ankesat tregojnë tejkalime të kufijve ose ndikime të papranueshme, do të ndërmerren masa korrigjuese, përfshirë ndryshimin e metodave të punës, masa shtesë kontrolli ose pezullimin e përkohshëm të aktiviteteve specifike.

Kjo qasje e integruar siguron që ndikimet nga zhurma dhe vibrimet të menaxhohen në mënyrë efektive gjatë gjithë fazës së ndërtimit, duke i kushtuar vëmendje të veçantë mirëqenies së komunitetit, integritetit strukturor të objekteve përreth dhe mbrojtjes së trashëgimisë kulturore.

Seksioni 1.03 – Plani i Menaxhimit të Burimeve Ujore

Kontraktori do të hartojë një Plan të Menaxhimit të Burimeve Ujore si pjesë e Planit të Menaxhimit Mjedisor dhe Social (C-ESMP).

Objektivi

Qëllimi i këtij plani është të minimizojë ndikimet e mundshme mbi burimet ujore dhe receptorët përkatës si rezultat i punimeve të ndërtimit. Receptorët potencialë përfshijnë ujërat sipërfaqësore (lumenj,

përrenj, kanale kulluese, pellgje), ujërat nëntokësore dhe përdoruesit e tyre, si dhe florën dhe faunën përkatëse.

Gjatë zbatimit të projektit, Kontraktori do të identifikojë edhe zona shtesë pune (rrugë transporti, kampe ndërtimi, zona huazimi agregatesh), të cilat mund të paraqesin rrezik për receptorët e ndjeshëm ujore për shkak të afërsisë.

Para fillimit të punimeve, Kontraktori do të dakordësojë me autoritetin e pavarur mjedisor masat specifike zbutëse për këto zona.

Mbrojtja dhe menaxhimi i trupave ujorë

Lumenjtë dhe përrenjtë

Në kalimet e trupave ujorë do të zbatohen masat e mëposhtme:

- Rindërtimi i urave do të projektohet sa më pingul me drejtimin e rrjedhës;
- Kur rruga është paralele me një trup ujor, do të ruhet një distancë minimale prej 5 m me terren natyror të pandisturbur;
- Uji nga gropat e punës do të shkarkohet në mënyrë të kontrolluar dhe i filtruar (p.sh. me basene sedimentimi);
- Do të zbatohet sistemi “leje për pompim” me miratim nga specialistët mjedisorë;
- Materialet e gërmimeve do të depozitohen brenda korridorit të ndërtimit;
- Do të vendosen barriera sedimentesh përpara fillimit të punimeve;
- Do të zbatohen masa të përkohshme për kontrollin e erozionit dhe sedimenteve;
- Kohëzgjatja e punimeve në këto zona do të minimizohet për të reduktuar ndikimet.

Masat për kontrollin e erozionit dhe sedimenteve

- Aktivitetet do të planifikohen për të minimizuar sipërfaqet e disturbura;
- Punimet do të kufizohen brenda zonës së përcaktuar të rrugës;
- Rrjedhjet sipërfaqësore do të devijohen për të reduktuar erozionin;
- Do të përdoren masa për shpërndarjen dhe kontrollin e rrjedhjeve (p.sh. kurthe sedimentesh);
- Do të arrihet stabilizim i kënaqshëm përmes masave gjeoteknike;
- Shtresa e sipërme e tokës do të mbrohet për të shmangur erozionin;
- Stabilizimi përfundimtar i tokës do të kryhet sa më shpejt të jetë e mundur.

Kontraktori do të kryejë skarifikimin e nëntokës deri në 60 cm në zonat e ngjeshura për të përmirësuar ajrosjen dhe lagështinë, veçanërisht në tokat bujqësore.

Masa të tjera

- Pastrimi i zonave të punës nga materiale të huaja dhe mbetje;
- Heqja e të gjitha materialeve në kalimet e ujërave për të mos penguar rrjedhën;
- Mosvendosja e materialeve në zona ku është rikthyer shtresa e sipërme e tokës.

Masat e përgjithshme për kalimet e trupave ujqorë

- Ruajtja e zonave tampon prej 10 m me veqjetacion natyror;
- Vendosja e masave të kontrollit të sedimenteve në rrjedhën poshtë;
- Shmangia e bllokimit ose ndryshimit të rrjedhës së ujit;
- Kryerja e nivelimeve për të lejuar kalimin pa penguar rrjedhën;
- Rikthimi i gjendjes natyrore sa më shpejt që të jetë e mundur.

Metoda të ndryshme do të përdoren për të ruajtur rrjedhën e ujit gjatë punimeve. Menaxheri i Kantierit, në bashkëpunim me specialistin mjedisor, do të zgjedhë metodën më të përshtatshme për çdo rast, në varësi të kushteve konkrete.

Larja e mjeteve dhe pajisjeve

Mjetet dhe pajisjet do të lahen në shërbime larjeje përgjatë segmenteve rrugore ku zhvillohen punimet. Në rast se larja kryhet në kampin e kantierit, ajo do të bëhet në një zonë të dedikuar për larjen e mjeteve. Kjo zonë do të jetë e kufizuar dhe e projektuar në mënyrë që ujërat e larjes të kullojnë drejt një sipërfaqeje të niveluar.

Për larjen e mjeteve do të përdoret vetëm ujë (pa detergjentë apo substanca të tjera shtesë). Ndalohet hyrja e mjeteve dhe pajisjeve në trupat ujqorë, përveç rasteve kur kjo është e pashmangshme (p.sh. gjatë punimeve për kalime të hapura në trupat ujqorë).

Seksioni 1.04 – Plani për Parandalimin dhe Reagimin ndaj Derdhjeve (Spill Prevention and Response Plan – SPRP)

Objektivi dhe qëllimet

Kontraktori ka hartuar një Plan për Parandalimin dhe Reagimin ndaj Derdhjeve (SPRP), i cili është pjesë integrale e Planit të Menaxhimit Mjedisor dhe Social. Niveli i reagimit ndaj derdhjeve do të varet nga natyra dhe madhësia e tyre, duke përdorur një qasje të shkallëzuar (tiered approach) me kategorizim të qartë sipas ashpërsisë së incidentit.

Qëllimi i këtij plani është të përcaktojë mënyrën se si Kontraktori do të zbatojë masat për parandalimin e ndotjes në tokë nga burime të ndryshme gjatë aktiviteteve të projektit, si dhe të përshkruajë procedurat e reagimit dhe emergjencës në rast incidentesh.

Objektivat janë:

- Identifikimi i burimeve potenciale të ndotjes;
- Hartimi i strategjive për menaxhimin e këtyre burimeve për të parandaluar ndotjen;
- Përcaktimi i procedurave të monitorimit;
- Minimimi i ndikimeve në rast ndotjeje;
- Vendosja e procedurave të reagimit emergjent dhe dokumentacionit përkatës.

Në rast të ndotjes së ujit ose tokës, do të ndërmerren masa rehabilitimi. Do të hartohet një plan rehabilitimi që përfshin nivelet e synuara të ndotësve dhe vlerësim pas rehabilitimit për të verifikuar suksesin, si dhe monitorim të vazhdueshëm nëse kërkohet.

Masat për parandalimin dhe zbutjen e derdhjeve

Detaje të mëtejshme jepen në Planin e Menaxhimit të Mbetjeve, i cili duhet të lexohet së bashku me këtë plan. Masat përfshijnë:

- Parandalimin e derdhjeve përmes trajnimit, mirëmbajtjes dhe inspektimit të pajisjeve, si dhe ruajtjes së sigurt të lëngjeve të rrezikshme;
- Disponueshmërinë e fletëve të të dhënave të sigurisë (MSDS) në gjuhën e punonjësve;
- Masa për përmbajtjen e derdhjeve (p.sh. diga mbajtëse, sipërfaqe të papërshkueshme, tabaka pikimi);
- Menaxhimin e ujërave të ndotura në zonat e përmbajtjes;
- Vendosjen e rezervuarëve larg trupave ujorë për të reduktuar ndikimet.

Burimet kryesore të ndotjes

- Derdhje të hidrokarbureve (karburante, vajra, lubrifikantë);
- Derdhje kimikatesh;
- Sedimente të transportuara nga rrjedhjet sipërfaqësore;
- Ujë i turbullt nga gjermimet;
- Shkarkime gjatë punimeve pranë ujërave;
- Substanca nga larja e mjeteve;
- Ujë i ndotur nga toka të kontaminuara;
- Punime në zona të kontaminuara.

Pajisjet për menaxhimin e derdhjeve (Spill kits)

Të gjitha zonat e punës, si dhe zonat e depozitimit të hidrokarbureve/kimikateve dhe furnizimit me karburant, do të pajisen me komplete për reagim ndaj derdhjeve. Këto pajisje do të jenë të përshtatshme

për llojin dhe sasinë e materialeve dhe do të jenë gjithmonë të disponueshme, të etiketuara dhe të dukshme.

Për çdo kamp apo zonë magazinimi do të përgatitet një hartë me burimet potenciale të ndotjes dhe vendndodhjen e pajisjeve për reagim. Do të caktohet një person përgjegjës për secilën zonë.

Çdo ekip ndërtimi dhe ekip emergjence do të pajiset me pajisje të përshtatshme. Pajisjet do të kontrollohen çdo javë dhe inspektimet do të regjistrohen.

Menaxheri i Mjedisit është përgjegjës për sigurimin e pajisjeve dhe stokut të nevojshëm, ndërsa Menaxheri i Kantierit për shpërndarjen dhe zëvendësimin e tyre.

Raportimi i derdhjeve

Derdhjet e Nivelit I (Tier I)

Janë derdhje të vogla që mund të menaxhohen me burimet e brendshme të Kontraktorit (p.sh. gjatë furnizimit me karburant).

Derdhjet e Nivelit II (Tier II)

Janë derdhje më të mëdha që kërkojnë burime shtesë dhe trajtohen në kuadër të Planit të Emergjencës Mjedisore.

Të gjitha derdhjet do të raportohen dhe regjistrohen sipas procedurave të projektit. Në zona të mbrojtura do të njoftohet edhe Agjencia e Zonave të Mbrojtura.

Formulari i incidentit të derdhjes

Do të përfshijë:

- Datën;
- Orën;
- Vendndodhjen;
- Materialin e përfshirë;
- Sasinë;
- Shkakun;
- Dëmet e shkaktuara;
- Masat e marra;
- Masat parandaluese për të ardhmen.

Për derdhjet e Nivelit II shtohen:

- Koha e reagimit;
- Kërkesat dhe rezultatet e pastrimit;
- Vlerësimi paraprak i ndikimit mjedisor dhe social.

Menaxheri i Mjedisit është përgjegjës për identifikimin e pajisjeve të përshtatshme për ndërhyrje në rast rrjedhjesh dhe për sigurimin e një sasive të mjaftueshme të tyre, në koordinim me Departamentin e Prokurimit. Menaxheri i kantierit është përgjegjës për të siguruar që kompetet për përballimin e rrjedhjeve të shpërndahen në vendet/automjetet e duhura në kantierin e ndërtimit. Menaxheri i kantierit është gjithashtu përgjegjës për zëvendesimin e tyre në rast se përdoren.

Raportimi i rrjedhjeve

Rrjedhjet e nivelit të parë përcaktohen si rrjedhje të vogla lokale që nuk kërkojnë ndërhyrje nga jashtë organizatës së kontraktorit. Rrjedhjet e vogla mund të menaxhohen duke përdorur burimet në vend, siç janë kompletet për përballimin e rrjedhjeve. Rrjedhjet e vogla mund të ndodhin gjatë aktiviteteve të tilla si furnizimi me karburant.

Kontraktori është përgjegjës për sigurimin e personelit të trajnuar dhe pajisjeve për përballimin e rrjedhjeve, për të kufizuar, pastruar dhe rehabilituar rrjedhjet e vogla. Pastrimi do të realizohet duke përdorur kompletet për përballimin e rrjedhjeve që ndodhen në çdo vend pune, si dhe sigurimi i pajisjeve shtesë për përballimin e rrjedhjeve (nëse është e nevojshme) nga Kontraktori.

Rrjedhjet e nivelit të dytë përcaktohen si rrjedhje më të mëdha, të cilat kërkojnë burime shtesë lokale (rajonale) dhe fuqi punëtore. Rrjedhjet e mëdha mund të vijnë si pasojë e prishjes së integritetit të sistemeve dhe pajisjeve të sigurisë dhe mbrojtjes, ose nga humbje të mëdha të karburantit. Rrjedhjet e nivelit të dytë trajtohen në Planin e Reagimit ndaj Emergjencave Mjedisore.

Të gjitha rrjedhjet do të raportohen dhe regjistrohen në përputhje me procedurën e raportimit dhe hetimit të incidenteve të projektit. Në rast se ndodhin rrjedhje në zonat e mbrojtura ose të ndjeshme, Agjencia për Zonat e Mbrojtura do të njoftohet.

Të gjitha rrjedhjet do të regjistrohen në një formular të incidentit të rrjedhjes. Formulari do të përfshijë informacionin e mëposhtëm:

- Data;
- Ora;
- Vendndodhja;
- Materiali i përfshirë;
- Vëllimi i rrjedhjes dhe çlirimeve;
- Shkaku;

- Ndikimi ose dëmi i shkaktuar;
- Masat korrigjuese të ndërmarra;
- Masat korrigjuese të propozuara, për të shmangur përsëritjen e incidentit.

Për rrjedhjet e nivelit të dytë, duhet të jepet informacion shtesë si më poshtë:”

- Koha e reagimit;
- Kërkesat për pastrim dhe rezultati; dhe
- Vlerësimi paraprak i ndikimit mjedisor dhe social.

Ndërhyrja ndaj rrjedhjeve

Personeli i kontraktorit duhet të ndërhyjë menjëherë pas zbulimit të një rrjedhjeje, me qëllim minimizimin e ndikimeve të saj. Zakonisht, pas një ngjarjeje rrjedhjeje, kontraktori do të veprojë sipas hapave të mëposhtëm:

- Të ndalohet menjëherë rrjedhja dhe të bëhet izolimi i rrjedhjes, nëse kjo mund të kryhet në mënyrë të sigurt;
- Të njoftohen Specialistët e Shëndetit & Sigurisë së Mjedisit (të cilët janë gjithashtu mbikëqyrësit), të cilët do të koordinojnë ndërhyrjen (të shënohet vendndodhja e rrjedhjes, të vlerësohen substancat e përfshira, madhësia e përafërt e rrjedhjes dhe rreziqet e lidhura me të);
- Të përcaktohet sasia/vëllimi i rrjedhjes dhe vendndodhja e zonave të prekura;

Pas ndërhyrjes së menjëhershme, kontraktori do të kryejë një inspektim mjedisor për të identifikuar zonat që kërkojnë pastrim, asgjësim (p.sh. tokë e kontaminuar) dhe/ose nevojën për materiale ose pajisje shtesë. Kontaminimi do të përcaktohet plotësisht në terren dhe kontraktori do të sigurojë zbatimin e masave të duhura të shëndetit, sigurisë dhe mbrojtjes së mjedisit. Pajisjet e kontaminuara/të përdorura për reagim ndaj rrjedhjeve (p.sh. materiale absorbues, qese plastike, lecka të ndotura me vaj, granula absorbues dhe doreza) do të asgjësohen në përputhje me Planin e Menaxhimit të Mbetjeve. Të gjitha rrjedhjet do të raportohen në përputhje me kërkesat e kontratës për raportimin e incidenteve. Pavarësisht organizimit të ndërhyrjes, kontraktori mban të gjitha përgjegjësitë ligjore lidhur me ndërhyrjen, pastrimin dhe rehabilitimin.

Gjatë procesit të pastrimit do të zbatohen të gjitha masat e përshtatshme të shëndetit, sigurisë dhe mbrojtjes së mjedisit.

Këto masa mund të përfshijnë, por nuk kufizohen vetëm në, sa vijon:

- Propozimi i teknikave për pastrimin e tokës/ujit të kontaminuar (heqje/rehabilitim), për të siguruar që zona të rikthehet në gjendjen e saj të mëparshme. Pastrimi nuk do të fillojë derisa këto teknika të miratohen me shkrim nga Menaxheri i Rugës;

- Vlerësimi i nevojës dhe sigurimi i pajisjeve mbrojtëse personale (PMP);
- Sigurimi që të gjitha materialet e kontaminuara (p.sh. lecka, fshirëse, komplete për rrjedhje, PMP) të mblidhen së bashku për asgjësimin e duhur (shih menaxhimin e mbetjeve të rrezikshme dhe masat përkatëse);
- Rivendosja e kompleteve të përdorura për ndërhyrjen ndaj rrjedhjeve dhe sigurimi i kompleteve ose pajisjeve shtesë të nevojshme.

Të gjitha aktivitetet e pastrimit do të dokumentohen në mënyrë të përshtatshme dhe do të ruhen në një sistem të menaxhimit të dokumentacionit. Ky informacion do të vihet në dispozicion me kërkesë të mbikëqyrësit dhe do t'i dorëzohet kontraktorit në përfundim të projektit.

Seksioni 1.10 Shëndeti dhe siguria në punë dhe menaxhimi i fuqisë punëtore

Ky seksion përcakton kërkesat për menaxhimin e fuqisë punëtore dhe kushteve të punës për nën-projektin e urës së Turanit, në përputhje me Standardin Mjedisor dhe Social 2 (SMS2) të Bankës Botërore, Procedurat e Menaxhimit të Punës (PMP) në nivel programi të përgatitura në kuadër të programit për ndërtimin e urave rezistente, si dhe legjislacionin kombëtar të zbatueshëm të punës. Të gjitha dispozitat e PMP zbatohen plotësisht për këtë nën-projekt dhe janë detyruese për kontraktorin dhe të gjithë nënkontraktorët. Këto kërkesa përbëjnë një pjesë përbërëse të Planit të Menaxhimit Mjedisor dhe Social të Kontraktorit (PMMSK).

Karakteristikat e fuqisë punëtore

Fuqia punëtore e projektit pritet të përbëhet kryesisht nga punëtorë të kontraktuar dhe nënkontraktuar, duke përfshirë punëtorë të kualifikuar dhe të pakualifikuar, staf teknik, operatorë pajisjesh dhe personel mbikëqyrës. Nuk parashikohen punonjës të drejtpërdrejtë apo punonjës nga komuniteti. Punëtorët pritet të jenë kryesisht vendas ose kombëtarë dhe nuk pritet një fluks i konsiderueshëm i fuqisë punëtore.

Rreziqet për shëndetin dhe sigurinë në punë

Aktivitetet e ndërtimit përfshijnë prishjen e urës ekzistuese, gërmime, operacione ngritjeje, punë në lartësi, punë në hapësira të kufizuara dhe punime në lumë. Këto aktivitete paraqesin rreziqe të shtuara për shëndetin dhe sigurinë në punë, përfshirë rrezikun e rënies, goditjeve nga objekte, aksidenteve të lidhura me makineritë, mbytjes, si dhe ekspozimit ndaj pluhurit, zhurmës dhe dridhjeve. Edhe pse këto rreziqe janë të natyrshme për llojin e punimeve, ato mund të menaxhohen përmes planifikimit të strukturuar, trajnimit, përdorimit të pajisjeve dhe veshjeve të përshtatshme mbrojtëse, zbatimit të procedurave të shëndetit dhe sigurisë në punë, si dhe mbikëqyrjes.

Masat për shëndetin dhe sigurinë në punë

Në përputhje me SMS2, PMP-në dhe Udhëzimet e Grupit të Bankës Botërore për Mjedisin, Shëndetin dhe Sigurinë, Kontraktori duhet të:

- Të përgatisë dhe zbatojë një plan specifik për shëndetin dhe sigurinë në punë në kantier, si pjesë e PMMSK-së, përpara fillimit të punimeve;
- Të zhvillojë trajnime të detyrueshme hyrëse për shëndetin dhe sigurinë në punë për të gjithë punëtorët përpara hyrjes në kantier, si dhe trajnime rifreskuese sipas nevojës;
- Të sigurojë dhe të zbatojë në mënyrë strikte përdorimin e Pajisjeve Personale Mbrojtëse (PPM), përfshirë helmetat, veshjet me dukshmëri të lartë, këpucët e sigurisë, dorezat, syze mbrojtëse dhe sistemet e mbrojtjes nga rrëzimi kur është e nevojshme;
- Të zbatojë procedura të sigurta pune dhe metoda pune për aktivitetet me rrezik të lartë, përfshirë prishjet, operacionet e ngritjes, punën në lartësi, hapësirat e kufizuara dhe punimet në lumë;
- Të mirëmbajë ambientet e ndihmës së parë, personel të trajnuar për ndihmën e parë dhe procedura të qarta të ndërhyrjes emergjente, përfshirë masat e shpëtimit për punimet në lumë; dhe
- Të regjistrojë, hetojë dhe raportojë të gjitha aksidentet, incidentet dhe situata të rrezikshme pa pasoja, si dhe të zbatojë masa korigjuese për të parandaluar përsëritjen e tyre.

Procedurat e Menaxhimit të Punës

Kontraktori duhet të zbatojë Procedurat e Menaxhimit të Punës në përputhje me SMS2 dhe PMP-në në nivel programi, duke përfshirë:

- Kushte dhe terma të qarta të punësimit, kontrata me shkrim dhe përputhje me legjislacionin kombëtar të punës;
- Respektimi i të drejtave të punëtorëve, mosdiskriminimi dhe mundësi të barabarta;
- Standarde të përshtatshme për akomodimin e punëtorëve, kur është e aplikueshme; dhe
- Krijimi dhe funksionimi i një mekanizmi të ankesave të dedikuar për punëtorët, i aksesueshëm për të gjithë punëtorët dhe nënkontraktorët, që lejon ankesa anonime, pa frikë nga hakmarrja dhe me afate të përcaktuara për zgjidhje.

Kodi i Sjelljes

Të gjithë punëtorët e angazhuar në nën-projektin e urës së Turanit duhet të respektojnë një Kod Sjelljeje, i cili duhet të nënshkruhet përpara punësimit, të komunikohet në një gjuhë të kuptueshme për fuqinë punëtore dhe të zbatohet përmes masave disiplinore kontraktuale. Kodi i Sjelljes ndalon në mënyrë të qartë shfrytëzimin dhe abuzimin seksual, ngacmimin seksual, dhunën me bazë gjinore, punën e fëmijëve, punën e detyruar, sjelljen diskriminuese, frikësimin dhe përdorimin e substancave në kantier.

Parandalimi dhe ndërgjegjësimi për shfrytëzimin dhe abuzimin seksual / ngacmimin seksual

Megjithëse nuk janë identifikuar flukse të konsiderueshme të fuqisë punëtore apo kushte me rrezik të lartë, rreziqet për shfrytëzim dhe abuzim seksual / ngacmim seksual do të trajtohen në mënyrë proaktive në përputhje me SMS2 dhe SMS4. Kontraktori duhet të ofrojë trajnime të detyrueshme ndërgjegjësuese, të afishojë informacione mbi sjelljen e pranueshme dhe mekanizmat e raportimit, të sigurojë trajtim

konfidencial të ankesave në përputhje me parimet e përqendruara te viktimat, si dhe të zbatojë tolerancë zero për shkeljet e shfrytëzimit dhe abuzimit seksual / ngacmimit seksual.

Rolet dhe Përgjegjësitë

Kontraktori

- Përgjegjësia kryesore për zbatimin e kërkesave të SMS2 dhe PMP-së në nivel kantieri;
- Përgatitja dhe zbatimi i Planit të Shëndetit dhe Sigurisë në Punë (SHSP), Procedurave të Menaxhimit të Punës, Kodit të Sjelljes, masave për shkeljet e shfrytëzimit dhe abuzimit seksual / ngacmimit seksual dhe mekanizmat të ankesave të punëtorëve;
- Sigurimi që nënkontraktorët të jenë në përputhje me detyrimet e SMS2.

Inxhinieri Mbikëqyrës

- Mbikëqyrje e përditshme dhe verifikim i përputhshmërisë së kontraktorit me kërkesat e SMS2;
- Rishikimi dhe miratimi i metodave të punës që lidhen me SHSP;
- Raportim i menjëhershëm i incidenteve serioze ose moszbatimit të ARA PIT.

Autoriteti Rrugor Shqiptar (ARRSH) – PIT

- Mbikëqyrje e përgjithshme e zbatimit të SMS2;
- Rishikimi i raporteve të monitorimit dhe njoftimeve për incidente;
- Koordinimi me Bankën Botërore për incidente serioze ose moszbatim të përsëritur;
- Autoriteti për të kërkuar masa korrigjuese ose pezullim të punimeve në rast shkeljesh serioze të SMS2.

Monitorimi dhe Raportimi

Përputhshmëria me SMS2 do të monitorohet përmes inspektimeve të rregullta në kantier, rishikimit të regjistrave të SHSP dhe të trajnimeve, si dhe raportimit periodik nga kontraktori. Aksidentet serioze, vdekjet ose incidentet e shfrytëzimit dhe abuzimit seksual / ngacmimit seksual duhet të raportohen menjëherë te ARA PIT dhe te Banka Botërore në përputhje me kërkesat e raportimit të incidenteve të Kornizës Mjedisore dhe Sociale (KMS).

Seksioni 1.11 – Menaxhimi i Shëndetit dhe Sigurisë së Komunitetit dhe Trafikut

Ky seksion përcakton masat e detyrueshme për menaxhimin e rreziqeve ndaj shëndetit dhe sigurisë së komunitetit që rrjedhin nga ndërtimi i Urës së Turanit, në përputhje me Standardin Mjedisor dhe Social 4 të Bankës Botërore (SMS4), Kornizën e Menaxhimit Mjedisor dhe Social në nivel programi (KMMS), si dhe Udhëzimet e Grupit të Bankës Botërore për Mjedisin, Shëndetin dhe Sigurinë. Masat lidhur me komunikimin me palët e interesuara dhe menaxhimin e ankesave janë gjithashtu në përputhje me SMS10.

Ura e Turanit është një rrugë lokale kritike e aksesit. Trafiku i ndërtimit, aktivitetet e prishjes dhe përdorimi i makinerive të rënda rrisin rrezikun e aksidenteve, rreziqet për sigurinë e këmbësorëve dhe ndërprerjet e përkohshme të aksesit. Edhe pse ndikimet janë të përkohshme dhe të kthyeshme, ato janë të ndjeshme nga pikëpamja sociale për shkak të varësisë së komuniteteve lokale nga ura për lëvizjen e përditshme, aktivitetet bujqësore dhe aksesin në shërbimet thelbësore.

Grupet e mëposhtme janë identifikuar si veçanërisht të ndjeshëm ndaj ndikimeve të lidhura me ndërtimin:

- Banorët lokalë dhe përdoruesit e rrugës;
- Përdoruesit e tokave bujqësore dhe lëvizja e bagëtive;
- Këmbësorët dhe çiklistët;
- Rrugët e aksesit për shërbimet emergjente; dhe
- Mjedisi më i gjerë i trashëgimisë kulturore.

Menaxhimi i Trafikut dhe Aksesit

Një Plan për Menaxhimin e Trafikut dhe Aksesit (PMTA) duhet të përgatitet dhe të zbatohet nga kontraktori si pjesë e C-ESMP-së, përpara fillimit të punimeve. PMTA-ja duhet të jetë në përputhje me legjislacionin kombëtar për sigurinë rrugore, rregulloret zbatuese të Kodit Rrugor dhe Manualin e Sinjalistikës Rrugore.

Në përputhje me Raportin e Skrenimit, ura ekzistuese duhet të mbetet funksionale gjatë ndërtimit të urës së re për të siguruar akses të pandërprerë për banorët, përdoruesit bujqësorë dhe shërbimet emergjente.

Kur kufizimet e përkohshme ose mbylljet afatshkurtra janë të pashmangshme, kontraktori duhet:

- T'i planifikojë këto aktivitete paraprakisht dhe t'i kufizojë në orët me trafik të ulët;
- Të krijojë devijime të sigurta të përkohshme ose qarkullim me një korsi të kontrolluar kur është e nevojshme;
- Të koordinojë mbylljet me Autoritetin Rrugor Shqiptar (ARRSH) dhe autoritetet lokale; dhe
- Të informojë komunitetet e prekura paraprakisht përmes kanaleve të përshtatshme të komunikimit.

Sinjalistika, Barriera dhe Kontrolli i Shpejtësisë

Për të garantuar sigurinë e trafikut dhe këmbësorëve, PMTA duhet të përfshijë:

- Vendosjen e sinjalistikës paralajmëruese dhe drejtuese të qartë, të dukshme dhe të pozicionuar në mënyrë të përshtatshme përpara zonës së punimeve;
- Barriera fizike, rrethime dhe ndarëse që izolojnë zonat e ndërtimit nga rrugët publike dhe rrugët e këmbësorëve;
- Kufizim shpejtësie jo më shumë se 30 km/h brenda zonave të punimeve, me masa zbatimi;

- Vendosjen e punonjësve të trajnuar për menaxhimin e trafikut në hyrje/dalje të kantierit dhe në zonat me rrezik të lartë;
- Masa të përkohshme për qetësimin e trafikut kur është e nevojshme; dhe
- Ndriçim të mjaftueshëm për dukshmëri gjatë natës, duke shmangur ndotjen e panevojshme nga drita në zonat rezidenciale ose pranë lumit.

Të gjitha sinjalet, dritat dhe pajisjet e sigurisë duhet të instalohen dhe mirëmbahen në mënyrë të sigurt për t'i rezistuar kushteve të erës dhe trafikut, si dhe të vendosen në distanca të mjaftueshme për të siguruar paralajmërim të hershëm për përdoruesit e rrugës.

Akses i Komunitetit dhe Vazhdimësia e Trafikut

Gjatë fazës së ndërtimit, ura ekzistuese mbi lumin Dunavec do të funksionojë si kalimi kryesor i përkohshëm për të siguruar vazhdimësinë e aksesit për automjetet dhe këmbësorët. Kjo masë synon të minimizojë ndërprerjet sociale dhe të ruajë aksesin në shërbime, aktivitete ekonomike dhe rrugët e ndërhyrjes emergjente.

Pas përfundimit të urës së re, qarkullimi i trafikut do të riorganizohet në përputhje me projektin e miratuar, duke përfshirë përdorimin e rrethrotullimit dhe rrugëve të reja të aksesit që lidhin me Rrugën SH63. Do të vendosen sinjalistikë e përhershme e përshtatshme dhe shenja rrugore, si dhe komunitetet do të informohen paraprakisht për ndryshimet në mënyrën e aksesit.

Akses i Komunitetit dhe Vazhdimësia e Trafikut

Gjatë periudhës së ndërtimit, ura ekzistuese mbi lumin Dunavec do të mbetet në funksion dhe do të shërbejë si një kalim i përkohshëm për të siguruar akses të pandërprerë të automjeteve. Kjo masë synon të minimizojë ndërprerjet sociale dhe të ruajë lidhjen e sigurt dhe të besueshme për banorët e fshatit Voskop, komunitetet përreth dhe trafikun tranzit. Duke ruajtur urën ekzistuese si rrugën kryesore për trafikun lokal, do të reduktohen vonesat dhe ndikimet negative në udhëtimet e përditshme, aksesin në shërbime dhe aktivitetet ekonomike.

Pas përfundimit të urës së re, qarkullimi i trafikut për banorët e fshatit Voskop do të riorganizohet në përputhje me projektin e miratuar të aksesit. Automjetet që lëvizin nëpërmjet rrugës SH63 (Desaretët) do të hyjnë në rrethrotullimin e parashikuar dhe do të vazhdojnë drejt urës së re përmes rrugëve të reja hyrëse, siç paraqitet në planet e projektit. Ky organizim i trafikut është projektuar për të siguruar lëvizje të sigurta, të rregullta dhe efikase, duke përmirësuar njëkohësisht lidhjen afatgjatë.

Sinjalistika e përshtatshme rrugore, vijëzimet në rrugë dhe masat e informimit publik do të zbatohen për të informuar përdoruesit e rrugës mbi rregullimet e përkohshme dhe të përhershme të trafikut. Anëtarët e komunitetit do të njoftohen paraprakisht për çdo ndryshim në rrugët e aksesit, për të siguruar transparencë dhe për të reduktuar shqetësimet. Këto masa janë në përputhje me Shëndeti dhe Siguria e Komunitetit dhe Angazhimi i Palëve të Interesuara dhe Shpërndarja e Informacionit, duke garantuar që

reziqet sociale që lidhen me lëvizjen, aksesin dhe sigurinë të menaxhohen në mënyrë efektive gjatë gjithë ciklit të projektit.

Përpara fillimit të punimeve, të gjitha sinjalet rrugore duhet të përditësohen në përputhje me kërkesat e Kodit Rrugor “Rregullorja për Zbatimin e Kodit Rrugor”, si dhe Manualit të Sinjalistikës Rrugore. Pikat kryesore të sigurisë rrugore që do të përfshihen në këtë projekt janë: menaxhimi i trafikut gjatë ndërtimit/rehabilitimit të veprës; menaxhimi i trafikut do të kryhet nga kontraktori duke krijuar një sistem të saktë menaxhimi, duke vendosur sinjalistikë paralajmëruese, sinjalistikë informuese dhe personel me flamuj që do të mundësojnë kalimin e sigurt të mjeteve dhe këmbësorëve gjatë zbatimit të punimeve. Duke qenë se vendndodhja e punimeve ndodhet në një rrugë me intensitet të lartë trafiku, veçanërisht të mjeteve të rënda, kontraktori duhet të vendosë personel për menaxhimin e trafikut në hyrje dhe dalje të kantierit.

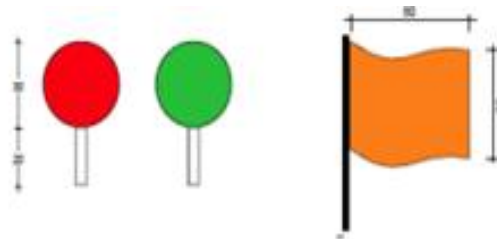

Figure 8: Traffic management equipment

Figure 9: Some signs and elements needed for road safety

Figure 10: From the SH63 road (Desaretët), go through the roundabout to the new bridge.

Figure 11: Site organization plan

Akresi në tokat bujqësore dhe shërbimet locale

Aktivitetet e ndërtimit do të planifikohen në mënyrë që të sigurohet akses i vazhdueshëm në tokat bujqësore, zonat e blegtorisë, pronat rezidenciale dhe shërbimet lokale. Në rastet kur kufizimet e përkohshme të aksesit janë të pashmangshme, kontraktori duhet të sigurojë rrugë alternative të shënuara qartë, njoftim paraprak për përdoruesit e prekur dhe rikthim të menjëhershëm të aksesit pas përfundimit të punimeve.

Zbutja e ndikimeve shqetësuese nga punimet e ndërtimit

Pluhuri dhe cilësia e ajrit

Masat zbutëse përfshijnë spërkatjen e rregullt me ujë, mbulimin e kamionëve, pastrimin e menjëhershëm të derdhjeve dhe pezullimin e punimeve gjatë erërave të forta kur pluhuri nuk mund të kontrollohet. Përputhshmëria do të verifikohet përmes inspektimeve vizuale të përditshme.

Zhurma dhe dridhjet

Masat zbutëse përfshijnë kufizimin e punimeve të zhurmshme gjatë orëve të ditës, mirëmbajtjen e pajisjeve, përdorimin e teknikave të kontrolluara të prishjes dhe monitorimin e dridhjeve pranë receptorëve të ndjeshëm. Nivelet e zhurmës në banesat më të afërta nuk duhet të tejkalojnë 65 dB(A) gjatë ditës, ndërsa dridhjet duhet të mbeten nën 5 mm/s PPV në zonat e ndjeshme.

Trafiku i ndërtimit dhe siguria rrugore

Masat zbutëse përfshijnë përdorimin e rrugëve të dedikuara për transport (të miratuara nga ARRS), përdorimin e personelit të trajnuar për menaxhimin e trafikut, ndarjen e trafikut të ndërtimit nga ai publik kur është e mundur, si dhe zbatimin strikt të kufijve të shpejtësisë dhe praktikave të sigurta të drejtimit. Objektivi është zero viktima apo lëndime të rënda të lidhura me trafikun e ndërtimit.

Rolet dhe përgjegjësitë

Kontraktori

- Hartimi dhe zbatimi i Planit të Menaxhimit të Trafikut dhe Aksesit;
- Menaxhimi i përditshëm i sigurisë së trafikut, pluhurit, zhurmës dhe dridhjeve;
- Ndërhyrjen e menjëhershme ndaj shqetësimeve dhe ankesave të komunitetit.

Inxhinieri Mbikëqyrës

- Rishikimi dhe miratimi i PMTA;

- Inspektime të rregullta në terren dhe verifikimi i përputhshmërisë me SMS4 ;
- Raportimi i mosrespektimeve të ARRSH PIT.
- ARA PIT
- Mbikëqyrja e përgjithshme e masave për shëndetin dhe sigurinë e komunitetit;
- Koordinimi me autoritetet lokale dhe Bankën Botërore;
- Autoritet për të kërkuar masa korigjuese ose për të pezulluar punimet në rast shkeljesh serioze të SMS4.

Menaxhimi i Ankesave dhe Komunikimi

Shqetësimet e komunitetit që lidhen me shëndetin, sigurinë, trafikun dhe aksesin do të trajtohen përmes Mekanizmit të Trajtimit të Ankesave në nivel projekti, i cili duhet të jetë i aksesueshëm, pa pagesë, i komunikuar publikisht përpara fillimit të punimeve dhe i aftë për të zgjidhur ankesat brenda afateve të përcaktuara.

Seksioni 1.12 – Plani i Menaxhimit të Trafikut

Plani i Menaxhimit të Trafikut (PMT) hartohet si një instrument menaxhimi specifik për kantierin, në përputhje me Kornizën Mjedisore dhe Sociale të Bankës Botërore, kryesisht me SMS1 (Vlerësimi dhe Menaxhimi i Rreziqeve dhe Ndikimeve Mjedisore dhe Sociale), SMS2 (Kushtet e Punës dhe Punësimi), SMS4 (Shëndeti dhe Siguria e Komunitetit) dhe SMS10 (Përfshirja e Palëve të Interesit dhe Publikimi i Informacionit). PMT është në përputhje me Kornizën e Menaxhimit Mjedisor dhe Social (KMMS) dhe synon të parandalojë, minimizojë dhe menaxhojë rreziqet dhe shqetësimet që lidhen me trafikun gjatë aktiviteteve të ndërtimit.

Objektivi kryesor i PMT është të shmangë ose të minimizojë ndërprerjet në trafik dhe rreziqet për sigurinë që vijnë nga trafiku i ndërtimit, mbylljet e përkohshme të rrugëve dhe ndryshimet në qarkullim, duke garantuar njëkohësisht sigurinë e komuniteteve lokale, përdoruesve të rrugës dhe fuqisë punëtore. PMT zbatohet për të gjithë aktivitetet e ndërtimit dhe transportit, përfshirë lëvizjen e materialeve, pajisjeve dhe personelit, dhe implementohet gjatë gjithë fazës së ndërtimit.

Në përputhje me kërkesat e Bankës Botërore, PMT përcakton masa për të siguruar menaxhim të sigurt dhe efikas të trafikut, duke përfshirë:

- Akses të sigurt dhe të përcaktuar qartë në zonat e projektit, përfshirë hyrje-daljet për mjetet e ndërtimit;
- Rrugëzimin e trafikut të ndërtimit, duke identifikuar itineraret e miratuara dhe rrugët e shërbimit, si dhe kufizimin e lëvizjes së mjeteve në korridore të caktuara;
- Parandalimin dhe minimizimin e vonesave për përdoruesit e rrugës, përfshirë koordinimin me autoritetet lokale dhe përdorimin e devijimeve të përkohshme kur është e nevojshme;
- Masa të përkohshme për kontrollin e trafikut, si sinjalistikë, barriera, punonjës orientues dhe semaforë, në përputhje me standardet kombëtare të sigurisë rrugore;

- Masa për të reduktuar mundësinë e incidenteve dhe aksidenteve rrugore, duke përmirësuar sigurinë për komunitetet lokale, përdoruesit e rrugës dhe punëtorët; dhe
- Parandalimin dhe riparimin e dëmtimeve të rrugëve, përfshirë inspektimin e rrugëve publike të përdorura dhe rikthimin e tyre në gjendje nëse dëmtohen nga projekti.

PMT është një dokument dinamik dhe përditësohet rregullisht ndërsa metodat e ndërtimit përmirësohen dhe kërkesat për lëvizjen e mjeteve përcaktohen më në detaje.

PMT përfshin dispozita të detajuara për:

- Organizimin e aksesit në kantier dhe zonat e punës;
- Identifikimin e zonave të prekura përgjatë rrugëve të aksesit, si zona banimi, shkolla, tregje dhe grupe të tjerë të ndjeshëm;
- Identifikimin dhe, kur është e nevojshme, ndërtimin e rrugëve të aksesit përpara fillimit të punimeve kryesore;
- Masa për të minimizuar shqetësimet dhe bllokimet në trafik, përfshirë planifikimin e punimeve jashtë orareve të pikut kur është e mundur;
- Masa për sigurinë e komunitetit, përdoruesve të rrugës dhe punëtorëve, përfshirë ndarjen e trafikut të ndërtimit nga ai publik kur është e mundur;
- Trajnimin e punëtorëve për sigurinë rrugore dhe menaxhimin e trafikut;
- Kërkesat për drejtuesit e mjeteve, kontrollin dhe mirëmbajtjen e mjeteve, si dhe përcaktimin e zonave të furnizimit me karburant dhe parkimit;
- Planifikimin e aktiviteteve për të shmangur ndikimet e akumuluar në trafik;
- Përcaktimin e qartë të roleve dhe përgjegjësi për zbatimin e PMT;
- Masa për ndalimin e lëvizjeve jashtë itinerareve të përcaktuara;
- Kufijtë e shpejtësisë për mjetet e ndërtimit dhe mënyrat e zbatimit të tyre;
- Masa komunikimi për informimin e komuniteteve dhe përdoruesve të rrugës mbi rreziqet e trafikut, ndryshimet dhe oraret e punimeve; dhe
- Procedura për inspektim, auditim dhe raportim për monitorimin e zbatimit dhe efektivitetit të PMT-së.

Në përputhje me SMS10, PMT përfshin procedura për komunikim dhe konsultim me palët e interesuara dhe komunitetet e prekura. Kontraktori bashkërendon me institucionet përkatëse shtetërore dhe autoritetet lokale për të harmonizuar masat e menaxhimit të trafikut me punimet ekzistuese ose të planifikuara të infrastrukturës, si dhe për të siguruar lejet dhe miratimet e nevojshme. Konsultimi me përfaqësuesit e komuniteteve të prekura kryhet për të identifikuar shqetësimet lokale dhe për të hartuar masa të përshtatshme zbutëse, përfshirë njoftimin paraprak për ndërprerjet e përkohshme të trafikut.

Seksioni 1.13 – Plani i Menaxhimit të Peizazhit

Plani i Menaxhimit të Peizazhit (PMP) për nënprojektin e Urës së Turanit do të përgatitet si një instrument specifik për rikthimin dhe rehabilitimin e mjedisit në nivel kantieri, në përputhje me Kornizën e Menaxhimit Mjedisor dhe Social (KMMS) të Programit “Building Resilient Bridges” (BRB). Objektivi i PMP-së është të sigurojë rikthimin e rregullt të peizazhit dhe mjedisit vizual pas

përfundimit të punimeve, me vëmendje të veçantë ndaj zonave lumore, bregore dhe anës rrugëve të prekura nga prishja dhe rindërtimi i urës.

PMP-ja zbatohet në koordinim të ngushtë me Planin e Kontrollit të Erozionit dhe Sedimentimit dhe masat zbutëse të lidhura me biodiversitetin të përcaktuara në C-ESMP, duke siguruar një qasje të integruar për stabilizimin e tokës, rikuperimin e habitateve dhe integrimin vizual të strukturës së re të urës në peizazhin përreth.

Plani përcakton procedurat, masat zbutëse dhe kërkesat e monitorimit për rikthimin e peizazhit gjatë fazave të para-ndërtimit, ndërtimit, rehabilitimit dhe fazës së hershme të funksionimit, me theks të veçantë në rehabilitimin gradual aty ku është teknikisht i mundur.

Gjatë fazës së ndërtimit do të ketë ndikime të përkohshme në peizazh dhe pamje vizuale, si rezultat i pastrimit të vegjetacionit, punimeve të dheut, prishjes së urës ekzistuese, pranisë së makinerive dhe mjeteve, rrugëve të përkohshme të aksesit, grumbujve të materialeve, rrethimeve dhe objekteve të kantierit. Këto ndikime vlerësohen si të lokalizuara dhe të kthyeshme, por mund të ndikojnë përkohësisht në llojin e korridorit lumor dhe receptorëve vizualë përreth.

Prandaj, kontraktori do të hartojë dhe zbatojë një Plan për Rikthimin dhe Peizazhin si pjesë e C-ESMP. Ky plan do të përcaktojë metodologjinë dhe renditjen e hapave për rikthimin e zonave të dëmtuara, përfshirë brigjet e lumit, shpatet, rrugët e përkohshme të aksesit dhe zonat e punës. Masat e rikuperimit do t'i japin përparësi përdorimit të specieve bimore vendase dhe të përshtatshme për zonën, stabilizimit të tokës dhe rivendosjes së mbulesës bimore për të reduktuar erozionin dhe dëmtimet vizuale në peizazh.

Seksioni 1.14 – Plani i Angazhimit të Palëve të Interesit

Në përputhje me Kornizën Mjedisore dhe Sociale të Bankës Botërore, dhe në veçanti Standardin Mjedisor dhe Social 10 (SMS10) mbi Angazhimin e Palëve të Interesit dhe Publikimin e Informacionit, është përgatitur një Plan i Angazhimit të Palëve të Interesit (PAI) si një instrument i veçantë për projektin. PAI përcakton kuadrin dhe procedurat për angazhim domethënës me palët e interesit gjatë gjithë ciklit të jetës së projektit, përfshirë fazat e përgatitjes, zbatimit dhe funksionimit.

Ndërsa legjislacioni shqiptar kërkon konsultim publik dhe publikim të informacionit si pjesë e procesit të lejeve mjedisore, këto kërkesa janë më të kufizuara në fushëveprim dhe formalitet krahasuar me SMS10 të Bankës Botërore. Prandaj, PAI është përgatitur në përputhje me kërkesat e Bankës Botërore, siç shtjellohet më tej në Kornizën e Menaxhimit Mjedisor dhe Social (KMMS), për të siguruar një angazhim sistematik, gjithëpërfshirës dhe të vazhdueshëm të palëve të interesit, në përpjesëtim me rreziqet dhe ndikimet e projektit.

Në përputhje me SMS10 dhe ESMF, PAI përfshin elementët kryesorë të mëposhtëm:

- Identifikimi dhe analiza e palëve të interesit, përfshirë identifikimin e palëve të prekura nga projekti, palëve të tjera të interesuara dhe grupeve vulnerabël ose të pafavorizuara, me vëmendje ndaj nevojave të ndryshme dhe pengesave të mundshme për pjesëmarrje.
- Planifikimi i angazhimit të palëve të interesit, duke përcaktuar kohën, metodat dhe përgjegjësitë për aktivitetet e angazhimit në faza të ndryshme të projektit.
- Publikimi i informacionit, duke siguruar shpërndarjen në kohë, të aksesueshme dhe të kuptueshme të informacionit përkatës të projektit, në gjuhët dhe formatet e përshtatshme.
- Konsultimi domethënës, i kryer në mënyrë të përshtatshme nga ana kulturore, pa manipulim, ndërhyrje, shtrëngim, diskriminim apo intimidim, duke mundur që pikëpamjet e palëve të interesit të merren parasysh në vendimmarrjen e projektit.
- Mekanizmi i Trajtimit të Ankesave (MTA), i ngritur për të pranuar, vlerësuar dhe zgjidhur shqetësimet dhe ankesat e personave të prekur nga projekti dhe palëve të tjera të interesit, në mënyrë transparente, të drejtë dhe brenda afateve të përcaktuara.
- Raportimi dhe kthimi i vazhdueshëm i informacionit, përfshirë publikimin e rezultateve të konsultimeve dhe përgjigjeve ndaj kontributeve të palëve të interesit.

Mekanizmi i Trajtimit të Ankesave është hartuar në përputhje me kërkesat e SMS10 dhe procedurat e përshkruara në ESMF, duke siguruar aksesueshmëri, konfidencialitet kur është e nevojshme dhe proporcionalitet me natyrën e ankesave, përfshirë ato që lidhen me shëndetin dhe sigurinë e komunitetit, çështjet e punësimit, shpronësimin e tokës dhe ndikimet mjedisore.

Plani i Angazhimit të Palëve të Interesit është pjesë e paketës së përgjithshme të dokumentacionit mjedisor dhe social dhe zbatohet në koordinim me instrumentet e tjera përkatëse të ESMF-së, përfshirë VNM/MPMM specifike për kantierin dhe, kur është e aplikueshme, Planet e Rishpërndarjes ose nën-plane të tjera.